2 CURACAO St Maarten in 1999 orkaanbestendig
3 CURACAO Hofpresident: Aantal fraudezaken toegenomen
7 ARUBA Feestelijke opening postkantoor San Nicolas
13 SPORT Hensley Meulens in Japanse World Series
17 FINANCIEEL Dollar duikelt fors omlaag

AMIGOE
losse nummers 75 c. zaterdag met Napa Afl1,-
ZATERDAG 21 OKTOBER 1995 - JAARGANG 112 NR 247

prèkè

Stadhuis te krap, magistraten te dik?

Verzet Sri Lanka zou op laatste benen lopen

Tamils moorden burgers uit

COLOMBO - Separatistische Tamil-Tijgers hebben zaterdag in het oosten van Sri Lanka tienallen dorpelingen vermoord. Volgens ooggetuigen en vertegenwoordigers van het Srilankaanse leger sloegen de rebellen 's nachts toe en werden de meeste mensen met machetes en slakmessen afgeslacht. Zeker zijn ook kinderen. Enkelen, die de aanval hebben overleefd, zijn met zware snijwonden en verminkingen in nabijgelegen ziekenhuizen opgenomen. De getroffen dorpen, Poonalikatuwa, Rowatte, Mangalagama en Adaviya, liggen op de grens tussen door de regering en de Tamil-Tijgers beheerst gebied.

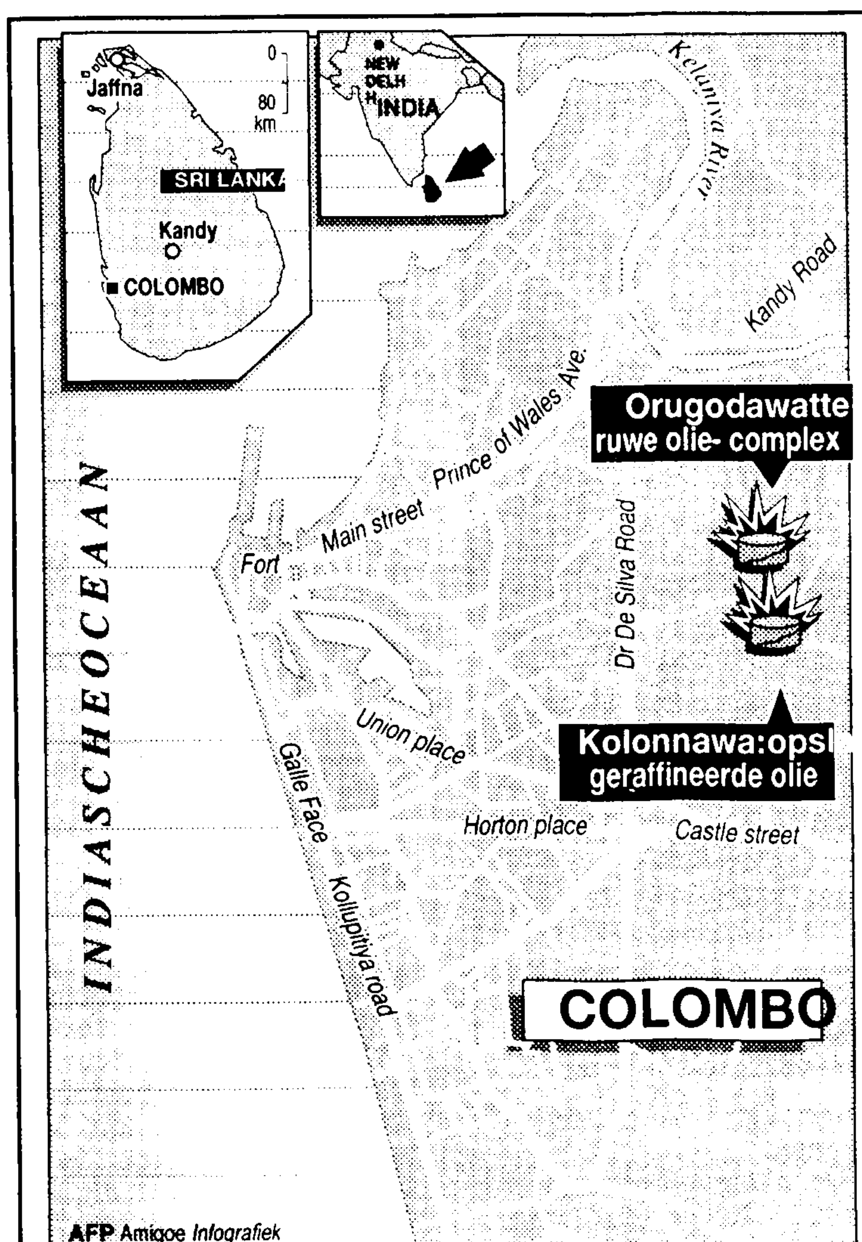
De rebellen, die officieel rebellen van de Tijgers voor de bevrijding van Tamil Eelam (LTTE) heten, strijden voor een onafhankelijk Tamil-thuisland in het noordoosten van Sri Lanka. De meerderheid van de Srilankaanse bevolking bestaat uit Singalezen. Dit voorjaar moorden de Tamil-Tijgers in het oostelijk grensgebied ook al eens een dorp uit, waarbij kwamen toen 45 mensen om het leven. Het aantal slachtoffers lijkt dit-maal nog hoger te zijn. De autoriteiten spreken van 66 doden, onder wie 31 in het dorp Poonalikatuwa, dat een gemengde bevolking van Singalezen en Tamils heeft.

De aanvallen komen een dag nadat de Tamil-Tijgers bij de hoofdstad Colombo op de raffinaderijen Kolannawa en Orugodawatte opslagplaatsen van olie en olieprodukten in brand hadden gestoken. In het geweld waarmee deze actie gepaard ging (de Tamiltijgers gebruikten zelfmoordcommando's), vielen 29 doden, onder wie 22 militairen en politiemannen, en 35 gewonden. Zo'n negentigduizend ton ruwe olie, veertigduizend ton diesel, vijftienduizend ton benzine en tienduizend ton bewerkte olie gingen in vlammen op. De branden op de grote olieopslagplaats Kolonnawa, waar twaalf tanks in brand waren gestoken, woedden zaterdagmorgen nog altijd. Boven geheel oost-Colombo hing inktzwarte rook. De schade wordt geraamd op een kleine vijftig miljoen gulden. Ongeveer vijfduizend mensen die uit de omgeving van de branden waren gevlucht, zijn ondergebracht in provisorische kampen.

Rond Colombo is het leger een grote klopjacht op de rebellen begonnen. Zes LTTE-leden zijn opgepakt. Zaterdagochtend schoten Tamil-Tijgers nog twee burgers dood die zich in de buurt van de olie-opslagplaatsen ophielden.

LAATSTE FASE

Gevreesd wordt dat de Tamil-Tijgers nog meer van dergelijke zelfmoordacties gaan uitvoeren om daarmee het grote, dinsdag begonnen, legeroffensief tegen het door de rebellen beheerste schiereiland Jaffna te ondergraven. Waarnemers hadden een dergelijke aanval op de hoofdstad al eerder verwacht. Zij zeggen dat de laatste fase van de burgeroorlog is ingeluid. De Tamil-Tijgers zouden volgens hen op het punt staan te worden verslagen.

Een spectaculaire bomaanslag door Tamil -Tijgers op twee olieopslagplaatsen in Colombo deed een geweldige brand ontstaan Als gevolg daarvan en bij een daarop aansluitend vuurgevecht kwamen zeker 25 mensen om het leven. Duizenden mensen sloegen uit angst voor het vuur in paniek op de vlucht.

Parijs op zoek naar bombestendige vuilnisbakken

PARIJS - De burgemeester van Parijs, Jean Tiberi, wil afvalbakken aanschaffen die bestand zijn tegen bommen. Ongeveer honderd van dergelijke "bomveilige" afvalbakken moeten komen op gevaarlijke punten in de Franse hoofdstad, vindt Tiberi.

Parijs is de laatste maanden herhaaldelijk het doelwit is geweest van bomaanslagen. Sinds het begin van de aanslagen zijn ongeveer tienduizend van de achttienduizend afvalbakken in Parijs afgesloten dan wel verwijderd. In Londen en Tel Aviv bestaan bomveilige afvalbakken al langer.

GEEN UITLEVERING

Het hooggerechtshof in Zweden heeft vrijdag geweigerd de Algerijn Abdelkrim Deneche uit te leveren aan Frankrijk. De Algerijn wordt verdacht van betrokkenheid bij een dodelijk aanslag op 25 juli dit jaar in Parijs. Volgens het hooggerechtshof is het internationaal arrestatiebevel, waarop het uitleveringsverzoek is gebaseerd, ontsierd door een "overduidelijke fout". Er zouden voldoende aanwijzingen zijn dat Deneche zich op 25 juli in Stockholm bevond. Bij de aanslag op het station Saint-Michel kwamen zeven mensen om en raakten 86 mensen gewond. De Zweedse regering is gebonden aan de uitspraak van de vijf rechters van het hof. Parijs diende eind augustus een uitleveringsverzoek in bij de Zweedse autoriteiten. De Algerijn zit sinds 21 augustus vast.

India over gijzeling in Kashmir:

Toeristen snel vrij

NEW DELHI - De vier westerse toeristen, die al meer dan honderd dagen in handen zijn van een guerrillagroepering in het noorden van India, komen spoedig vrij, aldus zaterdag een hoge Indiase regeringsfunctionaris.

Volgens Saklani, adviseur van de gouverneur in de betreffende deelstaat, Jammu en Kashmir, zijn de vier veilig en worden zij snel verenigd met hun families. Saklani zei dat de gijzelaarscrisis op rustige wijze, zonder geweld, wordt beslecht. Op de vraag van journalisten hoe hij dit kon garanderen, antwoordde Saklani: "Wij hebben onze eigen informatie en er is geen enkele grond daar aan te twijfelen."

Saklani's verklaring is de eerste na een langdurige stilte. Met de gijzelhouders, de onbekende guerrillagroepering Al-Faran, was sinds 19 september geen contact meer. De Britten Keith Mangan en Paul Wells, de Amerikaan Donald Hutchings en de Duitser Dirk Haser zijn begin juli ontvoerd tijdens een trektocht door de bergen van zuid-Kashmir. Eerder hebben de guerrillastrijders een vijfde gijzelaar, de Noor Hans-Christian Ostroe, vermoord. Zijn lichaam werd in augustus gevonden zestig km van Srinagar, de zomerhoofdstad van de deelstaat. De Noor was onthoofd. De guerrillastrijders dreigden vervolgens herhaaldelijk ook de andere toeristen te zullen vermoorden als de Indiase regering niet inging op hun eis tot vrijlating van zo'n twintig medestrijders. New Delhi heeft dat steeds geweigerd.

NAPA

DEZE WEEK in Ñapa:

* VAKBOND en politiek gaan moeilijk samen. Dat zegt Kommer de Knegt die namens de Nederlandse vakcentrale FNV enkele maanden op Curaçao verblijft om te adviseren bij het opzetten van vakbondswerk en de scholing van kaderleden. Een interview van Theo Dol op pag. 1

* VELE duikers ervoeren het als een shock toen ze de afgelopen weken werden geconfronteerd met het feit dat koralen hun kleur kwijtraakten. 'Bleaching' is een belangrijke oorzaak van massale sterfte van koraalriffen. Een bijdrage hierover van marien-bioloog Manfred van Veghel op pag.3

* VOOR de Europese couturiers is het al lente en voor sommige zelfs al zomer. De mode voor het komende voorjaar en de zomer '96 werd deze week gepresenteerd in Parijs, Rome en andere Europese hoofdsteden. Een fotomontage op pag. 4

Verder in Ñapa: de rubrieken Buitenland, Boeken, Kerk en Wereld, Natuur en Milieu, Reizen, Sport en Gezondheid, Schaken en de wekelijkse kruiswoordpuzzel.

ÑAPA wordt wekelijks gratis bezorgd aan Amigoe-abonnees en is in de losse verkoop verkrijgbaar met de zaterdagkrant voor het totaalbedrag van één gulden.

101 zweepslagen voor Bengalese

DHAKA - Een achttienjarige vrouw in Bangladesh is met 101 zweepslagen bestraft omdat zij weigerde de voor haar uitgezochte man te trouwen.

Volgens kranteberichten in Bangladesh was de grond voor haar afwijzing het feit dat de man al een vrouw had. De kastijding zou in het openbaar hebben plaatsgehad.

President Samper waarschuwt voor protectionisme

Cartagena pakt westen aan

CARTAGENA - "In het westen doen zich nieuwe protectionistische tendenzen voor, die heel gevaarlijk zijn." Dit heeft president Ernesto Samper van Colombia vrijdag gezegd bij de afsluiting van de topconferentie van de Organisatie van niet-gebonden landen.

De organisatie zijn 115 landen lid. De conferentie verweet het westen "neokoloniaal" gedrag. Nu de koude oorlog achter de rug is, wil de organisatie zich sterker gaan bezighouden met kwesties op het gebied van handel, milieubescherming, het overwinnen van de armoede, de bestrijding van criminaliteit en de overdracht van technologie.

In het slotdocument dringt de organisatie aan op een democratisering van de Verenigde Naties, op herstructurering van internationale financiële instellingen als IMF en Wereldbank en op meer inspanningen voor de gehele en volledige ontwapening. Afgevaardigden van de Niet-gebonden landen, onder wie 56 staatshoofden en regeringsleiders, hebben hierover achter gesloten deuren overlegd. Ook zouden de landen ernst moeten maken met het nakomen van verplichtingen die ze zijn aangegaan op mondiale conferenties in VN-verband.

President Soeharto van Indonesie opende woensdag de aanvallen op het westen. Hij zei dat de organisatie in de toekomst niet meer zal toestaan dat het westen bepaalde handelsbetrekkingen afhankelijk maakt van "prestaties" op terreinen als milieu of mensenrechten. Premier Benazir Bhutto van Pakistan zei dat de geïndustrialiseerde wereld de arme landen misbruikt en uitbuit. En PLO-leider Yasser Arafat stelde kritisch vast dat er nog steeds conflicten zijn die al tientallen jaren lang de welvaart van het noorden en de ellende van het zuiden veroorzaken.

GAL-rechter wil ex-minister horen

MADRID - De parlementaire onschendbaarheid van een socialistische ex-minister moet volgens een Spaanse onderzoeksrechter worden opgeheven.

De magistraat, Eduardo Moner, onderzoekt de roemruchte GAL-affaire en wil de ex-minister van Binnenlandse zaken Jose Barrionuevo voor het hooggerechtshof verhoren. Hij vroeg het hof vrijdag zijn verzoek om opheffing van de onschendbaarheid van Barrionuevo te steunen.

Ondanks aardbeving van 6,5 op Richterschaal:

Weinig schade Mexico

MEXICOSTAD - Een aardbeving met een kracht van 6,5 op de schaal van Richter heeft vrijdagavond plaatselijke tijd de stad Mexico en het zuiden van het land getroffen. De beving die ook in delen van Guatemala voelbaar was, had betrekkelijk weinig schade tot gevolg. Een dertigtal mensen raakte niet al te zwaar gewond.

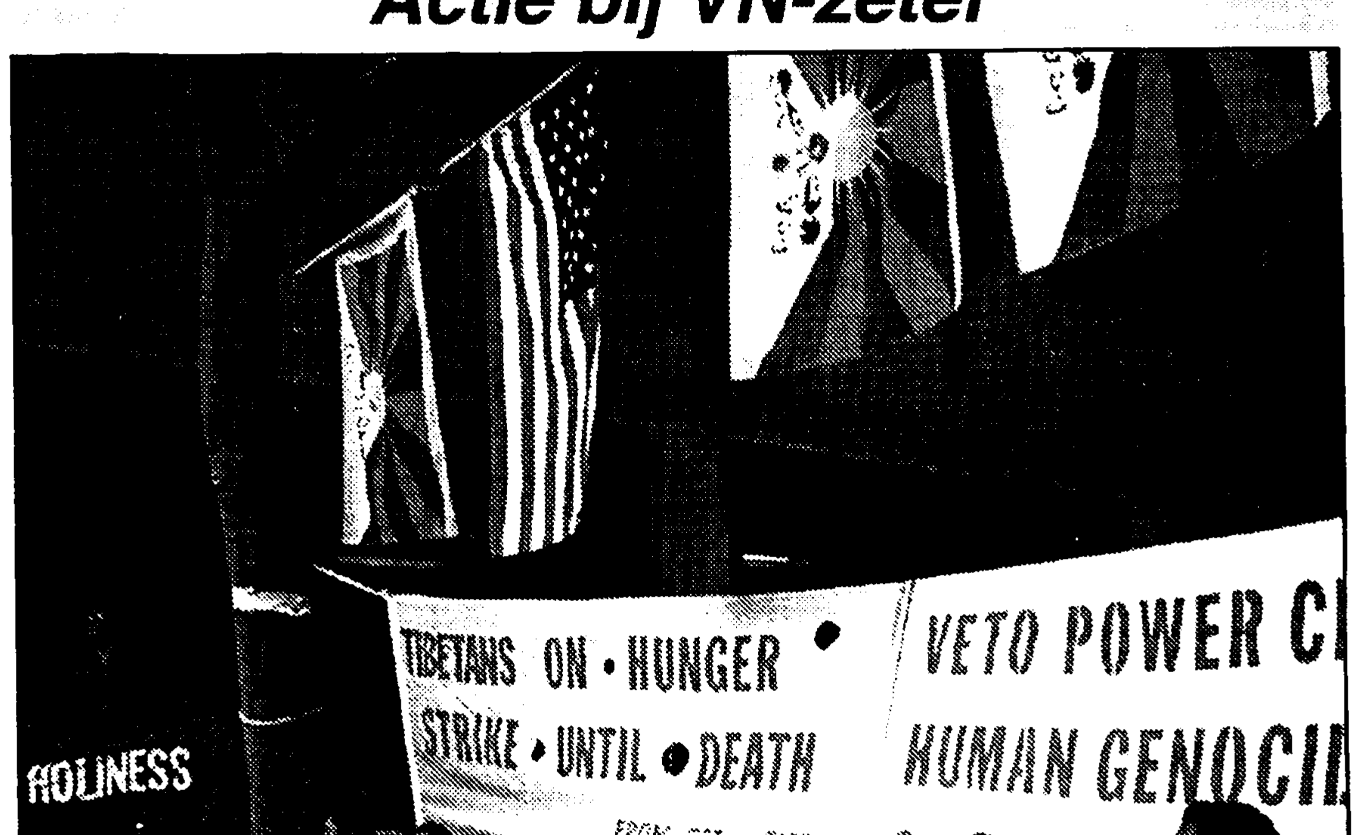
Volgens de Nationale seismologische dienst van Mexico lag het epicentrum van de beving onder de Stille Oceaan voor de kust van de staat Chiapas. Het seismologische centrum van golden in de Amerikaanse staat Colorado registreerde overigens geen grotere kracht dan 6,3 op de schaal van Richter.

De beving hield ongeveer veertig seconden aan en zorgde vooral in de staat Chiapas voor de nodige paniek. Hier werden volgens het nationale persbureau Notimex ook vijf huizen verwoest. Een dertigtal mensen zou gewond zijn geraakt, vooral door vallende voorwerpen. In enkele steden zoals Tuxtla Gutierrez en San Cristobal de las Casas werd de elektriciteitsvoorziening gestoord. Ook braken branden uit.

In Guatemala werd de beving vooral in het westen van het land gevoeld. Hij had hier een sterkte van 5,8 op de schaal van Richter. Er was geringe materiële schade.

Op 9 oktober werden twee staten aan de kust van Mexico getroffen door een beving met een kracht van 7.5 op de schaal van Richter. Toen vielen er 48 doden, 166 gewonden en werden ongeveer 9500 mensen dakloos. Drie dagen later was er een schok met een kracht van 6.1 op de schaal van Richter die vooral in het westen en de hoofdstad werd gevoeld. Daarbij werd echter nauwelijks schade aangericht.

Actie bij VN-zetel

■ *NEW YORK - Bij de zetel van de Verenigde Naties in New York houden zes Tibetaanse monikken een hongerstaking in de openlucht voor de onafhankelijkheid van hun land. Hun hongerstaking begon op 14 oktober en men wil er mee doorgaan totdat hun eis als rechtvaardig erkend wordt door de VN, welk orgaan zijn vijftigjarig bestaan herdenkt.* (AFP-satellietfoto)

Den Haag:

Repressief drugsbeleid wreekt zich

PARIJS - Het repressieve drugsbeleid van bijvoorbeeld Frankrijk en de Verenigde Staten heeft uitsluitend negatieve effecten. Als alle drugs worden verboden, neemt de criminaliteit toe en de handel in hard- en softdrugs vermengt zich.

De Nederlandse minister van Justitie Sorgdrager zegt dat in een vraaggesprek met het rechtse Franse dagblad Le Figaro van zaterdag. Op het vaak gehoorde Franse verwijt, dat de haven van Rotterdam de grote toegangspoort voor drugs in Europa is, geeft zij lik op stuk: Marseille valt die faam minstens in dezelfde mate toe.

Gezaghebber Dennis Richardson presenteert herstelprogramma

Het nieuwe Sint Maarten moet in 1999 'hurricane-proof' zijn

WILLEMSTAD — Het verhaal 'Luís' deelde hij in drie delen in: schade, hulp en dankbaarheid. Dit weekeinde is dan eindelijk tijd voor het laatste, de Sint Maartense gezaghebber Dennis Richardson en zijn echtgenote op 'bedank-bezoek' op de Benedenwinden.

- door Marius Noort -

"De hoop", zo begon Richardson vrijdag zijn boodschap, "op een genormaliseerde toekomst groeit. En deze hoop wordt gesymboliseerd door de bergen op Sint Maarten die weer groen geworden zijn."

Donderdag kwam de gezaghebber op Curaçao aan en bracht hij een bezoek aan premier Pourier en zijn Curacaose ambtgenoot. Donderdagmiddag toonde hij zijn dank via de media en 's avonds persoonlijk aan de belangrijkste hulpverleners. Voor zaterdag staat een bezoek aan de Arubaanse premier op het programma en zondag aan de gezaghebber van Bonaire.

UITDAGING

Iedereen kent in grote lijnen de omvang van de schade en de hulp die daarna op gang kwam. Maar met de dankbaarheid is het bepaald niet afgelopen. Richardson: "De wederopbouw gaat de komende jaren verder. Daar ligt de echte uitdaging." Die uitdaging staat beschreven in het *Program Plan 1995/'99* dat hij vrijdag eveneens presenteerde. "Het moeilijkste komt nog." Het meerjarige herstelprogramma moet in 1999 zijn voltooid. St. Maarten moet dan 'hurricane-proof' zijn.

Het plan lag voor de orkaan Luís al ter wettelijke goedkeuring klaar, maar werd na de ramp aangepast. Het 'korte termijn-herstel' ofwel de doorgaande noodhulp, het Sociaal-Economisch herstelplan voor de korte termijn en een het meerjarenbeleidsplan zijn de drie facetten waarin het plan is opgedeeld.

Er is 463,7 miljoen aan investeringen nodig, zo staat in het plan. Richardson: "Dat geld is voor de dingen die moeten gebeuren plus een stukje verbetering. We moeten van de nood een deugd maken." De gezaghebber wil dat Sint Maarten bij een eventueel volgende ramp beter is voorbereid. "We deden veel dingen fout. We wisten ook wel dat we er niet tegen opgewassen zouden zijn, maar Luís legde de precieze misstanden bloot." Daarmee wil de eerste burger van Sint Maarten maar aangeven dat niemand er echt op was voorbereid.

TOEZICHT

De bouwvoorschriften en vooral het toezicht daarop. Leidingen en kabels ondergronds. Het is dubbel zo duur, maar wel noodzakelijk, zo is gebleken. De luchthaven en de veelbeschreven shanty towns moeten aangepakt en beter worden dan voor de ramp. Het mag van de gezaghebber hard klinken, Luís moet beschouwd worden als een voordeel om St. Maarten op te bouwen naar een hogere standaard. Daarbij heeft de pittige taakstelling tot nu toe volgens hem duidelijk motiverend werkt.

Toerisme heeft prioriteit in het plan voor de wederopbouw. Het Bovenwindse eiland en daarmee het Land derven zo'n 200 miljoen aan inkomsten uit het toerisme. Terugkeer van toeristen dient velerlei belang. Het brengt de gewenste werkgelegenheid. Daarbij genereert de overheid inkomsten die ze in de wederopbouw kan investeren. De eerste cruiselines hebben overigens alweer verzocht om Sint Maarten aan te doen. Mogelijk dat eind deze maand het eerste schip komt.

Andere prioriteiten liggen op het gebied van huisvesting en scholen. Op het gebied van onderwijs noemt het plan onder andere de vervanging van verloren gegaan lesmateriaal, meubilair en de levering van schoolmaaltijden. In samenwerking met de bankaire sector is een programma voor zachte leningen voorgesteld dat wordt aangeboden aan woningbezitters. Er ligt een voorstel voor tien dorpen met ieder 100 woningen en eveneens is voorgesteld om 150 huizen van ongeveer 90.000 gulden te bouwen. Voor ongeveer 600 bewoners van shelters wordt op zeer korte termijn een prefab-dorp gebouwd. Tachtig procent van de woningen leed schade als gevolg van Luís. Liefst 3.000 woningen behoeven reparatie. Vier tot vijfhonderd huizen zijn compleet verdwenen.

De inkomensraming wordt verlaagd. Iemand die nu werkloos is, krijgt niet zomaar een uitkering. Men krijgt een werkloosheids-uitkering op basis van het minimumloon als men zich daarbij beschikbaar stelt voor dienstverlening aan de gemeenschap. Zo niet, dan is men aangewezen op de veel lager liggende bijstand.

"In één opzicht zal ik absoluut intolerant zijn", zo beëindigde Dennis Richardson zijn monoloog fel, "en dat is bureaucratie in de verdere wederopbouw. Ik laat het niet toe!"

WILLEMSTAD —Aan de Manhattanweg op Santa Maria zag de politie gisteren een man lopen met een kruiwagen waarin deze een tv-toestel vervoerde. De 28-jarige man kon bij navraag geen redelijke verklaring afgeven voor de herkomst van de televisie en werd daarop aangehouden. De polite bracht tv, de kruiwagen en de man over naar de recherche die de zaak verder uitzoekt.

Kwart eeuw in psychiatrie

■ *WILLEMSTAD — Consuelo Renfrun (tweede van rechts) vierde donderdag het feit dat ze 25 jaar in de gezondheidszorg werkzaam is. De sociaal-psychiatrisch verpleegkundige kreeg van haar collega's van de Afdeling Geestelijke Volksgezondheid (AGV) van de GGD en van de Dienst een onvergetelijke dag aangeboden.*

Dit weekend jamboree on the air

WILLEMSTAD — De jaarlijkse jamboree on the air (Jota) staat voor de deur. Dit jaarlijks weer terugkerend evenement wordt dit keer weer op grootse wijze gevierd. Het wordt dit keer de 38ste keer dat alle verkenners in de wereld radiocontact met elkaar maken via de radio amateurclub Verona.

En elk jaar weer opnieuw proberen de padvindstersverenigingen APV, Antilliaanse Padvinders en de PNA, Padvindsters van de Nederlandse Antillen en KV, Katholieke Verkenners een nieuwe dimensie bij de viering te brengen. Het evenement is inmiddels vanaf gisteren begonnen en eindigt morgen.

Ambtenaren Belastingdienst voltooien cursus

WILLEMSTAD —Negen werknemers van de Belastingdienst hebben met goed gevolg de cursus Taxatie gevolgd. Het negental kreeg in het ITC de betreffende diploma's uitgereikt. De cursus werd verzorgd door DOC Opleidingen en Trainingen en bestond uit drie onderdelen: taxatieleer, conflicthantering en rapportage.

Gezien de aard van haar werkzaamheden is het vooral voor de Belastingdienst van belang, dat het personeel goed functioneert. De Belastingdienst opereert bovendien in een werkgebied, dat voortdurend aan verandering onderhevig is.

Door hun de opleiding te laten volgen, onderkent de Belastingdienst het belang van goed geschoold personeel en geeft er tevens blijk van in haar mensen te willen investeren.

De gevolgde training zal de negen betrokkenen ongetwijfeld beter in staat stellen de hun toegewezen taken nog beter te volbrengen.

Wie o Wie?

WILLEMSTAD — De procureur generaal, die namens het Openbaar Ministerie de nieuwe benoemde rechters toesprak, wees op de toename van het aantal rechters vergeleken met 1975 toen hij aantrad. Dat duidt volgens hem op een toename van het aantal conflicten dat voor de rechtbank wordt uitgevochten. "De maatschappij verhardt en verindualiseert. Het wordt steeds duidelijker een survival of the fittest. De zwakkeren vallen af. Het is een ieder voor zich en...", de PG zweeg even en vervolgde toen "wie? wie? voor ons allen?"

Hij deed een beroep op de nieuwe rechters, en dan vooral de vier Nederlanders, om zich voor het algemeen belang te verplaatsen in het rechtsgevoel van de mensen hier.

De nieuw benoemde leden die vrijdag tijdens de jaarlijkse installatiezitting van het Gemeenschappelijk Hof zijn voorgesteld aan de gemeenschap waarin zij recht zullen gaan spreken zijn de heren: Wefers Bettink (Den Haag, 1951), Knaapen (Tilburg, 1951), Van den Dungen (Goirle, 1952), Bijloos (Voorburg, 1953) en Mezas (Curaçao, 1951).

Welkom op Internet

De tijd gaat snel maar Internet achterhaalt ons wel! Negen maanden geleden had misschien een handjevol mensen op de Antillen ooit van Internet gehoord en slechts een enkele vakidioot had zich daadwerkelijk op deze informatie-snelweg begeven.

Maandag, 23 oktober 1995, presenteert de Amigoe zich als eerste "Dutch Caribbean newspaper" met een Internet editie. De technische ontwikkeling en ontwerpen zijn verzorgd door het lokale bedrijf I.C.U.(Internet Caribbean Unlimited).

In deze editie wordt dagelijks 'vers' lokaal nieuws opgediend zoals de meer dan 35.000 Amigoe lezers reeds jaren gewend zijn. Met het verschil dat via het Internet elke editie direkt voor alle ca.40 miljoen gebruikers bereikbaar is over de gehele wereld: inderdaad een distributieservice van hier tot Tokyo!

Niet alleen leuk maar vaak zeer nuttig en gemakkelijk voor landgenoten, reizend, studerend of wonend in het grotere deel van onze wereldbol en toch geïnteresseerd in de lokale gebeurtenissen van die dag.

Door een paar simpele handelingen op de laptop of desktop PC kan overal ter wereld via een lokale Internet 'oprit' toegang verkregen worden tot Amigoe-artikelen die - al dan niet voorzien van foto - op het scherm verschijnen.

De lezer van deze 'Internet Amigoe editie', ook wel 'surfer' genoemd, wordt echter nog een nieuwe optie gegeven: hij/zij kan direkt reageren op inhoud, presentatie of andere ervaringen opgedaan tijdens 'surftochten' op het Internet!

Via een elektronisch formulier op de Amigoe-voorpagina kan met een simpele handeling een e-mail boodschap worden verstuurd aan de Internet-redaktie van de Amigoe.

En hiermee wordt ook de bedoeling van deze kolom duidelijk: het uitwisselen van leuke ervaringen of, hopelijk in mindere mate, slechte ervaringen opgedaan op Internet; of het stellen van een vraag waarvoor in Internet zelf geen antwoord te vinden was!

Wekelijks zal uit de ontvangen e-mail de meest originele ervaring en/of vraag worden gekozen en gepubliceerd, indien nodig voorzien van commentaar/antwoord.

De Amigoe hoopt hiermee een steentje bij te dragen aan een ontwikkeling die niet alleen tot vermaak in huiskamers dient maar die ook van essentieel belang zal blijken te zijn voor commerciële ondernemingen.

Door het benutten van de marketing- en promotiemogelijkheden van Internet kunnen ook onze lokale bedrijven deel gaan nemen aan de z.g, "electronic-commerce" en hiermee een economische schaalvergroting realiseren die ons op weg helpt een dienstencentrum voor de regio, mogelijk voor de wereld, te worden.

Wij wensen onze lezers en hun relaties veel surf-plezier met onze Amigoe Internet-editie en nodigen alle lezers uit een originele bijdrage te leveren aan deze kolom!

Directie

Stadhuis te krap voor OM en de magistraten

WILLEMSTAD — Het gebouw van het gemeenschappelijke Hof van justitie, het stadhuis, wordt aardig krap. Er moeten meer faciliteiten komen voor het Openbaar Ministerie en de zittende magistratuur. Door een aantal incidenten dat zich in het afgelopen zittingsjaar heeft voorgedaan werd duidelijk dat het stadhuis niet meer aan de veiligheidseisen voldoet die in deze tijd aan een gerechtsgebouw gesteld moeten worden.

Verbouwingsplannen die middels interne verhuizing van afdelingen tot een veiliger gebouw moeten leiden, zijn reeds in de maak. Indien de benodigde financiering wordt verkregen, zullen deze plannen op korte termijn worden uitgevoerd. "Er is haast bij geboden," verklaarde Hofpresident mr. Luis de Lannoy die ook zei dat het afgelopen zittingsjaar toch een uitstekend jaar was op het gebied van de huisvesting.

Zo werden de oude, afgekeurde politiecellen onder het stadhuis verbouwd tot moderne archiefruimtes. Dit projekt heeft 600.000 gulden gekost en werd in oktober vorig jaar opgeleverd. In januari van dit jaar werd het voor meer dan drie miljoen met KabNA-hulp gerenoveerde Courthouse op Sint Maarten officieel geopend. Volgens de magistraat is het een schitterend gerechtsgebouw geworden, zowel van buiten als van binnen. En de zolder van het stadhuis op Sint Maarten werd in februari verbouwd tot kabinet voor de rechter-commissaris in strafzaken. Daarbij kwam er ruimte vrij voor de griffier en tevens een spreekkamer voor de advocatuur.

Antilliaanse bijstand voor rechterlijke macht Suriname

WILLEMSTAD —Het Gemeenschappelijke Hof van Justitie van de Antillen en Aruba zal Suriname bijstaan in het beter doen functioneren van de Rechterlijke Macht. Dit is zaterdag uit officiele bron in Willemstad vernomen.

Vooruitlopend op een binnenkort tussen de Nederlandse Antillen, Aruba en Suriname te tekenen protocol, zullen Hof-president L.A.J. de Lannoy en griffier F.A. Baank maandag naar Suriname afreizen. Het doel hiervan is om besprekingen te voeren over de stageperiode voor zogeheten Rajo's, rechterlijke ambtenaren in opleiding. Het is de bedoeling negen rechterlijke ambtenaren, die in Suriname de opleiding al hebben voltooid, een negen maanden durende stage op de Antillen en Aruba te laten volgen. Hiervoor zijn speciaal drie rechters vrijgemaakt, die de stage naast hun normale werkzaamheden zullen verzorgen.

Het gaat hierbij om een intensieve training, die voor de negen Surinamers is opgezet. Antilliaanse Rajo's, die naar Nederland gaan om stage te lopen, vooral in het aanleren van technieken om vonnissen op te stellen, verblijven er een heel jaar.

Vanuit Nederland werden tot nog toe oud-rechters op gezette tijden naar Suriname gestuurd om de stageperiode te verzorgen. Om allerlei praktische redenen heeft Nederland het Gemeenschappelijke Hof van Justitie van de Nederlandse Antillen en Aruba verzocht deze taak over te nemen, mede gezien het kwalitatief hoge peil van de rechterlijke macht op de Antillen en Aruba.

De rechterlijke macht in Suriname is vooral in het afgelopen decennium sterk achteruit gegaan. Dat kwam vooral doordat het toen aan het bewind zijnde regime zo min mogelijk last wilde hebben van een goed functionerende rechterlijke macht.

Sedert de vrije algemene verkiezingen van 1987 zijn pogingen ondernomen om de rechterlijke macht in Suriname beter te doen functioneren. In een ondertekend protocol zegde Nederland enkele jaren geleden technische bijstand toe.

Er is al aardige vooruitgang geboekt om in Suriname de rechterlijke macht weer van de grond te krijgen. De opleidingen kwamen weer van de grond, maar is schort nog aan voldoende vakbekwame krachten.

De negen Surinaamse Rajo's, die hier naar toe zullen komen, worden in groepjes van drie verwacht. Nederland zal de kosten van de stage voor zijn rekening te nemen.

Hofpresident de Lannoy bij installatie nieuwe rechters:

Aantal fraudezaken afgelopen zittingsjaar sterk toegenomen

WILLEMSTAD —In het aantal bij de Gerechten en het Hof aangebrachte zaken hebben zich geen spectaculaire wijzigingen voorgedaan, aldus hof-president mr. Luis de Lannoij. De indruk bestaat evenwel dat de aangebrachte strafzaken gemiddeld omvangrijker en gecompliceerder zijn geworden, waardoor de behandeling daarvan meer inspanning en tijd vergt. Dit geldt in het bijzonder voor een aantal fraudezaken die de rechtbank het afgelopen zittingsjaar, zowel in eerste aanleg als in hoger beroep, te behandelen hebben gekregen.

Door de toename van de strafzaken heeft de rechtbank sinds kort assistentie van het voormalige lid van het Hof, mr. Ronnie Koeijers. Koeijers, door de Lannoij aangeduid als *an old battle-horse* van ouderwetse degelijkheid, neemt vanaf medio september van dit jaar één strafzitting per week voor zijn rekening.

Voor het onderzoek in deze zaken geldt dat een lid van het Hof- als rechtercommissaris- volledig wordt vrijgesteld. Dit laatste betekent voor de civiele sector in eerste aanleg al gauw een capaciteitsvermindering van zo'n acht procent. Maar ook bij de wat meer commune strafzaken is een toename in complexiteit en omvang te bespeuren.

Een goede graadmeter is alsdus de Hofpresident het aantal door de vaste rechter-commissaris verrichte onderzoekshandelingen, waaronder voorgeleidingen en verhoren van getuigen en verdachten. Dit aantal vertoonde in het afgelopen zittingsjaar een behoorlijke stijging, waardoor, gelet op de bepaald niet geringe werklast van de vaste rechter-commissaris, aan uitbreiding van het rechter-commissariaat in strafzaken gedacht moet worden. Volgens mr. de Lannoy is dit trouwens ook een wens van het Openbaar Ministerie.

GRIFFIERECHTEN

Inmiddels is het gelukt om de inkomsten die dit Hof genereert, middels het heffen van griffierechten te verhogen. De voorstellen werden eerder dit jaar door de Ministeriële Samenwerkingsraad van de Nederlandse Antillen en Aruba goedgekeurd en sinds 6 juni van dit jaar gelden er gewijzigde griffierechten. Bij de nieuwe griffierechten is het tarief voor boek 1 zaken (dit zijn zaken op het gebied van familie- en personenrecht) drastische verlaagd, terwijl overigens de hoogte van het griffierecht is gesocialiseerd.

De nieuwe tarieven houden rekening met het geleidelijk belang van de aangebrachte zaak en dus met de draagkracht van partijen. De eerste drie maanden met gewijzigde griffierechten hebben, voor wat betreft de zittingsplaats Curaçao, een meeropbrengst van ruim 100.000,- opgeleverd. Het feit dat er nauwelijks klachten zijn ontvangen ziet de Hof-president als positief.

De benoeming van mr. Mezas als rechter betekent een uitbreiding, maar ook een bescheiden stap in de richting van de Antillianisering of- beter nog- de Caribisering van het Hof. De laatste keer dat in deze zaal een Antilliaan tot lid van het hof werd beneomd was in 1990, bij gelegenheid van mijn eigen installatie, aldus de Lannoy. "Dit maakt de installatiezitting van vandaag toch tot een bijzondere." Op Aruba werd onlangs ook een landskind, mevrouw mr. drs. Croes-Fernandez Petra, tot lid geïnstalleerd. Voor het volgend jaar wordt de installatie van mevrouw mr. Hoefdraad, die momenteel in het kader van haar stage te 's Gravenhage werkzaam is, verwacht. Volgens mr. de Lannoij is de plotselinge toename van Antilliaanse en Arubaanse rechters voor een belangrijk deel te danken aan de verhoging van de rechter-salarissen die in 1993 is doorgevoerd.

ADVOCATUUR

De Lannoy: "Voor wat betreft de advocatuur, constateer ik dat ook deze groep in het afgelopen gerechtelijk jaar aardig is uitgebreid. Gedurende dat jaar zijn door het Hof niet minder dan 22 nieuwe advocaten beëdigd en toegelaten tot de balie. Daartegenover staan slechts vier uitschrijvingen. Eén advocaat heeft zich laten uitschrijven in verband met haar toetreding tot de rechterlijke macht, één advocaat is gerepatrieerd, één advocaat is overleden, terwijl een bij wijze van disciplinaire maatregel is geschrapt van het tableau. Van de 22 nieuw ingeschreven advocaten zijn er 8 van eigen bodem, terwijl 14 van overzee komen." "Als ik het goed zie, meneer de Deken, is er Uwent sprake van 'de-Caribisering".

■ *De vijf op vrijdag geïnstalleerde rechters flankeren de president van het hof (in fauteuil). Uiterst rechts de op Curaçao geboren Mezas.*

Elf ambtenaren voltooien opleiding

"Opsporingsman is onmisbaar bij vervolging en berechting"

WILLEMSTAD — De minister van justitie Pedro Atacho toonde zich deze week bijzonder verheugd bij de diploma-uitreiking van elf opsporingsambtenaren die de cursus Technische Recherche Module Antillen met succes hebben afgerond. Atacho wees op de belangrijke taak van de opsporingsambtenaar die vaak achter de schermen werkt.

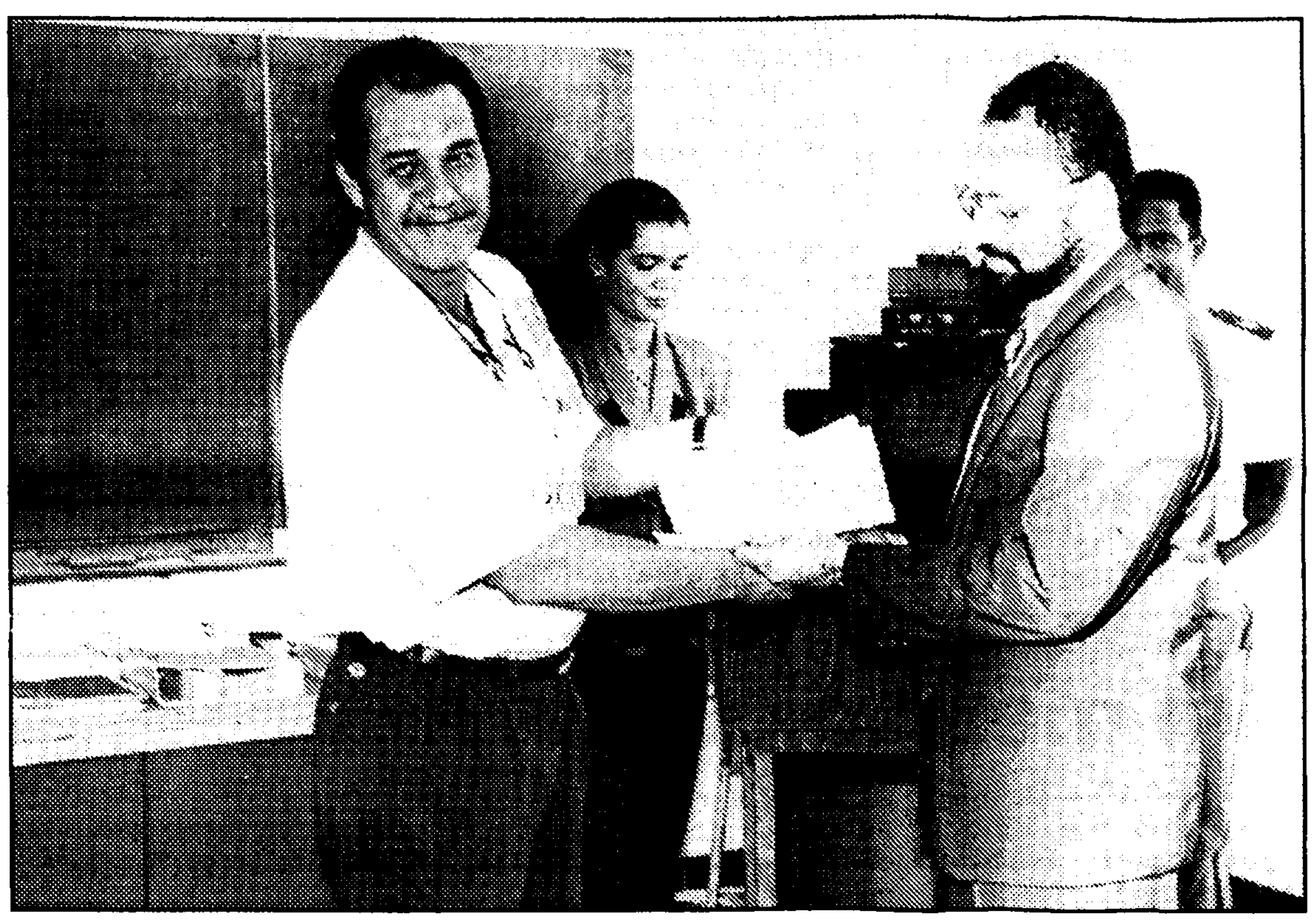
"Wat voor de leek op de zitting niet naar buiten komt, is het onuitputtelijke werk van de mensen achter de schermen." De minister maakte vergaande vergelijkingen met de wereldberoemde O.J. Simpson zaak. Een zaak waarbij alles draaide rond de bewijsmaterialen die ter tafel kwamen en de wijze waarop deze verzameld werden, aldus Atacho.

Volgens hem staan velen er niet bij stil dat het proces om tot een uiteindelijke rechterlijke uitspraak te komen, via een lange weg van onderzoek naar de opsporingsambtenaar loopt. Daarbij is de technische kennis en tactiek onmisbaar. Het bewijsmateriaal dat deze ambtenaar met de grootste zorgvuldigheid heeft verzameld, bepaalt uiteindelijk of de verdachte wel of niet schuldig wordt bevonden aan het ten laste gelegde feit. Daarom is hij onmisbaar voor zowel de vervolging als de berechting.

De taak van de rechercheur wordt echter met de dag moeilijker. Het beeld van de opsporingsambtenaar is niet meer dat van een Sherlock Holmes-achtige figuur, die slechts met een dosis gezond verstand de criminaliteit te lijf gaat. De nieuwe ontwikkelingen op het criminele vlak vereisen dat de opsporingsambtenaar tegenwoordig van alle markten thuis moet zijn. De meest geavanceerde technieken en middelen worden gebruikt om strafbare feiten te plegen. De 'globalisatie' van onze maatschappij laat ook bij misdrijven haar gezicht zien. Deze ambtenaar moet zich constant blijven 'updaten' om kwalitatief hoogwaardig werk af te leveren.

Met het afsluiten van de cursus wordt hieraan een bijdrage geleverd. In zijn toespraak zei de bewindsman dat de cursisten gedurende de afgelopen drie weken op de hoogte zijn gebracht van het allernieuwste op hun vakgebied. "Het streven om binnen de justitiële keten met bekwaam personeel de criminaliteit te lijf te gaan, wordt dan ook met de afronding van deze cursus bereikt." Hierdoor is het samenwerkingsverband tussen het Antilliaanse- en Arubaanse politiekorps ook beter tot uiting gekomen. Deze samenwerking zal zeer zeker haar vruchten afwerpen bij een effectieve bestrijding van de misdaad op onze eilanden.

Bij de cursus werd hulp verstrekt door het LSOP, Landelijk Politie Opleidings Instituut.

■*WILLEMSTAD — Elf opsporingsambtenaren hebben met succes een specialisatiecursus gevolgd. De diploma-uitreiking vond op 17 oktober plaats. Hierbij hield de minister van justitie een toespraak. Aanwezig waren onder anderen hoofdcommissaris Tweeboom, leden van het Parket, de Vreemdelingendienst en het hoofd van de LSOP. Op de foto minister Pedro Atacho (r) tijdens de diploma-uitreiking.*

Bevriezing lonen tot zeker januari 1996

Orkaanramp verandert wellicht loonstructuur op Sint Maarten

WILLEMSTAD — De loonstructuren op Sint Maarten zullen wellicht na de vernieling van orkaan Luis een verandering ondergaan. Niet uitgesloten wordt geacht dat de Eilandscommissie aan de minister van Arbeid en Sociale zaken zal voorstellen om de bevriezing ook na 1 januari 1996 te handhaven, aldus een SER-bron.

Op St. Maarten is in de periode 1990-195 in tegenstelling tot de andere eilanden het minimumloon voor categorie I in reële termen wel toegenomen, namelijk met bijna 8 procent. Gemiddeld was dat een stijging van 1.6 procent. Op Sint Maarten is vanaf september 1993 sprake van slechts twee minimumlooncategoriën. De gelijktrekking van categorie I tot en met III is hier dus wel bereikt. De bedragen voor deze drie categorieën zijn vastgesteld op 1.100 gulden, wat volgens de Sociaal Economische Raad -in vergelijking met de andere eilanden- een drastische nominale verhoging betekende. De verhogingen bedroegen respectievelijk 25 en 34 procent.

De werknemersleden van Sint Maarten hebben in de vergadering hun ongenoegen geuit met betrekking tot de gepubliceerde CBS-prijsindexcijfers omdat deze cijfers volgens hen slechts een grove schatting geven van de feitelijke prijsontwikkeling op met name Sint. Maarten. De vergadering vond overigens plaats één week voor orkaan Luis.

Volgens deze werknemersleden worden de huurprijzen niet meegewogen en wordt daardoor een vertekend beeld gegeven van de reële kosten van levensonderhoud op Sint Maarten. Anders dan de werknemers van Curaçao willen ze dat, in afwachting van de onderzoekresultaten, het minimumloon vanaf september 1995 verhoogd wordt en wel van 1.100 naar 1.300 gulden. Bedrijven die een verhoging niet zouden kunnen dragen, dienen de kans te krijgen om gebruik te maken van de dispensatiemogelijkheden die in de wet zijn ingebouwd. Wel moeten de bedrijven die hiervoor in aanmerking komen de juiste gegevens, onderbouwd met een accountantsverklaring, aan de regering overhandigen, teneinde de beoordeling te vergemakkelijken, is de visie van de werknemersorganisatie.

De werkgeversleden zijn pro bevriezing, onder meer omdat dit volledig past in de bezuinigingssfeer van deze tijd. Volgens deze leden moet er met name op Sint Maarten een effectief prijscontrole-systeem worden doorgevoerd, voordat de aanpassing plaatsvindt. Het wordt tijd dat een goed functionerende huurcommissie de huurprijzen reguleert, gaven de leden in de vergaderingen van de raad te kennen. De commissie Sint Maarten is niet echt actief geweest in het uitbrengen van advies aan de minister van Arbeid. De commissie heeft altijd gewerkt vanuit een andere aanpak en *claimde* hogere lonen op grond van de hogere kosten van levensonderhoud op het eiland.

Het leven op de UNA-campus

WILLEMSTAD — Het wekelijkse wijkprogramma bario pa bario besteedt vandaag, zaterdag aandacht aan het leven van de studenten in de campus op de UNA. Coördinator Erwin Raphaela maakt een interessant praatje met de jongelui. De onderwerpen waarover gepraat wordt zijn uiteenlopend, over de regels die nageleefd moeten worden, toelatingseisen, kosten en de bezoekregeling.

De integratieweek zal in het programma dat via radio Z' 86 wordt uitgezonden uitgebreid aan bod komen. Natuurlijk zullen de studenten in de gelegenheid worden gesteld om hun visie te geven over de ontwikkelingen in de gemeenschap.

De laatste tijd is het begrip campus bekender geworden. In Otrobanda worden de studenten ondergebracht in de Zaantjessteeg en de Schrijnwerkerstraat. Dit gebeurt in het kader van de herleving van Otrabanda.

Oud-premier Maria Liberia:

Incest net als andere misdrijven aanpakken

WILLEMSTAD — Het PNP-statenlid Maria Liberia Peters wil dat de incest-problematiek op Curaçao serieus wordt aangepakt. Volgens haar moet deze kwestie net als andere criminele zaken worden onderzocht. De situatie is dermate ernstig dat alle politieke partijen naar een gezamenlijke oplossing moeten zoeken.

De oud-premier zei, reagerend op andere Statenleden die voor depolitisering van de criminaliteit pleitten, dat ze betreffende term niet graag gebruikt, omdat ze in 'hart en nieren' politicus is.

Op de vorige week gehouden openbare Statenvergadering over het instellen van een criminaliteitsfonds zei Liberia dat ze erg onder de indruk was geraakt van verklaringen in een praatprogramma over incest. Daarin was te horen dat de overheid niet genoeg optreedt tegen deze misdrijven, volgens familieleden en slachtoffers. "We moeten deze problematiek aanpakken", aldus Liberia.

Voor wat betreft de invulling van het criminaliteitsbestrijdingsfonds moet volgens haar diversificatie komen. Mensen die ideeën en voorstellen voor drugspreventie- en bestrijdingsprogramma hebben moeten naar voren komen. Het is geen goede ontwikkeling als slechts gewerkt wordt met één enkele formule die bovendien van ander methoden afwijkt, zoals dat gebeurt met veel dingen op het eiland, zei Liberia.

PR&M

Peterstuyvesanders Radulphianen en MIL'ers over prominente zaken

Vaders en buschauffeurs op strafmiddag

Angelique *Monique* *Bilal* *Madeleine* *Diederick*

Het jaar voor de tolerantie. De Verenigde Naties hebben 1995 zo genoemd. Aan UNESCO is verzocht een officiële 'Dag voor Tolerantie' te proclameren, waarbij allerlei activiteiten rondom het thema georganiseerd zullen worden. Marta Dijkhoff, minister van Onderwijs heeft voor de Antillen donderdag 16 november, wanneer UNESCO haar gouden jubileum viert, uitgeroepen tot dé dag. Op het Radulphus College zetten ze er subiet een boom over op.

De tweewekelijkse rubriek waarin Havo/Vwo-leerlingen van gedachten wisselen over onderwerpen variërend van wereldnieuws tot gebeurtenissen op school.

Allemaal 3V'ers, deze keer, en ook 'nerds' als ik het wel heb. En dan vatten we de koe gelijk bij de horens: worden nurds getolereerd, of wat is intolerantie [illegible] [illegible] In de laatste les [illegible] vrijdag heeft de coördinator het er met zijn klas reeds over gehad. Er staat een rij woorden op het bord, van kleding tot vooroordeel naar positie van de ouders.

Je komt bijvoorbeeld niet met (ont)bloot bovenlijf naar school, hoewel het op het strand normaal is, voor de boys althans. Angelique Victoria en Monique van de Wall Arneman tolereren het niet dat leerlingen smakeloos gekleed naar school komen. Hoe veranderlijk mode ook moge zijn, je moet toch zelfrespect hebben.

Madeleine tolereert dierenmishandeling bijvoorbeeld niet. Maar als ze een scharminkel van een hond in een schaduwloze tuin aan een touw van een halve meter lengte ziet liggen, dan schreeuwt ze soms wel iets en loopt dan hard weg. Je moet over een scheut dapperheid beschikken om iets te doen tegen onrecht.

Vorig jaar liep er een hond op het terrein van de school rond. Madeleine: "We gaven hem te eten, hamburgers in het begin, [illegible] we merkten dat [illegible] zwanger was en het dus een zij was hebben we een hok voor haar gemaakt, maar daar wilde ze niet in. Op een dag was de hond er niet meer. Een lerares had haar naar het asiel gebracht." Dat vonden ze gemeen, maar toen ze met de lerares daarover hadden gepraat, kwamen ze tot een compromis.

Intolerantie, discriminatie, onrecht en protest zijn begrippen die onlosmakelijk met elkaar zijn verbonden. Wat is de leerlingen zelf overkomen, op school, wat zij discrimerend hebben ervaren of als intolerantie ten opzichte van henzelf? Bilal Chahal wil bij het uitvoeren van een opdracht tekenen bijvoorbeeld of zelfstudie, zijn walkman ophebben. Mag niet. "Ik leer beter met muziek en ik stoor er niemand mee", want hij zet hem zacht. Waarom mag zoiets niet? Dat wil hij weten.

Diederick Janse vindt dat de schoolregels soepeler mogen. Drie maal te laat en je krijgt een strafmiddag. "Maar het ligt ook wel eens aan de bus die te laat komt of degene die je op school afzet. Ja, eigenlijk moeten de [illegible] op strafmiddag en de buschauffeurs. Kijken hoe snel het dan gaat met de tolerantie. Diederick: "De leraren moeten ons niet allemaal over dezelfde kam scheren."

En dan komt het fenomeen 'nerd' aan bod. Een van de woorden op het bord: prestatie. Welke leerling goed presteert, wordt door de docent beloond met meer aandacht. Iedere leerling moet evenveel aandacht gegeven worden vinden ze. En dat geldt niet alleen van docenten naar leerlingen toe, maar ook voor de leerlingen [illegible] onder elkaar. Zeggen ze, maar ze geven toe dat [illegible] zelf ook niet elke medeleerling evenveel aandacht geven. Wie goed presteert wordt uitgemaakt voor nerd. Monique bij- voorbeeld, vat het op als compliment.

Het heeft dus ook te maken met je eigen opstelling. In de brugklas waar iedereen zijn plek in de pikorde van de groep nog moet verwerven, is het pesten nog het duidelijkst aanwezig. Bilal vindt dat hij de beste oplossing heeft: "Trek je er niets van aan. Doe gewoon vriendelijk terug en je wordt niet gepest."

Jeroen He[illegible]

Film met Adjani

WILLEMSTAD — De historische film 'La Reine Margot', met Isablle Adjani in de hoofdrol is zaterdag om 20.00 uur te zien op het Balaú Terrace van het Seaquarium. De vertoning wordt georganiseerd door de Alliance Française.

Om het door godsdienstoorlogen verscheurde Frankrijk (1572) bij elkaar te houden, heeft Catharina de Medicis haar dochter Marguerite gedwongen te trouwen met de protestant Henri de Navarre. Maar Marguerite (la Reine Margot) houdt van andere mannen. Een daarvan, de knappe La Môle, met wie zij een gepassioneerde verhouding heeft, redt zij tijdens de bloedige Bartholomeus-nacht. Ze kan niet voorkomen dat hij toch wordt onthoofd. Het leven van la Reine Margot is vol intrigues, bloed en blubber, maar zij blijft een ontroerende schoonheid.

De film duurt 138 minuten. De voorstelling is gratis toegankelijk voor leden van de franse club, nietleden betalen fl 7,50 en kunnen zich opgeven als lid.

INGEZONDEN

ENKELE WEKEN geleden werden door minister Corion van Arbeid en Sociale Zaken vragen van vier Statenleden beantwoord over de Sociale Verzekeringsbank (SVB). Het verbaast steeds weer hoe met enige vloeiende volzinnen deze vier Statenleden met een kluitje in het riet werden gestuurd.

De financieel slechte situatie van de SVB werd eenvoudig verklaard met de toetreding van 60/61-jarigen tot de kring van AOV-trekkers sedert het jaar 1991. Alsof daarover geen advies was ingewonnen van de SER. Alsof deze voorziening het land geen besparing opleverde van drie miljoen gulden door de intrekking van de noodwet ouderdomsvoorziening. Deze wet voorzag ten laste van de landskas in een uitkering aan behoeftigen van 60 en 61 jaar.

De minister verzuimde te vertellen dat de reserves van AOV en AWW, samen meer dan 150 miljoen gulden groot, door de SVB waren gebruikt voor de uitvoering van de ziek-

Oudjes op Aruba beter aan toe

tewet (ZOV), nadat dit tekort reeds was aangevuld met meer dan 40 miljoen uit de reserves van het Ongevallenfonds.

'Megatrako' noemde destijds een benadeelde AOV-er, de heer Sybrandy, deze affaire. Hij, ik en alle AOV-premie betalende werknemers in de Antillen spaarden 150 miljoen gulden bij elkaar, die ten onrechte door de SVB onder het toezicht van de Antilliaanse regering werden aangewend om het tekort op de uitvoering van de Ziekte- en Ongevallenverzekering te dekken, iets waartoe de regering wettelijk verplicht is.

Het is goed dat de organisatie van de SVB door de aanstelling voor twee jaar van een ad interim directeur en met behulp van dure deskundigen op het rechte spoor is getrokken, maar dat hadden in feite toch de 150 ambtenaren van de SVB zelf moeten doen.

De SVB wilde zelfs de AOV-uitkering optrekken van 702 gulden per echtpaar in 1994 tot 830 gulden per echtpaar in 1995. Van dat laatste bedrag zouden zowel man als vrouw dan de helft ontvangen, ofwel elk 415 gulden. Van de verzelfstandiging van de vrouw is nog niets terecht gekomen en ik ontvang nu 718 gulden per maand en mijn ega niets.

Alle Arubanen, de werkenden althans, spaarden met ons mee in het tijdvak 1 september 1960 tot en met 31 december 1985. Op 1 januari 1986 werden deze Arubanen buitenlanders en ze kregen hun spaarcentjes mee.

Vanaf 1 december 1994 genieten alle AOV-Arubanen van zestig jaar en ouder als ze alleen zijn 822 florin per maand en de gehuwden en daarmede gelijk te stellen paren 1.384 florin. De premieverhoging voor de werkende klasse om deze uitkeringen in de toekomst te kunnen handhaven, blijven hier even buiten beschouwing. In ieder geval zijn de 'oudjes' op Aruba momenteel beter af en kunnen ze daar nog zonder entree naar het casino.

Als op Aruba kan worden gesproken van een rechtvaardig ouderdomspensioen op basis van premieheffing over een arbeidzaam leven, waar zijn we dan op de vijf andere eilanden mee bezig in de Antillen? Er wordt niet ingezien waarom bejaarde Antillianen op zo grove wijze zieke Antillianen moeten subsidiëren.

Wij willen graag onze 150 miljoen terug in de kas en een op de lasten van levensonderhoud gebaseerde uitkering, als het kan liefst met ingang van 1 januari volgend jaar.

H. SANNEN
Curaçao

Vertrek frater Candidus

6 OKTOBER WAS een droevige dag voor de Antilliaanse milieubeweging. Op deze dag vertrok frater Candidus van der Linden, die zich sinds jaar en dag veelal achter de schermen heeft ingezet ten behoeve van de natuur op de Antillen, voorgoed. Samen met zijn laatste twee collega-fraters op Bonaire is hij naar Nederland vertrokken om daar een medische ingreep te laten verrichten. Het ligt in de bedoeling dat hij daarna zijn werk nabij Los Angeles, in Californië, zal voortzetten.

Frater Candidus, 'Noud' Cornelis van der Linden, werd op 10 februari 1919 in Oisterwijk (Noord Brabant) geboren als elfde telg in een gezin met zestien kinderen. Hij studeerde in Den Bosch voor onderwijzer, waarna hij zich aansloot bij de fraters van Tilburg. Als frater fungeerde hij aan een basisschool in Deurne, totdat hij, kort na de Tweede Wereldoorlog, door de congregatie werd uitgezonden naar Curaçao. Daar werkte hij in het onderwijs van 1946 tot 1967, waarna hij verhuisde naar Bonaire, waar hij schoolhoofd werd.

Van huis uit had de frater grote belangstelling voor de natuur in het algemeen en voor vogels in het bijzonder. Zo raakte hij al vroeg betrokken bij Carmabi/Stinapa. Binnen Stinapa heeft hij zich volledig ingezet om – zowel onder de bevolking als de schooljeugd –waardering en ontzag voor de natuur bij te brengen. In de tijd die hij op Bonaire doorbracht, heeft hij zich tevens vooral ontfermd over het lot van de flamingo's en lora's en deed hij, tot aan zijn vertrek, maandelijkse flamingo-tellingen.

In totaal heeft hij 41 vogelsoorten beschreven, die op Bonaire nog niet eerder waargenomen waren. Jarenlang heeft hij Carmabi/Stinapa gesteund met het wetenschappelijke werk, dat op Bonaire werd verricht en in 1991 ontving hij van prins Bernhard de Zilveren Anjer voor zijn natuurverdiensten.

Voor Carmabi/Stinapa is het vertek van een zó veelzijdige man, die onder meer de componist is van het oude Curaçaose volkslied en die zich zózeer heeft ingezet voor de jeugd in de Antillen, voor het milieubewustzijn en de wetenschap, een groot verlies.

DR. W.L. BAKHUIS
(namens bestuur, staf en personeel van Carmabi/Stinapa)
Curaçao

Hernieuwde katholieken vieren 20-jarig bestaan

WILLEMSTAD — In de week van 22 tot en met 29 oktober viert de Grupo di Sirbishi di Renobashon Karismatiko Katoliko Kòrsou het 20-jarig bestaan. Alle katholieken zijn van harte welkom bij de activiteiten om het feest te vieren.

De groep is ontstaan op de oecumenische dag van Blauwbaai in 1975, toen Monseigneur Wim Ellis het hoofd van het klooster Mount St. Benedict te Trinidad, Abbot Bernard Vlaar verzocht een toespraak te houden over de 'power of the spirit'.

Het thema van de viering is vers 8, hoofdstuk 13 van het bijbelboek Hebreeën, waarin staat dat Jezus Christus altijd hetzelfde is. Het programma begint op zondag met een heilige mis in de kerk van Brievengat om 12.00 uur. Van 20.00 tot 23.00 uur wordt er in het Princess Beach een geldinzamelingsactie gehouden. Kaarten kosten fl. 60,00. In de loop van de week vinden in verschillende kerken bijeenkomsten plaats. Zie voor nadere bijzonderheden de dagelijkse agenda in deze krant.

In het weekeinde van 27 oktober wordt er op het plein van de kerk van Koraal Specht 's avonds een conferentie gehouden. De speciale kinderactiviteiten worden in een later stadium bekend gemakt.

'Vliegend' winkelen in Z-tuin

■ *WILLEMSTAD — Sabine Riese vloog vrijdagochtend met haar winkelwagen door Zuikertuintje. De prijswinnares van september mocht 3 minuten gratis winkelen.*

Organiseert Ban Topa's
MAN wil beter contact met haar achterban

WILLEMSTAD — De MAN wil beter voeling houden met haar achterban. Onder de noemer Ban topa mandatarionan di MAN ('kom de MAN-bestuurders ontmoeten') start de blauwe partij vanaf zondag 29 oktober met bijkomsten met de bevolking. MAN-bestuursleden alsmede MAN-eilandsraad- en Statenleden zullen aanwezig zijn om te horen wat er onder de bevolking leeft. De eerste bijeenkomst vindt plaats in Hofi Keli te Bandabou.

De blauwe partij doet verder een beroep op de bevolking om in de discussie over de financiële maatregelen wat meer te kijken naar de perspectieven die óók bij het pakket horen en niet alleen naar de geldelijke kant ervan, zo zegt bestuurslid Pim Senior in het radiopraatje van deze week. Zoals de initiatieven om het toerisme en de industriële sector te versterken. Ook wijst hij op de bij-, om- en herscholingsprojecten. Het is natuurlijk niet de bedoeling dat met de maatregelen alleen de bevolking financieel wordt getroffen en dat de handelaren niets hoeven in te leveren of er zelfs rijker van worden, stelt Senior. "Laten we allemaal een beetje inleveren om gezamenlijk uit de problemen te komen."

Gedeputeerde Mayra Coffie zal binnenkort een persconferentie geven om te vertellen over de resultaten van haar reis naar Nederland en binnen twee tot drie weken zal ook gedeputeerde Demei een uitgewerkt perspectievenplan presenteren, kondigt Senior aan.

Trekkingslijst van de Landsloterij N.A.

21ste Trekking **donderdag 19 oktober 1995**

[illegible]

21ste trekking op donderdag 19 oktober 1995

Waarvan proces-verbaal was opgemaakt en ondertekend door M. M. Vitor namens de Procureur-Generaal , de getuigen en de Direkteur van de Landsloterij,

De Direkteur van de Landsloterij,

Luis E. Didiez

1ste PRIJS		2de PRIJS		3de PRIJS	
3557	2.000	13524	1.500	33717	1.000
3558	**100.000**	**13525**	**30.000**	**33718**	**10.000**
3559	2.000	13526	1.500	33719	1.000

ATTENTIE
BONAIRE

met ingang van 18 oktober 1995 is de kassa van de LANDSLOTERIJ geopend op:

dinsdag t/m vrijdag : 08.00 - 11.00 uur
extra
dinsdag na de trekking : 13.30 - 16.00 uur
op trekkingsdagen gesloten

Getuigen:
J. Th. WILSON
O. I. NAHR

UREN VAN UITBETALING:

CURAÇAO : 8.00—15.00 continu (maandag t/m vrijdag)

ARUBA
Oranjestad : 8.00—12.00 en 13.30—16.30
San Nicolas : 8.00—12.00 en 13.00—16.00

ST. MAARTEN : 7.15—12.30 (op trekkingsdagen gesloten)

SABA : s.v.p. bellen tel. 63217, Mr. E. Lynch

ST. EUSTATIUS : s.v.p. bellen tel. 82264, Mr. W. Schmidt

Drukkerij „De Curaçaosche Courant" N.V.

Marathon-zitting tegen voormalig management team van Bushiri Hotel

ORANJESTAD — Maar liefst 7 uur duurde de behandeling gisteren van de strafzaak tegen het voormalige (ontslagen) management team van het Bushiri Beach Hotel: general manager T.K.(45), financieel directeur G.C.(47) en F&B manager C.W.(36). Zij worden ervan beschuldigd in de periode 1992-1993 goederen te hebben verduisterd van het Bushiri Hotel ten behoeve van Restaurant Flamenco dat zij - onder beheer van hun eigen nv - in 1992 openden.

General manager K., bijgestaan door advocaat John van der Kuyp, werd tevens oplichting van 40.000 florin telastegelegd. Dit bedrag ontving hij om de benodigde spullen te kopen voor de keuken van Restaurant Flamenco. Maar een groot gedeelte van die spullen haalde hij uit de keuken van Bushiri, zonder daarvoor te betalen.

Financieel directeur C., bijgestaan door advocaat Chris Lejuez, werd naast verduistering ook valsheid in geschrifte telastegelegd omdat hij in november 1993 zou hebben gerommeld met cijfers in de accounting-boeken. F&B manager W. werd bijgestaan door advocaat M. Lomans-Schwengle. Hem is alleen verduistering telastegelegd.

Het onderzoek van de Landsrecherche naar verduistering, valsheid in geschrifte en oplichting door het drietal telt maar liefst 294 pagina's. "Het openbaar ministerie heeft het opportuun geacht uit het proces verbaal van de Landsrecherche enkele strafbare feiten te halen. Daarvan is een selectie gemaakt. Deze strafbare feiten geven aan waar deze drie heren mee bezig zijn geweest bij het Bushiri Hotel," zei officier van justitie Lugo.

Rechter Hein Behrens herhaalde verschillende malen dat het trio van plan was te betalen voor de goederen die werden overgebracht naar het restaurant, zoals stellingen, rekken, potten, pannen, tafelkleden, uniformen, koelers en zelfs eten. "Maar onderzoek door accountantskantoor Coopers & Lybrand heeft uitgewezen dat tot nu toe geen cent is betaald. Hoe kunt u dat verklaren?", zo vroeg Behrens meerdere malen.

T.K. antwoordde de nodige twijfels te hebben over het accountantsrapport. "Ik begrijp niet dat constant wordt gezegd dat niet betaald is voor de goederen. Coopers & Lybrand heeft geen betalingen geconstatéérd. Dat is heel wat anders dan niet betalen. Bovendien staat mijn reputatie hier op het spel. Het gaat om overcomplete, gebruikte spullen en Bushiri heeft nergens controle-procedures uitgevoerd," aldus de mondige K. Zijn raadsman John van der Kuyp voegde daaraan toe dat magazijnmeester R. van Bushiri nooit is verhoord en een inventarisatielijst van de ontbrekende goederen ontbrak.

RESTAURANT

Het drietal richtte in 1990 een nv op. Twee jaar later werd onder het beheer van deze nv Restaurant Flamenco opgericht. Het feit dat dit restaurant moest worden ingericht en de beslissingsbevoegdheid die de drie managers bij Bushiri hadden, gingen op dat moment volgens Lugo 'hand in hand'.

"Het drietal meende beslissingen te kunnen nemen zonder het bestuur van stichting Bushiri daarvan op de hoogte te stellen. Het ging zelfs zo ver dat de general manager en de F&B manager in de keuken van Bushiri overbodige spullen aanwezen die moesten worden overgebracht naar het restaurant."

Lugo benadrukte dat wel schriftelijk melding werd gemaakt van een aantal van deze spullen, zoals uniformen, maar dat die nooit zijn betaald. Volgens Lugo houdt dat in, dat goederen van Bushiri werden verduisterd. Dat is bevestigd door werknemers van het hotel. "Het grootste deel van wat werd verduisterd, kwam uit de keuken en kon nog jarenlang mee, zoals de koeler. Verschillende hotelwerknemers lieten desgevraagd weten dat ze deze machine misten tijdens hun dagelijkse werkzaamheden," aldus Lugo.

Rechter Hein Behrens vroeg aan financieel directeur C. waarom nergens een calculatie te vinden is van de goederen die van Bushiri werden gekocht ten behoeve van het restaurant. "Die goederen moet toch een bepaalde waarde zijn toegekend?" zo herhaalde Behrens enkele malen. Hij refereerde daarmee aan de verklaring die C. eerder deed aan de Landsrecherche, namelijk de schatting van 18.500 florin voor de aanschafwaarde van bedoelde goederen. C. zou aan de Landsrecherche hebben verklaard dat hij op de hoogte was van het feit dat goederen werden overgeplaatst van Bushiri naar het restaurant, maar dat daar geen financiële vergoeding tegenover stond. K. en W. wisten dat ook.

AFSPRAAK

Mevrouw F. was de eigenaresse van het perceel, waar het drietal in 1992 de deuren opende van Restaurant Flamenco. Met general manager K. werd afgesproken dat zij de keukenmaterialen van het restaurant zou bekostigen. Maar omdat zij te druk was, gaf ze K. 40.000 florin, zodat hij de inkopen kon doen. Mevrouw F. ondertekende in de maand maart van het jaar 1992 twee cheques: één van 30.000 en één van 10.000 florin. Die laatste cheque was voor de aanschaf van een koeler en een vriezer. K. zou deze machines in Miami kopen. Enige tijd later - tijdens een rondleiding door het restaurant - werd mevrouw F. door een zakenpartner geattendeerd op het feit dat deze machines voorheen in de keuken van het Bushiri Hotel stonden.

Volgens Lugo werd financieel directeur C. in november 1993 door collega M. benaderd omdat deze bij controlewerkzaamheden een bedrag van 1500 dollar te kort kwam. C. zou hem toen opdracht hebben gegeven een formulier in te vullen en een aantal levensmiddelen ter waarde van 1500 dollar te vermelden. Op die manier moest M. de opnamens van de maand oktober 1993 compenseren. Dit formulier, dat in november werd opgemaakt, werd gedateerd '26 oktober 1993'.

Volgens Lugo gaat het in deze zaak om een aantal zeer ernstige feiten. "Het is zeer te veroordelen dat managers zo omgaan met hun verantwoordelijkheden binnen het hotelwezen. Daarom is een onvoorwaardelijke straf voor ieder van de drie verdachten op zijn plaats," zei Lugo en verwees in dit verband naar schoolhoofd L. de C. die op 4 mei van dit jaar voor de verduistering van schoolgelden 12 maanden gevangenisstraf hoorde vonnissen, waarvan 3 maanden voorwaardelijk.

General manager K. had volgens Lugo de meeste beslissingsbevoegdheid van het drietal en had de verduisteringspraktijken een halt toe kunnen roepen. Daarom verdient hij de zwaarste straf. Verdachte C. was verantwoordelijk voor het financiële management van het Bushiri Hotel en daarmee aansprakelijk voor het valse document. F&B manager W. heeft volgens Lugo een belangrijke rol gespeeld bij het verduisteren van de goederen.

T.K. hoorde Lugo 12 maanden eisen waarvan 3 voorwaardelijk. G.C. hoorde 10 maanden waarvan 2 voorwaardelijk en C.W. hoorde 9 maanden eisen waarvan 3 voorwaardelijk. De drie eisen gaan vergezeld van een proeftijd van 2 jaar en met aftrek van voorarrest (16 dagen). Rechter Hein Behrens doet over 2 weken uitspraak.

COMMENTAAR

Aanpak illegale arbeid

HET IS ZEER de vraag of de politie eerder deze week behoorlijk heeft opgetreden tijdens een inval op de werkplaats van het in aanbouw zijnde Royal Plaza. Niet dat er enige twijfel bestaat over de vraag of regels en wetten nageleefd moeten worden en dat illegaal op Aruba verblijvende en werkende personen gestraft en zonodig opgepakt en uitgezet moeten worden. Wat dat betreft zijn controles en invallen goed en kunnen zij preventief werken. Maar de wijze waarop de laatste inval gebeurde is discutabel.

Donderdag werden er op één en dezelfde plek 85 personen aangehouden waarvan er 70 mee naar het bureau moesten. Daarvan mochten er 50 kort daarna weer terug aan het werk. Een minderheid van de werklieden bleek niet over de juiste papieren te beschikken. Het is dus de vraag of de politie rechtmatig optrad jegens de grootste groep, die na het laten zien van de papieren weer weg mocht.

De politie mag iemand aanhouden en meenemen naar het bureau wanneer er een 'redelijk vermoeden' bestaat dat de persoon in overtreding is met de wet. Met dat 'redelijke vermoeden' werd in dit geval geen rekening gehouden. De politie had immers ter plekke na kunnen gaan of die mensen een geldige vergunning hadden of niet.

STEEDS VAKER gaan er stemmen op om niet alleen de illegale werknemer te straffen, maar ook de werkgever die illegalen in dienst heeft. Artikel 23 van de Landsverordening Toelating en Uitzetting (LTU) stelt dat een persoon die een illegaal werk geeft, per overtreding maximaal zes maanden hechtenis of een geldboete van 100.000 florin opgelegd kan krijgen.

De praktijk leert dat dit artikel van de LTU op Aruba tot nog toe nauwelijks wordt toegepast (het aantal keren is op de vingers van één hand te tellen). De werkgevers die daadwerkelijk zijn aangepakt, hebben zulke geringe straffen gekregen, dat het preventieve signaal niet of nauwelijks doorklonk. Helaas, want de maximale straffen die de wet voorschrift werden niet voor niets in juli 1989 opgeschroefd. De wetgever had daar een bepaalde bedoeling mee en daar lijkt men aan voorbij te gaan.

Professor op IPA-conferentie:

Diversiviteit in de Britse context

ORANJESTAD — Het Instituto Pedagogico Arubano (IPA) organiseert van 22 tot en met 25 oktober een internationale conferentie met als titel 'Social and Cultural Diversity in Society'. Hiervoor zijn 11 buitenlandse personen uitgenodigd als *keynote speakers* of om een lezing te komen houden in het middagprogramma. De conferentie vindt plaats in het Radisson Hotel.

Amigoe bespreekt het curriculum van enkele sprekers om geïnteresseerden alvast een beetje kennis te laten maken met hen. In de editie van donderdag werd de levensloop van professor Humprey E. Lamur behandeld. Hij presenteert zijn *keynote* op 23 oktober onder de titel 'Social Demographics of the Dutch Caribbean'. Vandaag zal dieper worden ingegaan op het curriculum van professor Gajendra Kishore Verma.

Professor Verma is 'Sarah Fielden professor of Education and Dean' van de Research and Graduate School binnen de Onderwijsfaculteit van de Universiteit van Manchester, Engeland. Hiervoor is Verma docent geweest aan de universiteiten van Oost Anglia en Brandford. Bovendien heeft hij gastcolleges gegeven aan onder andere de Ohio State University in Indiana (VS), de Klagenfurt University in Oostenrijk, de Hongaarse Academy of Science en verder in Canada, Australië, India, China en Maleisië.

Verder heeft Verma veel onderzoek gedaan op het gebied van onderwijs, waarbij onder andere de culturele diversiteit en het curriculum, identiteit, etniciteit, ras en werkgelegenheid de onderzoeksonderwerpen waren. De laatste 15 jaar heeft hij nationale en internationale onderzoeksprojecten geleid, waarbij het merendeel van de onderzoeken gericht was op de interetnische relaties in het kleuter-, basis- en voortgezet onderwijs.

Verma heeft maar liefst 200 *papers* geschreven en heeft vele inleidingen op conferenties verzorgd. Ook heeft hij de laatste 20 jaar veel publikaties op zijn naam staan. Van 1990 tot 1994 was Verma coördinator van een *Link Program* met de universiteit van Madras, India, dat was opgericht door de Britse Consul.

Professor Verma presenteert zijn *keynote* op 24 oktober, met als titel: 'Social and Cultural Diversity in the British Context'.

Ezels in het wild

■ *ORANJESTAD — Voor degenen die vaker langs de noordkust rijden, is dit geen onbekend gezicht. Ezels zijn ooit meegebracht door de Spanjaarden, maar ook weer verwilderd. Eind 18e eeuw werd Aruba bevolkt door vele halfverwilderde ezels. Toch is het niet zo lang geleden dat de Arubaanse bevolking gebruikt maakte van de ezel als werkdier. Tot ongeveer 15 jaar geleden werden ezels gebruikt voor het dragen van waterzakken. Naar schatting komen in totaal 45 ezels voor aan de noordkust bij de Westpunt, een centraal gedeelte en ook wel bij de oude golf course. Momenteel is een project opgestart om de ezels naar de minder bewoonde gebieden te lokken om ze daar van eten en drinken te voorzien. Wanneer ze op zoek zijn naar voedsel, verzorgen ze nog wel eens voor overlast. Vuilnisbakken worden omgegooid en leeggehaald, maar ook voor het verkeer is het gevaarlijk. Het project wil die problemen voorkomen.*

Nieuw gebouw voor Codemsa

ORANJESTAD — Te Cumana vond de eerste steenlegging plaats voor de bouw van het 'Codemsa, do it center'. Volgens Codemsa-directeur Johny Chemaly is met de bouw een investering van zo'n tien miljoen florin gemoeid. Verwacht wordt dat volgend jaar augustus Codemsa van de L.G. Smith Boulevard naar haar nieuwe gebouw kan verhuizen.

Het geheel wordt een '*Do it Center*' dat in de Verenigde Staten erg populair is. Het door Albo te bouwen pand zal twee verdiepingen hebben, waar in de bovenverdieping de kantoren komen. Codemsa-manager Edwin Thiel viel de eer te beurt om het eerste beton in de fundering te storten. Albo project-manager is J. Gunnink, Jief Wouters van Caribbean Architects & Planners Association ontwierp het geheel en voert de directie over de bouw.

Feestelijke heropening postkantoor San Nicolas

SAN NICOLAS — Na maanden gesloten te zijn geweerst wegens algehele verbouwing, kon vrijdagmiddag het verbouwde postkantoor van San Nicolas officieel worden heropend. Deze heropening werd een feestelijk gebeuren, waarbij onder andere minister Glenbert Croes van Verkeer en Communicatie aanwezig was, terwijl zijn Antilliaanse collega Leo Chance eregast was.

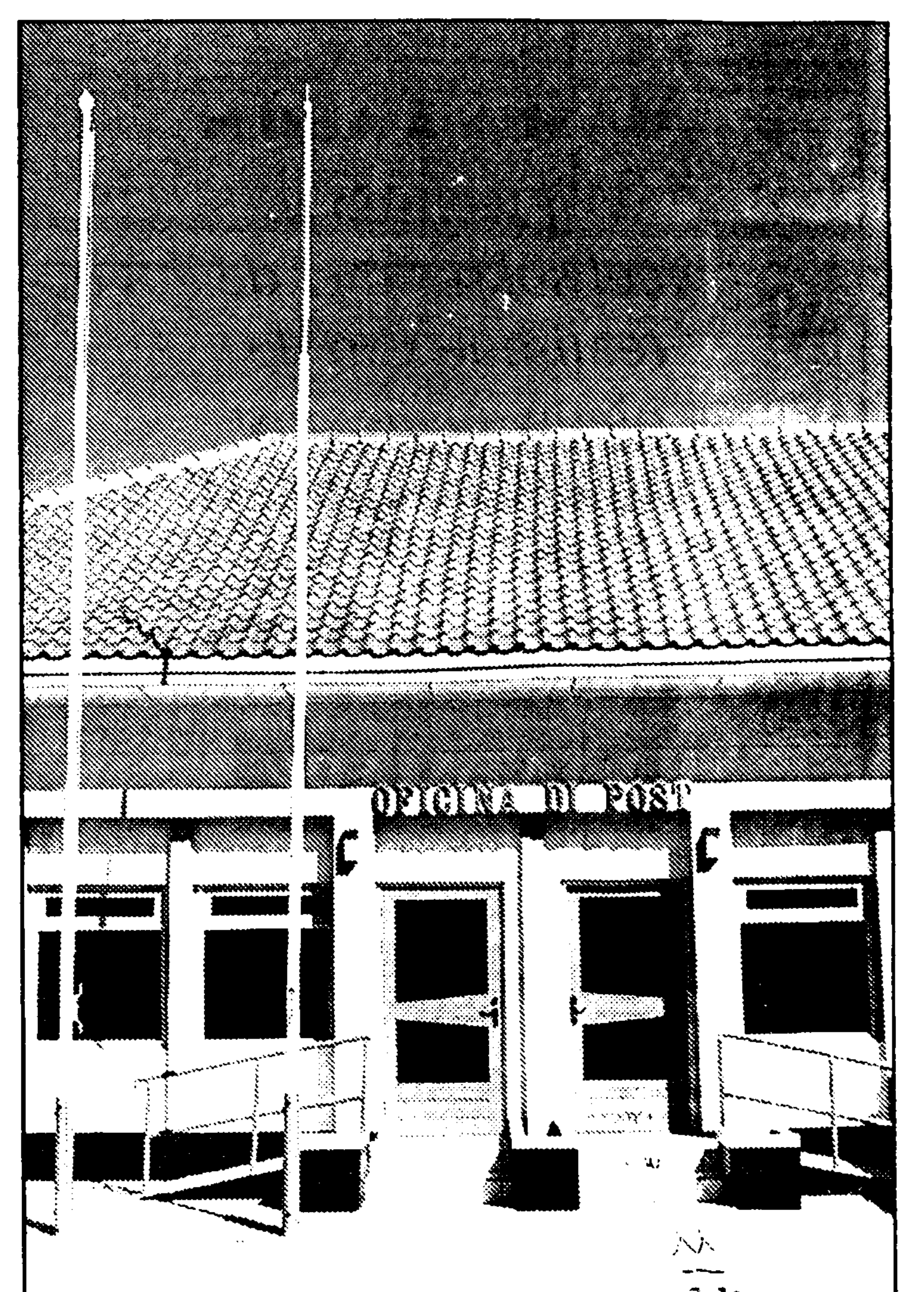
Er werd een defilé gehouden van padvinders en het personeel van de posterijen, er werden toespraken gehouden en plaquettes uitgereikt. Na een korte inleiding door waarnemend directeur van de Posterijen Franklin Croes sprak minister Glenbert Croes zijn waardering uit voor de inzet van het personeel en vooral voor de medewerking die bij de verbouwing werd ondervonden.

Hij benadrukte dat niet gesproken dient te worden van 'Aruba boven de brug' en 'Aruba onder de brug', maar van één Aruba, dat haar kusten als grenzen heeft. Hij vond dat de heropening van het postkantoor uitstekend past in het Sasaki-plan dat de regering heeft aangekondigd voor San Nicolas en omgeving.

De bewindsman verzocht de aanwezigen om het personeel van de Posterijen, dat keurig in uniform aanwezig was, te onthalen op een applaus voor hun inzet en medewerking. Een vertegenwoordiger van het John Wesley College mocht een plaquette in ontvangst nemen omdat een van de leerlingen van deze school vorig jaar de wedstrijd briefschrijven had gewonnen. Voorts waren er plaquettes voor de oudste postwerknemer Sai Croes en het hoofd van het postkantoor te San Nicolas Ricky Ras.

De Antilliaanse collega van minster Croes, Leo Chance, bedankte voor de uitnodiging om bij de officiële heropening aanwezig te zijn. Chance heeft vele jaren met genoegen in San Nicolas gewoond. Ook maakte hij van de gelegenheid gebruik om namens de Antilliaanse regering en bevolking van Sint Maarten Aruba te bedanken voor de spontane hulp die recentelijk geboden werd nadat orkaan Luis over het Bovenwindse eiland raasde.

Tijdens zijn verblijf op Aruba heeft minister Chance ook een gesprek met de Arubaanse ministerraad gehad om de banden tussen Aruba en de Nederlandse Antillen te verstevigen.

40.000 Florin bliksemschade voor Elmar

ORANJESTAD — Uit een persbericht van Elmar blijkt dat de maatschappij afgelopen woensdag toen het noodweer boven Aruba losbarstte, waarbij op vele plaatsen de bliksem insloeg, een schade heeft geleden van ongeveer 40.000 florin. In verschillende wijken viel door de blikseminslag de stroom uit.

Door het personeel van Elmar werd assistentie verleend bij woningen waar zekeringen doorgebrand waren. Elmar kan niet goedkeuren dat een bewoner te Keito zelf de beschadigde elektrische installatie herstelde en zonder te laten keuren weer op het net heeft aangesloten.

Opening van Car Colour

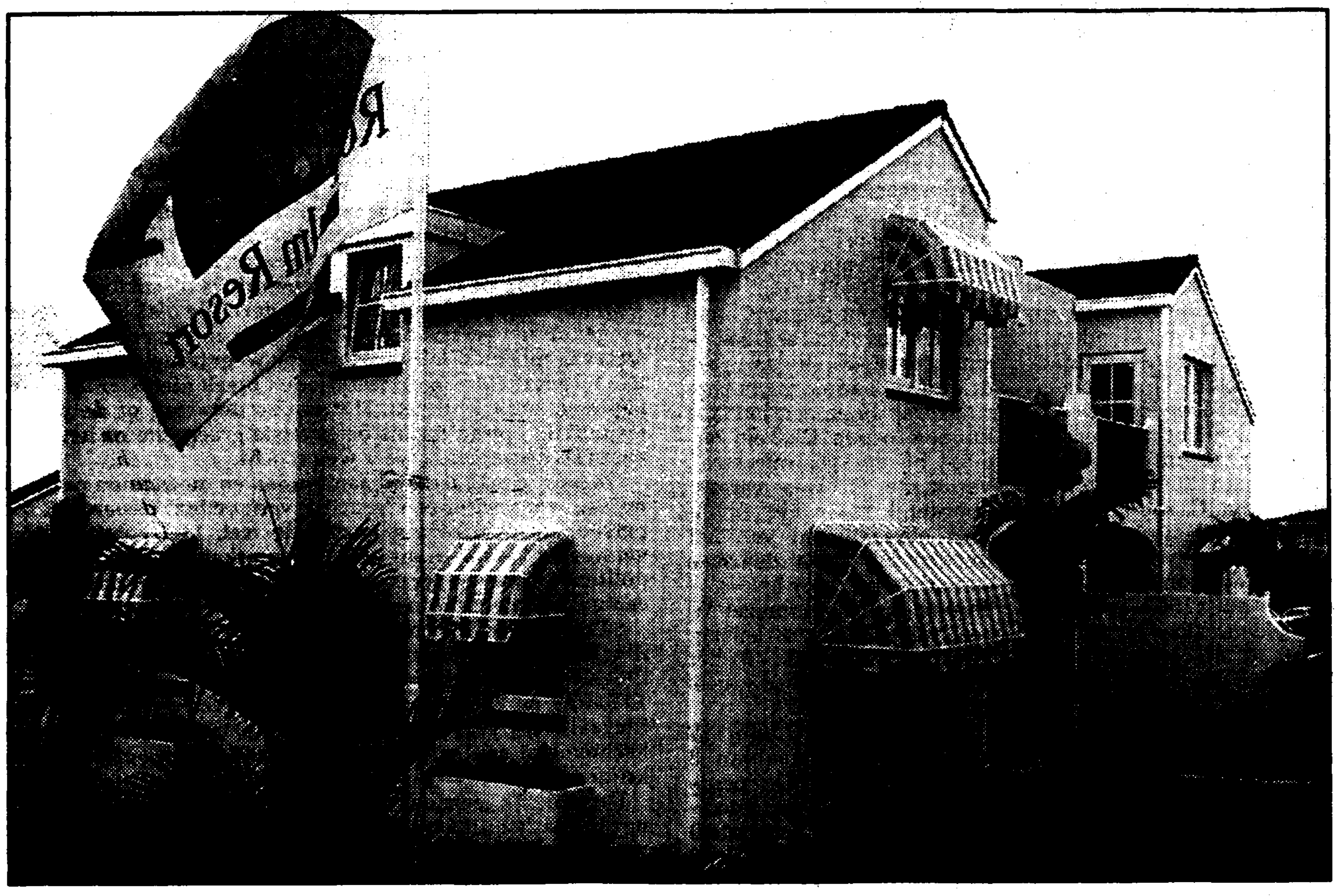
ORANJESTAD — Onder belangstelling van veel zakenrelaties vond vrijdagmiddag te Tanki Leendert de officiële opening plaats van het nieuwe autospuitbedrijf Car Colour. In samenwerking met Sikkens wordt het modernste op dit gebied geboden, waarbij ook een zogeheten spuitcabine ter beschikking staat.

Na een inleiding door Ety Toppenberg, die ook het Arubaanse volkslied zong, mochten de jeugdige Alwin en Rienck de officiële opening verrichtten. Directrice Corma Vroegindewey gaf een uiteenzetting over het bedrijf dat zich niet alleen bezighoudt met het verkopen van Sikkensverf, maar vooral ook service en training geeft.

Hierdoor kan de bodyman trots op zijn werk zijn. Het bedrijf verhuurt de spuitcabine terwijl de verfafdeling geheel op computer de juiste verf klaar maakt. Paul Siero van EMM International bood gelukwensen.

Na de officiële opening konden de gasten een kijkje nemen in het bedrijf, met de bouw en de inrichting is bijna een miljoen florin gemoeid.

3E FASE ROYAL PALM RESORT

WILLEMSTAD — Op 20 oktober 1995 zijn op grootse wijze de modelwoningen van de derde fase van het prestigieuze project Royal Palm Resort aan het publiek tentoongesteld.

De derde fase van het project omvat 43 luxueuze geschakelde villa's met een zeer moderne bouw- en isolatiemethode die onder meer een laag energieverbruik garandeert. Vanwege de moderne bouwmethode kan de koper zijn villa betrekken binnen vier maanden nadat de fundering gestort is.

De villa's worden standaard gebouwd met twee ruime slaapkamers, het is echter ook mogelijk om drieslaapkameruitvoeringen te bouwen. De villa's hebben een gemiddelde oppervlakte van 140 m² verdeeld over twee verdiepingen.

Bij het ontwerp is rekening gehouden met de eisen van de lokale koper, die gezien de prijsklasse van de woning, een goed produkt voor zijn geld krijgt, waarbij niet te vergeten de perfecte locatie binnen een prestigieus resort. De benedenverdieping omvat een ruime woon- en eetkamer, met een ruime moderne keuken, alsmede een porch, terwijl de slaap- en badkamers op de bovenverdieping zijn.

Het totale project omvat 350 appartementen, een vijfsterren hotel, een jachthaven en alle bijbehorende faciliteiten en wordt gerealiseerd in acht fasen. Tot nu toe zijn er gedurende de afgelopen tweeëneenhalf jaar zestig appartementen gebouwd en verkocht, terwijl er reeds vijf villa's van fase 3 verkocht zijn in de voorverkoop.

Binnenkort wordt een aanvang gemaakt met de vierde fase van het project, alsmede het hotel en de waterfront houses rond de lagune.

De Hazeleger groep stelt voorop dat het bouwtempo niet belangrijk hoger kan zijn dan het verkoop tempo.

Alhoewel de villa met alle basiscomfort wordt opgeleverd, kan de koper middels standaard opties zijn woning verder naar zijn smaak doen bouwen; hierbij moet gedacht worden aan onder andere een garage, *whirlpool* bad en extra berging. Ook aan de *landscaping* is veel aandacht besteed om de bewoner in een echte *royal class* ambience van zijn woning te laten genieten.

De officiële opening werd verricht door Vanessa Mambi, Miss Universe Curaçao, samen met Tony Sherman, temidden van een zeer groot aantal helium ballonnen, in de Royal Palmkleuren (blauw, geel en groen), die los werden gelaten. Tony Sherman verzorgde hierna een kort optreden ten behoeve van de genodigden.

De band Chips zorgde voor muziek gedurende de receptie, terwijl de genodigden onder het genot van drankjes en hapjes de villa's bezichtigden. De villa's zijn op zaterdag (14.00-18.00) en zondag (10.00-18.00 uur) geopend voor het publiek.

Belangstelling voor werk Selibon

Gouverneur op werkbezoek

■ *KRALENDIJK — Bij zijn bezoek aan Lac werd gouverneur Saleh geïnformeerd door Vincente Soliano. Hij kent de omgeving van Lac op zijn duimpje en lichtte gouverneur Saleh in over de problemen waarmee het natuurgebied wordt geconfronteerd. Op de foto gouverneur Saleh in gesprek met Vincente Soliana. Op de achtergrond gezaghebber Goedgedrag en gedeputeerde Jopi Abraham.*

KRALENDIJK — Gisteren bracht gouverneur mr. Jaime Saleh een werkbezoek aan Bonaire. Behalve gesprekken met gezaghebber Goedgedrag en het Bestuurscollege, besteedde de gouverneur een groot deel van zijn tijd aan een bezoek aan Selibon. Ook bracht gouverneur Saleh een bezoek aan Lac waar hij zich liet informeren over het natuurbehoud.

Bij Selibon gaf directeur Ben Oleana een uitleg over de ontwikkelingen die de dienst de laatste jaren doormaakte. Uiteraard werd ook gesproken over de problemen die laatstelijk ontstonden met het lozen van water en het verbranden van afval op de Landfill.

Gouverneur Saleh toonde veel belangstelling voor het werk van Selibon en was tevreden over de wijze waarop het bedrijf zich van zijn taak kweet. Directeur Ben Oleana gaf ook uitleg over de nieuwe aanpak van het ophalen van vuil. Daarbij kwam natuurlijk ook de invoering van de mini container ter sprake.

Later in de middag vertrok gouverneur Saleh naar Lac waar de voorzitter van Amigu di Tera, Christie Dovale en Vincente Soliano een uitleg gaven over de problemen die zich hier voordeden. In de late middag was gouverneur Saleh aanwezig bij de opening van de nieuwe Maduro & Curiels Bank.

De gouverneur werd vergezeld door zijn echtgenote mevrouw Saleh-Halabi, de directeur van zijn kabinet mr J.Jonkheer en adjudant kapitein S.O. Isenia

Toerisme herstelt zich op Bonaire

KRALENDIJK — Het totaal aantal toeristen dat in augustus naar Bonaire kwam, was 5652. Een aanzienlijke verbetering met vorig jaar in dezelfde maand. Toen kwamen er 5114 en dat is ruim 10 procent minder. Het is overigens de tweede maand van dit jaar dat het toerisme met 10 procent stijgt. De voorgaande negen maanden gaven een geheel ander beeld. Het toerisme bleef gelijk of liep (soms aanzienlijk) terug.

De Europese markt en in het bijzonder de Nederlandse neemt in de maanden juli en augustus een belangrijke plaats in. Niet al te verwonderlijk, want dat zijn in Nederland de vakantiemaanden bij uitstek. Beide maanden tonen een duidelijke groei van de Europese markt met ruim 8,5 procent In 1994 sloot Bonaire het jaar af zonder dat enige groei werd geconstateerd.

De positieve resultaten van de maand augustus zijn niet alleen van de Europese, maar traditiegetrouw ook van de Amerikaanse markt. Daar steeg het percentage met 14,15 procent. Het opvallendst is, dat augustus in Amerika, in tegenstelling tot Europa, niet tot de specifieke vakantiemaanden behoort.

De Caribische regio en de Zuidamerikaanse markt doen het de laatste 12 tot 14 maanden niet goed. De consequentie daarvan is dat (tot en met augustus van dit jaar) 4653 toersiten kwamen in tegenstelling tot vorig jaar over dezelfde periode 5338 toeristen. De Zuidamerikaanse markt heeft ook een negatieve invloed gehad op de totaalcijfers van het toerisme op Bonaire.

■ *KRALENDIJK — Selibon-directeur Ben Oleana geeft gouverneur mr. Jaime Saleh een uitleg over de invoering van de mini container. Dit is een primeur in de regio. De aanpak van Selibon viel in goede aarde bij gouverneur Saleh, die vooral op de noodzaak van een schoon eiland attendeert. Rechts Ben Oleana die de gouverneur op het gebruik van de mini container wijst. Links gezaghebber mr Frits Goedgedrag en gedeputeerde Jopi Abraham.*

Selibon-directeur tevreden met 'brede visie' overheid

KRALENDIJK — De start van de geprivatiseerde Selibon verliep niet van een leien dakje. De manier waarop het huisvuil werd opgehaald, veroorzaakte talloze problemen. Zware drums met scherpe randen, stank en een overlast van ongedierte verzwaarden het werk van de ophaaldienst. Dat is te begrijpen uit de woorden van Ben Oleana, directeur van de in november 1993 geprivatiseerde overheidsdienst Selibon.

Een van de eerste beslissingen die het interim managament nam was de snelle invoering van containers voor bedrijfsvuil en mini-containers voor huisvuil. Dat laatste liet wel even op zich wachten. Al aangekondigd in maart van dit jaar door de actieve Selibon directeur Oleana, liet de invoering – door enkele extenre problemen – toch op zich wachten tot vrijdagmiddag.

Toen begon daadwerkelijk de huis aan huis aflevering van de mini-containers in Tera Cora. Een actie die afgerond zal zijn in januari 1996. Het voorstel van de mini-container viel in goede aarde bij de bestuurscolleges. Zowel het toenmalige UPB-Bestuurscollege als het huidige PDB-Bestuurscollege stonden achter de plannen van de directie.

"Wij zijn er uitermate tevreden over, dat het Bestuurscollege een ruime visie toonde en bereid was ons geld te lenen voor de uitvoering van het project. De overheid zag kennelijk ook het nut en de noodzaak van de mini-container."

Dat zei Ben Oleana tijdens de donderdagochtend gehouden persconferentie in het Harbour Village Resort. Hij benadrukte, dat de mini container een groot aantal voordelen bood. Zowel voor de werknemer als voor de gebruiker. Met name het bezoek van honden en ezels, die een voorkeur hadden voor de open drums, behoort nu tot het verleden. De drum stond dan ook gewoonlijk buiten de koraal. Volgens de regels van de Selibon, zal de mini container echter binnen de koraal moeten blijven, tot de ochtend waarop de ophaaldienst langs komt.

De vaste tijden die nu al meer dan een jaar punctueel worden gehandhaafd, staan er borg voor, dat de mini container op de juiste dag en het juiste uur wordt geledigd.

VEILING

Op Vrijdag 10 november 1995, om elf uur in de morgen, zal ten kantore en ten overstaan van de ondergetekende notaris of diens waarnemer in het openbaar volgens plaatselijk gebruik en onder de veilingsvoorwaarden als gedurende acht dagen tevoren te diens kantore voor een ieder ter inzage liggen, aan de meestbiedende wordende verkocht ex artikel 1203 van het Burgerlijk Wetboek van de Nederlandse Antillen:

HET TOT NEGENENTWINTIG SEPTEMBER TWEEDUIZEND ZEVENENVEERTIG LOPEND RECHT VAN ERFPACHT OP EEN PERCEEL GROND MET HET DAAROP STAANDE STENEN WOONHUIS, GELEGEN TE ARUBA EN AMBOINA OP BONAIRE, KADASTRAAL BEKEND ALS AFDELING 4, SECTIE E, NUMMER 1284, GROOT ZEVENHONDERD VIJFT IG VIERKAINTE METER (750m2) PLAATSELIJKBEKEND ALS:

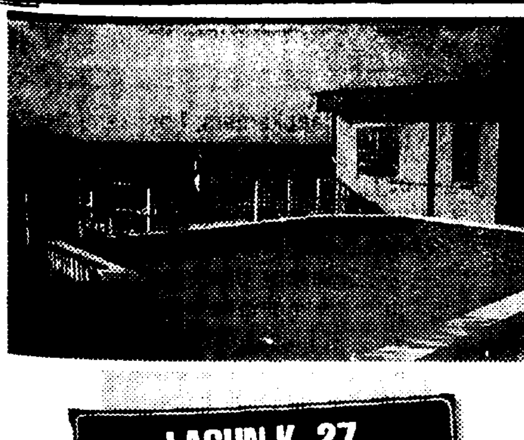
KAYA NOORD NIKIBOKO 65,

Van iedere bieder kan gevorderd worden dat hij tot zekerheid voor de nakoming van zijn verplichtingen een onherroepelijke bankgarantie, of andere zekerheid ten genoegen van de executant stelt tot het bedrag van zijn bod, vermeerderd met de verschuldigde overdrachtsbelasting en de kosten.

Mr A.P. Knuf, notaris
Kaya Charles E.B. Hellmund 9
Bonaire
telefoon 8540/8541

Eén van de slaapkamers van de modelwoningen van het Palm Beach Resort

LAGUN K. 27

VRAAGPRIJS: NAfl. 425.000,- k.k.

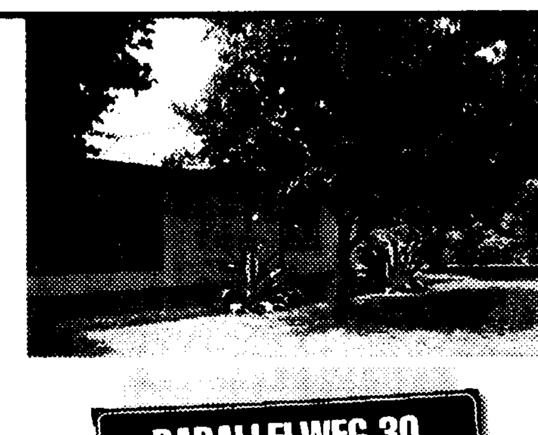
Indeling: entree; grote woonkamer met badkamer; inpandige berging. De keuken staat los van het huis en is voorzien van keukenapparatuur.
Bijzonderheden: schitterende lokatie; geheel omheind; betonnen zoutwaterzwembad (ook geschikt voor zoet water); voor degenen die van rust houden.
Kengetallen: kadastrale oppervlakte 1.060 m²; bebouwde oppervlakte ca. 160 m², keuken/berging ca. 30 m².

GRANAATAPPELWEG 125ᴱ

VRAAGPRIJS: NAfl. 425.000,- k.k.

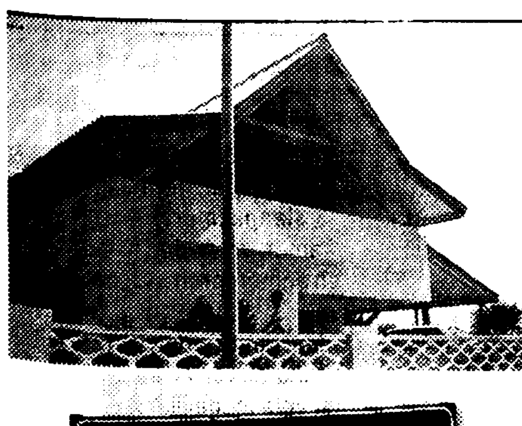
Indeling: 2 slaapkamers; 2 badkamers; woon- /eetkamer; keuken; zijporche.
Verdieping: slaapkamer; 2 badkamers; 2e woonkamer en balkon.
Bijzonderheden: groot model woonhuis gelegen op het Pineapple Estate; perfecte staat van onderhoud; aparte kantoorruimte op de eertse verdieping; extra keukenblok; gemeenschappelijk zwembad aanwezig; 24 uur bewaking.
Kengetallen: bouwjaar 1992; kadastrale oppervlakte 435 m²; bebouwde oppervlakte 127 m².

PARALLELWEG 30

VRAAGPRIJS: NAfl. 440.000,- k.k.

Indeling: porch; ruime living annex eetkamer, luxe keuken met eetbar en inbouwapparatuur; grote ouderslaapkamer met vaste kasten en luxe uitgevoerde badkamer; kinderslaapkamer; grote logeerkamer met vaste kasten; tweede zeer luxe uitgevoerde badkamer; schitterende grote overdekte porch; bijkeuken/berging.
Bijzonderheden: recent geheel gerenoveerd; prachtig aangelegde tuin met overdekt terras; deepwell met sproeiinstallatie; veiligheidsbuitenverlichting; sfeerverlichting in de tuin; 100% privacy; mogelijkheid voor zwembad; geheel omheind.
Kengetallen: bouwjaar 1951; kadastrale oppervlakte 1.360 m²; bebouwde oppervlakte 140 m²; overdekte porch 47,5 m²; overdekte voorporch 13,4 m².

HERST 17

VRAAGPRIJS: NAfl. 450.000,- k.k.

Indeling: *woongedeelte A:* woonkamer; keuken; gang; 2 slaapkamers; badkamer; overdekt voor- en zijterras en onoverdekt zijterras.
Woongedeelte B: woonkamer; eetkamer; keuken; badkamer; gang; 2 slaapkamers.
Woongedeelte C: woonkamer; eetkamer; slaapkamer; badkamer; overdekt voor- en achterterras.
Bijzonderheden: drie woonhuizen onder een kap; zeer veel grond; rustig gelegen; mogelijkheid tot verhuur van 3 aparte wooneenheden; mogelijkheid tot uitbreiding van het wooncomplex; veel bomen aanwezig; deepwell
Kengetallen: bouwjaar 1970; kadastrale oppervlakte 1100 + 1260 m²; bebouwde oppervlakte ca 360 m².

SORSAKA 9

VRAAGPRIJS: Hfl. 465.000,- k.k.

Indeling: 2 ruime porches; brede woonkamer, eetkamer en zeer ruime open keuken; 2 gastenslaapkamers; moderne badkamer; ouderslaapkamer met eigen badkamer; ruime berging en wasgelegenheid.
Bijzonderheden: centrale en rustige ligging in klein verkavelingsplan; 100% privacy; deepwell met dripinstallatie; veel fruitbomen; warmwaterleiding.
Kengetallen: bouwjaar eind jaren '80; kadastrale oppervlakte 800 m²; bebouwde oppervlakte ca. 230 m².

OLEANDERWEG 17

VRAAGPRIJS: NAfl. 495.000,- k.k.

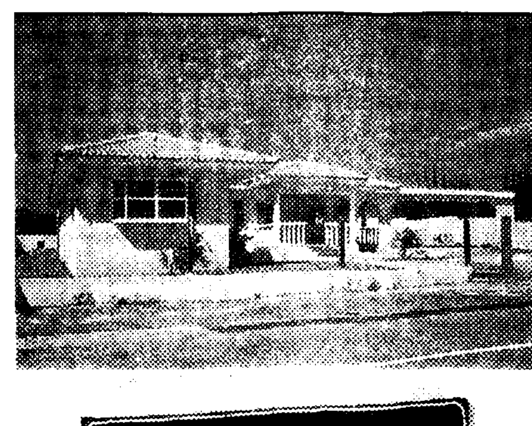
Indeling: *woonhuis:* 3 slaapkamers; 2 badkamers; woon-/eetkamer; keuken; kantoor; carport; achterporch met zwembad; washok; meidenkamer.
Appartement: 2 woon-/slaapkamers; 2 badkamers.
Bijzonderheden: koel woonhuis; kantoorruimte; fraai, ruim appartement, vrijstaand, in een tropisch begroeide tuin achter het woonhuis; gezellige patio bij het zwembad.
Kengetallen: bouwjaar 1965; kadastrale oppervlakte 1.580 m² eigendomsgrond; bebouwde oppervlakte 218 m².

VAN ENGELENWEG 8

VRAAGPRIJS: NAfl. 535.000,- k.k.

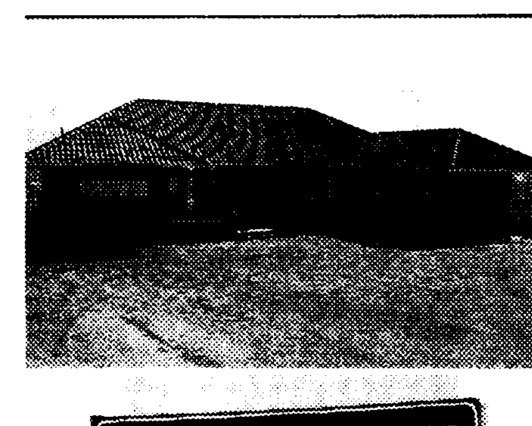
Indeling: main level: grote Z-vormige woonkamer met toegang naar terras; eenvoudige dichte keuken; 3 slaapkamers en 2 badkamers. Op de begane grond bevindt zich de inpandige garage alsmede 2 slaapkamers met badkamer.
Bijzonderheden: begane grond te gebruiken als zelfstandig appartement; watermolen in de tuin; groot vrijstaand appartement (101 m², inclusief overdekt terras); goede centrale ligging t.o.v. centrum Willemstad, scholen en winkels; watervergaarbak; deepwell met pomp; dripinstallatie; hoge plafonds: koel!; geasfalteerde oprit en parkeerplaatsen.
Kengetallen: kadastrale oppervlakte 2.057 m²; bebouwde oppervlakte 488 m², incl. overdekte terrassen.

JAN THIEL K. A2

VRAAGPRIJS: NAfl. 535.000,- k.k.

Indeling: royale woonkamer; ruime moderne en praktische keuken; master bedroom met een fraaie badkamer en een walk-in closet; 2 ruime slaapkamers; badkamer; gastenverblijf annex studeerkamer met een badkamer; royale voor- en achterporch; zeer fraai aangelegd zwembad (beton) met pooldeck; poolhouse met washok.
Bijzonderheden: nieuw en goed gebouwd woonhuis; zeer fraai zwembad; pand met uitstraling; op 5 minuten afstand van het Spaanse Water; rustige buurt; goed op de wind gelegen; centrale ligging.
Kengetallen: bouwjaar 1995; kadastrale oppervlakte 1.290 m²; bebouwde oppervlakte 200 m².

ST. ANNABOULEVARD 27

VRAAGPRIJS: NAfl. 545.000,- k.k.

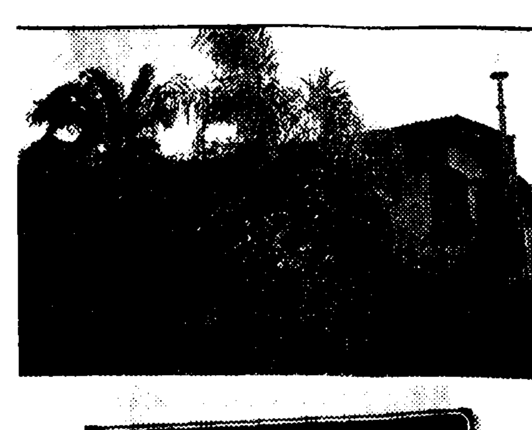
Indeling: entree via voorporch; woonkamer die direkt in verbinding staat met de royale achterporch vanwaar men een uniek uitzicht heeft over Punda, Otrobanda en de zee; 3 royale slaapkamers; 2 badkamers; dienstbodevertrek.
Beneden: washok en ruime garage.
Bijzonderheden: prachtig uitzicht; centrale lokatie; goed op de wind gelegen; uniek onroerend goed; veilig; goed gebouwd; goed onderhouden.
Kengetallen: bouwjaar 1955; kadastrale oppervlakte 1.670 m²; bebouwde oppervlakte pand 270 m²; porches 64 m²; totaal ca. 334 m².

SBN V. STAVERENWEG 2

VRAAGPRIJS: NAfl. 548.000,- k.k.

Indeling: grote overdekte zijporch die in verbinding staat met woon- en eetkamer; open keuken; 3 slaapkamers (waarvan 1 thans in gebruik als kantoor); 2 badkamers; bijkeuken met extra opberghok.
Vrijstaand: een appartement met een badkamer en toilet, eigen porch, ingang en keukenblok; een zeer royale garage met een verharde oprit annex parkeergelegenheid.
Bijzonderheden: centrale lokatie; multifunktioneel pand; goede buurt; goed op de wind gelegen; veel schaduw; bedrijfsuitoefening toegestaan; fraai beplante tuin; waterput t.b.v. besproeiing van de tuin.
Kengetallen: bouwjaar 1950; kadastrale oppervlakte 865 m²; bebouwde oppervlakte 334 m².

KAYA ROOI CATOOTJE 80

VRAAGPRIJS: NAfl. 550.000,- k.k.

Indeling: entree via royale overdekte voorporch; zeer ruime woonkamer (hoog); nieuwe open keuken; grote master bedroom met eigen badkamer; 2 slaapkamers met badkamer, ingebouwde kasten (ruim); studeerkamer annex slaapkamer; overdekte achterporch die in verbinding staat met een pooldeck en zwembad van beton (4 x 8 m).
Bijzonderheden: super centraal gelegen; veilige wijk; volledig getralied; groot (betonnen) zwembad; volledig ommuurd; fraai aangelegde tuin; 100% privacy; huis met veel mogelijkheden; zeer goede wijk; goed op de wind gelegen.
Kengetallen: bouwjaar 1979; kadastrale oppervlakte 795 m²; bebouwde oppervlakte ca. 325 m².

CAS GRANDI Z-76

VRAAGPRIJS: NAfl. 580.000,- k.k.

Indeling: overdekte entree met 2 toegangsdeuren; ruime hal; moderne keuken en grote living met schuifpui naar grote porch; 2 slaapkamers (resp. 5.0 x 4.0 en 3.0 x 4.0 m) met 2 badkamers; grote berging in de hal; vaste trap naar de verdieping alwaar 2 slaapkamers, badkamer en grote zitkamer met kitchenette; aan de voor- en achterzijde 2 grote balkons c.q. terrassen; onder de woning een grote berging (stahoogte) met een oppervlakte van 35 m².
Bijzonderheden: het fraaie uitzicht; de perfekte staat van onderhoud; de koelte in de woning; mogelijkheid dubbele bewoning of kantoor aan huis.
Kengetallen: bouwjaar 1993/1994; kadastrale oppervlakte 620 m²; bebouwde oppervlakte inkl. porches 440 m².

PASEO ATLANTICO 2

VRAAGPRIJS: NAfl. 635.500,- k.k.

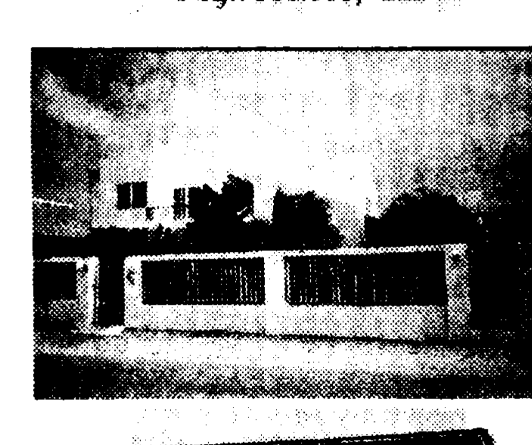
Indeling: hal; trappenhuis; woonkamer; eetkamer; keuken; toilet; 2 balkons; kantoorhoek en berging.
Benedenverdieping: 2 slaapkamers met ieder een eigen badkamer; wasruimte; diverse vaste kasten en een ruime walk-in closet.
Bijzonderheden: zeer fraaie landscaping; uitzicht op zee; domein is volledig bewaakt; beschikking over diverse faciliteiten, zoals bijv. een gemeenschappelijk zwembad.
Kengetallen: bouwjaar 1995; kadastrale oppervlakte 650 m²; bebouwde oppervlakte 240 m² op eigen grond.

PASEO ATLANTICO 8

VRAAGPRIJS: NAfl. 665.500,- k.k.

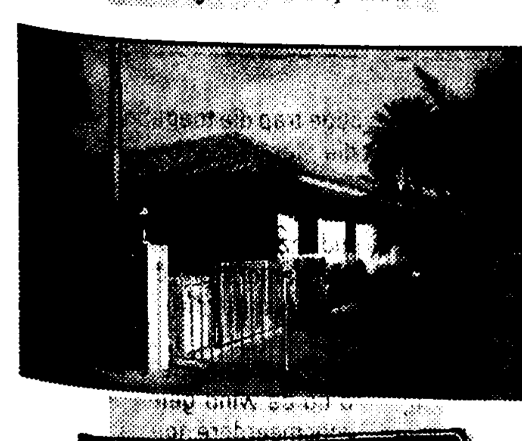
Indeling: entree met hal; riante living met doorloop naar balkon; Siemens keuken; eetkamer; toilet en berging.
Onderverdieping: 3 slaapkamers; 2 badkamers; wasruimte en garage.
Bijzonderheden: hoog gelegen op het domein; zeer fraaie landscaping; uitzicht op zee; domein is volledig bewaakt; beschikking over diverse faciliteiten, zoals bijv. een gemeenschappelijk zwembad.
Kengetallen: bouwjaar 1995; kadastrale oppervlakte 610 m²; bebouwde oppervlakte 240 m² op eigen grond.

CAS GRANDI 65

VRAAGPRIJS: NAfl. 675.000,- k.k.

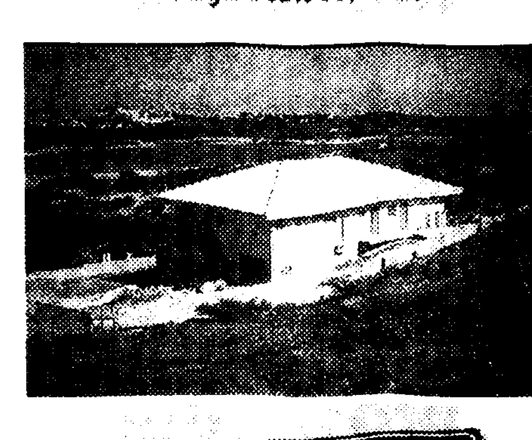
Indeling: begane grond: overdekte achterporch; voorporch; keuken; eethoek; woonkamer; slaapkamer met eigen douche en toilet; bergruimte; washok; garage met elektrische deuren voor 2 auto's.
Ruim losstaand appartement met alle voorzieningen: woon-, slaapkamer; badkamer; keuken, balkon.
1e verdieping: 4 slaapkamers met eigen badkamers.
Bijzonderheden: *voor:* een heel goed onderhouden tuin met geasfalteerde oprit naar de garage. *Achter:* groot zwembad met een fraai pooldeck omringd door een heel goed grasperk all over.
Kengetallen: kadastrale oppervlakte 970 m².

MAHAAIWEG 5

VRAAGPRIJS: NAfl. 735.000,- k.k.

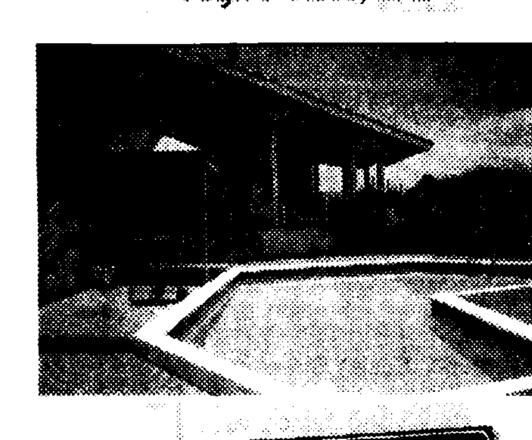
Indeling: entree; zeer royale living, geheel gekoeld; moderne keuken; study; ouderslaapkamer met vaste kasten en fraaie komplete badkamer; 2 gastenkamers met badkamer (douche, toilet en bidet). Het appartement bestaat uit zit-/slaapkamer en badkamer, alsmede kitchenette. Apart toegankelijke berging en laundry room/strijkkamer; grote overdekte porch.
Bijzonderheden: perfekte staat van onderhoud; fraai aangelegde tuin; inbraakalarm; deepwell met drip (computer); grote jacuzzi in de tuin; behandeld tegen witte mieren; veel inbouwspots en buitenverlichting.
Kengetallen: geheel opnieuw opgetrokken in 1992; kadastrale oppervlakte 908 m²; bebouwde oppervlakte woonhuis ca. 400 m², appartement ca. 40 m².

SEROE BOTTELIER K. 32

VRAAGPRIJS: NAfl. 735.000,- k.k.

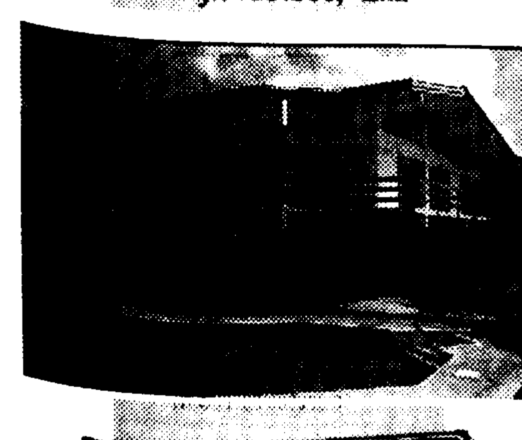
Indeling: entree via achterbalkon en via trap naar zijbalkon; zeer ruime afsluitbare porch; woonkamer; master bedroom met eigen badkamer; 2 slaapkamers; hobby-/werkkamer; 2e badkamer; fraaie Europese keuken; berging/wasruimte; 3 komplete gastenverblijven; werkplaats en garage.
Bijzonderheden: prachtig uitzicht over zoutpannen en op de Tafelberg; veel privacy; perfect op de wind gelegen; mooie en zeer functionele 'Bruynzeel'-keuken; gastenslaapkamer met eigen ingang; zeer veel bergruimte; warmwatervoorziening; terrein geheel ommuurd; landscaping en infrastructuur zijn nog niet aangelegd.
Kengetallen: bouwjaar 1995; kadastrale oppervlakte 1210 m²; bebouwde oppervlakte 502 m².

CAS GRANDI 256ᴮ

VRAAGPRIJS: NAfl. 790.000,- k.k.

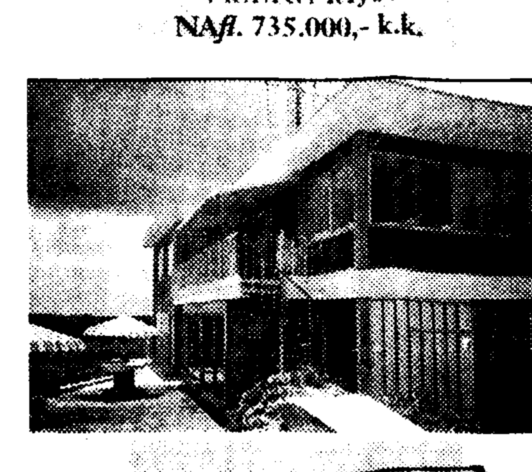
Indeling: entree via trap en zijporch; ruime living via schuifdeur overgaand in voorporch; fraaie open keuken met eetbar; eetkamer; berging/washok; gang waaraan: master bedroom met luxe badkamer, 2 slaapkamers en badkamer; gastentoilet; dubbele garage onder het pand met elektrisch bedienbare deur.
Bijzonderheden: koninklijke lokatie; uitzicht over Caraïbische zee, Spaanse Water en Tafelberg; fraai geïntegreerd zwembad; onder architektuur gebouwd van eersteklas materialen: onderhoudsarme tuin; gedeeltelijk ommuurd; zeer veel kastruimte; perfect op de wind gelegen.
Kengetallen: bouwjaar 1994; kadastrale oppervlakte 765 m²; bebouwde oppervlakte 275 m².

CAS GRANDI Z-58

VRAAGPRIJS: NAfl. 815.000,- k.k.

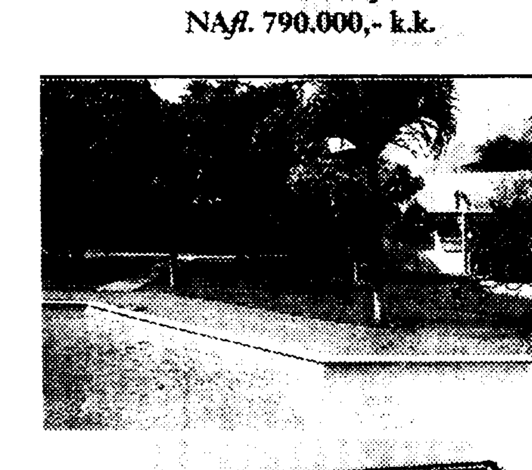
Indeling: goed op de wind gelegen porch; zeer ruime living met grote moderne open keuken; master bedroom met walk-in closet en eigen badkamer; nog 3 royale slaapkamers en 2 badkamers; souterrain met garage, dienstbodekamer met sanitaire voorzieningen; pool area met groot zwembad (6 x 13 m), buitenbar, kleed- en bergruimte en pompruimte. Achter de woning staat het zgn. washok alsmede een 'boatporch'.
Bijzonderheden: fraaie, moderne afwerking; prachtig aangelegde tuin; geheel ommuurd; uitzicht op het Spaanse Water; lichte en koele woning; 2 ruime porches; één op de wind, één van de wind af.
Kengetallen: bouwjaar 1992; kadastrale oppervlakte 1.065 m²; bebouwde oppervlakte ca. 300 m² (excl. bijgebouwen).

KINTJANWEG 17

VRAAGPRIJS: NAfl. 860.000,- k.k.

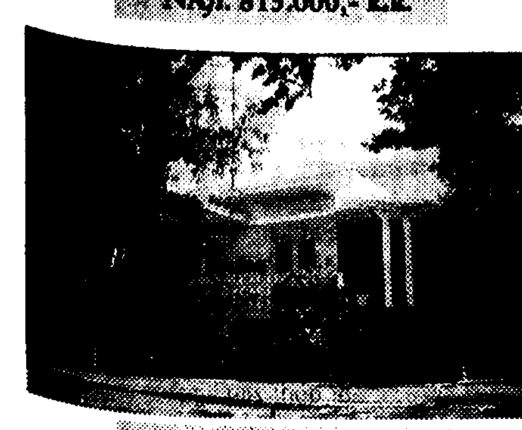
Indeling: op 60 meter hoogte gelegen 2-verdiepingsvilla met separaat appartement; dubbele inpandige garage met 2 elektrische deuren; 4 slaapkamers; 3 badkamers.
Bijzonderheden: personenlift; fraai terras; 360 graden uitzicht
Kengetallen: kadastrale oppervlakte 990 m² eigendoms- en 705 m² erfpachtsgrond; bebouwde oppervlakte 360 m².

DR. J. EIJKMANWEG 4

VRAAGPRIJS: NAfl. 865.000,- k.k.

Indeling: *woonhuis:* formele hal, gastentoilet; ruime living en geheel gemoderniseerde keuken; 3 slaapkamers en 2 badkamers (ouderslaapkamer met walk-in closet en eigen badkamer); grote, goed geïntegreerde porch. *Appartement:* zitkamer met fraaie keuken; 2 slaapkamers met vaste kasten; moderne badkamer. *Studio:* zit/slaapkamer; kitchenette; badkamer.
Dienstbodekamer: slaapkamer met badkamer; aangebouwde was- en strijkkamer.
Bijzonderheden: geheel ommuurd; geheel gemoderniseerd; sprinkler (computergestuurd) en deepwell en jaccuzie; zwembad; alarminstallatie; mooi traliewerk.
Kengetallen: bouwjaar 1976; kadastrale oppervlakte 2.124 m²; bebouwde oppervlakte ca. 450 m².

KINTJANWEG 3

VRAAGPRIJS: NAfl. 1.085.000,- k.k.

Indeling: *begane grond:* zeer ruime en hoge living overgaand in een grote porch met schitterend uitzicht; werkkamer met badkamer; keuken met eetbar en veel kastruimte; bijkeuken; garage/berging/wasruimte; grote master bedroom met zeer luxe badkamer en walk-in closet.
Benedenverdieping: zeer ruime kamer; 2 slaapkamers; badkamer; bergruimte; gastenverblijf met badkamer; fraai zwembad.
Bijzonderheden: uitstekende wijk; woning zeer goed beveiligd; sproei- en dripsysteem; zwembad met fraaie pool area; veel bergruimte; uiterst degelijk gebouwd en perfekt onderhouden; fraaie landscaping.
Kengetallen: bouwjaar ca. 1951; kadastrale oppervlakte 2.105 m²; bebouwde oppervlakte 302 m² (excl. bijgebouwen).

VOOR MEER INFORMATIE OF UITGEBREIDE DOCUMENTATIE KUNT U KONTAKT OPNEMEN MET ÉÉN VAN DEZE MAKELAARS

LANDMARK
REAL ESTATE NV
International Trade Center (ITC) Curaçao
Telefoon 636600, fax 636400

Realco
Real Estate
Pietermaai 6A, Curaçao
Telefoon 656225-609448-606352, fax 656721

Uitspraak dinsdag

Haan zou niet eens meer terug durven

ROTTERDAM - Geen haar op Haans hoofd denkt er aan terug te gaan naar PAOK Saloniki. Vooruitlopend op de uitspraak van president Mendlik, dinsdag om 9.00 uur, liet de trainer van Feyenoord dat gisteren alvast weten aan de rechtbank van Rotterdam. Zijn veiligheid zou in het land aan de Middellandse Zee in het geding zijn.

Haan verscheen daar ongeveer een uur na terugkomst van het Europese avontuur bij Everton. Hij was gedaagd in een kort geding door de voorzitter van de club waar hij vorige week vertrok, Thomas Voulinos. Deze wil dat Haan zijn contract van een jaar bij PAOK uitdient.

Voulinos, begin van de week met veel lawaai in Nederland verschenen, was zelf helaas verhinderd, maar liet zich vertegenwoordigen door mr. Loorbach, tevens bestuurslid van NOCNSF. In de zaal zat, opvallend, Ton Cornelissen, oud-speler van NAC, die van Voulinos nog drie ton te goed heeft. Kennelijk komt ook de voorzitter van PAOK zelf niet altijd zijn afspraken na.

Voulinos doet niet of hij Haan terug wil. Loorbach had zelfs een door alle spelers van PAOK ondertekende brief bij zich, die op hetzelfde aandrong. Haans verdediger mr. Mentink sprak van een zinloze onderneming. "Arie vreest voor zijn veiligheid in Saloniki. Moet hij nu als een ontsnapte dwangarbeider terugkeren?", vroeg Mentink zich af.

HETZE

"Er is een anti Haan-hetze in griekenland. Zijn advocaat daar heeft gezegd: Scheer je weg, neem vrouw en kinderen mee, het is hier gevaarlijk. De man zelf is telefonisch bedreigd. De fans van PAOK hebben gezegd tenminste zijn huis en auto te verbranden als hij het nog langer voor Haan opneemt."

Volgens Mentink is het in strijd met alle fundamentele rechten van Haan om hem terug te sturen. Bovendien is daar volgens de advocaat een bodemprocedure voor nodig, geen kort geding. "Van het begin is men bij PAOK ook akkoord gegaan met zijn vertrek. Er werd slechts gepraat over de hoogte van de vergoedingssom. Het toverwoord voor meneer Voulinos is geld. Zo simpel is het."

Voulinos dacht daar anders over, betoogde Loorbach. Haan had een wanprestatie geleverd, Feyenoord had geprovoceerd en geprofiteerd. "De relatie tussen Haan en PAOK was goed. Op verzoek van Haan waren bepaalde spelers aangetrokken, hij heeft de lijnen voor het seizoen uitgestippeld, zijn inkomen was zo'n 350.000 mark netto. Hij kan moeilijk zeggen uit armoe of pure nood te zijn vertrokken."

Onzin, vond de andere partij. Mentink: "De breuk tussen Haan en PAOK was aanstaande. Dat wisten beide partijen. Voulinos heeft eerder een brief aan Haan geschreven waarin hij zei geen bezwaar tegen diens vertrek te hebben. In de kranten schilderde de voorzitter de trainer af als een toerist. Voor Haan was het einde oefening in Saloniki. Dat was al enige tijd heel duidelijk."

Weinig toekomst meer voor trainer

Twente verder in problemen

ROTTERDAM - Sparta heeft zich gisteren dankzij een 4-2 zege een plaats in de subtop van de eredivisie verworven. Daar waar tegenstander FC Twente thuis zou horen. De Enschedese formatie zakte verder weg. Zo ver weg dat trainer Ten Donkelaar voor zijn plaats moet vrezen.

Bij FC Twente rommelt het al langer. Drie weken geleden wilde een aantal spelers al naar de voorzitter om te klagen over de trainer. Boerebach hield Hoogma, Van Halst en Bosvelt tegen. Hij redde de voormalige jeugdtrainer, die zich vervolgens na de overwinning op de graafschap weer wat veiliger voelde.

Het was waarschijnlijk uitstel van executie. Begin deze week begon de ellende voor Ten Donkelaar opnieuw. Twente-voorzitter Anker had het speelschema grondig bekeken en riep van alle daken dat er uit de vier volgende partijen (Sparta, NEC, Eagles en Fortuna) tien punten moesten worden gehaald.

Maar Ten Donkelaar reisde niet met een bus vol krijgers naar het kasteel. De 52-jarige trainer moet gisteren het gevoel hebben gehad dat hij beter op zijn ezel naar Rotterdam had kunnen reizen, als Don Quichote.

FC Twente voetbalde als een elftal pionnen en Boerebach moet voor Ten Donkelaar de meest teleurstellende zijn geweest. De man die de trainer eerder redde, maakte een reddeloze, machteloze, moedeloze indruk. Hij wandelde in de middencirkel, wees waar de bal heen moest. Overal, behalve naar hemzelf.

De man die de lijnen uit zou moeten zetten, gaf niet thuis. De trainer aan de lijn verlangde naar huis. Sparta scoorde voor de rust driemaal, het hadden er nog meer kunnen zijn. Na de pauze namen de Rotterdamse spelers gas terug. Hun supporters niet. "Is-sie al weg?", zongen ze en Issy ten Donkelaar zonk verder ineen. De kwetsende liedjes over hemzelf hoorde Boerebach niet. Daarvoor was hij te ver weg, daar in de middencirkel.

Uitslag

Sparta-FC Twente	4-2

Stand

1 Ajax	9-27
2 PSV	9-22
3 Willem II	9-19
4 Feyenoord	9-15
5 Heerenveen	9-15
6 Groningen	9-14
7 Sparta	10-14
8 RKC	9-13
9 NAC	10-13
10 Roda JC	9-11
11 Fortuna	9-11
12 Twente	10-9

PSV mogelijk naar beurs

EINDHOVEN — De voetbalclub PSV ziet in een gang naar de beurs één van de mogelijkheden om op de internationale ontwikkelingen binnen de voetballerij in te spelen. Penningmeester Harry van Raaij heeft dit vrijdag verklaard.

Het bestuur van de Duitse club Bayern München maakte onlangs bekend naar de beurs te gaan. In Engeland zijn al aandelen van Manchester United en Tottenham Hotspur te krijgen. Als PSV een beursnotering wil, moet de structuur van de club wel volledig aangepast worden. "We moeten dan naar een meer bedrijfsmatige aanpak", vertelde Van Raaij.

Gerard Cox verwerpt felle kritiek Ajax-voorzitter

DEN HAAG — Gerard Cox verwerpt de kritiek van Ajax-voorzitter Van Praag dat hij aanzet tot agressief gedrag van Feyenoord-supporters tegen Ajax.

Van Praag zei donderdag dat Cox in elke column in de Feyenoord-krant Ajax zwart maakt. "Ik vind dat schandalig, omdat het overduidelijk is dat zoiets van invloed is op het supportersgedrag. Dat spoort hen aan en dat mag nooit de bedoeling zijn", aldus Van Praag.

Cox noemt de kritiek van de Ajax-voorzitter grote onzin. "Ik schrijf nooit tegen Ajax. Ik heb juist grote waardering voor de prestaties van de club. In één van mijn laatste columns heb ik nota bene nog geschreven dat Ajax zich van de ballenoppomper van de voorzitter zo voorbeeldig gedraagt. Bovendien roep ik supporters geregeld op om zich netjes te gedragen."

De cabaretier/acteur vindt dat Van Praag beter moet lezen. "Waar ik wel kritiek op heb, en dat steek ik niet onder stoelen of banken, is dat de media Ajax zo ophemelen. Die bedekken Amsterdamse incidenten al snel met de mantel der liefde, terwijl ze die over Feyenoord breed uitmeten."

Gerard Cox vindt dat Van Praag best een toontje lager mag zingen. "Laatst had hij het over het nationale stadion dat Ajax laat bouwen. Nou, een tikkie minder arrogant kan ook wel."

Stich scheurt enkelband

WENEN - Michael Stich heeft gisteren bij het tennistoernooi in Wenen de buitenbanden van de linkerenkel gescheurd. De Duitser verzwikte het gewricht ernstig in de kwartfinale tegen de Australiër Todd Woodbridge en ging met een schreeuw van pijn tegen de grond. Hij werd op een brancard afgevoerd. De stand was op dat moment 2-2 en 30-15.

De Oostenrijkse Davis Cup-arts Edi Lanz legde een tapeverband aan. Stich weigerde zich naar het ziekenhuis te laten brengen. De onfortuinlijke nummer twaalf van de wereldranglijst is van plan zich zaterdag in München verder te laten onderzoeken en behandelen door Hans-Wilhelm Müller-Wohlfahrt.

Lanz durfde niet te zeggen hoelang het herstel gaat duren. Zijn ervaring is dat er vaak tenminste zes weken mee is gemoeid. Dat betekent dat het seizoen voor Stich ten einde zou zijn en meedoen aan de Grand Slam Cup in november in München een utopie.

Stich had de ergste schok in de catacomben snel verwerkt. "Ik liep naar het net en wilde de bal vanuit de draai nog het juiste effect mee geven. Mijn volle gewicht kwam toen op de rechtervoet terecht", keek de Duitser terug. Woodbridge was zeer onder de indruk door het ongeluk van zijn opponent. "De koude rillingen liepen me over de rug. Ik dacht eerst dat hij op de bal was gestapt."

AGENDA

SENTRO DEPORTIVO KORSOU
(Bonamweg 49, Brievengat)
(Tel. 376620/376626)
zwembad:
open voor publiek-zwemmen (toegang kinderen t/m 14 jaar één gulden en volwassenen twee gulden): ma. t/m vri. van 10.00-14.00 uur; wo. gesloten; za. en zo. van 14.00-17.00 uur.

PISINA BENNIE LEITO
(Gouverneur Van Slobbeweg z/n, Rif)
open voor publiek-zwemmen (toegang kinderen t/m 14 jaar één gulden en volwassenen twee gulden): vri. van 20.00-22.30 uur; za. van 14.00-17.00 uur en zo. van 12.00-17.00 uur.

SENTRO DI BARIO JANWÉ
dammen:
do. van 15.00-18.00 uur **les en training** voor de jeugd vanaf 8-18 jaar.
Schaakvereniging Janwé:
za. van 09.00-12.00 uur **les en training** voor de jeugd vanaf 7-23 jaar.

SKOL DI DAM STRATEGÍA
(Tel. 612573)
lessen:
do. van 19.30-23.00 uur - **Sentro di Bario Janwé**.
zaterdag van 09.00-12.00 uur - **IPK-gebouw** (naast Martinus mavo, Plasa Brion).

SCHAAKVERENIGING CURAÇAO
(Rust & Burgh)
ma. om 20.00 uur gelegenheid tot schaken.

CURAÇAO BULLETS SKATERS
(Schaatsclub Curaçao).
elke do. van 17.00-20.00 uur training *in line skates* en *skeelers op de Koredó* (beginnende aan de kant van ITC). Voor meer informatie **tel.: 377289** (vragen naar Kees).

PAROCHIEHUIS STA. FAMIA
ma., wo. en vri. van 15.00-18.00 uur **damlessen** o.l.v. S. Riedel.

KURÁ DI SHON FIL
ma., wo. en vri. van 15.00-18.00 uur **voetballen** o.l.v. S. 'Papi' de Windt.

ZATERDAG

SCHAKEN
(Nederlands-Antilliaanse Schaakbond)
open dameskampioenschap
19.00 uur zevende ronde - Schaakcentrum Capablanca (Plantersrust 5).

ZONDAG

SCHAKEN
(Nederlands-Antilliaanse Schaakbond)
open dameskampioenschap
09.00 uur achtste ronde;
13.00 uur sluiting en prijsuitreiking - Schaakcentrum Capablanca (Plantersrust 5).

GO-KARTING
(International Karting Club Curaçao)
12.00-18.00 uur races (Aruba en Curaçao) in de categorieën Mini-Kart, Rookie, Yamaha, Piston Poort, Super A en Enduro - racebaan te Shut

SOFTBAL
Slow-pitch
Liga Trai Seru
11.00 uur Sabana Gang vs Danger;
finale
13.00 uur Cat Power vs Heartbreakers - Cirilo Chirino Ballpark (Groot Kwartier).

BEACH VOLLEYBAL
(Curaçao Caribbean Hotel & Casino)
15.00 uur finales - Coral Cliff

VOETBAL
(Federashon di Futbòl Kòrsou)
14.00 uur (tweede divisie) Centro Barber vs Hubentut Westpunt;
16.00 uur (eerste divisie) Centro Dominguito vs CH Mahuma - Stadion dr. Antoine Maduro.
18.00 uur (tweede divisie) Streanan Uní vs Porta Blanku;
20.00 uur (eerste divisie) Sithoc vs SUBT - Stadion Johnny Vrutaal.

Meijer scoort voor Uerdingen

KREFELD - Erik Meijer bezorgde zijn club KFC Uerdingen gisteravond een punt in de thuiswedstrijd tegen Hansa Rostock. De spits, ex-MVV en PSV, maakte in de 52e minuut gelijk, 1-1. Youri Mulders Schalke '04 speelde 0-0 in en tegen Leverkusen.

In Krefeld verzuimde thuisclub Uerdingen de drie punten te pakken. Vijf minuten na de treffer van Meijer miste steffen een strafschop. Brautigam, ex-DDR-international, keerde het schot. Heintze, ook ex-PSV, miste een kans, de Deen raakte de paal. Rostock had in de eerste helft de leiding genomen door Baumgart. Meijer benutte zeven minuten na de rust de rebound na een poging van Lassig.

Schalke 04 bleef in de achtste achtereenvolgende uitwedstrijd ongeslagen. Dat mocht in Leverkusen een prestatie heten. De thuisclub speelde echter teleurstellend zwak en de laatste 33 minuten met tien man nadat de Braziliaan Rodrigo uit het veld was gestuurd. Leverkusen miste bovendien de ideeën van spelmaker Schuster, die door trainer Ribbeck op de bank was gehouden.

Uitslagen

Leverkusen-Schalke'04	0-0
Uerdingen-Rostock	1-1

Stand

1 Bayern	9-21
2 Dortmund	9-18
3 M'Gladbach	9-16
4 Rostock	10-16
5 Leverkusen	10-15
6 Schalke'04	10-15
7 Werder	9-14

■ *LEVERKUSEN - Radoslav Latal van Schalke '04 wordt aangepakt door Paulo Sergio (r) van Bayer Leverkusen in de wedstrijd van gisteravond. Het Bundesliga-duel in Leverkusen eindigde in 0-0.*

Egyptisch blad klaagt Hollandse trainers aan

CAIRO — Het Egyptische tijdschrift al-Aharam al-Riyadi spant op 29 november een rechtszaak aan tegen Nol de Ruiter, Theo Verlangen en Cor Pot. De drie Nederlandse trainers, die vorig seizoen in Egypte werkzaam waren, worden aangeklaagd wegens het beledigen van het Egyptische volk.

Het drietal zou de beledigende uitspraken hebben gedaan in het Algemeen Dagblad en het tijdschrift Voetbal International. De Ruiter zou in de Voetbal International van 21 december 1994 hebben gezegd dat Egyptenaren lui zijn. Verlangen zou hebben verteld dat de Egyptenaren het produkt zijn van mislukt sperma.

De Ruiter nam in januari ontslag als bondscoach van Egypte. Hij deed dit vlak voor de belangrijke kwalificatiewedstrijd voor de Africa Cup tegen Algerije. De Ruiter vond de situatie in Algerije te gevaarlijk en legde zijn functie als bondscoach neer. Theo Verlangen en Cor Pot waren toen al bij respectievelijk el-Ismailia en el-Masri ontslagen.

Volgens de Egyptische staatscourant heeft advocaat Atef Isamail een Nederlandse collega opdracht gegeven een soort gelijk proces in Nederland aan te spannen. De aanklagers willen de Egyptische justitie zelf laten bepalen hoeveel schadevergoeding de drie Nederlandse trainers zouden moeten betalen.

De Ruiter maakt zich niet druk over de berichten uit Egypte. "Iedere week staan er in Egypte soortgelijke artikelen in de krant", aldus de technisch-directeur van FC Utrecht. "Ik heb alle zaken netjes afgehandeld met de Egyptische federatie. Bovendien heb ik drie weken geleden nog een trainingskamp voor het nationale elftal georganiseerd. Ik heb niks gehoord van een rechtszaak en wil van de berichten ook afstand nemen."

Ook Cor Pot kan er niet wakker van liggen. De oefenmeester van Telstar heeft al vaker verhalen over een rechtszaak gehoord. "Ik heb dat toen met mijn advocaat besproken. Maar ik heb geen enkele verkeerde uitspraak gedaan. Ik heb heel prettig in Egypte gewerkt. Alleen de president van de club was een oplichter. Ik kan met een eerlijk geweten naar het Egyptische volk kijken."

Verschillen in eerste divisie weer kleiner

WILLEMSTAD — Er tekent zich weer een opeenhoping van ploegen af in de eerste divisie voetbalcompetitie. Doordat Jong Holland gisteravond met 1-0 van Victory Boys won, bedraagt het verschil tussen de ploeg die op kop gaat en de nummer vijf op de ranglijst slechts drie punten en is er praktisch geen sprake van een middenmoot.

Met de overwinning van gisteravond revancheerde Jong Holland zich voor de nederlaag die het in de eerste ronde met dezelfde score tegen Victory Boys leed. Voor beide teams was winst erg belangrijk. Dit telde dubbel voor Jong Holland dat drie punten achter stond op Victory Boys. De Sta.Rosa-ploeg aasde van zijn kant op de drie punten om door te stoten naar een gedeelde eerste plaats met Centro Dominguito.

Zover is het echter niet gekomen. Niet dat Jong Holland collectief duidelijk beter was. Het dankte de overwinning aan individuele acties van voornamelijk Hensley de Windt en Richie Maduro. De Windt verzette goed werk op het middenveld terwijl Maduro een bijzonder sterke tweede helft met het enige doelpunt van de wedstrijd bekroonde.

Drie kostbare punten dus voor Jong Holland dat met dit resultaat enkele mutaties veroorzaakte op de standenlijst die er thans als volgt uit ziet (respectievelijk aantal gespeelde wedstrijden en aantal punten):

1 Centro Dominguito 8 - 1	6
2 Jong Colombia	9-15
Undeba	9-15
4 Jong Holland	9-13
5 Victory Boys	9-13
6 Sithoc	8-10
7 SUBT	8-8
8 C.H. Mahuma	9-15

De competitie wordt morgenmiddag voortgezet met wedstrijden in beide stadions. In het Dr. Antoine Maduro spelen beginnend om twee uur: Centro Barber-Hubentut Westpunt; Centro Dominguito-Centro Hubenil Mahuma. In het stadion Johnny Vrutaal zullen de volgende wedstrijden plaatsvinden: Streanan Uni-Porta Blanku en Siithoc-SUBT.

Softball

Buena Vista Stars winnaar 1e toernooi

WILLEMSTAD — Buena Vista Stars is de winnaar geworden van het eerste toernooi van de softball slow-pitch league Juan Hato. In de finale tegen Ban Pasa Bon lieten de Buena Vista Stars geen twijfel over hun superioriteit. Ban Pasa Bon werd met 12-2 geklopt.

Stanley Schoop eindigde als winnende werper van deze wedstrijd en tevens als beste werper van het toernooi met vier gewonnen partijen. Verliezende pitcher was Siegfried Martis.

De eindrangschikking van de deelnemende ploegen was als volgt: 1 Buena Vista Stars
2 Ban Pasa Bon
3 Clase Aparte
4 Barbouquet Stars
5 Red Scorpio
6 Douane.

De beste individuele prestaties werden geleverd door Remy Thielman van Calenita Sugar (homerun-koning met 5), Greg Juliana van Douane (beste slaggemiddelde met .520) en Robert Isaac van Buena Vista Stars (meest waardevolle speler in de finales).

Hensley Meulens in Japanse World Series

WILLEMSTAD — Hensley Meulens heeft zich met zijn club Yacult Swallows geplaatst voor de Japanse World Series. De Antilliaanse outfielder heeft een uitstekend seizoen achter de rug. Zijn club won 84 wedstrijden en verloor slechts 44.

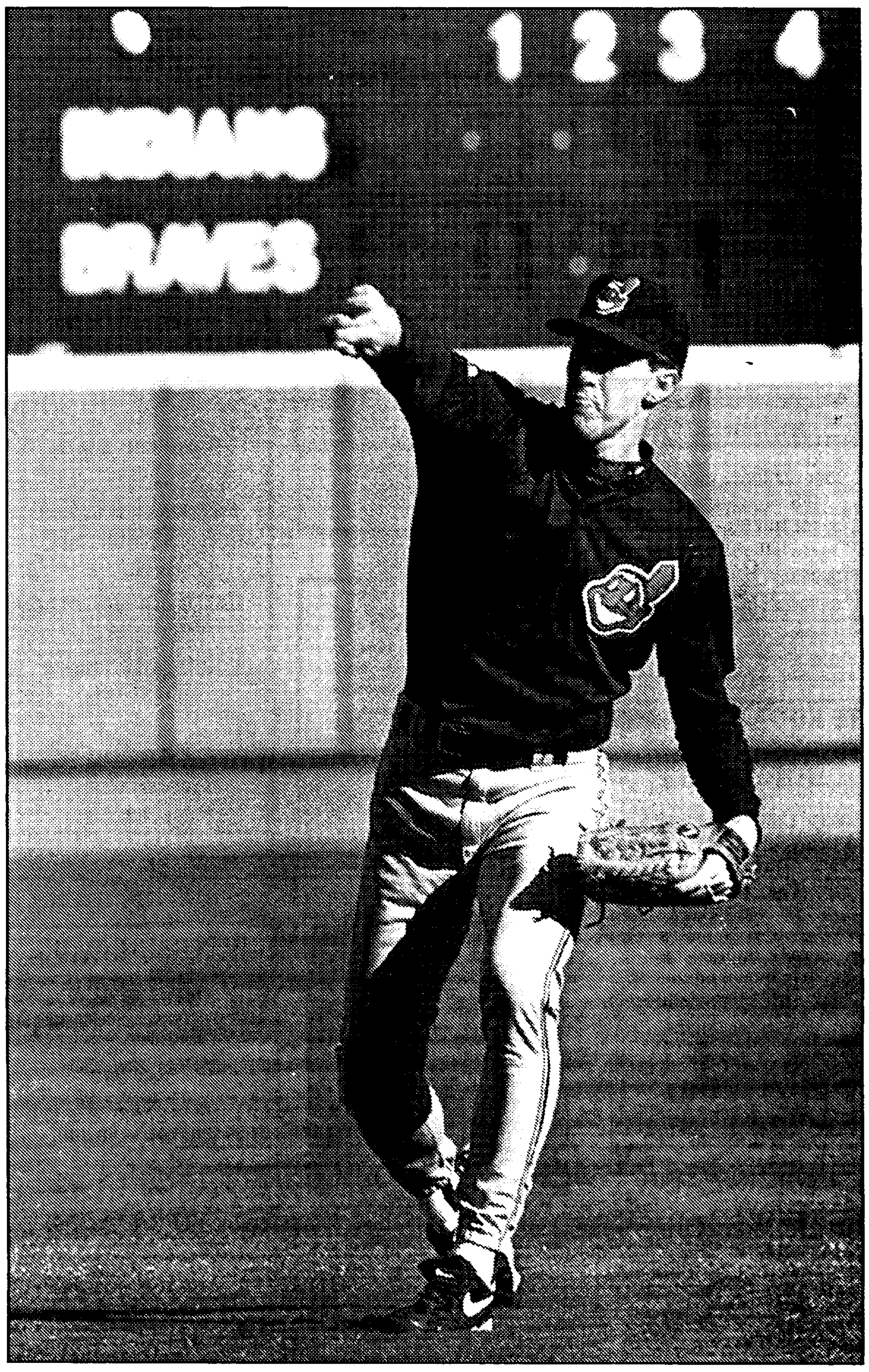
Yacult Swallows won met opvallend gemak de divisie. De naaste achtervolger, Hiroshima, had een achterstand van 8 wedstrijden.

De Japanse World Series gaat vandaag van start en de tegenstander van Yacult is Orix uit de havenstad Kobe. De ploeg die het eerst 4 duels wint in de best-of-seven serie mag zich kampioen noemen. De eigenaar van de Yacult Swallows heeft zijn team reeds beloofd, bij het behalen van het kampioenschap, in december een toernee door Australië te maken.

Hensley Meulens heeft een goed jaar achter de rug. De forse outfielder, die bekend staat als een homerun-hitter, sloeg dit jaar 29 ballen uit het veld. Daarnaast sloeg hij 86 runs naar binnen, had een slaggemiddelde van .244 en 74 gescoorde runs. In de 128 wedstrijden ging Meulens 134 keer uit op drieslag (strike-out), hetgeen bewijst dat hij nog steeds een *free swinger* is, die de bal bijna elke keer uit het veld wil meppen.

Het contract van Meulens loopt aan het einde van het seizoen af. Het is nog niet bekend of de club het contract zal verlengen. Meulens is één van drie buitenlanders in het team van Yacult Swalows, het maximaal toegestane aantal in Japan. De Amerikaanse pitcher Dick Cross was de beste werper dit jaar in de Japanse League met een ERA van 2.02. De andere Amerikaanse outfielder sloeg 31 homeruns en 84 RBI's.

De eigenaar van de Yacult Swallows heeft het drietal de afgelopen week een diner aangeboden in één van Japans duurste en luxueuze restaurants, maar over contractverlenging werd geen woord gerept. Wel bedankte hij het trio voor hun grote bijdrage aan het divisiekampioenschap van zijn club.

ATLANTA - Oral Hershisher, pitcher van de Cleveland Indians die vanavond in de eerste wedstrijd van de World Series zal starten, in training. Hershisher wordt genoemd als Most Valuable Player van de juist afgelopen competitie. De training vond plaats gisteren in het Atlanmta's Fulton County stadium.

Indianen protesteren bij World Series

ATLANTA - Amerikaanse indianen hebben protestacties aangekondigd tijdens de World Series honkbal. Volgens hen moedigen de finalisten, de Atlanta Braves en de Cleveland Indians, racisme aan. Beide clubs associëren zich met indiaanse symbolen en mascottes.

"Indianen zijn het enige volk ter wereld dat als sportmascotte wordt gebruikt", zei Ken Rhyne, een van de leiders van de indiaanse beweging in de Verenigde Staten. "Als Atlanta zich zou vernoemen naar de negros (negers) of Hispanics (spaanstaligen,) zou het stadion nog vannacht worden plat gebrand."

Volgens Michael Haney, lid van de semanole-indianenstam in Oklahoma, moet het over zijn met grappen maken over zijn afstamming. "We vragen om integriteit. Niet om werkgelegenheid, niet om ons land terug te krijgen. We moeten er vanaf dat indianen uitgelachen worden."

WILLEMSTAD — Dinsdagmorgen werd door veertien paren de zesde ronde van het zevende tournooi gespeeld. De volgende paren speelden op 50% of meer:

1/2) B. Fontilius - Leerentveld 60.32% en Beusers - Waller Dimont; 3) Schnitger - Winkel 56%; 4) Blankevoort - Moulijn 53.97%; Mous - Silfhout 52.78%; 6) Kraft v. Ermel - Vliet 51.59%.

Sithoc ZV in voorbereiding

WILLEMSTAD — Het Sithoc zwemteam is bezig met de voorbereidingen voor het komende wedstrijdseizoen. Van 10-12 november vinden de nationale junioren- en seniorenkampioenschappen plaats. Eind november is Sithoc uitgenodigd om deel te nemen aan de Thanksgiving open, georganiseerd door de Albergue Olimpico in Salinas (Puerto Rico).

WILLEMSTAD — Dinsdag 17 oktober werd bij Asiento op Rust & Burgh door een ditmaal klein gezelschap van negen paren gebridged. De handen waren deze avond dermate interessant en ingewikkeld, maar vooral grillig, zodat sommige gerenomeerde paren er de nek over braken.

Eerste werden de dames Meijer - Weede, die voor een korte vakantie op Curaçao verblijven. Dat er in totaal zes van de negen paren met 50% of meer eindigden, was in feite eveneens bijzonder.

Die zes waren: 1) dames Meijer - Weeda 57.64%; 2) heren Pais - Blankevoort 55.83%; 3) heren Serphos - Kroeger 53.33%; 4) heren Blufpand - Theunissen 50.83%; 5) heren De Paula - Van den Ende 50.69% en 6) echtpaar Van Hellenberg Hubar 50.00%.

De volgende parenwedstrijd wordt gespeeld op dinsdagavond 24 oktober op Rust & Burgh en begint om half acht precies.

Beachvolleyballers gedrogeerd

PARIJS - De Amerikaanse strandvolleyballers Mike Whitmarsh en Scott Friederichsen zijn bij een toernooi in Hermosa Beach (California) betrapt op doping. In hun urine troffen de analisten sporen aan van pseudo-efedrine, een vrij onschuldig maar verboden stimulerend middel dat in veel medicamenten tegen verkoudheid zit.

Het tweetal heeft een voorwaardelijke schorsing gekregen van drie maanden. Herhaling van de overtreding kan hen op maximaal twee jaar uitsluiting komen te staan. Ze raakten wel de bij het evenement in juli verdiende punten voor de wereldranglijst kwijt. Beachvolleyball staat volgend jaar voor het eerst op de Olympische agenda.

Butterfly winnaar in strijd om de titel

WILLEMSTAD — In de strijd om de eerste plaats in de dames volleybalcompetitie A-klasse won Butterfly woensdag met 2-0 van rivaal Jumping Jewels. De setstanden waren 15-12, 15-10. Zoals bekend eindigden drie ploegen gelijk op de eerste plaats met 16 punten uit 10 wedstrijden en moest met het oog op de play-offs uitgemaakt worden welke van de drie nummer een is. De nummer 1 komt immers in de semifinales uit tegen nummer 4, terwij! de nummers 2 en 3 elkaar bekampen.

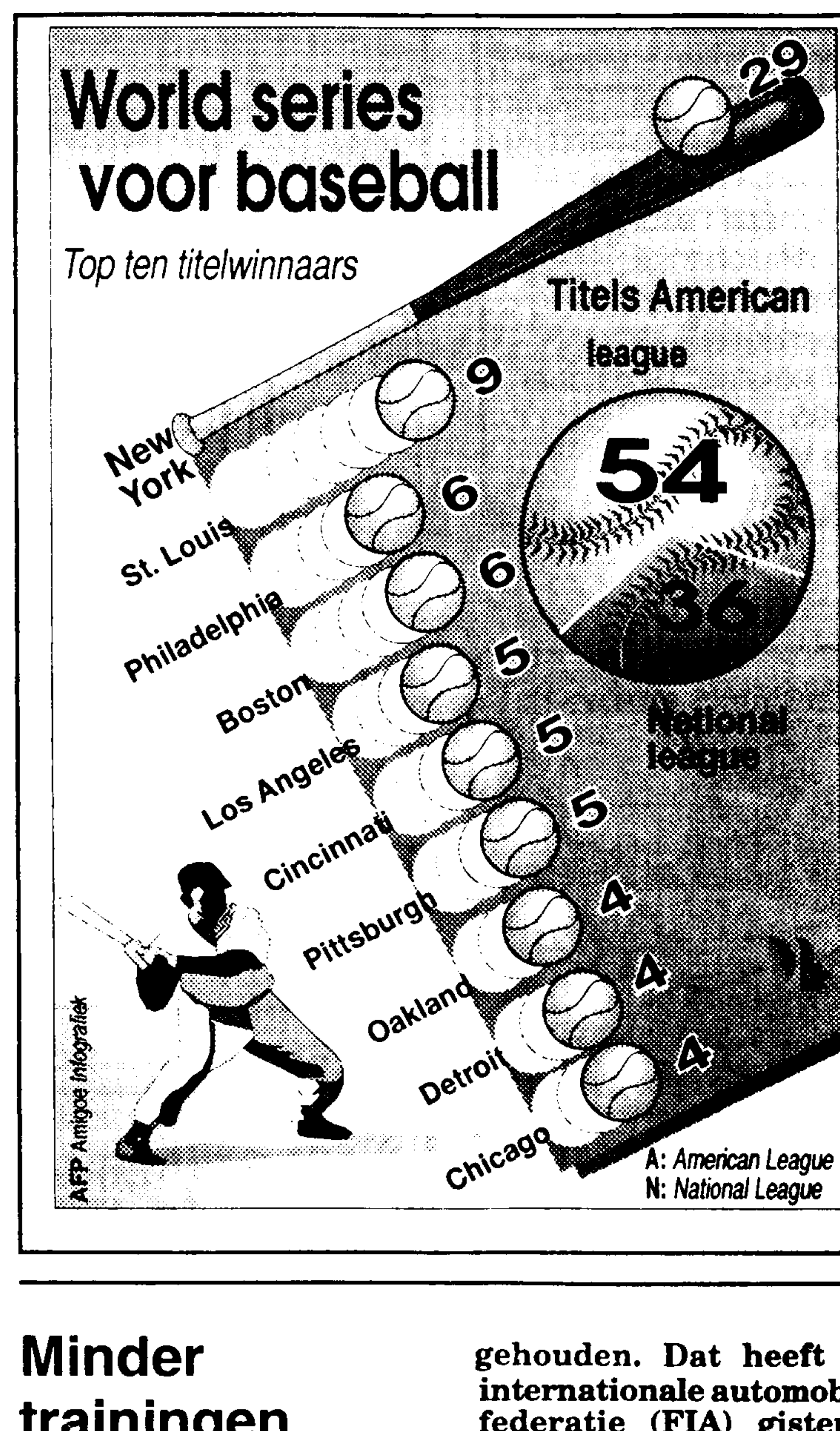
In de play-offs van de hoofdklasse behaalden bij de dames Shuatanari en bij de heren Watakeli winst. Shuatanari had weinig moeite met Xaverianen: 15-3 en 15-8. Watakeli's zege over Sithoc was een kwestie van drie sets: 15-11, 15-12 en 15-6. Voorts versloeg Birds Olympia in de heren A-klasse het team van Stakamahachi met 2-1 (15-9, 12-15 en 15-11).

Morgen tweede finalewedstrijd Laga Trai Seru

WILLEMSTAD —Om een uur 's middags zal morgen de tweede en eventueel derde finalewedstrijd plaatsvinden om de kampioenstitel van de Liga Trai Seru. Cat Power heeft een voorsprong van 1-0 in de best of three serie en is de grote favoriet.

Tegenstander van Cat Power in de finale is Heartbreakers dat als debutant in de slow-pitch league een verrassend goed resultaat boekte. De eerste wedstrijd van de play-off eindigde in een 5-3 overwinning voor Cat Power. Uit deze score blijkt wel dat de Heartbreakers zich niet zonder slag of stoot gewonnen hebben gegeven.

De eerste wedstrijd begint om een uur en wordt voorafgegaan door een vriendschappelijke wedstrijd tussen Danger en Sabana Gang. Winnen de Heartbreakers de eerste wedstrijd dan volgt om drie uur een tweede, beslissende partij. De finale zal worden opgeluisterd met muziek en dans.

Zeiler Roy Heiner loopt vier ton mis

HAMILTON - Roy Heiner is gisteren een bonus van een kwart miljoen dollar (400.000 gulden) misgelopen. De Nederlandse zeiler werd in de kwartfinale van het Matchrace-toernooi om de Bermuda Gold Cup uitgeschakeld door de Brit Chris Law. Heiner verloor met 3-1. Dat betekent dat hij niet drie van de vijf wedstrijden in de Brut Sailing Series zal winnen en de premie daarvoor van vier ton kan vergeten.

"We hadden de hele week al problemen om voor de wind voldoende vaart te maken", lichtte Heiner toe. "We hebben onze tactiek voor de vierde race nog wel veranderd, maar Law was gewoon te snel." De Brit, die zich voor het hoofdtoernooi moest kwalificeren, treft zaterdag in de halve finale de als eerste geplaatste Nieuwzeelander Russell Coutts.

Minder trainingen in Formule 1

PARIJS - Met ingang van volgend seizoen worden alleen nog op zaterdagmiddag kwalificatietrainingen voor de Grand Prix-races Formule I gehouden. Dat heeft de internationale automobiel federatie (FIA) gisteren in Parijs besloten.

Tot dit jaar werden zowel op vrijdag als zaterdag tijdtrainingen voor de startvolgorde gehouden. Van 1996 worden voorafgaande de kwalificatietrainingen op vrijdag en zaterdag samen vier vrije oefensessies afgewerkt.

Voor kernwapenvrij houden zuidelijk halfrond

Parijs en Londen steunen 'Rarotonga'

PARIJS - Frankrijk heeft vrijdag aangekondigd dat het zich aansluit bij het Verdrag van Rarotonga dat het opslaan van kernwapens en het houden van kernproeven op het zuidelijk halfrond verbiedt. De Verenigde Staten en Groot-Brittannië hebben dezelfde intentie, zo is in New York bekendgemaakt.

Maar de aankondiging heeft een nogal symbolisch gehalte. Ten eerste willen Parijs, Londen en Washington zich pas in de eerste helft van 1996 bij het Verdrag van Rarotonga (genoemd naar de hoofdstad van de Cook-eilanden) aansluiten. En dan is Frankrijk klaar met zijn reeks van zes tot acht kernproeven onder atollen in de Stille Zuidzee, waaraan Parijs onverkort vasthoudt 'om de veiligheid van zijn onafhankelijke verdediging-met-kernwapens op peil te houden'.

SPECIFIEK MOMENT

Verder komt de aankondiging van Parijs op een zeer specifiek moment: President Chirac staat op het punt naar de Verenigde Naties in New York te vertrekken, waar hij het Franse besluit wereldkundig zal maken. En de mededeling dat Parijs zich bij Rarotonga aansluit, werd vrijdag gedaan op het moment dat het Franse staatshoofd in Parijs de lunch gebruikte met de premier van Vanuatu. Maxime Carlot sprak zijn vreugde uit over het Franse besluit.

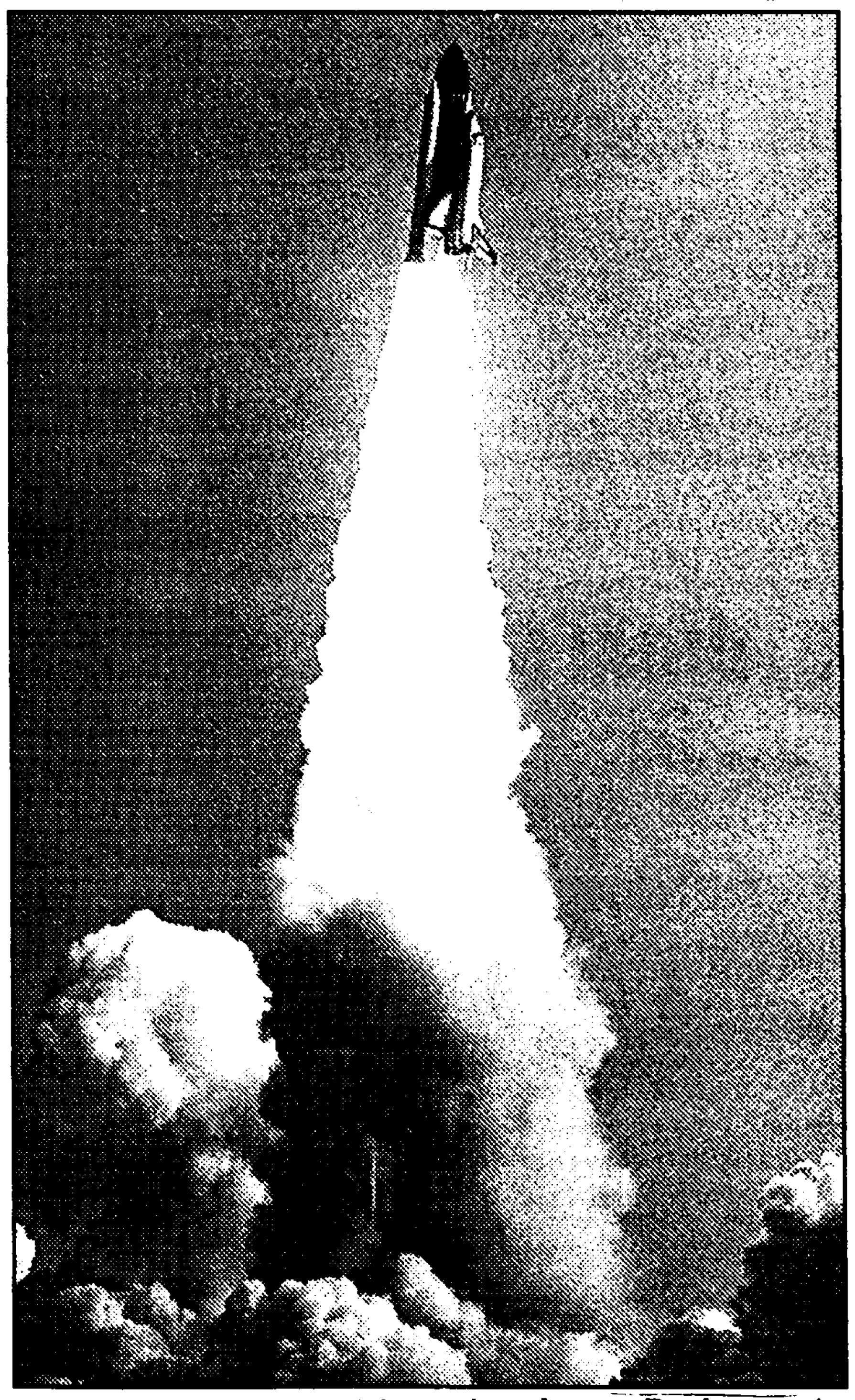
Ook Groot-Brittannië heeft redenen om zijn besluit nu wereldkundig te maken. Van 10 tot 13 november woont premier John Major een conferentie van het Gemenebest bij in Auckland (in Nieuw-Zeeland), waar hij op gepeperde kritiek van Australië en Nieuw-Zeeland kan rekenen omdat Londen de recente Franse kernproeven niet heeft veroordeeld. Ingewijden verwachten voor 1 november de derde Franse kernproef in de huidige reeks.

KENRWAPENVRIJ

Het Verdrag van Rarotonga dateert van 1985. Onder het verdrag, dat in 1986 in werking trad, staan de handtekeningen van elf landen in het gebied van de Stille Zuidzee. Ook de kernmogendheden Rusland en China hebben het verdrag ondertekend. Vier landen in de Stille Zuidzee - de Marshall-eilanden, Micronesië, Tonga en Vanuatu - hebben nog niet getekend. Het werkingsgebied van het verdrag omvat het deel van de aarde vanaf de evenaar tot 60 graden zuiderbreedte. Vanaf dat punt naar het zuiden geldt het Verdrag van Antarctica, dat de Zuidpool kernwapenvrij maakt. Sinds 1985 is Latijns-Amerika, op grond van het Tlateloco-verdrag, gesloten voor kernwapens.

Het ligt in de bedoeling dat de vijf erkende kernmogendheden (China, Frankrijk, Groot-Brittannië, Rusland en de Verenigde Staten) voor het eind van volgend jaar een verdrag sluiten waarin ze beloven in het geheel geen kernproeven meer te nemen.

Eindelijk ruimte in

■ *KENNEDY SPACE CENTER - Na herhaaldelijk en langdurig uitstel kon het Amerikaanse ruimteveer Columbia vrijdag met zijn ruimtereis beginnen van zestien dagen. De bemanning bestaat uit zeven koppen. Men gaat proeven nemen met een micro-gewichtloosheids- lab.*

(AFP-satellietfoto)

Columbia: 19 proeven op ruimtevaartprogramma

CAPE CANAVERAL - Het Amerikaanse ruimteveer Columbia is vrijdag vanaf de basis Cape Canaveral in Florida gelanceerd voor een missie van zestien dagen. De afgelopen drie weken was de start zes keer uitgesteld wegens technische problemen en slecht weer.

Tot het laatste moment was het vrijdag onzeker of de lancering dit keer wel zou lukken wegens de zware bewolking en de dreiging van regenstormen. Sinds 28 september was de start vier keer uitgesteld wegens technische problemen en twee keer als gevolg van het slechte weer. De zeven astronauten van de Columbia zullen negentien wetenschappelijke experimenten uitvoeren.

Zo zullen ze achthonderd kristallen laten groeien ten behoeve van de ontwikkeling van betere semi-geleiders en van middelen om ziekten als diabetes te behandelen. Ook hebben ze twaalf aardappelplanten bij zich om te onderzoeken of planten die in een gewichtsloze toestand groeien, kunnen helpen water en lucht in een ruimteschip te zuiveren.

Noor favoriet voor opvolging

NAVO-topman Claes: Boos maar niet verbitterd

DEN HAAG - Met het vertrek van Willy Claes -'boos, maar niet verbitterd'- moet de NAVO op zoek naar een nieuwe secretaris-generaal. Over de procedure die daarbij gevolgd wordt, valt in het statuut van het bondgenootschap weinig terug te lezen. Het enige vaststaande element is dat de NAVO-raad, bestaande uit de ministers van Buitenlandse zaken van de zestien lidstaten, de nieuwe chef van het bondgenootschap benoemt.

Op het moment dat de NAVO-raad de knoop doorhakt, is er in de regel nog maar één kandidaat waarover de alle lidstaten het al eens zijn. Eventuele andere kanshebbers zijn dan al tijdens eerdere besprekingen achter de schermen afgevallen.

De lidstaten proberen gedurende die intensieve lobby hun eigen kandidaat zo goed mogelijk te verkopen. Daarbij is ook een uitruil mogelijk met vacatures voor topfuncties bij andere internationale organisaties. Dit handjeklap moet voorkomen dat te veel internationale topposities in de handen van één land komen. Zo kan de benoeming van een Nederlandse secretaris-generaal bij de NAVO het einde betekenen voor oud-minister Kooijmans die een plek bij het Internationaal gerechtshof ambiëert.

Belangrijk is de steun te winnen van de grote NAVO-partners. De voorkeur van de Verenigde Staten, Groot-Brittannië, Frankrijk en Duitsland is gewoonlijk doorslaggevend.

Een kandidaat behoort de steun te hebben van zijn eigen regering. Een lidstaat draagt meestal iemand pas officieel voor als ze het idee heeft dat deze een goede kans maakt. De Deense regering denkt met Uffe Ellemann-Jensen een kansrijke kandidaat in huis te hebben. Kopenhagen schoof vrijdag de oud-minister van Buitenlandse zaken naar voren als mogelijke nieuwe NAVO-topman.

PROFIELSCHETS

Ellemann-Jensen wordt in diplomatieke kringen in Brussel als een grote kanshebber beschouwd. Nederland houdt zich op de vlakte, maar sluit niet uit met een eigen kandidaat te komen. In de wandelgangen van de NAVO klinken de namen van Europees commissaris Hans van den Broek en oud-premier Ruud Lubbers. Den Haag heeft inmiddels aan van den Broek gevraagd af te zien van een gooi naar de NAVO-taak omdat hij in Brussel zo goed functioneert. Van den Broek heeft dan ook gezegd niet in de markt te zijn voor de opvolging van Claes.

Een exacte profielschets voor een nieuwe NAVO-topman ontbreekt. In grove lijnen wordt van de kandidaat verwacht dat hij/zij een ervaren internationale diplomaat is die in staat is de wekelijkse vergaderingen van de zestien NAVO-ambassadeurs in goede banen te leiden.

Gedurende de opvolgingsdiscussies neemt de vice-secretaris-generaal de honneurs waar. Momenteel is dat de Italiaanse NAVO-ambassadeur Balanzino.

ONSCHULD

Na een gevecht tot de laatste snik, heeft Claes dan uiteindelijk vrijdag ontslag genomen bij de NAVO. Op een persconferentie, enkele uren nadat hij de zestien lidstaten van zijn stap op de hoogte had gebracht, verklaarde de 56-jarige belg dat de belangen van de alliantie het best gediend zijn met zijn terugtreden. Claes herhaalde met nadruk 'volledig onschuldig' te zijn aan de Agusta-smeergeldaffaire. De omstandigheden waaronder ik mij heb moeten verdedigen zijn onwaardig voor een moderne democratische staat, aldus de vertrekkende NAVO-topman. "Ik ben boos, maar wil niet verbitterd raken. Ik ben een vechter en zal blijven vechten voor eerherstel. Ik zal doorgaan met het dienen van de belangen van mijn land en die van dit grote bondgenootschap".

Dat hij door de kamer in beschuldiging is gesteld zonder dat het onderzoek tegen hem is afgerond, noemde hij een schending van de grondwet. Maar ook de pers kreeg er van langs. "Sommige journalisten speelden liever op de man dan op de bal." De halve waarheden en de opgeklopte verhalen hebben hem pijn gedaan. "De pers vergeet soms dat het om mensen gaat met een hart en een familie."

SPIJT

In de reacties op het vertrek van de Belg overheersten uitingen van spijt en Claes' verdiensten voor het bondgenootschap werden door een groot aantal regeringsleiders-leiders gememoreerd. De Belgische premier Jean-Luc Dehaene verklaarde dat Claes "zijn verantwoordelijkheid heeft genomen in het belang van het goede functioneren van de NAVO". Volgens Dehaene vervulde Claes zijn taken op voorbeeldige wijze. De leden van de alliantie en België in het bijzonder, zijn hem daarvoor zeer erkentelijk. Anderen, zoals de Duitse bondskanselier Kohl en woordvoerders van het Witte Huis, benadrukten dat Claes de NAVO kundig leidde in een van de roerigste periodes in de geschiedenis van het bondgenootschap.

Vaticaanse groet bij Hindoefeest Diwali

Samenwerking goed mogelijk bij vredes- en milieuwerk

VATICAANSTAD - Voor het eerst heeft het Vaticaan ter gelegenheid van het Hindoefeest Diwali een groet aan 'de Hindoeïstische vrienden' gestuurd. In de vrijdag openbaar gemaakte boodschap spreekt de Rooms-katholieke kerk haar hoop op meer samenwerking met de Hindoes uit, vooral op het gebied van milieubescherming en vrede.

De brief is ondertekend door kardinaal Francis Arinze, voorzitter van de Pauselijke raad voor de interreligieuze dialoog. Hij noemt de verdediging van het leven en het doorgeven van ethische waarden en deugden als discipline en offerbereidheid gezamenlijke opdrachten van de beide godsdiensten. Tijdens het Diwali-feest, dat dit jaar op 23 oktober begint, vieren de Hindoes de overwinning van het licht op de duisternis. Duizenden lichtjes sieren huizen en tempels. Het feest is gewijd aan Lakshmi, de godin van voorspoed en rijkdom, en is daarom vooral bij zakenlieden populair. Voor hen begint op Diwali het nieuwe zakelijke jaar.

OP SRI LANKA

Als gemalin van Vishnu, een van de drie hoofdgoden in het Hindoeïsme, vertegenwoordigt Lakshmi onder meer de universele vrouwelijke energie (shakti). Diwali heeft ook te maken met het Hindoe-epos Ramayana. Daarin wordt beschreven hoe rijen lichtjes de verbannen koning Rama de weg wezen naar zijn geboorteplaats in Ayodhya in het noorden van India, nadat hij zijn vrouw Sita op Sri Lanka uit handen van de demon Ravana had bevrijd. Voor Hindoes is Rama een van de belangrijkste incarnaties van Vishnu.

Ivoorkust gespannen naar stembus

ABIDJAN - het Ivoriaanse leger heeft vrijdag talrijke posities ingenomen, vooral in gebieden waar de afgelopen dagen voor- en tegenstanders van de regerende Democratische partij van Ivoorkust (PDCI) botsten.

De presidentsverkiezingen, waar de oppositie zich demonstratief uit heeft teruggetrokken, worden zondag gehouden. De PDCI en staatspresident Henri Konan Bedie zullen naar verwachting moeiteloos winnen. De verkiezingen vinden plaats temidden van de ernstigste onrust die het land sinds de onafhankelijkheid in 1960 kent. De oppositie heeft opgeroepen de verkiezingen niet enkel te boycotten, maar waar mogelijk ook te verstoren. Tot dusverre zijn zeker acht mensen omgekomen bij ongeregeldheden. Het leger werd donderdag te hulp geroepen om de openbare orde te bewaken.

Brede steun Derde Wereld

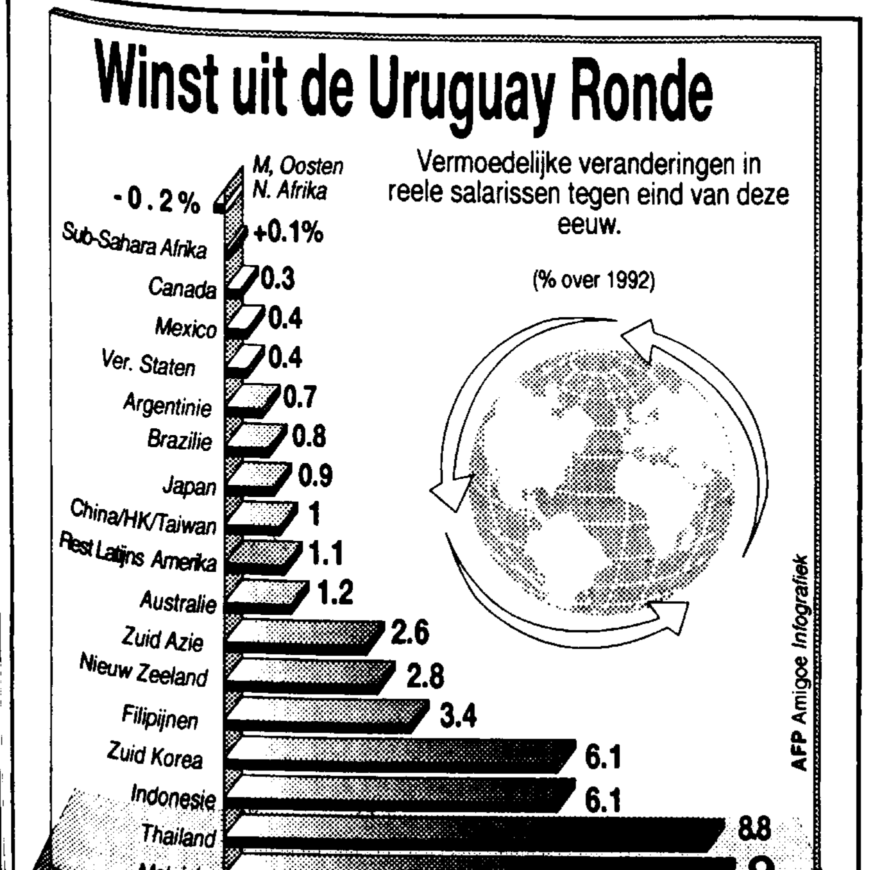
India wil vaste zetel in de Veiligheidsraad

NEW DELHI - India zal volgende week formeel met een verzoek komen voor een permanente zetel in de VN-Veiligheidsraad. Dit zal gebeuren in de rede die de Indiase premier Narasimha Rao houdt voor de Algemene vergadering van de VN.

Dat meldde de Indiase krant Business Standard zaterdag. Volgens de krant zal Rao er in zijn rede bij de viering van de vijftigste verjaardag van de VN op woensdag zeggen, dat India de grootste Aziatische staat is na China en dat de Indiase bevolking een zesde van de wereldbevolking vormt.

Volgens de krant zal het Indiase verzoek worden ondersteund door Brazilië en zo'n 28 andere Latijns- en Centraalamerikaanse landen. In Azië zouden onder meer Laos, Cambodja, Vietnam, Mauritius, Nepal en de Seychellen India steunen. In Afrika zou het land in ieder geval kunnen rekenen op de steun van Uganda, Ghana, Burkina Faso en Senegal. Volgens de Business Standard zou Rusland stilzwijgende steun aan India verlenen.

India heeft de afgelopen tijd meegedaan aan vredesoperaties van de Verenigde Naties in Somalië, ex-Joegoslavië en Ruanda. Het voert al enige tijd een discrete campagne voor een zetel in de Veiligheidsraad. Ondermeer was dat te merken in de wandelgangen van de deze week gehouden top van de Beweging van Niet-gebonden landen in Colombia. India's poging past in het streven van deze beweging voor meer zeggenschap voor Derde wereld-landen in de diverse VN-organen. De huidige V-raad telt vijf permanente leden, de VS, Rusland, China, Groot-Brittannie en Frankrijk. Het westen is er over het algemeen voorstander van aan deze vijf Duitsland en Japan toe te voegen.

De Uruguay Ronde betekent een flinke toename van het wereldinkomen en de distributie wereldwijd daarvan onder de industriele en in ontwikkeling zijnde landen. Dit voorspelt de Wereldbank.

Voor opvolging van Claes

VVD betreurt blokkade EU-commissaris Van den Broek

DEN HAAG - De VVD betreurt het dat minister Van Mierlo vrijdag al een kandidatuur van Eurocommissaris Hans van den Broek voor de opvolging van NAVO-chef Claes heeft geblokkeerd.

Woordvoerder Weisglas noemt het "een gemiste kans". Hij reageert daarmee vrijdag op het beroep dat Van Mierlo eerder die dag op Van den Broek heeft gedaan om op zijn post te blijven. Weisglas is ervan overtuigd dat CDA'er Van den Broek ook voor het buitenland een veel serieuzere kandidaat was dan diens partijgenoot en oud-premier Lubbers. Van de variant dat Lubbers in een later stadium alsnog op het toneel wordt gebracht, is de VVD'er niet bepaald gecharmeerd.

Weisglas: "We hebben een paarse coalitie en ik ben als VVD'er echt niet te beroerd om een goede CDA'er op een belangrijke post te zetten." Maar als de goede CDA-kandidaat Van den Broek wordt geblokkeerd, gaat het Weisglas net even te ver om vervolgens weer een CDA'er naar voren te schuiven. "Dat is me net even te veel van het goede."

De Inspecteur der Belastingen maakt hierbij het volgende bekend:

De Inspectie der Belastingen is thans bezig haar bestand met betrekking tot de heffing van gebruiksbelasting te actualiseren en bij te werken. Om die reden zult u waarschijnlijk een van de personen zijn, die binnenkort van de inspecteur een vragenbrief zult ontvangen voor het beantwoorden vaneen aantal vragen. Mocht u zelf met vragen zitten, dan kunt u altijd contact nemen met de afdeling Grond-en Gebruiksbelasting ter inspectie, telefoon nummer: 34.25.55.
34.25.31.
34.25.35.
34.25.34

De Inspecteur der Belastingen vertrouwt op uw medewerking in deze.

EXECUTORIALE VERKOOP

Op verzoek van de Ontvanger van het Eilandgebied Curaçao zal op 24 oktober 1995 worden overgegaan tot de openbare verkoop van de in executoriaal beslag genomen

ROERENDE GOEDEREN

t.w.

Voertuigen: Drie Vrachtwagens merk Ford Ranger, Bouwjaar 1993
Een Vrachtauto merk Toyota Dyna, Bouwjaar 1995
Drie Petti Boons
Twee Vrachtwagens merk Toyota 1000
Een Flatback merk Mercedes Benz
Drie Vrachtwagens merk Ford
Een Personenauto merk Buick Century
Een Tracker met Oplegger merk Mack
Een Personenauto merk Toyota Crown

Zwaar Constructie gereedschappen en werktuigen:
Diverse Generators, Gardner Denver Compressor, Rotair Air Compressor, Lasmachine Lincoln, Lasmachine Miller, Steam Cleaner Machine, Diverse Brandblussers, Gereedschapkisten, Air filters, Oil-filters, Kolomboormachine, bandschroeven, Containers, etc.

Kantoor meubilair:
Diverse Airco's model, Split Units, Metalen bureau's, Bureau stoelen, telexmachine, Tikmachine, Personal Computers, File-kasten, Filerekken, fotokopieermachine, ijskast, etc. etc.

De Verkoop zal plaats vinden te Kaya Kayman no. 8 op 24 Oktober 1995 te 10.00 uur.
De roerende goederen zijn te bezichtigen twee uur voor de verkoop en zullen worden verkocht bij opbod en tegen gerede betaling.

De deurwaarder der Belastingen

ELFRIED E. MAURIS

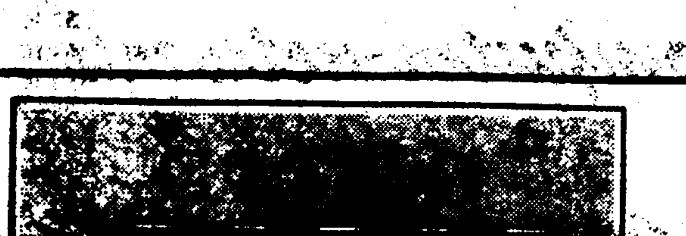
STICHTING IPSO INSTITUUT VOOR PEDAGOGISCHE EN SOCIALE OPLEIDINGEN
Scharlooweg z/n, CURAÇAO N.A. Tel.: (599-9) 612338/612762
Fax: (599-9) 612763

OPLEIDING SPAANS - L.O.

Onder auspiciën van het I.P.S.O. zal bij voldoende inschrijvingen op 31 oktober 1995 gestart worden met een tweejarige opleiding L.O. Spaans.
Toelatingseisen:
Zittende leerkrachten (met onderwijzersakte) die in het bezit zijn van een HBS, MMS, HAVO, VWO diploma met een voldoende cijfer voor het vak Spaans.
Informatieavond / Inschrijfdatum:
Datum: Dinsdag 24 oktober 1995
Tijd: 18.00 - 20.00 uur
Plaats: Akademia Pedagógiko Kòrsou
Lesuren:
De lessen worden verzorgd op de dins- en donderdagen van 18.00 - 20.30 uur.
Op elke avond worden 3 lesuren van drie kwartier gegeven.
Inschrijfgeld fl. 100,– per cursusjaar. Cursusgeld fl 100,– per maand.
Examen:
De examens worden door het Departement van Onderwijs te Sta. Rosa 48 verzorgd. De schriftelijke examens zullen in juni 1997 plaatsvinden en de mondelinge examens in oktober/ november 1997.
Zij die zich op 24 oktober 1995 inschrijven krijgen meteen de studiegids.

Namens het I.P.S.O. - bestuur
Direkteur A.P.K.

Akademia Pedagógiko Kòrsou
Instituto pa Formashon Pedagógiko i Sosial

CITCO INSURANCE SERVICES N.V. is een sterk groeiende organisatie op het gebied van het bemiddelen in verzekeringen, pensioenen en hypotheken.
Als gevolg van sterk toenemende activiteiten en voorziene groei in onze organisatie zoeken wij:

EEN DYNAMISCH PERSOON (M/V) VOOR DE FUNCTIE VAN VERZEKERINGSADVISEUR (binnendienst) VOOR ONZE AFDELING KLANTENSERVICE.

Wij bieden u een aantrekkelijk salaris en gunstige secundaire arbeidsvoorwaarden aan.
De functie-eisen zijn als volgt:
*Minimaal HAVO of VWO met Wiskunde.
*Assurantie "B" of studerende hiervoor.
*Goede commerciele en contactuele vaardigheden.
*Service gerichte instelling.
*Goede beheersing van Nederlands, Engels en Papiamentu.
*Minimaal 1 jaar ervaring in het verzekeringsvak (sterk aanbevolen).

Als bovenstaande profielschets u aanspreekt, kunt u uw sollicitatiebrief binnen 14 dagen richten aan:

CITCO INSURANCE SERVICES N.V.
t.a.v.: Sollicitatie
P.O. Box 606
Schottegatweg Oost # 66
ALHIER.

Wat zeker alles verzekeren!

LET'S DO LUNCH !!!

Pizza Hut.

Choose either a personal Pan Pizza with one topping, or our new Luncheon-sized
SPAGHETTI BOLOGNESE
... PLUS ...
An Iced-Cold Pepsicola and a delicious Chocolate Mousse

fl. 6.95

Pizza Hut.
PUNDA
STA. MARIA
SALIÑA

Offer available Monday through Friday 11:00 a.m. till 4:00 p.m. Dine-in or Take-out

JUST THE WAY YOU LIKE IT! .... MANERA BO TA GUSTE!

Cifa

60 JAAR
CURAÇAOSCHE KUNSTKRING

Picknick Concert

Zondag 22 Oktober 1995
10.30-19.00
Curaçaosch Museum

Met medewerking van: KABNA, KPMG, OKSNA

Antillean Dance Theatre
Ad Libitum
Quatre Brass
Dshamilja
André Dicke, all instruments and vocal
Hendrick Kreyen
Johnny Kleinmoedig
Jorge Martina

Wim Statius Muller
Ced Ride i Anglo Kultural
Adjadjo
Catering van Hameltnck
Handenarbeid
Telemaque
Glasblazer

Video presentatie "Curaçao van vroeger"

verkoop van de kaarten op de dag van het picknick Concert
fls.10,= voor volwassenen en fls.5,= voor de jeugd

CURACAO EQUIPMENT CO.

Voor onze verkoopafdeling zijn wij op zoek naar een dynamische

verkoper/verkoopster

U bent tussen de 25 en 35 jaar oud en dient over eigen vervoer te beschikken.

Opleiding M.T.S. -bouwkunde en enige relevante ervaring zijn vereist.

Vrouwelijke kandidaten worden nadrukkelijk verzocht te solliciteren.

Om reden dat de verkoper/verkoopster zo spoedig mogelijk moet beginnen, verzoeken wij

U om telefonisch kontakt te nemen met ons op **telefoon nr. 376755 en vraag naar mevr. T. Schotborgh.**

OPENBARE VERKOOP KONINKLIJKE MARINE "DIVERSE MACHINES"

AANGEBODEN : Kolomboormachine, brandkast, afwasmachine, slijpmachine, 4 x draaibank, slijpsteen.

CONDITIE : As is where is

KIJKDAGEN : op vrijdag 27-Okt-1995 en zaterdag 28-Okt-1995 van 08.00 uur tot 13.00 uur bij de Marine Kazerne Suffisant

BIEDINGEN : In gesloten enveloppe met in de linker bovenhoek de vermelding; auto, machine.
BOD MARINE GOEDEREN
HOOFD AFDELING MATERIEEL
MARINEBASIS PARERA
NIGHTINGALEWEG Z/N
ALHIER

SLUITINGSDATUM : 3 November 1995

BIJZONDERHEDEN: 1. Kavellijsten, voorwaarden en inschrijfslijsten zijn tijdens de kijkdagen ter plaatse verkrijgbaar.
2. Aan de Koninklijke Marine in rekening gebrachte invoerkosten zullen niet op de koper worden verhaald.
3. Binnen 7 dagen na de sluitings datum zal degene aan wie de koop is gegund schriftelijk worden ingelicht.

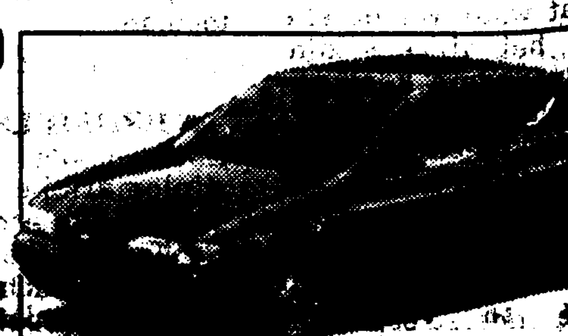
DE KONINKLIJKE MARINE BEHOUDT ZICH HET RECHT VAN GUNNING VOOR

Het programma voor het "Picknick Concert" van a.s. zondag 22 oktob[er]

UUR	KIOSK (noord/oost)	TUIN (zuid/west)	ZAAL (zuid/oo[st])
11.00	Antillean Dance Theatre	Blaasensemble Ad Libitum	Dshamilja Strijk[-] kwartet
11.30	PAUZE	PAUZE	PAUZE
11.45	Antillean Dance Theatre	Dshamilja Strijk-kwartet	Blaasensemble Ad Libitum
12.15	PAUZE	PAUZE	PAUZE
12.30	Dshamilja Strijk-kwartet	Blaasensemble Ad Libitum	Pianoduo H. Kre[...] J. Kleinmoedig
13.00	PAUZE	PAUZE	PAUZE
13.15	Blaasensemble Adjadjo	Blaasensemble Quatre Brass	Zang-pianoduo J[...] Martina/Wim Sta[...] Muller Piano-solo Wim Statius Muller
13.45	PAUZE	PAUZE	
14.15	Blaasensemble Ad Libitum	Blaasensemble Adjadjo	Dshamilja Stri[...] kwartet
14.45	PAUZE	PAUZE	PAUZE
15.00	Blaasensemble Quatre Brass	Blaasensemble Adjadjo	Pianoduo H. Kr[...] J. Kleinmoedig
15.30	PAUZE	PAUZE	PAUZE
15.45	Andre Dicke, all vocals & instruments	Blaasensemble Quatre Brass	Antilliaanse [...] Johnny & Conhun[...]
16.15	PAUZE	EINDE	PAUZE
16.30	Andre Dicke, all vocals & instruments		Antilliaanse mu[...] Johnny & Conhun[...]
17:00	PAUZE		EINDE
17:30	Typische Antil-liaanse muziek met "Ced-Ride" en zijn "Anglo Kultural"		
18:30	EINDE		

* In de kelder van het museum wo[rden]
* ieder heel uur oude films over
* Nederlandse Antillen vertoond[...]

ALLES GEREGELD bij NISSAN LEASE

Salinja Trading regelt voor u een perfect passend "OPERATIONAL LEASE" [...]
Met verzekering, belasting, vervangende auto en uitstekende onderhoudsvoor-zieningen inbegrepen.

U kunt bij ons alle soorten auto's leasen. Van luxe personenauto's tot pr[...] bedrijfswagens.
Dit alles tegen zeer aantrekkelijke prijzen. Tevens bieden wij onze klanten [...] aanzienlijke korting bij het huren van een auto.

Bel voor meer informatie of kom even langs voor een persoonlijk advies.
Onze deskundigen willen u graag adviseren.

SALINJA TRADING C[O]
LE[ASE]
Grebbelinieweg z/n
Telefoon 614122/61[...]
Fax (599-9) 613787

BEKENDMAKING

In verband met werkzaamheden en het reinigen van het WATERDISTRIBUTIENET voor het maken van aansluitingen t.b.v. projekt[en], verkavelingen en onderhoud, zullen de onderstaande gebieden **GEEN WA[TER] OF LAGE DRUK** ondervinden.
Gedurende en na deze werkzaamheden kan men last hebben van **BRUIN WATER** dat van tijdelijke aard zal zijn. Wij zullen ons uiterste best doen om [de] werkzaamheden gedurende de gestelde tijd uit te voeren.
De mogelijkheid bestaat dat deze werkzaamheden uitlopen door onvoorz[iene] problemen vanwege het verouderde net dat wij hebben.
De volgende gebieden zullen GEEN WATER hebben of zullen problem[en] ondervinden met LAGE DRUK.

OP MAANDAG 23 OKTOBER 1995 VAN 09.00 UUR TOT 12.00 UUR:
gedeeltelijk Seroe Loraweg en omgeving, gedeeltelijk Mercuriusstraat, gedeeltelijk Saturnusstraat.

OP DINSDAG 24 OKTOBER 1995 VAN 09.00 UUR TOT 12.00 UUR.
Hato nr. 1 en omgeving, Casino van Hotel Holland, Rooseveltweg nr 5[...] Brandweer Hato, A.L.M. gedeeltelijk (Technische Dienst, Werkplaats, Toilet).

OP WOENSDAG 25 OKTOBER 1995 VAN 09.00 UUR TOT 12.00 uur.
Gedeeltelijk Bramendiweg, Druifweg, Steenmijnweg, Kaminda Taki, Kaminda Kalalu, gedeeltelijk Koraalspechtweg.

OP DONDERDAG 26 OKTOBER 1995 VAN 09.00 TOT 12.00 UUR.
Stakamahachiweg en omgeving, gedeeltelijk [...]

KODELA zal alles in het werk stellen om het probleem tot een minimum te beperken en biedt bij voorbaat haar verontschuldiging aan.

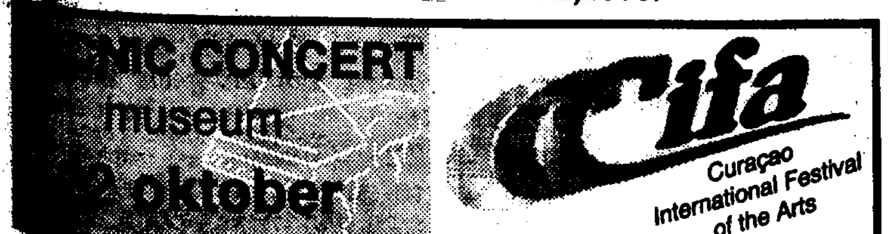
Dollar duikelt fors omlaag op valutamarkten

AMSTERDAM — De koers van de dollar heeft vrijdag een fikse tik gekregen. De aanhoudende vraag naar Duitse marken drukte de Amerikaanse munteenheid ruim anderhalve cent naar beneden. Op de wisselmarkt in Amsterdam noteerde het groene biljet aan het eind van vrijdagmiddag Nf 1,5650 na een slotkoers van Nf 1,5820 een etmaal eerder.

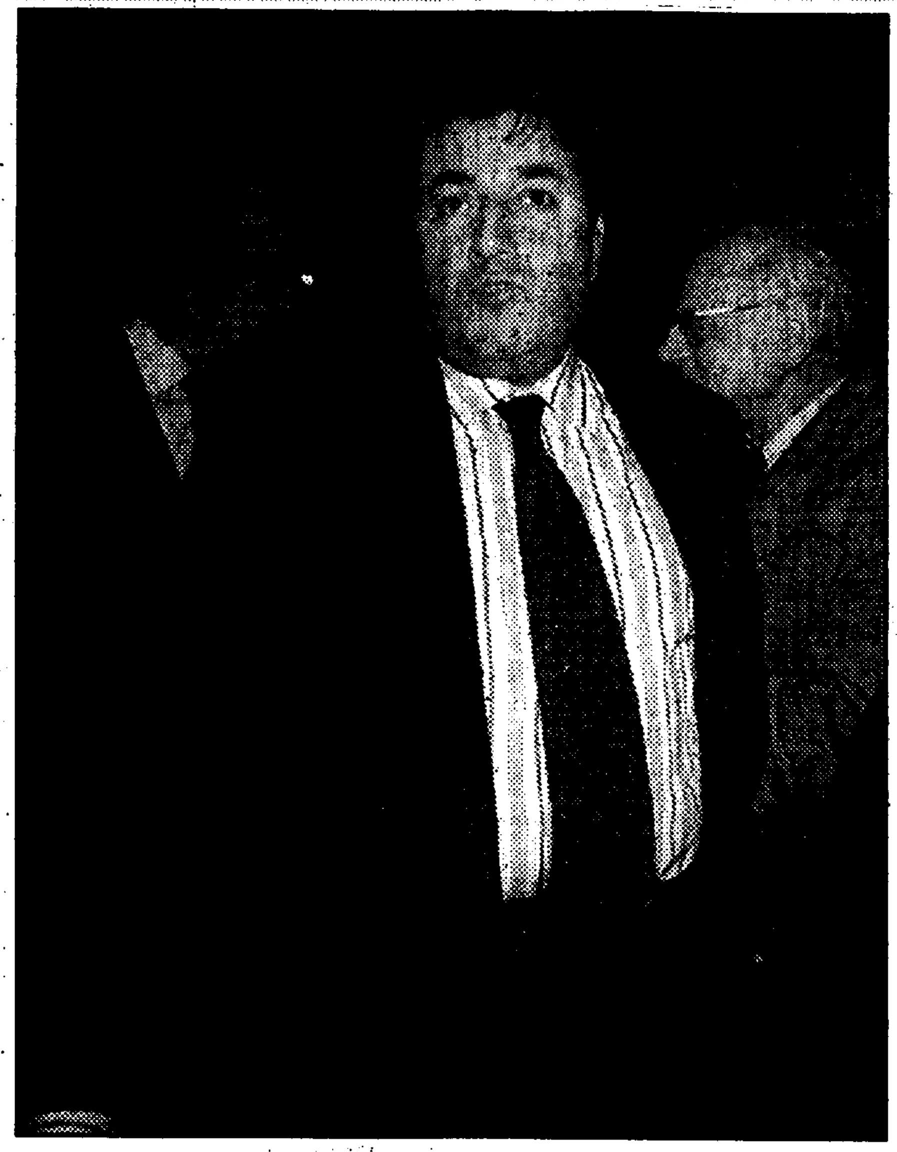
Beleggers zochten vrijdag opnieuw de mark op nadat zij vooral lires hadden afgestoten. De Italiaanse lire verloor weer een flink deel van zijn waarde als gevolg van de politieke onzekerheid. Oud-premier Silvio Berlusconi kondigde een motie van wantrouwen aan tegen het zakenkabinet van minister-president Lamberto Dini. De lire zakte van Nf 0,9930 per duizend tot Nf 0,9770.

De kracht van de mark leidde per saldo ook tot een koersdaling van de Franse frank. De munteenheid staat al geruime tijd onder druk door onduidelijkheid over het economisch beleid van de regering van premier Juppé en over de begroting voor volgend jaar. De frank belandde vrijdagmiddag op Nf 31,810 per honderd na een slotkoers van Nf 31,940 op donderdag.

in het kielzog van de dollar ging ook het pond sterling duidelijk omlaag. Beter dan verwachte handelscijfers over september konden de daling niet verhinderen. De koers zakte van Nf 2,4865 tot Nf 2,4670.

Colombia leidt Niet gebonden landen

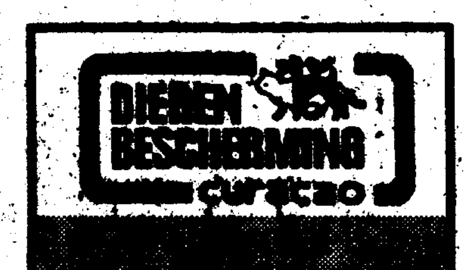
CARTAGENA - Colombia heeft het voorzitterschap op zich genomen van de beweging van Niet-gebonden landen, welke zijn top-conferentie hield in de Colombiaanse toeristenplaats Cartagena. Aan het einde van de top mocht de Colombiaanse president Ernesto Samper (zie foto) een ovatie van de gedelegeerden in ontvangst nemen. Het voorzitterschap omspant een periode van drie jaar.

(AFP-satellietfoto)

Recordwinst Northwest Airlines

MINNEAPOLIS—De Amerikaanse luchtvaartmaatschappij Northwest Airlines, partner van KLM, heeft de nettowinst in het derde kwartaal van dit jaar met 36 procent zien stijgen tot een recordbedrag van 231,1 miljoen dollar. Over de eerste negen maanden van het jaar ging de winst met 30 procent omhoog naar 338,5 miljoen dollar.

Northwest wist zijn vliegtuigen in het drukke zomerseizoen goed te vullen. De bezettingsgraad van de stoelen ging omhoog van 73,2 tot 76,7 0. De twee maatschappijen vormen samen een net met 350 bestemmingen in meer dan tachtig landen.

DAMRAK

Door voorzichtigheid met 'pil'

Nobel onder druk

AMSTERDAM - De Amsterdamse effectenbeurs sloot de week gisteren matig af. Vooral cyclische waarden stonden naarmate de dag vorderde, onder druk. De chemieconcerns DSM en AKZO Nobel zakten weg en ook Hoogovens en Philips moesten terrein prijsgeven. De AEX, de belangrijkste beursgraadmeter, eindigde de dag op 454,85, een min van 1,63 punt. De AMX, de index voor middenmoters, verloor 1,40 punt op [illegible].

De tegenvallende aandelenhandel was vooral te wijten aan de dollarkoers, die binnen een etmaal bijna twee cent zakte op f 1,5650. Ook de Europese beurzen deden het matig. Londen verloor 27 punten op 3551, Frankfurt sloot 9 punten lager op 2170 en Parijs eindigde bijna 17 punten lager op 1741. De obligaties startten vriendelijk, maar gingen in de loop van de dag met gemiddeld een dubbeltje naar beneden.

Opvallend was het verlies van DSM, dat tijdens de laatste 45 minuten van de handel f 4 verloor op f 120. Handelaren tastten in het duister over deze onverwachte val. Aanvankelijk waren de omzetten in DSM laag, maar naarmate de koers in de buurt van de f 120 kwam nam de belangstelling fors toe. "Waarschijnlijk hebben ze naar een bepaalde koers toegewerkt om vervolgens te kunnen kopen. We zullen maandag wel weer enig herstel zien", verklaarde een makelaar.

VUUR

Een heel ander lot trof branchegenoot AKZO Nobel. Het chemieconcern staat onder vuur na waarschuwingen in Groot-Brittannië om terughoudend te zijn met het voorschrijven van anti-conceptiepillen, waaronder AKZO's Mercilon en Marvelon. Donderdag verloor het fonds hierdoor al een rijksdaalder en gisteren kwam hier nog eens f 1,30 bovenop. AKZO noteerde aan het slot van de dag f 181,80.

Een handelaar weet de snelle val van het chemieconcern aan angstpsychose onder beleggers. "Ze zijn bang voor torenhoge schadeclaims." De bijdrage van de twee pillen aan de omzet en winst [illegible] noemenswaardig groot. "Daar kan het niet aan liggen", dacht de beursmakelaar

Staalconcern Hoogovens, dat zelf veel vertrouwen in de toekomst zegt te hebben, moest maar liefst f 2,10 prijsgeven op f 55,60. Begin dit jaar noteerde het aandeel nog f 25 hoger. Philips was in mineur [illegible] verlies van f 2,50 op f [illegible].

Wel [illegible] winst voor Hunter Douglas, Gist-Brocades en Wolters Kluwer. Luxaflex-fabrikant Hunter Douglas steeg f 2,30 op f 79,30, Gist-Brocades f 0,50 op f 44,30 en Wolters Kluwer f 1,60 op f 144.

KPN, dat maandag de tweede tranche aandelen naar de beurs brengt, sloot zoals het deze dag was begonnen, op f 56.

Miljardeninvesteringen Intel in Israël, Ierland en Maleisië

NEW YORK — Het Amerikaanse concern Intel, de grootste producent van computerchips ter wereld, wil nieuwe fabrieken bouwen in Israël, Ierland en Maleisië. Met de projecten in Israël en Ierland is een bedrag gemoeid van in totaal 3,1 miljard dollar, zo heeft Intel vrijdag bekendgemaakt. Over de bouwkosten van een derde fabriek in Maleisië liet het bedrijf zich niet uit.

Intel krijgt krachtens de Israëlische wetgeving 38 procent van het investeringsbedrag uit een fonds van het ministerie van Industrie en Handel voor bevordering van investeringen in ontwikkelingsgebieden. Maar om te voorkomen dat het fonds te zwaar wordt belast, is overeengekomen de betaling van de subsidie uit te smeren over tien jaar. Het nog niet uitbetaalde bedrag geldt als lening van Intel, waarover het Amerikaanse concern [illegible].

De fabriek komt te staan in het ontwikkelingsgebied Kiryat Gat in de Negevwoestijn en zal werk bieden aan 1500 mensen. De chipsproduktie moet beginnen in 1998 en is volledig bestemd voor de export. De jaaromzet van de fabriek komt rond één miljard dollar te liggen. Intel heeft in Israël al een produktiebedrijf in Jeruzalem en een onderzoeks- en ontwikkelingscentrum in Haifa.

De bouw van de Ierse fabriek is gepland in Leixlip, ten westen van Dublin. Intel beschikt in Leixlip al over een fabriek waar microprocessors worden gemaakt. Naar verwachting zal in Ierland een nieuwe superprocessor, een produkt van Intel in samenwerking met Hewlett-Packard, worden geproduceerd. De fabriek wordt in 1998 in gebruik genomen en biedt waarschijnlijk aan 2000 mensen werk.

De nieuwe fabriek in Kulim, Maleisië, produceert vanaf 1996 computeronderdelen voor netwerken en communicatiesystemen. Intel beschikt al over een fabriek in het nabijgelegen Penang. Het snelgroeiende bedrijf verkiest uitbreiding van bestaande vestigingen boven nieuwe lokaties.

De chipsproducenten hebben hun investeringen dit jaar fors opgeschroefd om de sterke groei van de verkoop van personal computers te kunnen bijbenen. Vrijdag werd ook bekend dat het Japanse Matsushita 660 miljoen dollar steekt in nieuwe fabrieken in de Verenigde Staten en Indonesië. In de afgelopen maanden waren er verder miljardeninvesteringen van onder meer Motorola en Siemens. Het totale bedrag zal dit jaar ten opzichte van 1994 oplopen van 22 miljard dollar tot naar schatting 35 miljard dollar.

Bank of England:

Redding Barings moreel gevaar voor bankensector

KUALA LUMPUR — Een redding van Barings door de Britse Centrale Bank zou ernstige schade hebben berokkend aan de Britse bankensector. Een ingrijpen door de Bank of England om de als degelijk bekend staande zakenbank voor de ondergang te behoeden zou 'een onaanvaardbaar groot moreel gevaar voor ons bankensysteem hebben betekend', aldus Eddie George, de president van de Britse Centrale Bank.

George onderstreepte dat de enorme schulden waaronder Barings bezweek, niet voortkwamen uit een systematisch probleem. Bij Barings was sprake van een specifiek geval, zo stelde hij. Als bankinstellingen bij grote problemen zouden kunnen vertrouwen op steun van buitenaf, zou dat de zelfdiscipline ondermijnen, zo lichtte George toe.

De Centrale Bank-president deed zijn uitspraken in de Maleisische hoofdstad, Kuala Lumpur, waar hij de [illegible] Ali-lezing hield over de internationale kapitaalstromen.

Barings raakte begin dit jaar in onoverkomelijke problemen toen bleek dat de [illegible]handelaar Nick Leeson te grote risico's had genomen. De miljardenverliezen die daaruit voortvloeiden kon de bank niet opbrengen. Uiteindelijk is Barings overgenomen door het Nederlandse financiële concern ING.

In Nederland

Schade door fraude bij bedrijven toegenomen

AMSTELVEEN — De schade die Nederlandse bedrijven lijden als gevolg van verduistering van geld en goederen neemt per geval flink toe. De gemiddelde schade is ten opzichte van een jaar geleden toegenomen van Nf [illegible].000 tot Nf 36.500.

Het gemiddelde aantal fraudegevallen per bedrijf daalde echter van vier naar twee. Dat blijkt uit het jaarlijks onderzoek naar fraude bij bedrijven dat KPMG Forensic Accounting verricht onder 276 ondernemingen.

Uit het onderzoek blijkt verder, dat één op de acht Nederlandse ondernemingen met meer dan twintig werknemers te maken had met interne fraude. In 1993 en 1994 kwam bij één op de vier ondernemingen fraude aan het licht. De schade bij de onderzochte ondernemingen als gevolg van interne fraude bedroeg Nf 1,7 miljoen.

Uit het onderzoek komt voorts naar voren dat bedrijven minder vaak overgaan tot het op staande voet ontslaan van de bij de fraude betrokken medewerker. Bij 33 procent van de ondernemingen is dat nu het geval, in 1994 was dit nog 47 procent.

De interne controle wordt door 61 procent van de ondervraagde ondernemingen genoemd als reden voor het ontdekken van de fraude, gevolgd door constatering van de onrechtmatige daad door een medewerker (31 procent) en toeval (28 procent).

Bij de onderzochte bedrijven ging het in 56 procent van de gevallen om diefstal van goederen, in 41 procent om verduistering van financiële middelen en in 14 procent om oplichting met kostendeclaraties. Slechts één op de tien bedrijven blijkt verzekerd te zijn tegen de risico's van fraude.

Wall Street sluit lager

NEW YORK - Op de effectenbeurs van New York hebben lagere obligatiekoersen en winstnemingen een heersende rol op de aandelenmarkt gespeeld. De Dow Jones-index van dertig toonaangevende fondsen die geruime tijd rond het slotniveau van de voorgaande dag schommelde, sloot uiteindelijk 7,59 punten lager op 4794,86.

Ook was in New York duidelijk de invloed van de grootste Europese effectenbeurzen te merken. De indices in Frankfurt, Londen, Parijs en Amsterdam sloten alle lager. Tijdens de handel op Wall Street wilde de Dow Jones af en toe nog wel even in de plus springen, maar de belangrijkste beursmeter wist de kleine stijging boven het recordniveau van donderdag geen enkele keer lang vast te houden.

Op de valutamarkt hield de vraag naar Duitse marken ook gisteren de Amerikaanse dollar weer onder druk. Na de waardevermindering van ruim twee cent op donderdag, verloor het groene biljet nu bijna een cent. Tegen het einde van de handel in New York stond de dollar op f 1,5645. Een etmaal eerder was dat nog f 1,5740. In Amsterdam bedroeg de slotkoers gistermiddag f 1,5650.

WALLSTREET

NEW YORK	PREV	20-Oct.	AMSTERDAM	PREV	20-Oct.
DOW JONES	4803	4794	EOE	[illegible]	454.86
ATT	62.50	61.25	ABN AMRO	[illegible]	[illegible]
ALZA CORP	22.88	22.50	AEGON	[illegible]	[illegible]
AMR CORP	65.38	64.88	AHOLD	[illegible]	[illegible]
APPLE COMP	34.75	35.13	AKZO	183.10	[illegible]
BARRICK GOLD	24.38	24.63	AMEV	[illegible]	94.30
BURLINGTON COAT	10.75	10.50	BOLSWESSANEN	31.10	31.40
COASTAL CO	32.75	33.00	DSM	123.50	120.00
CML GROUP	5.75	6.00	ELSEVIER	[illegible]	[illegible]
COCA COLA	73.50	72.38	GIST BROC.	43.80	44.30
CORNING IN	27.75	27.00	HAGEMEYER	[illegible]	[illegible]
DISNEY	58.38	57.25	HEINEKEN	267.20	267.70
DUPONT	67.25	66.75	HOOGOVENS	58.10	[illegible]
EAST.KODAK	61.00	61.00	HUNTER DOUGLAS	77.00	79.30
EXXON	75.13	75.75	ING	[illegible]	[illegible]
FERRO CORP	23.25	22.50	KLM	[illegible]	[illegible]
FORD	30.13	30.00	KNP-BT	[illegible]	[illegible]
GEN. ELECTRIC	65.25	64.63	KON. PTT NED.	[illegible]	[illegible]
GEN. MOTORS	45.00	44.88	NEDLLOYD	[illegible]	42.10
HORSHAM CORP	13.75	13.63	NORIT	20.40	20.40
IBM	96.25	96.13	NUTRICIA	[illegible]	[illegible]
MC DONALDS	40.50	41.00	PHILIPS	[illegible]	[illegible]
MERCK	60.00	60.00	POLYGRAM	[illegible]	[illegible]
MINNES. MINING	56.88	56.50	ROBECO	110.10	[illegible]
MOBIL CORP	102.00	101.75	ROLINCO	116.30	[illegible]
NOVELL INC	14.38	14.25	RORENTO	[illegible]	[illegible]
PFIZER	60.00	61.00	ROYAL DUTCH	[illegible]	[illegible]
PHILIP MORRIS	86.25	86.63	UNILEVER	204.10	[illegible]
QUAKER	34.50	34.63	VAN OMMEREN	[illegible]	[illegible]
SUBMICRON	11.88	11.88	VENDEX	[illegible]	[illegible]
TELE-COMMUN.	17.88	18.13	VNU	[illegible]	[illegible]
UNITED AIRLINES	168.75	170.00			
UNC	[illegible]	[illegible]			
UP JOHN	47.75	47.88	CURRENCIES		
WESTINGHOUSE	14.13	14.38	US$/YEN	[illegible]	[illegible]
			US$/DMARK	[illegible]	[illegible]
COMMODITIES			GBP/US$	[illegible]	[illegible]
GOLD	383.80	384.10	US$/NLG	[illegible]	[illegible]
SILVER	5.33	5.37	ECU/US$	[illegible]	[illegible]
CRUDE OIL	17.36	17.15	CAN/US$	[illegible]	[illegible]

Geslaagd

Marielsa R. Croes behaalde vorige maand haar master of science aan de London School of Economics. Daarvoor had de Arubaanse aan de Boston University gestudeerd en had ze zich in de Engelse hoofdstad gespecialiseerd in Social Planning and Policy for Developing Countries. De dochter van Enid en Chobby Croes wil graag terug naar Aruba om haar studie aldaar in praktijk te brengen.

Zeeroverbuit of chocola?

Stratemakers hebben deze week in **Urk** een schat van gouden en zilveren munten gevonden. Het gaat om zeventig gouden en 38 zilveren muntstukken uit de tweede helft van de zestiende eeuw. Het is misschien een buit van zeerovers geweest.

"Ik dacht eerst dat het cholademunten waren", zegt uitvoerder G. Benjamins achteraf. "Zeker die gouden munten kon je zo dubbel knijpen."

De munten zaten in twee kleine kruikjes die door de graafmachine stukgetrokken werden.

R. Oost van de gemeente Urk denkt dat de munten nauwelijks in omloop zijn geweest. "De munten zien er nog gaaf uit, dus de eigenaar moet ze snel onder de grond hebben gestopt. Wie dat geweest is en waarom de munten begraven zijn, zal altijd een raadsel blijven. We weten alleen dat er op de vindplaats vroeger een klooster stond."

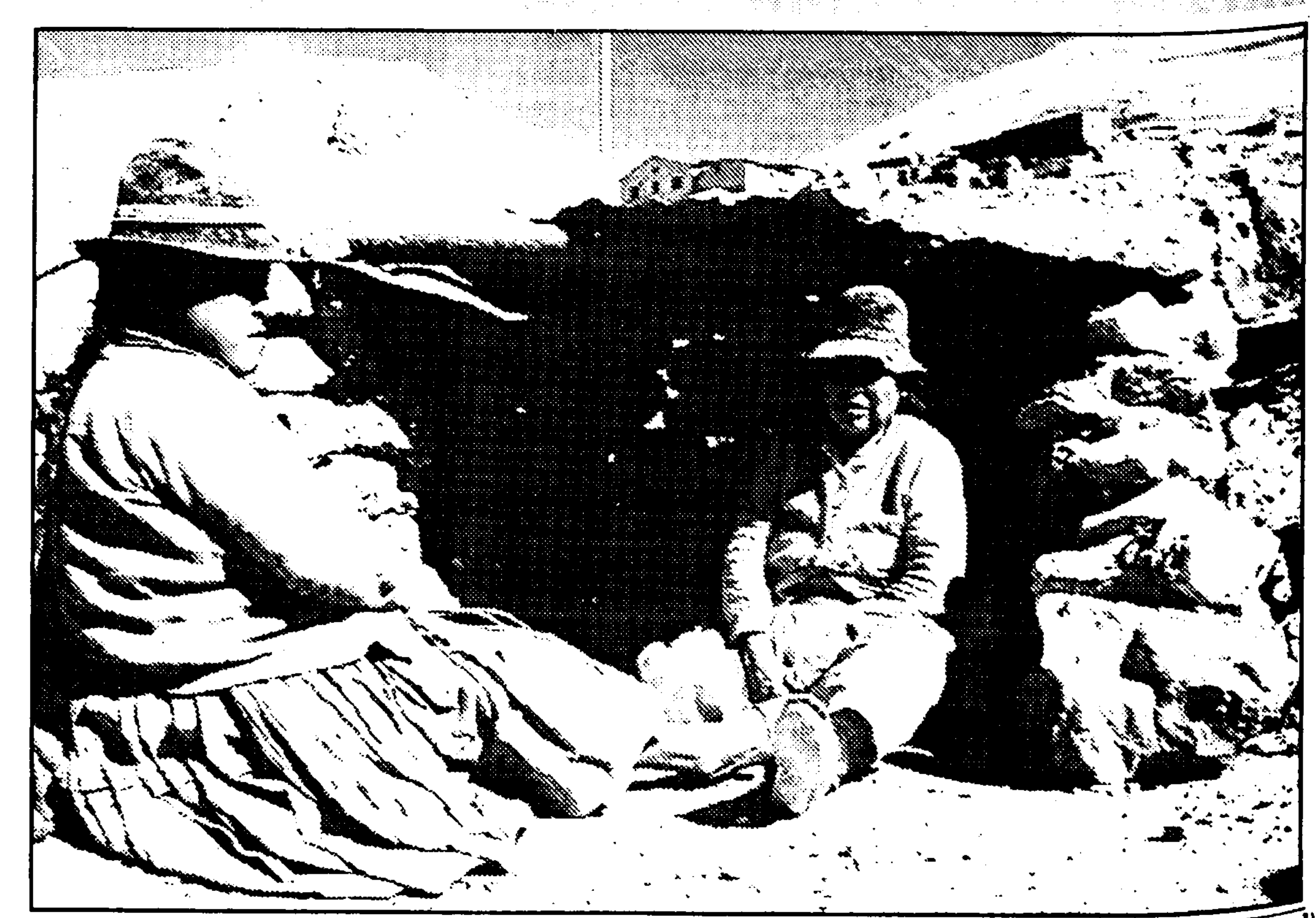
Ook is bekend dat er op het eiland diverse zeeroversnesten zaten die het gemunt hadden op zowel de Oostindiëvaarders als op de handelsschepen die de Hanzesteden langsvoeren.

Medewerkers van het koninklijk penningkabinet in Leiden gaan de munten reinigen en catalogiseren. "Daarna gaan ze terug naar Urk. De helft is voor de vinder en de helft voor de grondeigenaar. Die mogen met de munten doen wat ze willen." De grondeigenaar is de gemeente Urk.

Volgens Oost zal de gemeenteraad beslissen wat er met de goud- en zilverschat gebeurt. "Persoonlijk zou ik de munten het liefst op Urk houden, ook het deel waar de vinder recht op heeft. Daar zou de gemeente dan een vergoeding tegenover moeten zetten."

De vinder bestaat in dit geval uit vijf personen. Eigenaar van het stratemakersbedrijf Schonewille heeft niets in de contracten staan. "Dus gaat het naar de jongens", zegt J. Schonewille. "Als bedrijf houden we er in elk geval een mooi stukje publiciteit aan over."

Delven naar duivelsmetaal

■ *Twee 'palliris' rusten uit boven de tinmijn La Salvadora in het Boliviaanse LLallagua. De palliris, zoals ertsrapers in het Aymara worden genoemd verdienen U$ 2,70 voor elke twaalf uur werken. De ruim 500 palliris die naar het duivelsmetaal (zo wordt tin in Bolivië genoemd) zoeken kennen geen sociale noch pensioensvoorzieningen.*

Geen winnaar, wel 2^e^ prijs

De jury van het dertiende internationale **Chopinconcours** voor pianisten in Warschau heeft in de nacht van donderdag op vrijdag besloten dit jaar geen eerste prijs toe te kennen. In plaats daarvan kregen de 26-jarige Rus **Aleksej Soeltanov** en de 22-jarige Fransman **Philippe Giusiano** allebei een tweede prijs.

De derde prijs ging naar de Amerikaanse van Venezolaanse afkomst **Gabriela Montero**.

Het Chopinconcours wordt iedere vijf jaar gehouden. Het geldt als een van de maatgevende evenementen op dit gebied.

Tafeltje dek je, eigen bestekje

De plattelandsvrouwen zijn ten strijde getrokken tegen de wegwerpcultuur op conferenties van de Verenigde Naties. Het gebruik van plastic kopjes, plastic bestek en kartonnen bordjes zijn een doorn in het oog van de vrouwen. Zij vinden de VN 'eco-onvriendelijk'. Samen met de organisatie **Friends of the Earth** uit Hongkong heeft de Nederlandse **vereniging van Plattelandsvrouwen** een brief geschreven aan Boutros Ghali en Getrude Mongella, respectievelijk secretaris-generaal van de VN en secretaris-generaal van de VN-vrouwenconferentie.

De plattelandsvrouwen vinden dat de VN-deelnemers aan conferenties moet oproepen hun eigen bestek, bord en broodtrommeltje mee te nemen. Op de conferenties moeten waterfonteintjes komen. Ook moet er, als steun voor de boeren, meer voedsel te koop zijn van landbouwers uit de omgeving. De plattelandsvrouwen pleiten ook voor uitbreiding van de verkoop van vegetarisch voedsel en vers fruit op conferenties. Het afval dat toch nog onstaat, moet kunnen worden hergebruikt.

De plattelandsvrouwen namen deel aan de VN-vrouwenconferentie in China en ergerde zich groen en geel aan de hoeveelheid weggooimateriaal dat daar werd gebruikt. Hun protest daar leverde veel positieve reacties en ondersteuning op. Het verminderde alleen niet de dagelijkse afvalberg op het conferentieterrein.

■ *Ook al staat in deze Thaise kapsalon de boel blank, de klanten willen verzorgd voor de dag komen. Bij de overstroming, de ergste in 12 jaar tijd, zijn tot nu toe ruim 200 mensen omgekomen. Het water schijnt zijn hoogste stand pas eind volgende week te gaan bereiken.*

Don Cherry overleden

De Amerikaanse trompettist **Don Cherry** is donderdag in Spanje aan de gevolgen van een leverziekte overleden, zo heeft zijn platenmaatschappij in Frankrijk Polygram jazz vrijdag meegedeeld. Hij werd 58 jaar.

Cherry was een belangrijk exponent van de free jazz, de muziekvorm waarin niet langer de traditionele elementen als een constant tempo, improvisatie op akkoordenschema's en een gestileerde toon op het instrument de belangrijkste rol speelden.

Don Cherry, de vader van popster **Neneh Cherry** werd in 1936 in Oklahoma City geboren. Hij heeft veel samengewerkt met een andere meester van de free jazz, saxofonist **Ornette Coleman**. Met hem maakte hij in 1959 het baanbrekende album *The Shape of Jazz to Come*. Eind zestiger jaren maakte hij deel uit van The Jazz Composer's Orchestra. Anders dan een aantal van zijn collega's is Cherry nooit de beter verdienende weg van de fusion ingeslagen, maar bleef hij componerend en improviserend zijn artistieke keuzes trouw.

De sigaret aan Maarten

David McLean, de stoere acteur die jarenlang de Marlboro-man personificeerde, is overleden aan longkanker. Hij is 73 jaar geworden. Dat heeft een woordvoerder van een mortuarium in Los Angeles bekendgemaakt.

McLean is al de tweede Marlboro-man die aan longkanker overlijdt. Drie jaar geleden overleed **Wayne McLaren**, die als cowboy verscheen op de aanplakbiljetten die de sigaretten van fabrikant **Philip Morris** aanprijzen, op de leeftijd van 51 jaar al aan de aandoening.

McLean stierf vorige week donderdag in het medisch centrum van de universiteit van Californië. Hij heeft ook kleine rollen gespeeld in televisiewesterns als *Gunsmoke* en *Bonanza*.

Iraniërs heten anders

Een op de honderd Iraniërs heeft sinds de **Islamitische revolutie** van 1979 zijn naam laten veranderen. Oude namen met een bijzondere betekenis worden verruild voor onopvallender en iIslamitische namen. Volgens krantenberichten van donderdag zijn 589.000 familienamen gewijzigd en hebben 77.500 Iraniërs een andere voornaam aangenomen.

De naamswijzigingen zijn niet verplicht maar worden soms door de weigering van ambtenaren om baby's in te schrijven met 'ongepaste namen' bespoedigd. Wat ongepast of niet-islamitisch precies inhoudt blijft onduidelijk in de berichtgeving, maar veel Iraniërs vonden de namen Khan, Sultan Ali en Showkat al-Moluk (Glorie van koningen) veel te aristocratisch. De naam Kaniz (Slavin) werd te nederig bevonden. Ook de naam wolf (Gorg) is veel gewijzigd.

Sharice Sophie Blijden
Ora: 5.50
3670 gr.
53 cm.
17 òktober 1995
Gabriëlla, Norwin and Marvin Blijden

Meer prostituées en condooms

Het aantal prostituées in Thailand stijgt. Ook wordt er meer van condooms gebruik gemaakt. Volgens een telling uit januari van dit jaar zijn er nu in totaal 86.000 prostituées. In 1985 waren dat er nog 68.860. Ook het condoomgebruik ter beveiliging van de sex is intussen gestegen, naar dertig miljoen stuks per jaar, tegen slechts vier miljoen tien jaar geleden.

Restaurants staan aan de top als het gaat om het aanbieden van seksuele dienstverlening, gevolgd door massage-instellingen. De telling werd uitgevoerd om meer greep te krijgen op de verbreiding van seksueel overdraagbare ziekten.

Is Europees Hof legitiem?

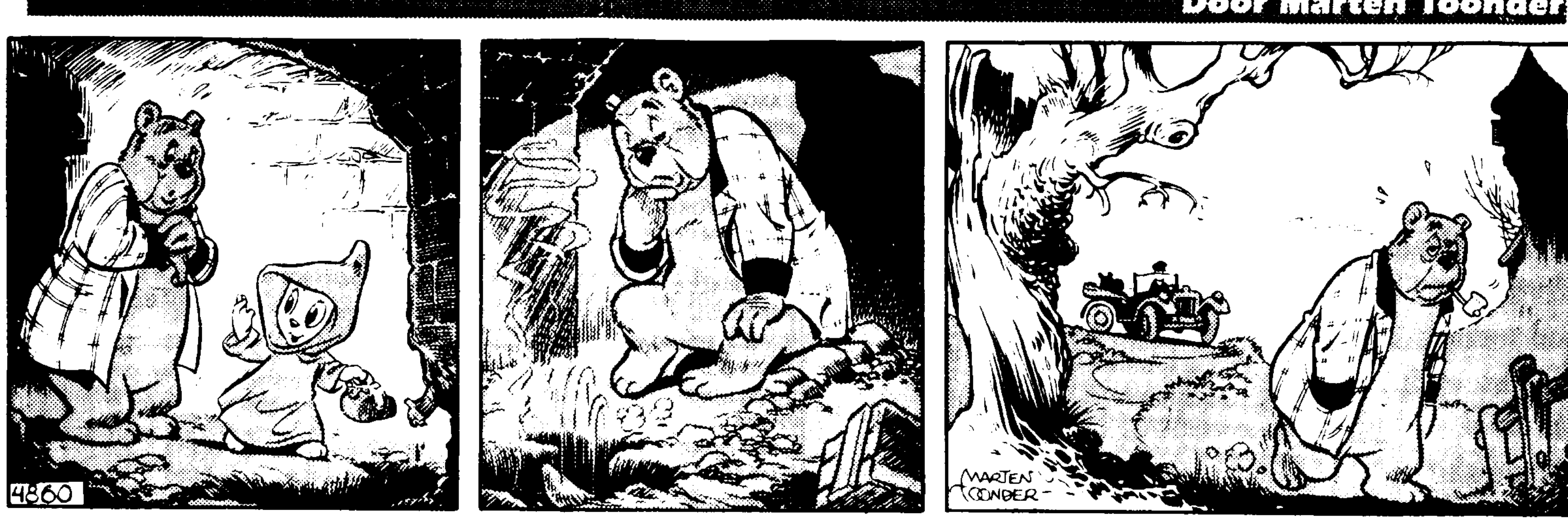
"De vraag rijst of een instituut als het Europees Hof van Justitie in Luxemburg legitiem is", aldus woensdag een verbaasde Spaanse minister van Sociale Zaken, **Cristina Alberdi**. Alberdi reageerde op het dinsdag uitgesproken oordeel waarin het hof bepaalde dat de voorkeursbehandeling van vrouwen door de instelling van quota's, in strijd is met de beginselen van gelijke rechten en gelijke kansen en daarmee onwettig is in de Europese Unie.

Volgens veel belangengroepen dienen juist mensen met een achterstand een voorkeursbehandeling te krijgen, bijvoorbeeld bij het solliciteren. De voorzitter van het Europees Parlement (EP), **Klaus Hansch**, betreurde het oordeel van het hof, maar zei dat het niet betekent dat werkgevers dit oordeel kunnen aanwenden om af te zien van positieve actie ten behoeve van vrouwen.

De voorzitster van de vrouwencommissie van het EP, **Nel van Dijk**, zei woensdag dat ze een reactie zal vragen van de hoogste uitvoerende organen van de Europese Unie, de ministerraad en de commissie. Van Dijk hoopt dat de omstreden Europese richtlijnen hier en daar nog ten gunste van vrouwen kunnen worden aangepast.

TOM POES EN HET KUKEL

Door Marten Toonder

4860 — Tom Poes had intussen niet stil gezeten. Met zachte drang had hij Ep-lep van zijn pij ontdaan en nu stond hij naast het gat in de keldervloer gereed om af te dalen.

"Wat ben je toch van plan, jonge vriend?" vroeg heer Bommel, die zich ongerust achter hem bewoog. "Daar beneden is het gevaarlijk, dat heb ik nu wel begrepen. Er waren allerlei figuren uit de onderwereld, die ons gade slaan. Laten we ons er toch bij neerleggen, als je begrijpt wat ik bedoel."

"Dat wil ik juist niet", zei Tom Poes. "Voor die ventjes uit de onderwereld ben ik niet bang; ze doen alleen maar wat de Droon zegt. En daarom ga ik die Droon zoeken, want dat is een kwaaie."

Zo sprekende verdween hij in duistere opening en nu liet heer Ollie zich moedeloos op een steen zakken.

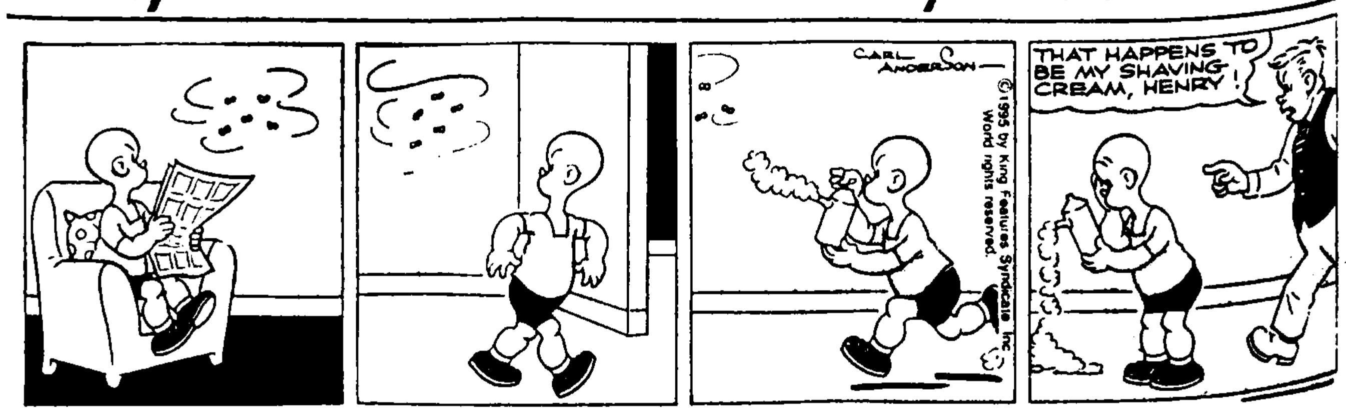
"Wat naar is dit nu allemaal", prevelde hij me bleke lippen. "Waarom kunnen we het niet gewoon prettig hebben, met een knappend haardvuur en een verzetje op zijn tijd? Waarom moet het goede leven van een oppassend heer nu weer bedreigd worden door zo'n droon?"

Deze gedachte liet hem geen rust - en een poosje later kon men hem bekommerd over de weg zien lopen, in zijn zorgen verdiept.

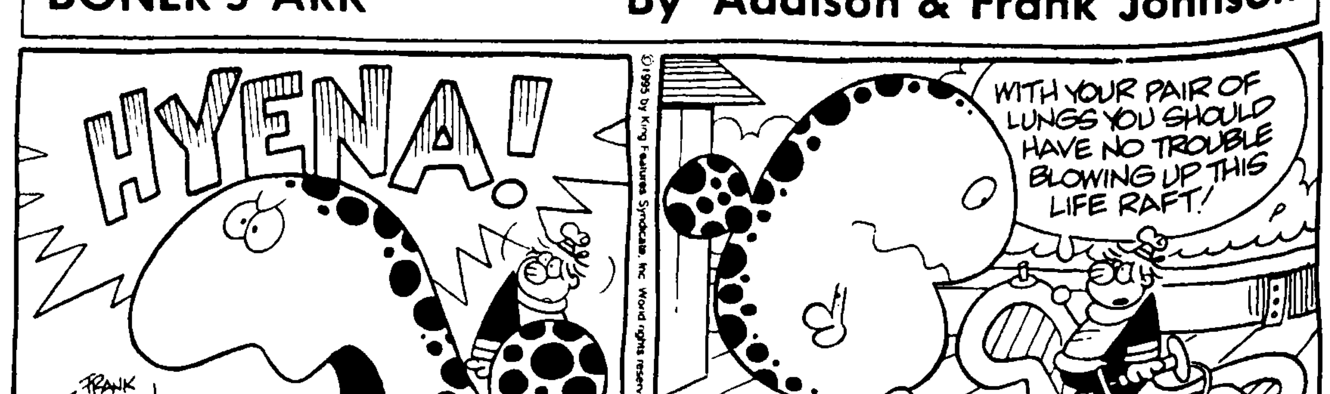
"Ik had Tom Poes niet moeten laten gaan", zo sprak hij tot zichzelf. "Hij is nog zo jong en onervaren en dit gevaar is veel te groot voor hem. Als er dan iets gedaan moet worden, is het door een volwassene met onderscheidingsvermogen. Ach, ik had flinker moeten zijn..."

Op dat moment werd zijn aandacht getrokken door motorgezoem achter hem. Het was burgemeester Dickerdack, die zich geheel verslagen stadwaarts liet rijden...

Henry ® By Carl Anderson

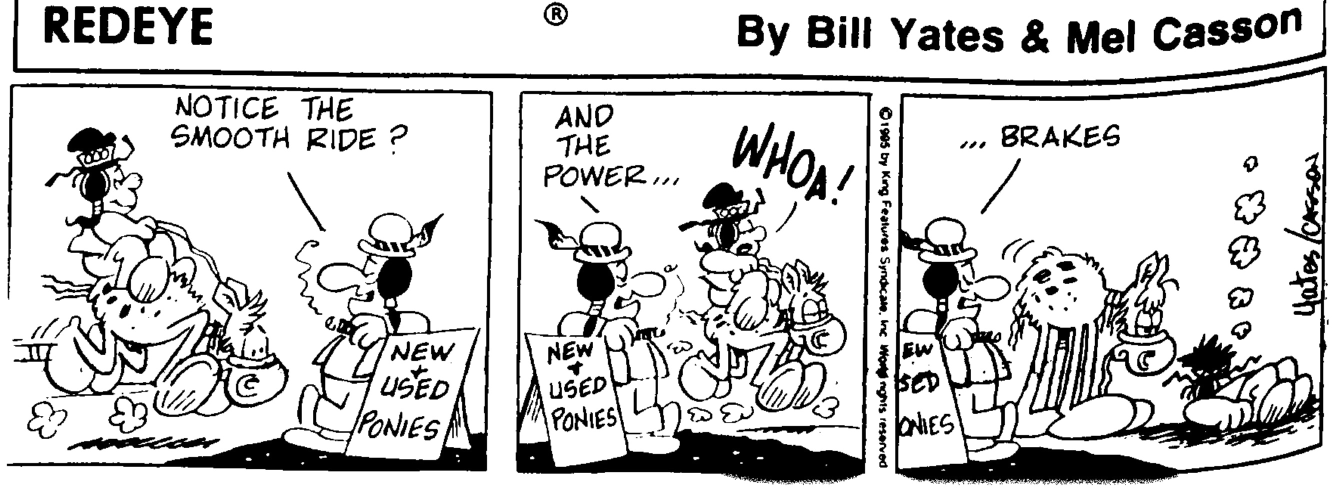
BONER'S ARK ® By Addison & Frank Johnson

BEETLE BAILEY ® By Mort Walker

REDEYE ® By Bill Yates & Mel Casson

AGENDA

ARTSEN

VERENIGING VAN TANDARTSEN

Dienstdoende arts 21-22 oktober van 12.00-13.00 uur: C. Williams, Bonitostraat 1. Tel. 617470. Spoedgevallen 696449.

GENEESKUNDIGE DIENST

STADS- EN 2DE DISTRICT OOST

21 oktober 1995 vanaf 08.00 uur tot 23 oktober 1995 om 07.00 uur:
Dokter Schoop, Sentro Mediko Marie Pampoen. Tel. 615265/615044; spreekuren: 11.00-12.00/17.00-18.00 uur; spoedgevallen 679186/page 310-0709 b.g.g. 112, 696266 of 696337.
(Dit geldt voor patiënten van de volgende artsen: Wilsoe, Da Costa Gomez, Nassy-Tseng, Nassy, Tseng, Ten Holt-Sulters, Braakman, Doran, Guerrero-Bakmeyer, Oleana-Ayubi en Braam)

STADS- EN 2DE DISTRICT WEST

20 oktober 1995 vanaf 00.00 uur tot 23 oktober 1995 om 07.00 uur:
Dokter Dunker, Winkelcentrum Jumbo Muizenberg. Tel. 692349; spreekuren: 11.00-12.00/17.00-18.00 uur; spoedgevallen 691021 b.g.g. 112, 696266 of 696337.
(Dit geldt voor patiënten van de volgende artsen: Swart, Gollo, Roose, Braakman-Sonder, De Rouw-Picus, Davelaar, Elrage, Pablo, Dunker, Nivillac, Rosales-Concession en De Vos)

3DE DISTRICT BANDABAO

20 oktober 1995 vanaf 17.00 uur tot 23 oktober 1995 om 07.00 uur:
Dokter Cummins, Sentro Mediko Barber. Tel. 641658/641605; spreekuren: 10.00-11.00/17.00-18.00 uur; spoedgevallen 642855 b.g.g. 112, 696266 of 696337.
(Dit geldt voor patiënten van de volgende artsen: Schellens, Sommer, Tweed en Lucacius).

■ Patiënten van hier niet genoemde artsen wordt aangeraden in spoedgevallen de eigen arts te bellen en te informeren wie voor deze de dienst waarneemt. Het verdient te allen tijde aanbeveling een huisarts te kiezen die 's avonden en weekeinden bereikbaarheid geregeld heeft. Vraag er naar bij uw eerstvolgend bezoek!

APOTHEKEN

WEEKEINDEDIENST

Zaterdag 21 oktober:
Otrobanda: Groot Piscadera, Jacn Noordweg z/n. Tel. 685022/685023.
[illegible] De Ruyterkade 36. Tel. 615545.
Zondag 22 oktober:
[illegible]
Punda: Popular, hoek Madurostraat/[illegible]straat. Tel. 611260/612376.

VERLOF BEGRAFENIS

(Geopend van 10.00-14.00 uur)
Zaterdag 21 oktober:
[illegible]ster, Schottegatweg Oost 25.
Zondag 22 oktober:
[illegible], Schelpwijk Kaya B-9.

KERKDIENSTEN

KLOOSTER ALVERNA: zo.: 10.00 uur hoogmis (Ned).
BOCA SAMI (San Michiel): za.: 18.00 uur; zo.: 08.00 uur.
BARBER (H. Joseph): za.: 18.00 uur; zo.: 06.00 en 08.00 uur.
BRIEVENGAT (O.L. Vrouw van Lourdes): za.: 18.30 uur; zo.: 10.00, 12.00 viering 20-jarig charismatische beweging en 18.00 uur.

VERENIGDE PROTESTANTSE GEMEENTE VAN CURAÇAO

Ebenezer Church (Oranjestraat 11): 09.30 uur Rev. M. Jagessar.
Fortkerk (Fort Amsterdam): 09.30 uur ds. N. de Reus.
Emmakerk (Barentslaan 11): 09.30 uur br. J. van Eenennaam.

GEREFORMEERDE KERK

Groot Kwartier (Arowakenweg 28): 08.30 uur kerkdienst (Ned.); 10.15 uur kerkdienst (Pap.); 16.30 uur kerkdienst (Ned.).
Muizenberg)Skol basiko Muizenberg/ St. Jacob): 10.00 uur kerkdienst (Pap).
Santa Rosa (Marakaweg 1): 10.00 uur kerkdienst (Pap.); 19.00 uur samenkomst (zang, gebed, bijbelstudie, Pap.).

METHODIST CHURCH

Barrett Memorial (Abraham de Veerstraat): 10.00 uur Chance.
Carey Buena Vista): 08.00 uur Brow3ne (*Congregational Meeting.*
Epworth (Essoweg): 08.00 uur L. Martes; 18.00 uur Leerdam.

VOLLE EVANGELIE GEMEENTE YUBIA BENDITA

zo. om 10.00 uur dienst (tevens crèche en zondagsschool) - Weg naar Bullenbaai z/n (tel.: 681922).

NIEUW-APOSTOLISCHE KERK

zo. 10.30 uur - Kaya G Mahuma 439.

GEMEENTE HESU KRISTU E KONTESTA (Rev. Gilberto Bakhuis)

zo. 10.00 uur - Sentro Pro Arte.

EVANGELISCHE BROEDERGEMEENTE MORAVIAN CHURCH

[illegible] predikant: Emmy Berthold kleuterschool [illegible] santu, zo. 18.00 uur dienst (Pap).

NOACH-KAPEL

10.00 uur oecumenische gezinsdienst m.m.w. koor Joy-to-Sing; voorganger vlootpredikant Klaas-Henk Ubels - Marinebasis Parera.

TDS / TELECURACAO

ZATERDAG 21 OKTOBER 1995

[illegible] P.M. Telefiesta
[illegible] P.M. Tempu pa Dios
[illegible] P.M. Nobel Turistiko

ZONDAG [illegible] 1995

[illegible] A.M. Sala di Konsierto
10.00 A.M. Sena di Señor
10.55 A.M. 48 Hrs.
11.45 A.M. Casper & Friends
12.00 A.M. Guia di Deporte
12.30 A.M. Djadumingu Deportivo
4.00 P.M. TeleCuraçao Special
4.45 P.M. Man drechi di Dios
5.00 P.M. Much'i Ben
5.55 P.M. Wega di Number Kòrsou
6.03 P.M. Di Bishita
6.32 P.M. En Eksitenso

SUNDAY OCTOBER 22, 1995

[illegible] A.M. (77) ABC Good Morning America/Sunday (CC)
(52) NBC Today Scheduled: singer Annie Lennox. ∩ (CC)
9:00 A.M. (75) CBS Sunday Morning Scheduled: the decision to end busing in Denver; composer-lyricist Stephen Sondheim; profile of architect Fay Jones; commentator Charles Kuralt (Part 1 of 3). (CC)
(79) CNN Larry King Weekend (R)
5:30 P.M. (79) CNN Pinnacle
6:00 P.M. (79) CNN Evans & Novak
4:30 A.M. (55) SUR Agua Dulce

MONDAY OCTOBER 23, 1995

6:00 A.M. (55) SUR Hablemos Claro
7:00 A.M. (75) CBS This Morning Scheduled: retired baseball player Reggie Jackson; actor Corbin Bernsen ("Murderous Intent"); the possibility of a consumer crisis in America. (CC)
(77) ABC Good Morning America Scheduled: comic-actress Carol Burnett; authors Rahd and Robyn Miller; dealing with the rat race (Part 3 of 4) -- voluntary simplicity. (CC)
(52) NBC Today Scheduled: author Lena Padilla, former N.Y. Gov. Mario Cuomo, actress Sigourney Weaver. ∩ (CC)
7:30 A.M. (79) CNN Crossfire
8:00 A.M. (71) LIFE What Every Baby Knows: The First Three Years The issue of separation for both parent and child. (R)
9:00 A.M. (75) CBS (77) ABC Live -- Regis & Kathie Lee Scheduled: singer Brian McKnight, actor Eric Braeden ("The Young and the Restless"). (CC)
(79) CNN Larry King Live (R)
(52) NBC Montel Williams Scheduled: holding parents accountable for their children's crimes.
10:00 A.M. (75) CBS Maury Povich Scheduled: men who allegedly killed their wives but were awarded custody of the children. (CC)
(77) ABC Carnie Scheduled: A woman confronts her former friend who married her father. ∩
(52) NBC Leeza Scheduled: Terry Nichols' ex-wife and brother discuss the Oklahoma City bombing. ∩
11:00 A.M. (77) ABC Mike & Maty (CC)
(52) NBC Rolonda Scheduled: women confronted [illegible] their [illegible] unfaithful mates.
(71) LIFE Sisters and Summers
3:00 P.M. (52) NBC Ricki Lake Scheduled: Women confront their mates with proof of their infidelity.
4:00 P.M. (77) ABC Oprah Winfrey (CC)
10:00 P.M. (55) SUR Jaime Bayly en Vivo
11:35 P.M. (75) CBS Late Show Scheduled: actor Matthew Perry, comic John Witherspoon, country singer Alan Jackson. ∩ (CC)
(52) NBC Tonight Show Scheduled: actors Patrick Swayze and Rita Wilson, music group Simply Red. ∩ (CC)
12:37 A.M. (52) NBC Late Night Scheduled: comic-actress Janeane Garofalo, musician Ray Davies. ∩ (CC)
1:07 A.M. (75) CBS Late Late Show ∩ (CC)
1:36 A.M. (52) NBC Later ∩ (CC)
2:36 A.M. (52) NBC Donahue Scheduled: the experiences of battered women who went to shelters for help. ∩ (CC)

OVERLIJDEN

DE STATEN VAN DE NEDERLANDSE ANTILLEN

maken het overlijden bekend van
de heer **DOMINICO DYONICIO MARTINA**
vader van het lid der Staten
van de Nederlandse Antillen
de heer † D.F. (Don) Martina

De STATEN wensen hem veel sterkte toe met dit groot verlies.

Moge hij in vrede rusten.

De Voorzitter der Staten,
L. A. George-Wout

De Griffier der Staten,
mr. C.M. Grüning.

Ha fallecido en Panamá, República de Panamá

Guillermo José Romero
(Broer)

27-1-1918 - 18-10-1995

(Sra. Vda.) Carmen E. Garuz de Romero y familia, Panamá
Familias Marciaga, Panamá y E.E.U.U.
(Sra. vda.) Elisita Romero de Lewis y familia, E.E.U.U.
Dries y Corrie Boomgaart-Romero y familia, Curaçao.

Curaçao, 20 de octubre de 1995.

Dinsdag 24 oktober 1995 herdenken wij, dat één jaar geleden is overleden

LUIS RAMON NAHR

Bij deze nodigen wij familie, vrienden en kennissen uit voor een Heilige Mis in de R.K. Kerk van Brievengat om 18.30 uur.

Gelieve dit als een persoonlijke uitnodiging te beschouwen.

Familie Nahr.

Stichting Pleeggezinnencentrale Curaçao
Fundashon Famia di Kriansa

Met droefheid maken wij het overlijden bekend van de heer
Servatius Johannes Wilhelmus Zwaard
in leven echtgenoot van onze gewaardeerde medewerkster Vera Zwaard - Van Blarcum.
Begrafenis zal plaatsvinden op zaterdag 21 oktober '95.
Wij wensen Vera Zwaard-Van Blarcum heel veel sterkte toe.

Namens ons allen van de Pleeggezinnencentrale.

TDS / TELECURACAO

SATURDAY EVENING — **OCTOBER 21, 1995**

	7:00	7:30	8:00	8:30	9:00	9:30	10:00	10:30	11:00	11:30
TELE CURACAO	Telenoticia (7.20) World Series 1995: Atlanta Braves vs Cleveland Indians				Wega di Number Kòrsou (9.05) Vervolg World Series: Atlanta Braves vs Cleveland Indians				Estreno	
TBN	[illegible]		In Touch		Hour of Power ∩ (CC)		Carman	[illegible]	[illegible]	[illegible]
A&E	[illegible]		Biography [illegible]		Movie: ★★ "Mission of the Shark" (1991, Drama) [illegible]. The sailors of a WWII Navy cruiser [illegible] torpedoed by a [illegible].				Evening at the Improv Host: Jonathan Allen. Comics: Wayne Federman, Steve Kravitz, Al Martin, Tony Edwards.	
CBS	Inside Edition Weekend	Dave Capany (CC)	Dr. Quinn, Medicine Woman "Sully's Recovery" [illegible] been critically injured in the [illegible]. (R) ∩ (CC)		Touched by an Angel "Angels on the Air" [illegible] by [illegible] contest to find her a prom date, Monica [illegible] the dejected girl. ∩ (CC)		Walker, Texas Ranger "Point After" Walker and Trivette investigate [illegible] a game and ends up off the roster permanently. ∩ (CC)		News	Cheers (CC)
ABC	World Series Game 1 -- Cleveland Indians at Atlanta Braves. From Atlanta-Fulton County Stadium. (Live) (CC)						Marshall "Say Hard" MacBride is placed in a hostage situation while preparing for his daughters' slumber party that he is responsible for supervising. (R) ∩ (CC)		News	Movie ★★ "The Beat" (1987, Drama) John Savage, David Jacobson, William McNamara.
CNN	[illegible]						Larry King Weekend		Both Sides	Evans & Novak
[illegible]	[illegible] Fulton County Stadium [illegible]						Boxing From Casper, Wyo. (Taped)			Sportscenter International Edition. (R)
[illegible]	[illegible]		[illegible] (1991) [illegible]			★★ "Boomerang" (1992, Comedia) Eddie Murphy, Halle Berry, Robin Givens. El encanto [illegible] un ejecutivo de comercio pone sobre las mujeres lo mete en graves problemas.				Película "Por los Ojos de un Asesino" (1992, Suspenso) Richard Dean Anderson.
NBC	Paid Program	Paid Program	[illegible] (Postponed from earlier date) ∩ (CC)		[illegible] (CC)	Home Court ∩ (CC)	Sisters "One Fine Day" Suffering from amnesia, Teddy decides to run away and meets an oddly familiar teen-ager who shows her how the family would fare without her. ∩ (CC)		News (CC)	Saturday Night Live ∩ (CC)
[illegible]	[illegible]		[illegible]	Beverly Dee [illegible]	[illegible]	[illegible]	Stage & Bailey		2 Stupid Dogs	2 Stupid Dogs
TBS	[illegible]		(5:05) Movie ★★★ "Billy Jack" (1971, Drama) Tom Laughlin, [illegible]. A former Green [illegible] stands up against the [illegible] a home for runaways.				(9:05) Movie ★★ "The Punisher" (1990, Adventure) Dolph Lundgren, Louis Gossett Jr., Jeroen Krabbe. A presumed-dead police officer returns to act as judge, jury and executioner in a one-man war on crime.			
LIFE	[illegible]		Movie [illegible] "Cellar" (1991) [illegible] the tale of a cryogenically [illegible]				Cybill "Officer Apts" Tony's man sign up to [illegible] Officer Kelly is [illegible] of the parties in a domestic dispute.		Girls' Night Out Brooke Shields hosts this comic line-up. (R)	
TNT	(6:15) Película [illegible] de Mary Shelley sobre los intentos de crear un ser viviente de un científico genio.		Película ★★★ "The Magnificent Seven" [illegible] pueblo de bandidos.				(9:55) Película ★★★ "Coogan's Bluff" (1968) [illegible] Susan Clark. Un policía de Arizona [illegible] va a Nueva York para recoger a un criminal.			(11:50) Película ★★★ "The Good, The Bad, and The Ugly" (1967) Clint Eastwood.
SUR	Que Vacilon		Taller San Miguel	El Show de Lalolito y Anthony	Risas y Salsa		Vivo Con Un Fantasma		Todos a la Cama	Ey!!

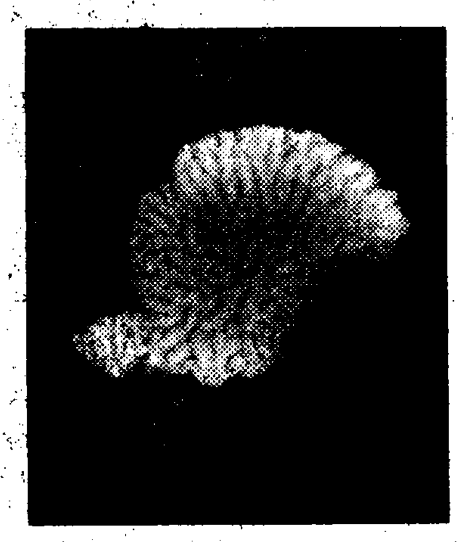
SUNDAY EVENING — **OCTOBER 22, 1995**

	7:00	7:30	8:00	8:30	9:00	9:30	10:00	10:30	11:00	11:30
TELE CURACAO	Rikesa Universal	Telenoticia	World Series 1995: Atlanta Braves vs Cleveland Indians							
TBN	E.V. Hill	Jack Hayford		Eddie Long	Kenneth Copeland		Praise the Lord			
[illegible]	[illegible]		[illegible]				[illegible] "The Cyborg Connection" An exploration of how [illegible] technology is shaping and modifying the human body.		[illegible]	
CBS	60 Minutes ∩ (CC)		Cybill Maryann and Cybill's relationship is under pressure when Maryann offers financial help. ∩ (CC)	Almost Perfect Kim questions Mike's commitment when he blows off a dinner where she is being honored. (CC)	Movie "A Dream Is a Wish Your Heart Makes: The Annette Funicello Story" (1995, Drama) Eve LaRue, Annette Funicello, Linda Lavin. Premiere. Based upon the autobiography of the popular TV Mouseketeer who also found success as an actress and recording artist. ∩ (CC)				News	Cheers "Truth or Consequences" [illegible] and Diane [illegible] in a heated battle. (CC)
ABC	America's Funniest Home Videos (R) ∩ (CC)	America's Funniest Home Videos ∩ (CC)	Lois & Clark: The New Adventures of Superman "Just Say Noah" Lois and Clark pose as a married couple when people attending a well-known therapist's retreat begin to disappear. (Postponed from an earlier date) ∩ (CC)		Movie "The Surrogate" (1995, Drama) Connie Sellecca, Alyssa Milano, David Dukes. Premiere. A college student uncovers disturbing secrets about the couple for whom she has agreed to bear a child. ∩ (CC)				News	(:35) Movie ★★★ "Against Her Will: An Incident in Baltimore" (1992) Walter Matthau, Harry Morgan, Susan Blakely.
CNN	(CNN) Late Edition	Showbiz This Weekend	World Business This Week	Global View	World Business This Week	Travel Guide	CNN Presents		World News	Showbiz This Weekend (R)
[illegible]	World Series Game 2 -- Cleveland Indians at Atlanta Braves. From Atlanta-Fulton County Stadium. (Live) (MP) Portuguese.						Sportscenter International Edition.		[illegible] From [illegible] (Same-day Tape)	
CINE	(6:30) Película "La Loca [illegible]" Marcus [illegible], Rolf Roppe.		Película "Desaparecidos" Chad McQueen, Don Swayze.			(9:30) Película ★★★ "La Rosa" (1979, Drama) Bette Midler, Alan Bates, Frederic Forrest. [illegible]				
NBC	World Series Game 2 -- Cleveland Indians at Atlanta Braves. From Atlanta-Fulton County Stadium. (Live) (CC)						John Larroquette "[illegible]" ∩ (CC)	[illegible]	News (CC)	(:35) Paid Program
TOON		Count of Monte Cristo		(:05) Cyrano de Bergerac (Time Approximate)		Elves & the Shoemaker	Flintstones (CC)	Jetsons	Yogi [illegible]	Wait Till Your Father Gets Home
TBS	Movie ★★★ "The Octagon" (1980, Adventure) Chuck Norris, Lee Van Cleef, Karen Carlson. A wealthy young woman hires a retired martial arts champion to protect her from terrorists trained by mysterious ninjas.				National Geographic Explorer Insects, including slugs and spiders; beyond the naked eye; [illegible] of World War II [illegible]. (CC)					Paid Program
LIFE	[illegible] (1984, Drama) John Ritter, Patty Duke [illegible]		Movie ★★ "[illegible]" (1995) Veronica Hamel, Judd [illegible]				[illegible]		[illegible]	
TNT	(6:10) Película ★★ "[illegible]" (1989) [illegible] Martin Sheen, Melinda Dillon. Un hombre no quiere enfrentarse a su alcoholismo, lo que ocasiona enfrentamientos a sus hijos.		Película ★★ "Hogar Dulce Hogar" (1986, Comedia) Tom Hanks, Shelley Long, Alexander Godunov. Después de comprar la casa de sus sueños por muy poco dinero, una pareja descubre que realmente es una pesadilla.				Película ★★★ "Imagen Latente" (1987, Drama) [illegible]. Fotógrafo [illegible] obsesionado con descubrir el destino de su hermano, un activista político desaparecido.			
SUR	Risas y Salsa		Uno Mas Uno		Panorama				Poner su Nada	
PPV	[illegible] for information.									

NAPA
Weekend Bijlage Amigoe
ZATERDAG 21 OKTOBER 1995 AMIGOE

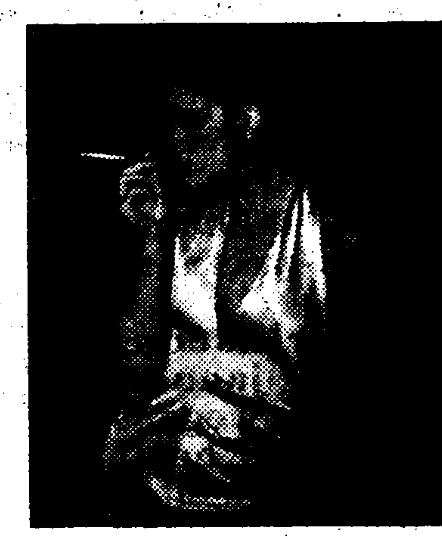
REPORTAGE

Koralen zetten algen op straat

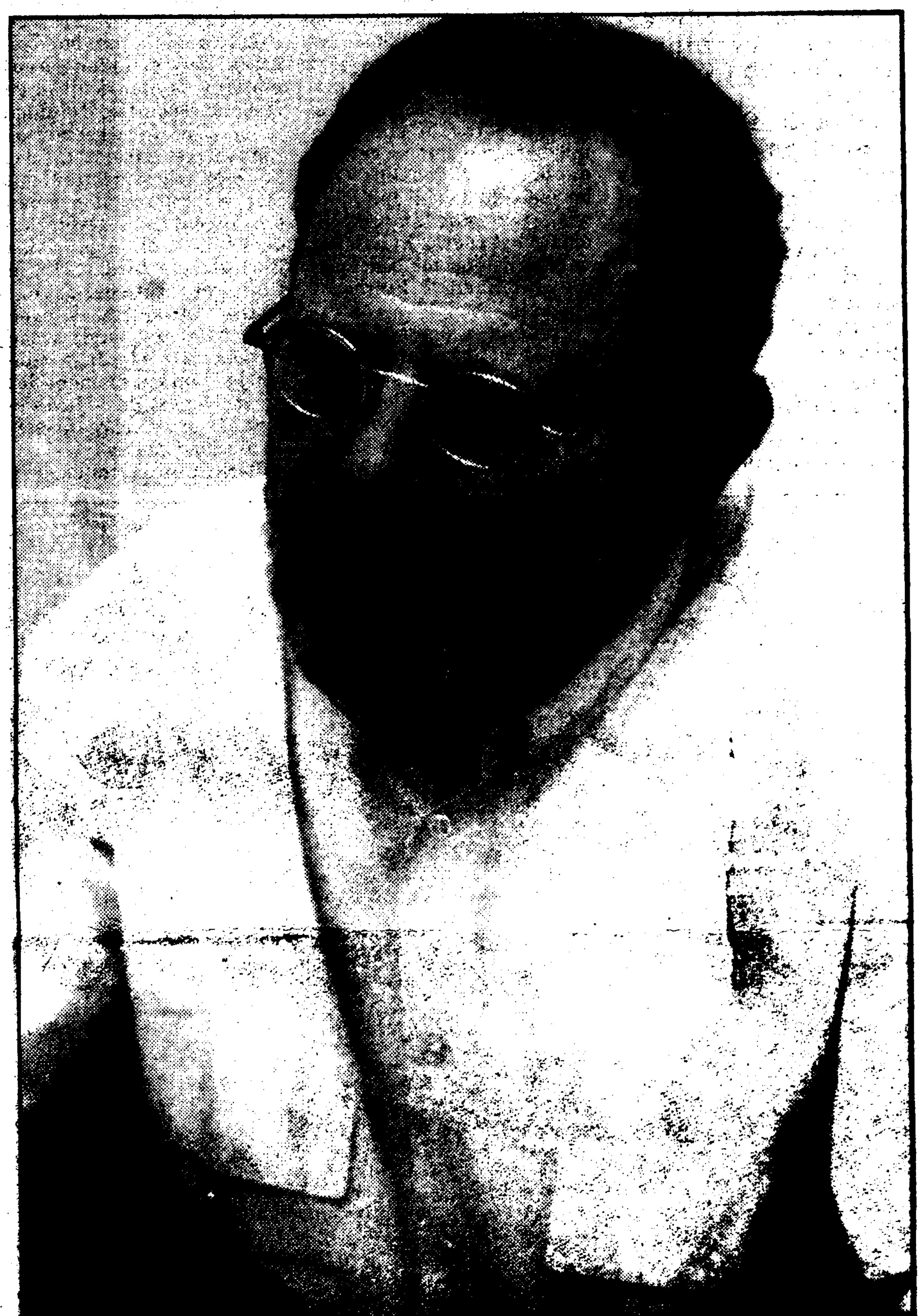
MODE

Zomermode: eenvoud en kunststof

Vakbondsman Kommer de Knegt:

"Politiek en vakbond zijn moeilijk te combineren"

KOMMER DE KNEGT ...geen werkgever ontmoet...

- door Theo Dol -

Na enig zoeken tref ik Kommer de Knegt in een ruimte van de laag[illegible] waar de SSK is geves[illegible] [illegible] is wel even [illegible]. In Nederland [illegible] vakbonden com[illegible] gebouwen waar ze [illegible] kunnen uitno[illegible] een gesprek. 'Dat [illegible] eigenlijk ook [illegible] kunnen'.

[illegible] grootste verschil [illegible] Curaçao en Neder[illegible] De Knegt de leef[illegible]. "Dat houdt [illegible] mate verband met [illegible] werkgelegen[illegible] is wel industriële [illegible], maar de belang[illegible] is de toeristen[illegible]. Dat is de afhanke[illegible] positie waarin [illegible] en de Neder[illegible] in hun algem[illegible]. Dat wordt ook door [illegible] ervaren. Als [illegible] paar honderd kilo[illegible] de toeristische [illegible] goedkoper zijn [illegible] dan [illegible] daarheen gaan. [illegible] onevenwichtige [illegible] in de structuur [illegible] werkgelegenheid. [illegible] overigens wel [illegible] dat laatste dui[illegible] entwikkeld [illegible].

[illegible] een punt dat vorig [illegible] seminars ook aan [illegible] geweest. De nood[illegible] tot verdere indus[illegible] ontwikkeling te komen [illegible] erkend en onderkend. [illegible] de vakbonden die [illegible] andere plaatsen, onder [illegible] in de SER, proberen [illegible] te vinden. En ik [illegible] indruk dat ook de [illegible] meent dat indus[illegible] ontwikkeling met verve [illegible] worden om [illegible] [illegible] door [illegible] door de [illegible]: 'Als we het doen, [illegible] we het goed doen'. Je moet goed gemotiveerd zijn en niet met wilde verhalen komen. Als je iets aan de orde stelt, is het echt een probleem waaraan gewerkt moet worden en waarvan je kunt aangeven hoe het onge[illegible] [illegible] tot zorgvuldigheid. De mensen gaan heel voorzichtig om met de problemen die er zijn. Dat heb ik wel vast kunnen stellen. Dat bleek ook in de seminars, uit de manier waarop de vraagstukken aangepakt werden. Het werd gekenmerkt door zorgvuldigheid, nadenken, goed discussiëren, doorvragen."

"In de seminars reiken we instrumenten aan waarmee de mensen binnen hun bedrijf of instelling eigen onderzoek kunnen doen. We maken daar werkmappen voor. Daar staan methoden in hoe je bijvoorbeeld kunt inventariseren, hoe je kunt ontdekken welke vijf problemen er zijn en wat je daarmee zou kunnen doen. Ook kan je nagaan hoe het personeelsbestand is: wie werken er allemaal, mannen en vrouwen. Zo kan je de bezettingsgraad van de onderneming bepalen en de problemen die er zijn en ook het pakket aan arbeidsvoorwaarden. Dat is een aktiviteit waar de mensen erg enthousiast over zijn. De verslagen die ze gemaakt hebben, blinken uit door grote zorgvuldigheid en deskundigheid. Wij noemen dat het *in beeld brengen* van je bedrijf of instelling."

De Knegt moet toegeven dat het in beeld brengen van de financiële kant niet meevalt. "Een advies daarover is moeilijk te geven omdat hier geen verplichting geldt om cijfers bekend te maken. Maar wat je wel kunt doen is stimuleren dat er gesprekken over gevoerd worden. Als er gesproken wordt [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] vinden, proberen we elders aan de orde te stellen. In de SER of Stichting van de Arbeid en anderssoortige contacten die er zijn of opgebouwd worden. Als je het vergelijkt met Nederland, is er nog heel wat te verbeteren. Daar heb je de wet op de Ondernemingsraad waarin staat dat om de zoveel tijd het financieel verslag gepresenteerd moet worden en een sociaal verslag en het verslag over veiligheid en gezondheid."

KOMMER de Knegt is lid van het Economisch en Sociaal Comité van de Europese Gemeenschap. Hij is onlangs opnieuw voor vier jaar benoemd voor een van de werknemerszetels in dat Comité. De benoeming - op voordracht van de Nederlandse vakcentrale FNV - loopt via het ministerie van Binnenlandse Zaken en de Euro[illegible] [illegible] - wat positie betreft vergelijkbaar met de SER in Nederland - adviseert de Europese Raad van Ministers over arbeidsrechterlijke en sociale zaken in de Gemeenschap die sinds januari uit 15 landen bestaat. Zo'n advies wordt voorbereid in gespecialiseerde werkgroepen en eens per maand door het voltallige Comité (233 leden) vastgesteld.

De Knegt maakt deel uit van het kader van de Industriebond, met 220.000 leden een van de machtigste bonden in Nederland. Hij begon daar dertig jaar geleden als scholingswerker, deed sociaal onderzoek in bedrijven en was tot voor kort secretaris van de bond. Hij was vorig jaar en dit jaar namens de FNV enkele maanden op Curaçao om te adviseren bij het opzetten van vakbondswerk en de scholing van kaderleden.

De organisatiegraad hier, 20 procent, wordt laag genoemd.

De Knegt wuift die opmerking met een handbeweging weg. 'Ach, in Nederland is het 25%, iets hoger dus.' Hein van Sichem, coördinator scholing en vorming bij de SSK, die ook bij het gesprek aanwezig is, meent dat het per bedrijf wel meevalt. "Er moeten op dit eiland 130 cao's worden afgesloten. Dan moet je als vakbond de 50% plus een halen om als gesprekspartner te kunnen dienen." De wet op de verbindendverklaring van cao's is een belangrijk instrument vindt hij. 'Dat missen we hier.' Het ontwerp is al van 1967.

Er bestaan wel wetten over cao-onderhandelingen en over het minimumloon. "Als je als vakbond binnenkomt, is het om te praten over arbeidsvoorwaarden. Maar wij willen ook praten over de arbeidsomstandigheden en het beleid van het bedrijf met betrekking tot de produktie. En dat beschouwen de werkgevers als inmenging in aangelegenheden die eigenlijk de aandeelhouders toebehoren. We hebben geen wet over publikatie van jaarcijfers. We zouden een wet willen hebben over ketenaansprakelijkheid waarin geregeld wordt dat de hoofdaannemer verantwoordelijk is voor afdracht van de premies en zo. In wezen is het dus zo dat werkgeversorganisaties die onder druk van de vakbonden cao's afsluiten zonder dat er andere dingen aan de orde komen."

De Knegt: "Wat we in de seminars doen, is de mensen met al deze zaken confronteren. We nodigen deskundigen uit om bepaalde onderwerpen toe te lichten. We behandelen een aantal zaken zonder politiek te bedrijven, maar wel komt de vraag aan de orde hoe de politieke struktuur in elkaar zit. We hebben ruim anderhalve dag ingeruimd voor informatie over personeelsbeleid en functieclassificatie. We weten dat ondernemingen bezig zijn met functieclassificatie om op die manier lonen vast te stellen. Dan moet je zorgen dat de mensen binnen die onderneming daar kennis van hebben. Interamo heeft de mensen tijdens de seminars met cases geconfronteerd. We trainen ze om met communicatie om te gaan: hoe hou je contact met je achterban, wat is een pamflet, hoe schrijf je een brief? Met andere woorden: een ontwikkeling die op gang komt maar er nog niet is, moet je proberen vóór te blijven door de mensen er nu al op te trainen. Mensen moeten militant blijven, weten dat je het niet voor niks krijgt. In Nederland is al veel bereikt; het militante is nog wel aanwezig, maar in veel mindere mate en anders dan hier."

TAAK VAKBEWEGING

"We hebben werkgroepen gevraagd vijf prioriteiten te noemen die van betekenis zouden zijn voor de ontwikkeling van het vakbondsbeleid. Die vraag heb ik ook gesteld aan het bestuur van de SSK. Ik wist echt niet wat de uitkomst zou zijn. Het bleek voor 85% à 90% parallel te lopen. Dan zie je dat er een proces aan de gang is waarbij de vertegenwoordigers van de vakbonden en de leiding van de SSK naar elkaar toe groeien, dat er gemeenschappelijke opvattingen zijn over hoe het beleid in de komende periode moet zijn."

Wordt er ook nagedacht over de taak van de vakbeweging?

"De primaire taak is het afsluiten van goede arbeidsvoorwaarden, zeker in een gebied waar nog veel ontwikkeld moet worden. Van de andere kant wordt er ook gevraagd van de SSK om een beleid te ontwikkelen met betrekking tot algemene arbeidsvoorwaarden, reorganisatie, medezeggingschap - zaken die uitstijgen boven de dagelijkse gang van zaken. Een verdere ontwikkeling van de medezeggingschap - of dat een ondernemingsraad moet zijn of een andere vorm - zal nodig zijn. Het kan niet zo zijn dat we ons uitsluitend bezig houden met het afsluiten van cao's."

"Het belang van de vakbond is belangenbehartiging en het veilig stellen van de arbeid van de leden. Werkgelegenheidsbeleid is het eerste dat uit de stukken op de seminars naar voren komt. En het tweede is een heel bijzondere keus. Je moet dat plaatsen in de situatie hier; er is geen vergelijking te maken met de Nederlandse verhoudingen. Dat is de hele bewuste keus om de politiek te beïnvloeden: zorg dat je een aantal mensen hebt, ondersteun mensen van wie je weet dat ze de positie van de werknemers centraal stellen. En wees dan ook niet bang - zo wordt hier gezegd - om je daarmee te committeren. Dat is een redelijk moedige stap, vind ik, omdat het heel kwetsbaar is. Je moet daar goed over nadenken. We hebben daar goede discussies over, ook in de seminars."

De Knegt citeert uit het verslag over die discussies: "Willen we meer mensen actief bij de politiek en de politieke besluitvorming betrekken, dan is het noodzakelijk dat de politiek dicht bij de mensen staat. De lijnen moeten kort en zichtbaar zijn en de politiek moet uitstralen dat het over mensen gaat. Toch moet de vakbeweging oppassen dat hij zich niet zo met de politiek bemoeit dat je in alle opzichten met die politiek vereenzelvigd wordt."

Hij vindt dat 'een heel boeiende uitspraak' en wijst erop dat er consequenties aan verbonden kunnen zijn. "In Nederland bestaat het niet meer zo. Toen ik het voor het eerst hoorde, dacht ik: "Oh, jongens. Wat een geweldige stap ga je hier doen". Maar ik moet vergeten dat ik uit een land kom waar de vakbeweging die periode gehad heeft en die verbinding niet meer wil. Maar in een land dat in ontwikkeling is, kan ik me voorstellen dat er gezocht wordt naar de grenzen waarbinnen je je met politiek kunt bemoeien. De vraag is: waar heb je je eigenheid nog en waar verlies je dat?"

Is het de taak van de vakbeweging om de wijken in te gaan en de mensen politiek te mobiliseren?

"Ik denk van wel. Als je die keus maakt, dan kan het niet anders. Ik ben naar enkele bijeenkomsten geweest. Ik was getroffen geworden door de wijze waarop mensen hun problemen kunnen formuleren en tegen de vakbeweging zeggen: 'Je hebt gelijk dat je die afstand neemt tot de regering'. De maatregelen die genomen moeten worden, moeten naar twee kanten rechtvaardig zijn."

"Ook de vakorganisaties in Nederland hebben van tijd tot tijd moeten vaststellen dat het noodzakelijk was om de werknemers te mobiliseren om bijvoorbeeld

vervolg op pag. 5

Eindredactie Norbert Hendrikse, opmaak Solange Isselt

Berlusconi-proces maakt Italiaanse politiek nog meer onvoorspelbaar

De Italiaanse ex-premier Silvio Berlusconi moet op 17 januari terechtstaan wegens corruptie. Dat heeft de Milanese rechter Paparella zaterdag beslist, die meent dat het Openbaar Ministerie voldoende bewijs heeft verzameld tegen de mediamagnaat. De leider van Forza Italia (FI) wordt de derde expremier die binnen enkele jaren voor de rechter wordt gedaagd: De (voortvluchtige) socialist Bettino Craxi is reeds tot 14 jaar cel veroordeeld wegens corruptie en fraude en de christen-democraat Giulio Andreotti staat in Sicilië terecht wegens banden met de maffia.

Berlusconi (59) is aangeklaagd omdat diverse onderdelen van zijn holding Fininvest van 1989 tot 1992 in totaal 380 miljoen lire (ruim drie-en-halve ton) smeergeld hebben betaald aan de Guardia di Finanza, de fiscale recherche, om te verhinderen, dat die de boeken al te grondig tegen het licht hield. Naast de oud-premier zijn ook zijn jongere broer Paolo en negen andere personen aangeklaagd.

De eigenaar van Fininvest ontkent niet dat zijn bedrijf smeergeld heeft betaald. Zijn verweer is echter dat veel bedrijven dat moesten doen om moeilijkheden bij de contrôle van de boekhouding te voorkomen. Volgens hem zijn zijn medewerkers afgeperst: "Wij zijn slachtoffers, geen daders. Dit zijn geen misdrijven - het is geweld dat ons is aangedaan." Ook beweert hij dat hij zelf niets wist van het smeergeld, omdat het bedrag in het niet valt bij de enorme bedragen die binnen Fininvest omgaan.

Blijft de vraag, of je de criminele activiteiten van je eigen bedrijf kunt afdoen met een lakoniek 'iedereen deed het', als je (opnieuw) premier van het land wilt worden. Sinds zijn val in december vorig jaar - de federalistische Lega Nord verliet toen de centrum-rechtse coalitie - is Berlusconi blijven hameren op de noodzaak van vervroegde verkiezingen. Volgens hem heeft de Lega stemmen gestolen in de kiesdistricten waar haar kandidaten met steun van FI en haar bondgenoot, de rechtse Nationale Alliantie (AN), zijn gekozen.

Berlusconi gaat in de tegenaanval door een complot tegen hem te suggereren. Daarin zouden '-communisten' samenspannen met de ex-christendemocraten en hun bondgenoten. Deze maakten decennia lang de dienst uit in de Italiaanse politiek. "De enige reden waarom de rechter de zaak nu niet seponeert, is dat hij niet wil verklaren dat men elf maanden geleden ten onrechte de regeringsleider heeft beschuldigd", aldus Berlusconi zaterdag. Het in Italië verplichte bericht dat justitie een onderzoek tegen hem heeft geopend, kreeg Berlusconi afgelopen november, juist op het moment dat hij in Napels de VN-conferentie over de georganiseerde misdaad voorzat.

Berlusconi's complottheorie kreeg afgelopen week nieuw voer door berichten, dat de hoofdprocureur van Milaan, Francesco Saverio Borrelli, in strijd met de wet president Scalfaro telefonisch over het onderzoek zou hebben ingelicht, nog voordat Berlusconi zelf op de hoogte was gebracht. Dagenlang openden de journaals met dit onderwerp; agenda's werden nageplozen om te achterhalen wanneer Borrelli het telefoontje met Scalfaro heeft kunnen plegen.

Die belangstelling toont aan dat een groot deel van de publieke opinie Scalfaro wel degelijk ervan verdenkt Berlusconi tegen te werken. De president is een christendemocraat in hart en nieren, die volgens ingewijden liefst de teloorgegane Democrazia Cristiana (DC) uit de as zou zien herrijzen. Scalfaro staat voor traditionele DC-waarden als kerk, familie en deugdzaamheid, die hij niet terugvindt in Forza Italia, een partij die uitging van het wereldse Milaan en gericht is op efficiëntie en zaken doen, desnoods met veel bloot op Berlusconi's commerciële tv-stations.

De politieke partijen in Italië zijn al maanden bezig met pogingen zich te hergroeperen met nieuwe bondgenoten. In het nog wat onwennige districtenstelsel, dat pas één keer (in 1994) is toegepast, moeten blokken worden gevormd. De splinters van de ex-DC rollen vechtend over straat, oneens of zij zich bij centrum-rechts of centrum-links moeten aansluiten of moeten proberen een nieuw centrum te vormen.

Berlusconi is nu aangeslagener dan ooit: Het is moeilijk voorstelbaar dat een politicus die terecht moet staan, premier wordt. Daardoor valt hij uit als kristallisatiepunt voor het centrum-rechtse blok in de aanloop naar de verkiezingen. Dat kan de herschikking van het politieke landschap ingrijpend beïnvloeden. Centrum-rechts denkt al na over een nieuwe leider: Overgangspremier Dini of ex-onderzoeksrechter Di Pietro, bekend door de operatie 'Schone Handen'. En volgens de laatste opiniepeiling vindt 58 procent van de centrum-rechtse kiezers AN-leider Fini een geschikte kandidaat.

LA REALIDAD - De commandanten Marcos (links) en Techo trekken met hun troepen door de Mexicaanse deelstaat Chiapas. Op korte termijn worden de onderhandelingen tussen de Zapatista-rebellen en de Mexicaanse regering hervat.

Nordholt: Altijd goed voor vette krantekoppen

Drs. E.E. Nordholt is al ruim acht jaar hoofdcommissaris in Amsterdam. Daarvoor was hij de baas van de politie in Groningen. Of het nu ging om uitlatingen over het naar Nederland 'lozen' van Antilliaanse criminelen, tienduizend illegale Ghanezen in de Bijlmer, het cellentekort, of pogingen van de geörganiseerde misdaad om te infiltreren in de rechterlijke macht en de politiek: Nordholt is altijd goed voor vette krantekoppen.

Steevast gestoken in hetzelfde uniform als 'zijn dienders', de armen over elkaar geslagen, het gezicht in een ernstige plooi, legde hij politici via de media menigmaal het vuur na aan de schenen. Vaak tot ergernis van 'Den Haag', omdat een hoofdcommissaris van politie wordt geacht zich te onthouden van politieke uitspraken.

De commissie-Wierenga pakte Nordholt vorig jaar hard aan. In het rapport over de opkomst en de ondergang van het IRT Noord-Holland/Utrecht kreeg Nordholt het verwijt dat hij te lang aan de zijlijn heeft gestaan en heeft verzuimd tijdig in te grijpen.

Het leverde de Amsterdamse korpschef een aantal 'pittige' gesprekken op met de toenmalige minister van Binnenlandse Zaken Van Thijn. De oud-burgemeester van Amsterdam liet Nordholt echter niet vallen.

Sinds die affaire is het betrekkelijk rustig rond Nordholt. Alleen augustus vorig jaar stond hij weer in het middelpunt van de belangstelling. Bekend werd toen dat Nordholt buitensporig veel verdient in Amsterdam: Behalve een salaris van 180.000 gulden ook nog eens in totaal 60.000 gulden aan toeslagen. Allemaal te danken aan Van Thijn, die hem met een forse bom duiten uit de provincie wegplukte.

In die turbulente dagen maakte Nordholt tijdens een persconferentie bekend dat hij tweemaal op het punt had gestaan de handdoek in de ring te gooien. De eerste keer toen Van Thijn werd gevraagd de overleden minister Dales op te volgen, de tweede maal tijdens de IRT-periode. "Ik heb toen serieus overwogen me ergens rustig als kippenboer te vestigen. Ik besloot te blijven nadat de organisatie zelf een beroep op mij deed."

Monnik vertelt na 33 jaar gevangenschap de "waarheid" over Tibet

Hij is naar het Westen gekomen om zoals hij zegt 'de waarheid over Tibet te vertellen'. "Veel mensen geloven nog steeds wat de Chinezen zeggen. Dat ze goed voor ons zijn, dat ze de Tibetanen welvaart hebben gebracht. Maar ik weet hoe ze echt zijn, daar ben ik tijdens die 33 jaar gevangenschap wel achter gekomen."

Weinig mensen zullen zo gretig en bewust de vrijheid van meningsuiting benutten als hij. Ruim drie decennia, van 1959 tot 1992, was de boeddhistische monnik gevangene van de Chinese autoriteiten in Tibet. Tijdens de eerste Tibetaanse opstanden tegen de Chinese inval in Tibet in 1950 leidde Palden Gyatso een legertje van honderd soldaten. Dat verzet en latere pogingen om pamfletten te verspreiden met 'opruiende' teksten over een vrij Tibet, leidde ertoe dat hij in verschillende gevangenissen en werk- en heropvoedingskampen belandde.

Hij is nu 64 en 33 jaar lang kon hij niet hardop zeggen wat hij dacht. Gyatso heeft dus veel in te halen. "Stel dat iemand jouw huis afpakt", zegt hij, "dan word je toch kwaad. Dit is ons in feite overkomen. China heeft Tibet van ons afgepakt. Iedereen moet weten wie de rechtmatige eigenaar is van Tibet. De Chinezen sturen hun mensen de hele wereld over om propaganda te maken voor hun beleid. Die propaganda moet worden tegengesproken. De bezetting van Tibet is tegen de wet. We moeten ze erop wijzen dat het tegen het internationaal recht is."

Hoe gemakkelijk hij zijn woorden nu kiest, zo schoorvoetend deed hij dat bij een eerdere belangrijke gelegenheid: Een toespraak tot de Verenigde Naties in Genève. "Dat was als een droom. Er zaten in de zaal belangrijke regeringsvertegenwoordigers, ook Chinezen, op de derde rij, en ik was aan het woord. Ik dacht alleen maar: Dit is niet waar, dit is niet waar. Vertegenwoordigers van de Dalai Lama, de geestelijk leider van Tibet, zeiden: "Toe spreek dan." Anderen knikten me geruststellend toe, zo van doe maar, je mag spreken. Nou, toen heb ik gesproken, heel krachtig. Ik had er vooraf vijftien minuten voor gekregen, maar ik mocht vijf minuten langer spreken."

De tengere monnik spreekt geconcentreerd en met veel gebaren en wrijft tijdens het gesprek zijn boeddhistische kralenketting door zijn handen. Op het eerste gezicht lijkt het harde, bijkans onmenselijke leven in gevangenschap geen sporen te hebben achtergelaten. Tot de martelingen ter sprake komen. Palden Gyatso wijst op de littekens op zijn arm en hoofd. Doordat hij veelvuldig aan zijn armen of duimen werd opgehangen, kan hij een arm niet meer geheel strekken.

Hij doet zijn kunstgebit uit en opent zijn mond. In de tong staan dikke, diepe groeven. "Mijn tanden en kiezen hebben ze eruit geslagen met een elektrische schokstaaf, in 1990. De pijn was vreselijk. Je lichaam verkrampt helemaal. Je hebt geen contrôle meer over je lichaam, alles loopt eruit en uiteindelijk val je flauw."

De Chinese autoriteiten in Tibet hadden ook de gewoonte om gevangenen vlak boven kokend water te hangen of ze te overspoelen met heet water. Dit soort martelingen gebeurden meestal in een gevangenis. Toch bewaart de monnik de ergste herinnering aan zijn tijd in het werkkamp. "Dat had namelijk de uiterlijke schijn van een zekere vrijheid, terwijl het in feite wel een gevangenis was. Veel mensen hebben daar een einde aan hun leven gemaakt, omdat ze de levensomstandigheden niet konden volhouden. We moesten altijd met zijn drieën zijn. De een moest de ander in de gaten houden, zodat de Chinezen altijd iemand verantwoordelijk konden houden als er iets gebeurde dat tegen het systeem was. We moesten mest verzamelen, menselijke ontlasting, die we over het land moesten verspreiden. Iedereen diende een aantal kilo's per keer te verzamelen. Een vriend van mij had niet genoeg omdat er niet meer was. Ze hebben hem geëxecuteerd. Dat gebeurde in het kamp." Verbijsterd: "Gebeurt het ergens anders ter wereld dat je wordt geëxecuteerd als je niet genoeg mest hebt verzameld?"

Tegenwoordig leeft Palden Gyatso in het noord-Indiase ballingsoord Darensala. Ook de Dalai Lama verblijft daar. Gyatso werkt er aan zijn autobiografie die volgend jaar oktober uitkomt. Wrok of haatgevoelens jegens de Chinese autoriteiten heeft hij niet. "Ik heb nooit gevoeld dat ik de mensen die mij hebben gemarteld hetzelfde wil aandoen. Ze staan ook maar onder de Chinese machthebbers en zijn slechts een schakeltje in het systeem. Geld hoef ik ook niet. Ik wil alleen dat de waarheid over Tibet wordt verteld. De waarheid is het beste wapen. Als die bekend wordt dan zullen de mensen China niet meer vertrouwen en het land niet toestaan zich zoveel macht toe te eigenen. Als dat gebeurt, krijgen wij ons Tibet terug."

KABUL - Een man vlucht met zijn weinige bezittingen uit de Afghaanse hoofdstad Kabul. Op de achtergrond het Darulaman paleis. De strijd in Afghanistan is de afgelopen dagen toegenomen. Regeringstroepen verdedigen de hoofdstad tegen aanvallen van de Taliban-militie.

Britse conservatieven luiden verkiezingscampagne in

Met een strijdbare oproep tot een 'verenigde, gezonde en vernieuwde' partij heeft de Britse premier Major aan het slot van het congres van zijn Conservatieve Partij de verkiezingscampagne ingeluid.

De partijleider stak zijn in de put zittende aanhang een hart onder de riem met de belofte de rol van de overheid verder terug te dringen en de belastingen te verlagen. Hij kondigde harde bestrijding van de criminaliteit en drugs aan, betere scholen en een hervorming van het sociale stelsel als de weg voor zijn partij naar een vijfde regeerperiode.

"Alle verkiezingen zijn beslissend, maar de volgende zijn een keerpunt. Want wie die wint, erft de sterkste economie van de laatste decennia."

De partijleiding wilde met het congres een nieuw begin maken en de conservatieven, die in opiniepeilingen tot 30 procent achter liggen op de Labour-oppositie, weer aantrekkelijk maken voor de kiezers. Met nieuwe plannen om de toenemende onzekerheid in de maatschappij te bestrijden, zet de partij in op een bezinning op de conservatieve principes in combinatie met belastingverlagingen.

De volgende parlementsverkiezingen moeten uiterlijk in april 1997 worden gehouden. Maar experts menen dat de regering de kiezers volgend jaar juni, of waarschijnlijker in oktober, naar de stembus zal roepen.

"Wij zullen het veld niet ruimen voor een lichtgewicht-alternatief!" riep Major. Geen andere partij kon volgens hem de veldslagen van de toekomst winnen. De conservatieven staan voor een zekere toekomst, een zekere economie, vrijheid en keuzes in het onderwijs, alsmede een nationale staat met een sterke defensie.

In een poging onderscheid aan te brengen tussen de 16 jaar regerende conservatieven en het nieuwe, op het midden gerichte Labour van Tony Blair beschuldigde Major zijn rivaal van vals spel. Het mag niet worden toegestaan dat het socialisme de kansen bij het ingaan van de 21e eeuw vernietigt. Als Labour nog eens wordt verslagen, 'dan hebben wij het socialisme in dit land voor altijd verslagen'.

Centraal in zijn toespraak stelde de regeringsleider de concurrentiekracht van het land. Groot-Brittannië met zijn lage belastingen zal met zijn geringe regelgeving een internationale draaischijf zijn.

Major zette wat binnenlands beleid betreft de ruk naar rechts voort: Sociale ondersteuning alleen voor diegenen die het verdienen, meer politie en bewakingscamera's, langere gevangenisstraffen, veiligheidsdiensten die worden betrokken bij de criminaliteitsbestrijding en meer aanmoediging voor kinderen die naar particuliere scholen willen.

Na de harde toon tijdens het congres over Europa liet Major nu een gematigd Euro-kritisch geluid horen. "Ik ben voor Europa, niet ertegen", benadrukte hij. Uitbreiding van de Europese Unie is in het Britse belang.

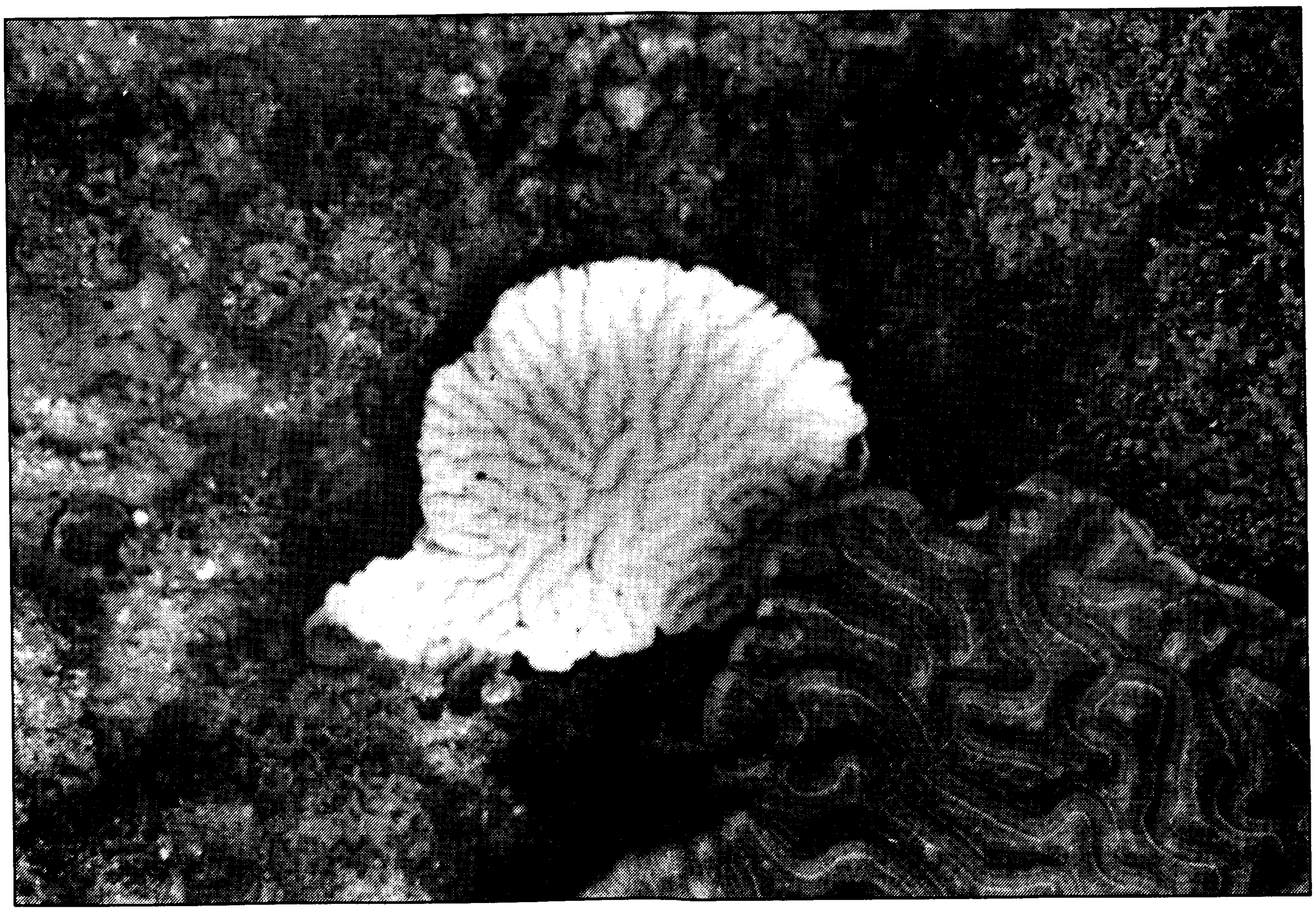
"Maar wij zijn niet toegetreden om een extra regeerlaag te krijgen, niet voor socialisme via de achterdeur, niet voor een federaal Europa. Onze partners moeten begrijpen dat dit voor ons constitutioneel niet aanvaardbaar is."

De meesten van de rond 3.000 afgevaardigden verlieten de zaal bemoedigd maar de vraag is, of de grote ommekeer in de kiezersgunst voor de conservatieven ophanden is.

Er heerste na zestien jaar regeren iets als een fin-de-siecle-stemming in Blackpool. "Alles bij elkaar is er de indruk gewekt van activiteit, maar niet van samenhang", was het commentaar van de conservatieve Times. De strijdbaarheid van Major moet niet worden onderschat, meende de liberale Guardian, maar de kansen voor de aangeslagen Tories zijn onduidelijk.

Vechtlustig en grappend trachtte Major zijn partij te mobiliseren. Een van de prominente Tory-afgevaardigde zei openlijk: "De meesten hebben de hoop opgegeven. De leiders van de volgende generatie bakenen hun posities af."

= door Manfred van Veghel =

■*Figuur 1. Rechts een koraalkolonie die een ernstige vorm van bleaching vertoont, het linker individu heeft een normale kleur.*

Bleachen: Koralen zetten algen massaal op straat

Het moet voor veel duikers en snorkelaars een shock zijn geweest toen ze de afgelopen weken plotseling geconfronteerd werden met koralen die hun kleur hadden verloren. Bezorgde duikinstructeurs sloegen zelfs alarm nadat ze het rif, en daarmee hun broodwinning, zagen afsterven. Naar aanleiding hiervan heeft Reef Care Curaçao de schade opgenomen van een fenomeen wat bekend staat als 'bleaching'. Bleaching, wat vrij vertaald het bleken van koraalriffen betekent, is een belangrijke oorzaak van massale sterfte van koraalriffen. Het fenomeen dat in de jaren tachtig massaal zijn intree deed, lijkt zich ook voort te zetten in het laatste decennium van deze eeuw. Belangrijk om goed in de gaten te houden, met name omdat de toename van het aantal bleaching voorvallen van de laatste jaren in verband wordt gebracht met het broeikaseffect.

MUTUALISME

Rifbouwende koralen leven samen met kleine eencellige algen die door wetenschappers zooxanthellae worden genoemd. Deze langdurige samenleving tussen een plant en een dier levert voor beide organismen voordeel op en wordt daarom ook wel mutualisme genoemd. Mutualisme is een bijzondere vorm van symbiose. De algen, die wonen in het weefsel van de koralen, vangen net als de planten op het land energie op. Met behulp van deze lichtenergie kunnen ze water en kooldioxide omzetten in suiker en zuurstof. De algen betalen met name door suiker af te geven aan de koralen als het ware een soort huur voor de bescherming die ze genieten in het lichaam van de koraal. Doordat de temperatuur van het zeewater op het moment relatief hoog is (nu rond 30 gr. C, normaal 28 gr. C), kunnen de algen niet optimaal werken en dus de verplichte 'huur' niet afdragen. Gevolg: de algen worden massaal uitgestoten en de koralen verliezen hun kleur. Dit fenomeen kan men momenteel waarnemen op onze riffen.

80-ER JAREN

Het voorkomen van het massaal bleken van complete koraalriffen (=bleaching) werd voor het eerst wereldwijd waargenomen in de 80-er jaren. Zowel in het Caraïbisch gebied als in de Indische en Stille Oceanen rapporteerden wetenschappers het fenomeen 'bleaching', wat reeds in 1914 als zodanig was beschreven. Bleaching is een stress-reactie dié plaatsvindt wanneer koraaldieren op grote schaal de algen die in hun lichaam wonen uitstoten of wanneer de algen hun pigment (waarmee ze lichtenergie kunnen opvangen) verliezen. In beide gevallen verliezen de koralen hun kleur en wordt hun eigen kleur zichtbaar. Doordat de meeste koraaldiertjes kleurloos zijn, zien we nu het witte kalkskelet, doordat we dwars door hun lichaam heen kunnen kijken. Als gevolg hiervan lijkt het wel of er ware sneeuwbergen op het rif zijn ontstaan. Sommigen vormen een uitzondering en zijn nu fel blauw gekleurd. De meeste koraalsoorten zijn afhankelijk van het suiker dat ze van de algen krijgen. Hierdoor kan deze situatie niet langer dan enkele weken duren, anders sterven de koralen door voedselgebrek.

VOEDSELGEBREK

De energie die de algen doorgeven aan de koralen wordt gebruikt voor processen zoals onderhoud, herstel van beschadigde weefsels, groei van het skelet en voortplanting. Het ligt dus voor de hand dat deze processen verstoord worden wanneer een bleaching plaatsvindt. Onderzoek door de Universiteit van Miami heeft aangetoond dat koralen die door de bleaching waren aangetast in lichaamsgewicht afnemen. Bovendien zijn ze niet in staat om voortplantingscellen te produceren en groeien ze ook minder snel. Op Curaçao werd na de bleaching in 1990 door Meesters van de Universiteit van Amsterdam vastgesteld dat het herstel van beschadigingen drastisch afneemt. Uit het onderzoek bleek ook dat de overlevingskansen van koralen die getroffen waren door de bleaching sterk waren afgenomen.

BROEIKASEFFECT

Tussen 1979 en 1990 zijn wereldwijd 60 voorvallen van bleaching waargenomen. In deze periode zijn 45 andere gebeurtenissen geregistreerd die hebben geleid tot massale sterfte van koralen. Daarentegen zijn gedurende de 103 jaar daarvoor slechts 63 gevallen van massale sterfte van koralen beschreven, waarvan maar 3 door bleaching. Dit ondanks het feit dat tussen 1960 en 1979 ook veel rifonderzoek plaatsvond en zelfs leken dergelijke gebeurtenissen niet snel over het hoofd zien. Men kan dus een enorme toename van dit fenomeen in de afgelopen 15 jaar zien. Gezien dit feit en omdat in 1986-1988 vrijwel het gehele Caraïbisch gebied door bleaching werd getroffen, is gesuggereerd dat het opwarmen van de aarde als gevolg van het broeikaseffect de belangrijkste oorzaak is. Doordat de algen bij deze temperatuur teveel zuurstof produceren ontstaat er een soort zuurstofvergiftiging in de cellen. Maar ook andere veranderingen in het zeewater die nadelig zijn voor de koralen en algen kunnen tot bleaching leiden. Voor deze relatie zijn echter nog steeds geen voldoende bewijzen verzameld. Wetenschappers zijn momenteel druk bezig om met behulp van satellietgegevens een relatie te zoeken tussen het opwarmen van het zeewater en de toegenomen bleaching.

Opmerkelijk bij de studie van Meesters op Curaçao is dat gebleekte koralen die het gehele jaar in warm water bij de afvoer van de waterfabriek groeien minder problemen ondervonden van de bleaching. Ze herstelden even snel als koralen die een normale kleur hadden. Dit resultaat is van belang in veroand met het onderzoek naar de oorzaak van het fenomeen bleaching. Indien de wereldzeeën als gevolg van het wereldwijde broeikaseffect langzaam opwarmen kunnen koralen zich mogelijk aanpassen aan de hogere watertemperatuur.

ANDERE OORZAKEN

Hoewel een verhoging van de zeewatertemperatuur in de meeste gevallen de oorzaak is voor de bleaching zijn er verschillende andere mogelijke oorzaken die tot deze stress-reactie leiden. Te veel zonlicht of ultra-violette straling heeft ook een bleaching tot gevolg. Dit geldt ook voor veranderingen in zoutgehalte na zware regenval, sedimentatie, blootstelling aan de lucht bij langdurig laag water, dumping van chemische stoffen en bij verschillende ziektes.

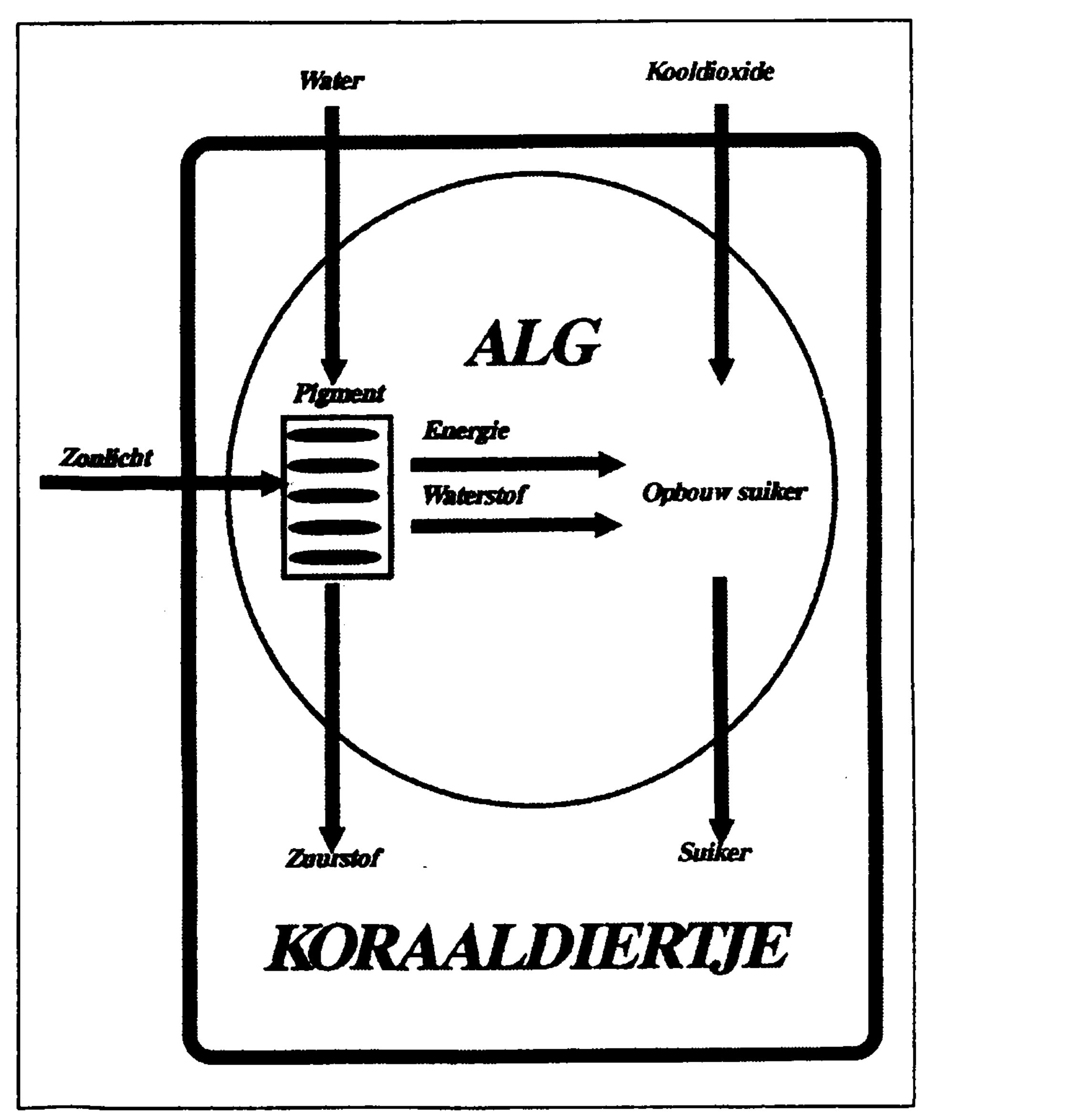
Echter in de meeste gevallen dat de bleaching in de natuur werd waargenomen gebeurde dit tijdens de warmste periode van het jaar. Tijdens deze periode vindt ook voor de meeste soorten de voortplanting plaats. Verondersteld wordt dat de koralen in deze periode extra gevoelig zijn voor stress. Ze steken immers veel energie in hun voortplanting. Tijdens mijn eigen onderzoek op Curaçao bleek onder andere dat koralen in deze periode slecht herstellen van schade, omdat veel energie wordt gestoken in het produceren van eieren en spermacellen.

HERSTEL

Het herstel van een bleaching hangt sterk af van de tijd dat de watertemperatuur hoog blijft en de mate waarin de bleaching heeft plaats gevonden. Wat het laatste betreft kan men 5 categorieën onderscheiden, nl. (1) koralen die geheel of gedeeltelijk afgestorven zijn door een bleaching, (2) koralen die helemaal gebleekt zijn, (3) koralen die gedeeltelijk gebleekt zijn, (4) koralen die ontkleurd zijn en (5) koralen die geen last van de bleaching ondervinden. De meeste ontkleurde koralen of gebleekte koralen (categorie 3 en 4) krijgen hun oude kleur weer terug binnen 10 maanden, maar voor sommige individuen (met name categorie 2) duurt dit meer dan 2 jaar. Wanneer grote kolonies die 100 tot 300 jaar oud zijn afsterven duurt het enkele honderden jaren voordat een rifgemeenschap hersteld is van dit verlies. Als de bleaching dezelfde frequentie, van ongeveer 3 keer per decennium, aanhoudt zijn koralen voortdurend herstellende van deze stress-golven. Dit belooft dan ook niet veel goeds voor het rif.

Op verzoek van Dr. Williams van de Universiteit van Puerto Rico en Dr. Goreau van het Global Coral Reef Alliance heeft Reef Care Curaçao de mate van bleaching die momenteel plaatsvindt onderzocht. Hieruit blijkt dat het op Curaçao relatief meevalt met de bleaching dit jaar. Ongeveer 65-70% van de belangrijkste koraalsoorten vertonen verschijnselen van bleaching. Het merendeel (60%) van deze 'zieke' koralen valt echter in de minst erge categorie van koralen die slechts ontkleurd zijn. Slecht een heel klein percentage (minder dan 1%) van de koralen is tot nu toe geheel of gedeeltelijk gestorven door de bleaching. Tot nu toe is de indruk dat de situatie minder erg is dan de bleaching die in 1990 op Curaçao plaatsvond. Behalve op Curaçao wordt bleaching nu waargenomen in het gehele westerse deel van het Caraïbisch gebied van Venezuela tot Texas.

Het lijkt erop dat de gebieden die dit seizoen door de orkanen zijn getroffen geen last hebben van bleaching. Waarschijnlijk hebben de orkanen het zeewater voldoende afgekoeld. Behalve de koralen zijn ook andere rifdieren die samenleven met algen slachtoffer geworden van de bleaching. Met name de brandkoralen (Hydrozoa), zachte koralen, zeeanemonen en enkele sponzen vertonen ook verschijnselen van bleaching. Andere rifdieren die niet samenleven met algen hebben mogelijk ook nadelige gevolgen van de hoge zeewatertemperatuur. Dit is veel moeilijker op te sporen, omdat men aan de buitenkant niet kan zien of deze dieren ziek zijn. Met name doordat koralen leven in een delicaat evenwicht met hun uitwendige milieu, kunnen ze beschouwd worden als goede indicatoren van milieu- en klimaatveranderingen. Dit geldt met name voor veranderingen van licht, temperatuur en zee-niveau. De wereldwijde ontwikkeling van de kustgebieden en de daarmee gepaard gaande achteruitgang van het onderwaterleven langs deze kusten baart grote zorgen voor de milieugroeperingen. Als er daarnaast inderdaad een stijging van de zeewatertemperatuur en ultra-violette straling plaatsvindt kan dit in de toekomst mogelijk grote nadelige gevolgen hebben voor de koraalriffen. Als men ook rekening houdt met lokale aspecten door toename van menselijke activiteiten zoals ontbossing, kustontwikkeling, bemesting voor landbouw en landschapsverfraaiing, overbevissing, afvalwater, pesticiden en chemische verontreiniging is de toekomst voor het rif niet rooskleurig. Men heeft dan een aantal sub-lethale factoren die wanneer ze gezamelijk voorkomen als een zeer serieuze bedreiging moeten worden beschouwd. Hierdoor staat de toekomst van het meest soortenrijke zee-ecosysteem op het spel. En het zijn niet alleen de koralen die hier op het spel staan. Het verlies van riffen heeft ernstige gevolgen voor mensen. Denk bijvoorbeeld aan het verlies voor toerisme-afhankelijke economieën en de visserij. Bovendien verdwijnt de natuurlijke bescherming van de kust die ons moet behoeden voor orkaangolven en de stijging van het zeewater.

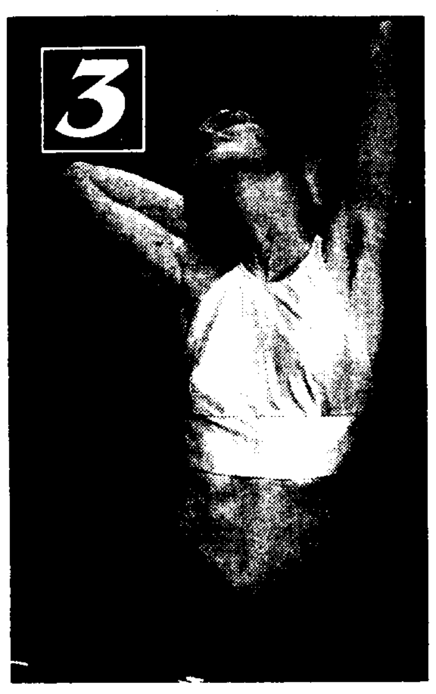

Figuur 2. Een algecel geniet bescherming in het lichaam van een koraaldiertje. Om zijn 'huur' te betalen geeft de alg suiker af aan zijn gastheer. Dit suiker maakt de alg met behulp van zonlicht, wat opgevangen wordt door pigmenten, van water en kooldioxide. Deze bijzondere vorm van samenleving noemen we mutualisme.

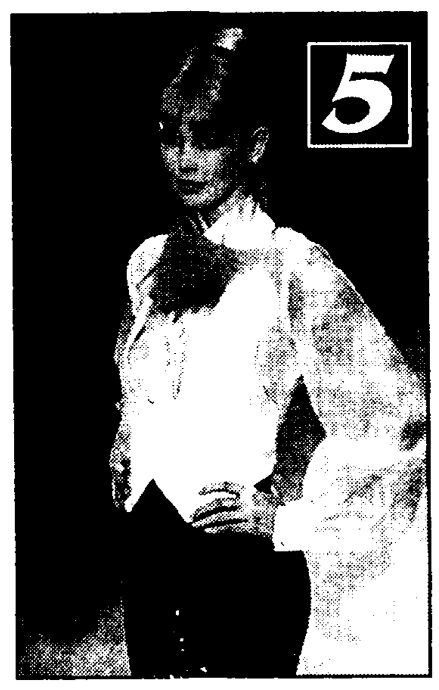
MODE

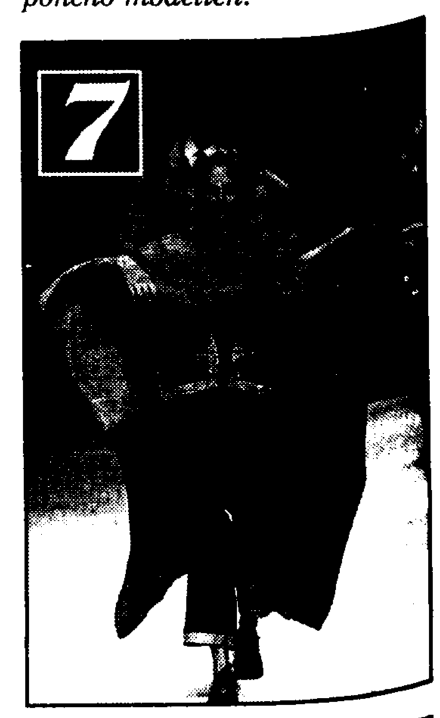

1 De modellen van Ungaro droegen bij de voorjaarsshow allemaal wollen jurken en broekpakken met geometrische motieven en hippe zonnebrillen.

2 Van de Japanse ontwerper Junko Shimada is dit gebloemde ensemble bestaande uit een korte short met bijpassend katoenen jasje en hoofddoek.

3 Zeer sportief is deze creatie van Corinne Cobson. Een felgroen hesje gedragen bij een strakke zwarte lycra pantalon waarbij de buik wordt blootgelaten.

4 Elegant en eenvoudig: een satijnen cocktailjurk van Gianfranco Ferre met diep uitgesneden V-hals. Het ontwerp en de pose van de mannequin doen terugdenken aan de jaren van de legendarische Marlene Dietrich.

5 Claudia Schiffer toonde deze sjieke creatie van Ferre op de voorjaarshow in Parijs: een smoking vest gedragen op een doorzichtige blouse gecombineerd met een strakke zwarte pantalon.

6 Van Mariot Chanet is deze rose avondjurk met een empire-middel geaccentueerd door een grote strik. Er wordt een grote grijze zijde sjaal bij gedragen.

7 Kleurrijk en speels zijn de creaties van Jean-Charles Castelbajac: de Stars and stripes van de Verenigde Staten en de vlaggen van Italië en Griekenland werden als uitgangspunt genomen voor de poncho-modellen.

Zomermode 1996: Grote eenvoud, kunststof en enkele kleuren

Een extreem eenvoudige coupe zonder enige versiering, niet meer dan een of hoogstens twee kleuren en steeds meer kunststof. Dat zijn de eerste trends voor de zomermode 1996, zoals die uit de shows rond de pret-à-porterbeurs in Milaan blijkt.

Of het nu **Gianni Versace** is of het duo **Dolce en Gabbana** (D&G), de vrouw bevalt hen het meest als zij slechts een zeer beperkt aantal kleuren draagt. En zelfs **Mario Valentino** voorziet zijn dure lederen jurken van een bovenstuk uit glanzende kunststof. Volgens **Stefano Gabbana** hebben de jeugdcultuur, de muziek en de computertechniek de ontwerpers geïnspireerd. De collecties gebruiken allerlei citaten uit de modegeschiedenis uit de jaren zestig en zeventig.

Hij had de mega-discotheek Rolling Stone uitgekozen om de collectie die hij samen met **Domenico Dolce** heeft gemaakt, te tonen. Bij D&G veel lak en plastic, veel broeken, jacks en zeer korte minirokken. De smalle riemen worden laag gedragen. Zoals bij Versace en **Angela Missoni** zijn de broeken van boven nauw en hebben zij onder de knie een knik. De knoopsluiting zit aan de zijkant. Er worden nauwe witte blouses bij gedragen.

De eerste shows van de zesdaagse "Milano Collezione" zijn achter de rug. Topmodel Claudia Schiffer ontbreekt op de Milanese catwalks. Zij heeft bij het tennissen een verstuikte enkel opgelopen. Versace en Gianfranco Ferre hebben voor de Duitse een vervangster moeten zoeken.

Naomi Campbell trad wel voor het voetlicht. Zij showde bij Versus, het merk van Gianni Versace en zijn jongere zus Donatello voor het jonge en hippe publiek. Zeer korte, veelal plastic minirokken in enkele kleuren als oranje, licht(gevend)groen en citroengeel met bijpassende blouses, accessoires in zebra-print en hoge schoenen met dikke hakken vormen de elementen van de Versus-collectie. In Milaan werd daarvan overigens alleen een tipje van de sluier opgelicht. De volledige collectie wordt pas op 28 oktober in New York onthuld.

Anna Molinari toonde deze week haar 'outfits voor de toekomst'. Daarin mengt zij elementen van klassieke kostuums in gebroken wit met nauwsluitende mouwloze jurken van nieuwe, synthetische stretchstof. Piekerige kanten jurken, gedragen over bodysuits in neutrale kleuren en zwarte kanten leggings, gecombineerd met minirokken werden op haar show gedragen in combinatie met paarse, groene en gele sweaters.

Bij Mario Valentino, die bekendstaat om zijn fraaie kleuren, komen de rokken tot net boven de knie. Zwarte en witte ensembles staan in zijn collectie naast andere in helblauw of rose.

Curaçaos taalreferendum uitkomst inzake taalkeuze

= door Hans Vaders =

Hollanders en Zeeuwen zijn ondanks de verworvenheden van de Gouden Eeuw, die schilders en bouwmeesters van wereldklasse voortbracht, nooit gespitst geweest op het uitdragen van de eigen culturele bagage, laat staan op een van de belangrijkste elementen hiervan, het element dat cultuur nu eenmaal verwoordt, de taal. De 'Chinezen' van Europa, de '-pletters' van Curaçao, leggen zich in eerste instantie specifiek toe op de handel en in dit kader op het vermeerderen van de rijkdom van enkelen.

In den vreemde, van Goa tot het Japanse Deshima, van West-Indië tot de Oostindische archipel, richten zij zich in hoofdzaak op de eigen, elitaire groep: de Calvinistische, blanke middle class in wier boezem zij het beste werden begrepen en konden gedijen. Zeker geen imposante kathedralenbouwers dus, maar slimme groothandelaren met een benauwde denkwereld van drankmisbruik, geldschraperij, veelwijverij en een eed op de Statenbijbel.

Binnen dit proces van onverschilligheid konden de lokale bevolkingen, van indianen en inlanders tot geïmporteerde negerslaven, naar hartelust 'freewheelen' met geloof en interne maatschappelijke verhoudingen, die later op kwalijke wijze binnen de koloniale gemeenschappen in voortrekkerij naar ras en kleur, nepotisme en imitatiegedrag.

Kortom, de Nederlanders hebben in het verre en nabije verleden bij de hen onderhorige volkeren nu niet bepaald hard aan de weg gehamerd het culturele gedachtengoed, inclusief de landstaal, van het moederland aan de man te brengen. Ware Curaçao bij voorbeeld gekoloniseerd geweest door de hautaine Fransen, dan had ons volk Frans gesproken, was het eiland een provincie d'outre mer geweest, bestuurd door Parijs, met een Club Meditteranée aan Knipbaai. Onze kinderen waren dan nu voor verdere studie naar de Sorbonne getogen of naar een van de vele andere Franse universitaire instituten.

Die bepaalde vorm van politiek beoefenen, die men gewoonlijk cultuurpolitiek pleegt te noemen, was dus niet een van de prioriteiten van de stugge overzeese vertegenwoordigers van de republiek der Zeven Verenigde Nederlanden. En waar het drukmiddel niet wordt toegepast en de wil ontbreekt ontstaat al snel in een smeltkroes van vele nationaliteiten een zekere vorm van taalanarchie.

In Europa verdwijnen zo langzamerhand de streektalen, de dialecten, in de onoverzienbare zee van de moderne wereldcommunicatie. Een dialect is de uitgesproken exponent van geborgenheid binnen de eigen, vertrouwde gemeenschap en duidt op een isolationistische 'Amelandse' manier van denken. Bewezen is in ieder geval reeds recent onderzoek dat een kind dat uitsluitend binnen de beperkingen van het streekdialect is opgegroeid het in het algemeen slecht doet op de basisschool.

Het Curaçaose dilemma van taalkeuze moet ook in dit licht worden bezien, daar de vroegere kolonisator in gebreke bleef het Nederlands reeds pakweg een eeuw geleden in het hart van de lo:ale bevolking te implanteren. Het Papiaments is ongetwijfeld een schitterende regionale gebruikstaal, doch een taal met een zeer gelimiteerd bereik. De taal is mondiaal uniek omdat naar schatting slechts 300.000 'native speakers' het Papiaments beheersen. Deze taalsituatie valt enigszins te vergelijken met het Maltees, dat naast het Engels als officiële taal door ruim 350.000 inwoners van het Mediterrane eiland Malta wordt gesproken.

DWERGTALEN IN AFRIKA			
TAAL	AANTAL SPREKERS	LAND	OFFICIELE TAAL
Baule	2 miljoen	Ivoorkust	Frans
Beti	2 miljoen	Gabon	Frans
Chagga	1 miljoen	Tanzanië	Swahili/Engels
Chiga	1 miljoen	Uganda	Engels
Fon	1 miljoen	Togo	Frans
Luba Shaba	1 miljoen	Zaïre	Frans
Lwena	1 miljoen	Angola	Portugees
Nupe	1 miljoen	Nigeria	Engels
Soninke	1 miljoen	Mali	Frans

In dit kader blijven deze talen in aantallen sprekers echter nog ver achter bij andere dwergtalen zoals het Edo (Nigeria, 1 miljoen), het Temne (Sierra Leone, 1 miljoen) en het Tonga (Zimbabwe, 1 miljoen). Met dien verstande dat er in respectievelijk Nigeria, Sierra Leone en Zimbabwe als officiële taal wereldtaal het Engels wordt gehanteerd.

Het is in de nu al decennia lang voortslepende discussie, op met name Curaçao over de te gebruiken instructietaal op de scholen, dan ook diep treurig dat een uiteindelijke beslissing door desbetreffende autoriteiten telkemale in tijd naar voren wordt geschoven, waardoor immer weer een patstelling wordt gecreëerd. Hobbyisme, moedwil en misverstand te over bij onze politiek verantwoordelijke bestuurders, die zélf nog wel mogen bogen op een secure academische opleiding in Nederland of de Verenigde Staten. Ik vraag mij al jaren met verbijstering af waarom wij blijkbaar onze dochters liever willen opleiden tot kraamhulp dan tot arts, onze jongens, door taalpolitieke spelletjes zonder visie, liever monteur laten worden dan ingenieur.

Uit de experimentele broeikas, die het hele gegeven van de invoering van het Papiaments als instructietaal in ons onderwijs ommuurd, sijpelt in ieder geval al jaren de misselijk makende geur van onmacht, mislukking en tegenstrijdigheid. Het gaat er mij niet om een pleidooi te houden het Nederlands te handhaven als algemene instructietaal. Met het Engels, het Spaans of het Duits kan dat ook zeer redelijk. Zulke talen, met duidelijke instructieboeken, geven onze jeugd per slot een feilloze aansluiting op buitenlandse universiteiten en hbo-opleidingen.

Het zou dus getuigen van een moedig politiek besluit om onze bevolking op niet al te lange termijn middels een referendum een uitspraak te laten ontlokken over de officiële c.q. instructietaal op ons eiland. Dat zo'n referendum nog niet eerder is gehouden geeft te denken. Het is ronduit een veeg teken en heeft niets te maken met duidelijk, transparant bestuur. Met half werk en doelloos aanmodderen via nieuwe rapportage en de gruwel van deze tijd, het instellen van nieuwe 'deskundige' commissies, is echter niemand gebaat.

Zoals het er nu voorstaat zal de toeloop naar particuliere opleidingsinstituten op het eiland en daarbuiten alleen maar toenemen, want niemand wil zijn kind een potentieel mooie toekomst laten ontnemen door reeds lang gearriveerde politici, die door de wereld buiten het eiland reeds definitief gepasseerde, vervallen stations keer op keer met veel fanfare plegen te betreden, alsof zij opnieuw het wiel willen uitvinden.

Bestseller-auteur George Dawes Green:

"Mijn beste vrienden zitten bij de mafia"

George Dawes Green is de nieuwe bestseller-auteur van Amerika. Zijn psychologische thrilller 'The Juror' (Het jurylid) is origineel, geraffineerd en bloedstollend. Green, komend uit het niets, heeft er al drie miljoen dollar mee verdiend. Een gesprek over O.J., de mafia, en de geur van de seizoenen.

= door Frank Hitzert =

Het bleekgezichtje dat die ochtend met reservebril en piekhaar de hotellobby binnen schuifelt, oogt meer als een lulletje rozenwater dat afgelopen nacht achter zijn laptop-computer weer veel te lang op prinses paddestoel heeft gejaagd. Toch moet dit de nieuwste boekenheld van Amerika zijn.

Hij heet George Dawes Green en ligt straks bij enkele honderdduizenden mensen over de gehele wereld in bed. "Heel intrigerend om bij zoveel onbekenden in de slaapkamer te zijn. Toch kan ik het nog niet echt bevatten; dat komt pas, denk ik, wanneer ik in het vliegtuig naar de States, of later op de stranden van Georgia iemand mijn boek zie lezen. Ik moet dus nog even geduld hebben, want ik ben in januari weggegaan uit Amerika; toen mijn boek daar nog moest verschijnen, en keer er pas nu terug. Afgaand op de reacties die ik in die tussentijd hier in Europa heb ontvangen, kan ik echter wel concluderen dat ik een bestseller heb geschreven. Eigenlijk is dat ook mijn bedoeling geweest. Al weet je het nooit zeker".

Drie miljoen dollar heeft George Dawes Green inmiddels bijgeschreven gekregen, inclusief film- en vertaalrechten voor vijftien landen. Eerlijk gezegd heeft de Amerikaan, die weigert zijn leeftijd prijs te geven (onze schatting: ergens tussen de dertig en de veertig), het ook wel een beetje verdiend. Want eenmaal op weg in 'The juror' (Nederlandse vertaling: Het jurylid; Meulenhoff, f 39,90) kun je het boek niet meer naast je neerleggen. Scott Turow, die het manuscript kreeg toegestuurd, noemde het de meest geraffineerde psychologische thriller sinds 'The silence of the lambs'.

Hoofdpersoon in het boek is Annie Laird, een jonge, alleenstaande moeder, die als lid van een jury moet oordelen over mafia-baas Louie Boffano. Zij wordt vervolgens het slachtoffer van meedogenloze intimidatie-praktijken door de mafia, maar blijft zich tot het uiterste verzetten. Het plot is origineel, en heeft met het oog op het huidige proces tegen sportster O.J. Simpson bovendien een actueel tintje.

Ofschoon dat laatste een toevalligheid is, want Green voltooide 'The juror' reeds anderhalf jaar geleden. Het is zijn tweede boek. 'The caveman's valentine', over een moordonderzoek door een dakloze detective die ook nog eens zwart en schizofreen is, kreeg in de VS lovende kritieken, maar verkocht nauwelijks.

"Natuurlijk is juryrechtspraak omstreden, maar in Amerika is er geen ander systeem denkbaar', zegt Green. "O.J. is schuldig, zeker, en in Nederland zou hij zonder verdere discussie waarschijnlijk allang zijn veroordeeld. Terwijl in mijn land het op emotionele wijze bewerken van een jury verbazingwekkende consequenties kan hebben en in het geval O.J. betekent dat misschien zelfs wel vrijspraak. Dat nadeel zit in het systeem ingebakken, maar moet je voor lief nemen. De rechterlijke macht in Amerika heeft van oudsher een reputatie op het gebied van corruptie en machtsverwikkelingen".

"Juryrechtspraak omzeilt dat probleem. Van het feit dat gewone mensen door gewone mensen worden beoordeeld en veroordeeld, gaat een geweldige bescherming uit. Zelf ben ik tot nu toe een keer gevraagd om op dit gebied mijn burgerplicht te vervullen, maar ik ben toen heen gezonden. Gelukkig maar, want het was geen interessante zaak. Als ik was gevraagd voor de jury in de zaak O.J., had ik ja gezegd. Zoiets wil im- mers iedereen. 'The jurors' bij O.J. worden na de rechtszaak stuk voor stuk miljonair. Het is een prachtig avontuur, misschien wel het mooiste dat de Amerikaanse burgerman kan overkomen".

In zijn boek dient de rechtszaak tegen Boffano slechts als decor. Rode draad is de psychologische oorlogvoering door de mafia. Het taalgebruik van Green is zo treffend, dat het niet anders kan of hij heeft connecties in kringen van de misdaad.

"Mijn beste vrienden zitten bij de mafia in New York. Of het moordenaars zijn, weet ik niet. Ik zou dat ook niet willen weten. De meesten van hen heb ik heel vroeger leren kennen in klassieke situaties, pesterijen en dan elkaar helpen. Ik heb mij wel eens afgevraagd: waarom ben ik schrijver geworden en zij mafiosi? Ik kan die vraag alleen voor mijzelf beantwoorden en dan denk ik, dat ik gewoon niet het temperament heb voor de mafia. En ik houd er niet van om voor bullebak te spelen".

En eigenlijk houdt Green ook niet van New York. "In die stad leef ik maar voor vijftig procent. Ik heb er een appartement, omdat mijn vrien- den er wonen. Maar ik zit liever op St. Simons Island in Georgia. En met het geld van 'The juror' wil ik nu ook een boerderij in North Carolina kopen. Ik houd van het platteland; ik kom er vandaan. Ik ken de namen van alle bomen, van alle vogels en van alle sterren. Ik weet hoe ik bepaalde uilen moet aanroepen. En alleen al die geur van de seizoenen en de emotionele rijkdom van zoiets als een zonsondergang... Ik hoop niet dat ik klink als een Victoriaanse natuurdichter, maar feit is dat ik in New York niet kan ruiken welk seizoen het is. En zonder die geur kan ik niet schrijven".

De filmrechten van 'The juror' zijn inmiddels voor 1,5 miljoen dollar verkocht aan Columbia Pictures. Demi Moore en Alec Baldwin nemen de hoofdrollen voor hun rekening, Mike Newell de regie en Ted Tally het scenario. Tally schreef ook het script voor 'The silence of the lambs'. "Het zal wel weer zo'n typische Hollywood-film worden', zegt George Dawes Green en hij klinkt alsof hij er absoluut geen vertrouwen in heeft.

"Misschien is Demi Moore een uitstekende actrice, die alleen nog wacht op een echte uitdaging. Ik weet alleen dat zij in te veel Hollywood-films heeft gespeeld. Maar eigenlijk wil ik er niet over praten. Ik heb mijn baby verkocht en nu is het te laat om te huilen. Ik wil en zal mij dan ook nergens mee bemoeien. Ik weet niet eens of ik de film wel ga zien. Ik wil niet beweren dat het een slechte film gaat worden; het enige wat ik zeg, is dat ik er geen verwachtingen van heb. 'The silence of the lambs' was een zeer goede Hollywood-produktie, maar in die zin een uitzondering op de regel".

En dus maakt George Dawes Green vanaf september zijn eigen film: 'The shotgun soiree', naar een IJslandse sage, en met een begroting van een miljoen dollar buitengewoon low-budget. "Over twee goede vrienden die verliefd zijn op dezelfde vrouw. Een heel klassiek plot dus, maar daar houd ik van. Het betekent mijn debuut als regisseur".

Eind dit jaar zet hij zich aan de voltooiïng van zijn derde boek. "Het is geen thriller en het verhaal speelt zich af in Georgia, meer kan ik er niet over kwijt. In elk geval zal de schrijfstijl anders zijn dan in 'The juror': meer relaxed en minder staccato".

George Dawes Green zegt graag risico's te nemen, zowel privé als zakelijk. Toen zijn carrière als schrijver niet van de grond wilde komen, nam hij opeens de benen naar Guatemala om er een bedrijfje in dameskleding te beginnen. Nog dit jaar moet in Manhattan zijn Storyville Cafe worden geopend. "Voor mensen die elke avond naar een mooi verhaal willen luisteren". Recent heeft hij een cursus diepzeeduiken volbracht en binnenkort zegt hij te gaan zeilvliegen.

"Zonder risico's is het leven onaangenaam. Mijn broer is directeur van een bedrijf dat onderdelen maakt voor de elektrotechnische industrie, is getrouwd met een huisvrouw en heeft drie kinderen. Nu wil hij opeens een doctorsgraad in de antropologie halen, en zijn vrouw wil arts worden. Het is dus een familietrekje. Mijn vader speelt doedelzak zonder Schot te zijn, en spreekt Duits en leest oud-Grieks zonder ook maar iets met Duitsland of Griekenland te maken te hebben. Mijn oudste zus is diplomaat en verhuist elke drie jaar. Eigenlijk zijn we allemaal rusteloze zigeuners. Ik was elf jaar, toen ik op een ochtend door de politie op vijfentwintig mijl van mijn ouderlijk huis werd opgepakt. De agent dacht dat ik was weggelopen. Terwijl ik gewoon een wandelingetje maakte. Ik had op de landkaart een bergmassief gezien dat op zestig mijl van huis bleek te liggen. Daar loop ik naar toe, dacht ik die nacht. Ik was heel gelukkig; ik kon alleen niet slapen".

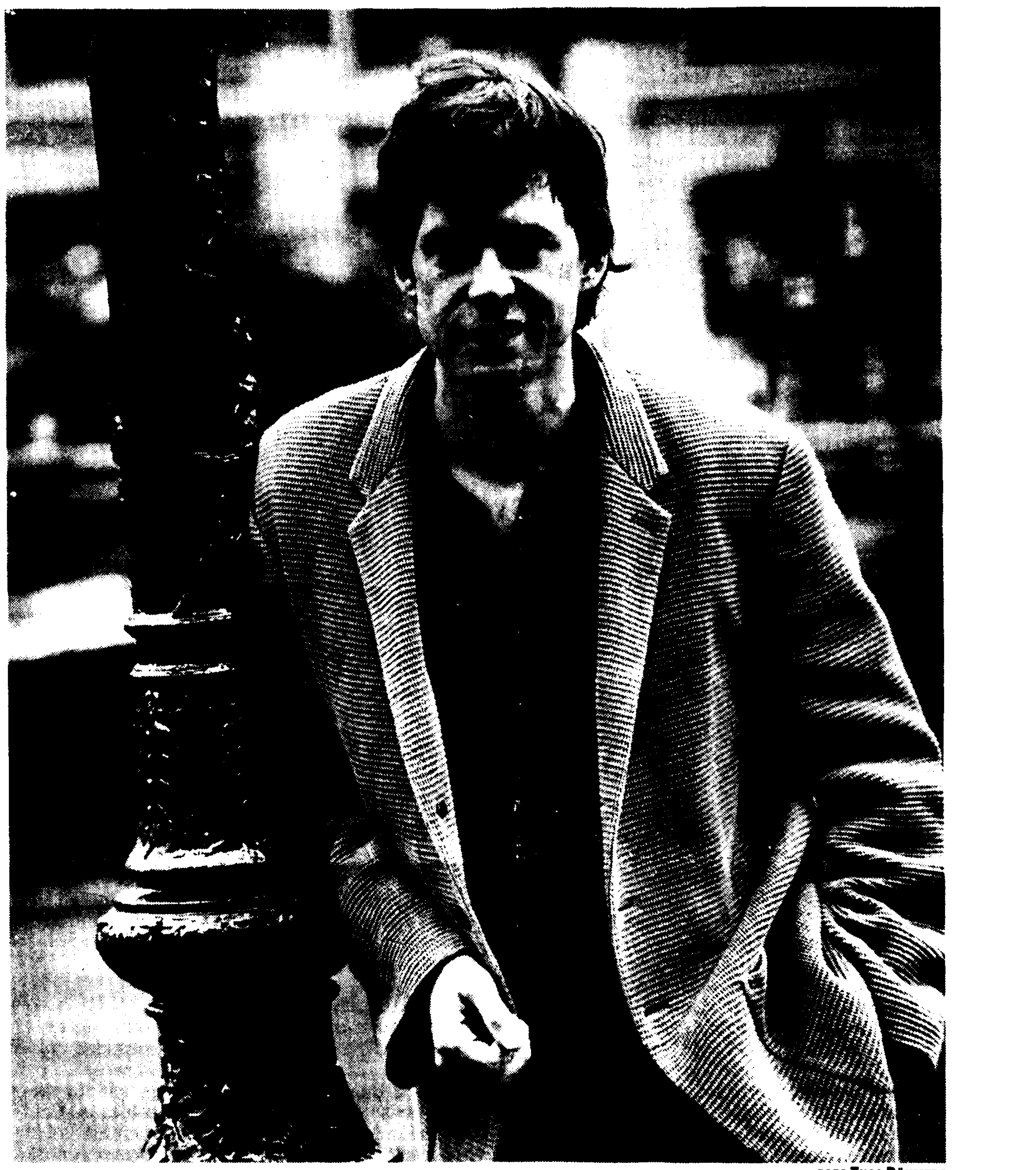

FOTO THEO BÖHMERS

'De zaak O.J. is voor een jurylid een prachtig avontuur, misschien wel het mooiste dat de Amerikaanse burgerman kan overkomen'. George Dawes Green, schrijver van 'The juror'.

Politiek en vakbond

vervolg van pag. 1

de bedrijven te verlaten, als het ging om vraagstukken van algemeen belang. Het is niet iets vreemds van de vakbeweging. Ik zeg niet dat alle middelen heilig zijn. Maar als ze vindt dat er onrecht wordt gedaan, als er geen evenwicht is in de lastenverdeling, dan mag ze oproepen tot protest."

De Knegt herinnert aan acties als *burgerlijke ongehoorzaamheid* toen de prijscompensatie in Nederland dreigde afgeschaft te worden. Nog onlangs is er actie gevoerd tegen de regering vanwege diens maatregelen betreffende de arbeidsongeschiktheid, 'terwijl de premier een oud-collega is, vroeger voorzitter van de FNV'.

Wanneer gaat een vakbondsactie over in politieke oppositie?

"Ik weet niet waar die grenzen precies liggen. In die massademonstratie onlangs in Den Haag, liepen niet alleen leden van de vakbeweging mee, maar ook anderen die het er niet mee eens zijn. Ik begrijp best dat het een moeilijk discussiepunt wordt. Maar als ze als vakbeweging in een periode waarin er nog zoveel onrechtvaardigheid heerst, tot de ontdekking komt dat naar jouw opvatting de politici het laten liggen, dan kan je niet anders dan dat tot uitdrukking brengen. Ik vind er een rechtvaardigheid in zitten en het moet politici tot nadenken stemmen waarom *zij* er niet aan begonnen zijn. Ik begrijp die *krusada popular* heel goed."

Van Sichem: "We zitten in een ontwikkelingsland. De taken van de vakbeweging zijn niet de traditionele taken. Wij moeten belangstelling tonen voor de maatschappelijke problemen. Dat gaat onze leden aan. Wij gaan de buurten in waar de mensen wonen om te vertellen wat er gaat gebeuren in het politieke kamp. Dat gaat wel verder dan alleen maar cao's afsluiten."

Hij vindt dat de kleine man op moet draaien voor het dichten van het enorme begrotingstekort 'waarover wij geen enkele uitleg krijgen' en dat bepaalde sectoren buiten schot blijven."Ik sprak in het vliegtuig iemand die een hotel ging beginnen op Curaçao. Hij prees het eiland aan als een plek waar je je als hotel niet druk hoeft te maken over water- en lichtrekeningen en waar je geen winstbelasting hoef te betalen. Wat dan wel? Het is toch bij de konijnen af, dat je land zo bekend wordt bij buitenlandse investeerders. Zo'n beleid, daar gaan we als vakbeweging tegen tekeer. Wij vertellen de mensen wat er binnen de overheid speelt. Het is toch droevig dat de leden van de Eilandsraad niets weten van die maatregelen? Ze moesten daar vragen over gaan stellen. Op die manier bouw je een land niet op. Ik heb daar veel moeite mee."

Hoe is de verhouding werkgevers / werknemers op Curacao?

De Knegt vertelt dat voor de seminars op informele basis geprobeerd is om een discussie tussen werkgevers en werknemers op gang te brengen over de mogelijkheid van een gezamenlijk arbeidsvoorwaardenbeleid. We hebben nul op het request gekregen. Van de zijde van de werkgevers was men niet bereid om met ons die discussie aan te gaan, in seminarverband, zonder dat er beleidsbeslissingen aan ten grondslag zouden komen te liggen. Als je in zo'n vrijblijvende situatie weigert mee te doen, dan valt de werknemers niet te verwijten dat die discussie niet op gang komt. We hebben het drie keer geprobeerd en het is niet gelukt. Ik heb dat heel jammer gevonden, want er hoeft geen bedreiging van uit te gaan. Je wordt er later niet op aangesproken. Waarom men niet wilde, weet ik niet. Dat antwoord hebben we nooit gekregen."

"Ik vind dat wij het toe zou moeten juichen dat er een sterke werkgeversorganisatie komt, maar dan een echte werkgeversorganisatie zodat je weet wie er namens die organisatie aanspreekbaar is, zoals ik ook vind dat de werkgevers er naar zouden moeten streven om een sterke werknemersorganisatie te hebben. Dan weet je wat je aan elkaar hebt. De praktijk heeft uitgewezen dat - zonder een ander land ten voorbeeld te stellen - bedrijven en ondernemingen gediend zijn bij goede verhoudingen tussen werkgevers en werknemers."

"We zien dat mensen die bij de vakbeweging zijn opgeleid, ook binnen ondernemingen doorgroeien in leidinggevende functies. Dat zijn mensen met belangstelling voor het functioneren van het bedrijf. Alleen al om die reden zou je als werkgever de seminars van de vakbeweging moeten stimuleren. Het is verkeerd om te denken dat een vakbeweging gevaarlijk is. Integendeel, het omgekeerde is het geval."

De Knegt heeft uit de seminars de indruk dat er nogal wat schort aan het personeelsbeleid. "Ik merk het aan de gretigheid waarop de mensen kennis nemen van de mogelijkheden op dat gebied, van methodes om het personeel in te zetten op een manier die niet alleen in hun belang is, maar ook in dat van de onderneming. Zij begrijpen niet waarom dat in hun onderneming niet gebeurt."

"Het is jammer dat er geen behoorlijke struktuur is waarbinnen werkgevers en werknemers elkaar kunnen ontmoeten om te overleggen over allerlei zaken van gemeenschappelijk belang, van werkgelegenheid tot minimumloon, om de zaak daarna te bevestigen in de Stichting van de Arbeid. De manier waarop het nu gaat, betekent zoveel energieverlies. Ik vraag me ook af: wie zijn de werkgevers? Ik ben ze niet tegen gekomen. Ik kon niet bij ze gaan buurten om hun ideeën eens te horen."

Britse kerken minder leden, Pinksterbeweging in opmars

Anglicaanse kerk gaat hervormen

LONDEN - De Engelse staatskerk (Church of England) heeft woensdag ingrijpende bestuurlijke hervormingen aangekondigd. Er komt een Nationale raad van zeventien belangrijke Anglicaanse geestelijken. Die moet voorzien in het dringend noodzakelijke leiderschap. De bisschop van Durham, Michael Turnball, heeft dat bekendgemaakt. Overigens slinkt het ledental van de erkende kerken zoals de staatskerk in Engeland en neemt dat der sekten snel toe.

Turnball was ingehuurd voor een kerkelijke reorganisatie nadat was gebleken dat de *commissioners* in de loop der jaren zo'n achthonderd miljoen pond hadden verspeeld op de onroerendgoedmarkt. De commissioners moeten waken over een belangrijk deel van de inkomsten van de kerk. De nieuwe raad komt onder leiding van aartsbisschop George Carey van Canterbury. De raad moet erop toezien dat de kerkelijke bronnen effectief worden ingezet, aldus Turnball. Hij deed ook vele andere aanbevelingen voor een nieuwe organisatie van de eeuwenoude kerk. "We willen minder papierwerk en commissies en heldere structuren."

De bisschop sprak de hoop uit dat zijn aanbevelingen binnen twee jaar zijn uitgevoerd. Dat daarbij ook ontslagen in de kerkelijke staf kunnen vallen, was voor hem duidelijk. Het parlement zal elke ingrijpende verandering in het beleid moeten goedkeuren.

13,9% KERKS

Het ledental van de traditionele Britse kerken is vorig jaar verder afgenomen. De Pinksterbeweging en andere kleine kerken zijn daarentegen gegroeid. Dat staat te lezen in de nieuwe uitgave van het Christelijk handboek van het Verenigd Koninkrijk. Vorig jaar was nog maar 13,9 procent van de Britse bevolking lid van een kerk. In 1990 was dat 14,7, in 1980 16,9 procent. Naar verwachting zal het percentage verder dalen tot 12,8 in 2000 en 10,8 in 2010. De Anglicaanse kerk verloor sinds 1990 meer dan honderdduizend leden en kwam in 1994 op een totaal ledental van 1,8 miljoen. Het aantal Rooms-katholieken daalde in dezelfde periode met bijna tweehonderdduizend tot twee miljoen.

Dat de percentages zo laag zijn, heeft te maken met de manier van tellen van de onderzoekers. Bij de Anglicaanse kerk zijn niet alle Britten geteld die zich Anglicaan noemen maar alleen de volwassen leden die stemrecht hebben voor parochiale en dekenale raden. Voor de Rooms-katholieke kerk is uitgegaan van schattingen van het kerkbezoek. Voor beide kerken geldt dat het aantal mensen dat zich als lid beschouwt waarschijnlijk veel hoger ligt dan het gemeten ledental.

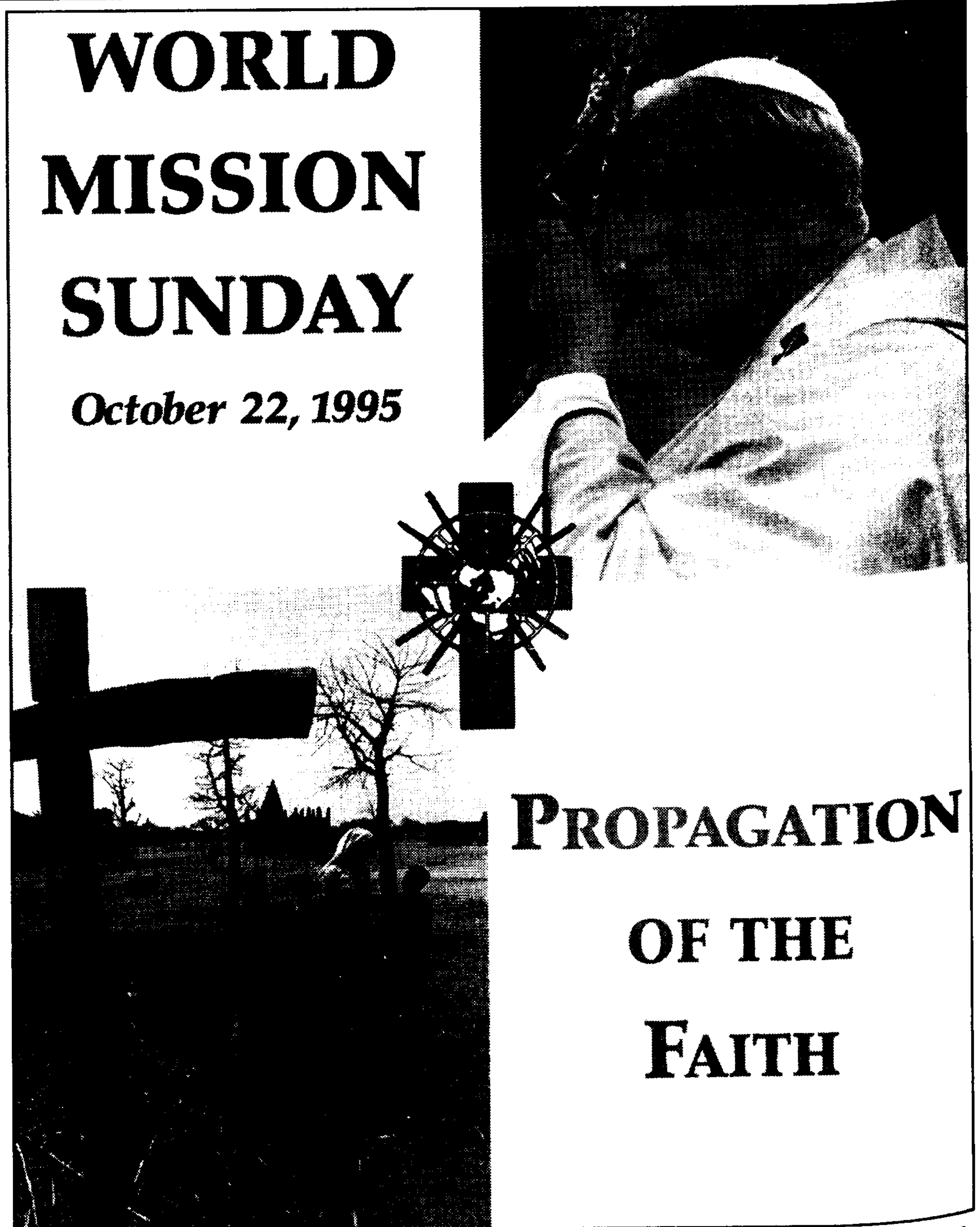
PINKSTERKERKEN

De Pinksterkerken zagen hun ledental met 25.000 toenemen tot 183.000. De zogenaamde 'nieuwe kerken' boekten een ledenwinst van 38.000 en kwamen op een totaal van 164.000 lidmaten.

De cijfers hebben betrekking op geheel Groot-Brittannië, inclusief noord-Ierland. Overigens zijn de ledenaantallen van de diverse kerken moeilijk met elkaar te vergelijken, omdat de definitie van lidmaatschap van kerk tot kerk verschilt.

SCHOTLAND

In een ander recent onderzoek is de kerkgang in Schotland gemeten. Dat gaf een lichte daling te zien van het aantal kerkgangers in de afgelopen tien jaar. In 1984 ging zeventien procent van de volwassen bevolking en negentien procent van de kinderen onder de vijftien jaar op zondag naar de kerk, vorig jaar was dat respectievelijk veertien en achttien procent. Daarmee zijn de Schotten nog steeds iets vromer dan de Engelse bevolking, waarvan slechts tien procent op zondag ter kerke gaat.

...De opdracht om het Goede nieuws uit te dragen is niet aan een select gezelschap gegeven van bestudeerde en invloedrijke mensen. De opdracht geldt iedereen die zich christen noemt. Zending en missie gebeuren niet alleen in verre landen, zij moeten gebeuren thuis, op het werk, op straat en bij de snack. Aan een kleinere groep is het gegeven het Goede nieuws elders uit te dragen.

Bezinning op de opdracht om het Evangelie te beleven en er voor te leven is het doel van Missiezondag. Dan bestaat via de collecte ook de gelegenheid de missie en de zending elders te ondersteunen. Christen kan men namelijk alleen samen zijn. Niet ieder op zijn eigen kleine eilandje...

WENEN - Naar Oostenrijks en Duits voorbeeld krijgt ook België een handtekeningenactie voor vernieuwing in de Rooms-Katholieke kerk. Het platform 'Wij zijn de kerk', dat de actie in Oostenrijk organiseerde, maakte dat maandag in Wenen bekend.

In België zal een groep kritische Rooms-katholieken onder de naam 'Het andere gezicht van de kerk' op 18 november met het drie maanden durende referendum van start gaan. In België zullen de eisen dezelfde zijn als die in Oostenrijk en Duitsland: Afschaffing van het verplichte priestercelibaat, toelating van vrouwen tot het priesterambt en een positieve waardering van seksualiteit.

De Duitse actie sluit op 12 november. In Oostenrijk was het 'Kirchenvolksbegehren' in juni een groot succes.

Uitspraak Duits Constitutioneel hof verwekt grote beroering

Beieren: conflict om kruisbeelden

MUNCHEN - De christendemocratische regering van de Duitse deelstaat Beieren heeft een nieuw wetsvoorstel gepresenteerd over de gevoelige kwestie van kruisbeelden in openbare scholen. In augustus bepaalde het Constitutioneel hof in Karlsruhe dat de huidige wet, die het ophangen van crucifixen in alle scholen verplicht stelt, in strijd met de grondwet is.

De uitspraak van het hof heeft in het overwegend Rooms-katholieke Beieren tot grote opschudding geleid. Volgens het hof moeten scholen de kruisbeelden uit hun lokalen verwijderen als leraren, ouders of leerlingen er bezwaar tegen maken. Het nieuwe wetsvoorstel stelt echter dat 'gezien het historische en culturele karakter van Beieren, in elk schoollokaal een kruis moet worden opgehangen'. Als ouders of leerlingen bezwaren hebben, moet het schoolhoofd een 'minnelijke schikking' treffen. Blijkt dat niet mogelijk, dan neemt het hoofd een beslissing. Daarbij moet hij met de godsdienstvrijheid van de tegenstanders maar ook met 'de wil van de meerderheid' rekening houden.

DRIE LOKALEN

Volgens premier Edmund Stoiber van de christendemocratische CSU past het wetsvoorstel binnen het juridische kader van de uitspraak van het constitutioneel hof. In het Beierse parlement, waar de CSU een absolute meerderheid heeft, kreeg het voorstel voldoende steun om aangenomen te worden.

De hoogste administratieve rechtbank in Beieren had eerder opdracht gegeven tot verwijdering van kruisbeelden uit slechts drie lokalen van openbare scholen. Zij weigerde het omstreden crucifix-oordeel van het grondwetshof in Karlsruhe op alle openbare scholen in Beieren van toepassing te verklaren.

Het kruisbeeld moest in ieder geval verdwijnen uit de lokalen waarin de drie kinderen van het echtpaar Selers hun onderwijs genieten. De antroposofische ouders hadden tien jaar geleden de zaak van de crucifixen aanhangig gemaakt. Begin augustus verklaarde het Constitutioneel hof, het hoogste Duitse rechtscollege, het voorschrift dat in alle lokalen van openbare scholen een kruisbeeld hoort te hangen, in strijd met de grondwet.

Later dreigde Ernst Selers opnieuw naar het hof te stappen als de school van zijn kinderen niet snel instructies zou krijgen de kruisbeelden te verwijderen. Overigens was het geenszins zijn bedoeling het hele, overwegend katholieke Beieren met een crucifix-verbod te treffen. "We wilden alleen dat de kruisbeelden uit de lokalen van onze kinderen zouden worden verwijderd, niet uit elk lokaal in elke openbare school."

In de klaslokalen waar de kinderen Seelers niet geregeld verblijven, blijven de crucifixen vooralsnog gewoon hangen. De eis van een school zonder kruisen ging de rechters in Munchen te ver. Een "kortstondige confrontatie" met de christelijke symbolen buiten de eigen lokalen moeten Selers' kinderen maar voor lief nemen, oordeelden de juristen. De uitspraak van het hof heeft in Duitsland tot grote beroering geleid.

Van katholieke zijde werd er soms gereageerd alsof het hof verboden had nog ergens een kruisbeeld te hangen. Pikant detail is dat uit een recent elders uitgevoerd onderzoek bleek dat het logo van de hamburgerkoning beter bekend overkwam bij oud en jong dan het kruisbeeld als logo voor het christendom. Het beste kwamen de Olympische ringen ui de bus. Nagenoeg iedereen wist waar die ringen bijhoorden (bij de Olympische Spelen). Sport is dan ook een veel aanbeden God in de moderne tijd.

Waarheid en verzoening horen onlosbrekelijk bij elkaar

Berouw daders eerste vereiste

UTRECHT - Zonder berouw bij de daders kan er geen verzoening plaatsvinden. De grote vraag is echter: Hoe krijg je beulen en moordenaars zo ver dat ze openlijk spijt betuigen en de waarheid over hun wandaden onthullen?

Drs. I. Bakker, algemeen secretaris van de Nederlandse raad van kerken, waarschuwde tegen het misbruik van het begrip verzoening. Zij sprak op een bijeenkomst over Waarheid en verzoening, die was georganiseerd door kerken in aktie en het dagblad Trouw. In het slechtste geval is verzoening een legitimatie van onrecht, aldus Bakker. Machthebbers en beulen dwongen vaak verzoening af. Slachtoffers worden terecht argwanend als verzoening wordt verkondigd door degenen die de dienst uitmaken. Vrouwen worden opgeroepen hun gewelddadige echtgenoot te aanvaarden. Armen worden gepredikt in hun lot te berusten.

RUANDA

Ook Mike Rugema, ambassadeur van Ruanda in Bonn, wees erop dat verzoening zonder berouw niet mogelijk is. Om die reden kunnen de leiders van de kerken in zijn land geen rol spelen in het verzoeningsproces. Hoewel ze bloed aan hun handen hebben, ontkennen ze dat de kerken bij de volkerenmoord betrokken waren.

De kerkleiders in Ruanda hebben meer belang gehecht aan hun macht dan aan hun missie, zei Rugema. Zij kennen geen berouw. Hij riep de kerken in Europa op door de stilte heen te breken en erop te staan dat de waarheid boven water komt.

WAARHEID

De mensenrechtendeskundige dr. Th. van Boven noemde het vaststellen van de waarheid een eerste vereiste voor een verzoeningsproces. Verder moet het rechtssysteem worden hersteld, moet de bevolking zo breed mogelijk bij het proces worden betrokken en moet de slachtoffers recht worden gedaan. Van Boven, hoogleraar Internationaal recht aan de Rijksuniversiteit Limburg, leide in de jaren zeventig en tachtig het mensenrechtenbureau van de Verenigde Naties in Genève.

NBG-Bijbel wil van stoffig beeld af, richt zich op moderne tijd

Goed nieuws minder ter hand genomen

HAARLEM - Het Nederlands Bijbelgenootschap (NBG) wil niet langer een 'stoffige, saaie' bijbelverspreider zijn. Dat zei algemeen secretaris C. van der Hoeven bij de presentatie van het NBG-beleidsplan. Met wervende varianten van de Heilige Schrift, een nieuw logo en een doorgelichte organisatie wil het 180 jaar oude, eerbiedwaardige protestantse instituut 'tintelend van elan' de toekomst in.

Van het beleidsplan is onder de titel 'Zorgvuldig en onbeschroomd' een populaire samenvatting gemaakt. De illustraties in de brochure van een zedige bijbellezende vrouw, een bril op een opengeslagen bijbel en volle kerkbanken, ogen echter vrij traditioneel en maken niet onmiddellijk duidelijk dat het NBG "op weg naar de volgende eeuw" is.

Steeds meer bijbelvertalingen dingen naar de gunst van de lezer op de krimpende Nederlandse markt. Bij de Katholieke Bijbelstichting (KBS) verschijnt binnenkort een herziene uitgave van de Willibrordvertaling, het NBG komt volgend jaar met een nieuwe editie van de 'Groot nieuws bijbel in hedendaags Nederlands' en NBG en KBS werken samen aan een oecumenische bijbelvertaling die aan het begin van de volgende eeuw klaar moet zijn.

ZIENDEROGEN

De zinderende vertaalactiviteit neemt niet weg dat het bijbelgebruik in Nederland zienderogen afneemt. Veel van de ongeveer honderdduizend bijbels die het NBG jaarlijks afzet, blijven gesloten. "Het traditionele patroon van bijbelgebruik in kerk, school en gezin is aan erosie onderhevig", aldus plaatsvervangend algemeen secretaris W. van Galen.

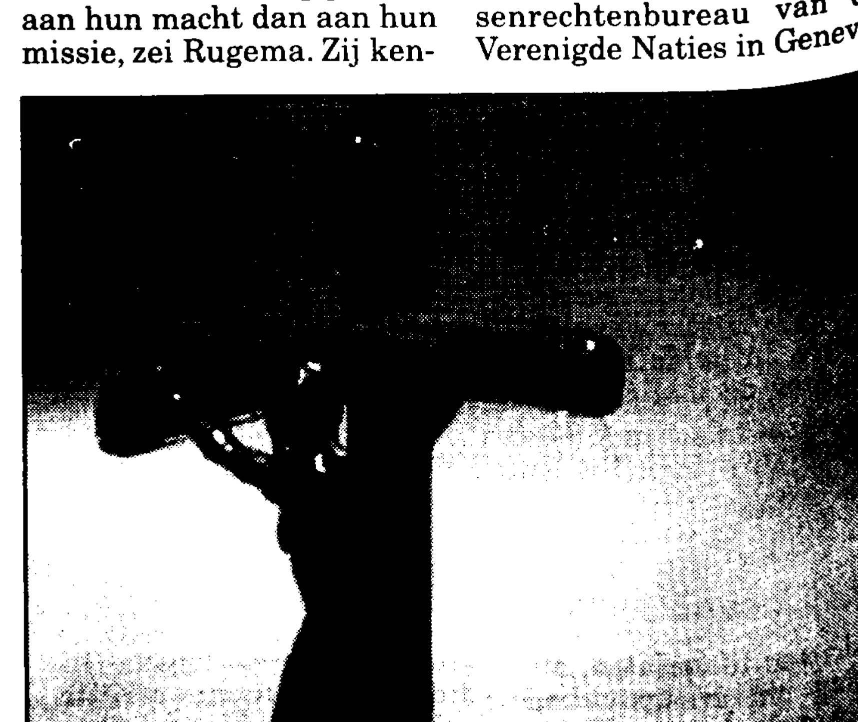
Toch zijn de kansen voor bijbelpromotie bij buitenkerkelijk publiek groter dan een aantal jaren geleden, meent Van der Hoeven. "De anti-houding ten aanzien van de bijbel is veranderd in een blanco houding." Om de geseculariseerde harten van de Nederlanders warm te maken voor de Blijde boodschap, heeft het NBG in samenwerking met de kerken plannen voor een Jaar met de Bijbel, dat in 1998 of 1999 moet plaatsvinden.

'Met hulpmiddelen bij het bijbellezen probeert het NBG vooral op scholen de bijbel voor jongeren toegankelijk te maken. Ook probeert het het aloude woord in moderne beelden te vertalen. In de televisieserie 'Beeld voor beeld' krijgt de NBG-Startbijbel, een vertaling voor jongeren van negen tot vijftien jaar, een "visualisering die de generatie van vandaag aanspreekt", aldus Van der Hoeven.

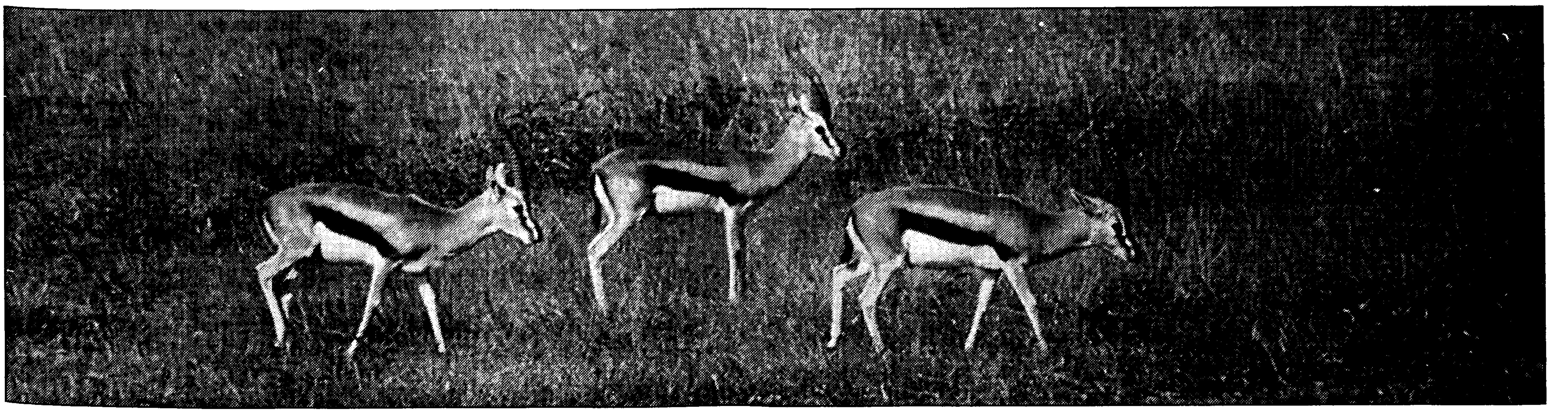
VOORZICHTIG

Het NBG begeeft zich vooralsnog voorzichtig op de multi-mediamarkt. Het is betrokken bij het kerkelijk computernetwerk Kerknet en werkt internationaal mee aan de ontwikkeling van interactieve bijbelprogramma's. "De verschuiving van woord naar beeld is heel duidelijk", aldus Van der Hoeven. "Maar wat betreft bijvoorbeeld bijbels op CD-rom hebben we geen eigen produktiekanaal. We kunnen niet alles tegelijk."

Het NBG laat in de komende tijd ook de eigen organisatie doorlichten, volgens Van der Hoeven om te zien of er niet doelmatiger aan de doelstellingen kan worden gewerkt. Dat hoeft niet per se tot bezuinigingen te leiden, benadrukte hij. "Misschien gaan we wel dingen doen die juist meer geld kosten."

...het kruis is voor velen niet meer herkenbaar als verwijzing naar Christus en zijn kruisoffer...

...Thomson gazelles...

Reizen door de natuur van Tanzania

De Serengeti en Ngorongorokrater

= door Bart de Boer =

Het kamp zelf heeft geen douches. Het gat in de grond is nu alleen nog maar omgeven door een gevlochten mat met een doek voor de ingang. Het is verstandig om een meter voor de ingang te roepen of 'het toilet(!)' bezet is, dan breng je niemand in verlegenheid. Gelukkig stroomt er wel een rivier langs het kamp. Binnen de kortste keren ligt iedereen daarin te weken om al het stof van de reis kwijt te raken. De dorst kan alleen maar gelest worden met bier. Sjonge,jonge, wat je al niet over moet hebben voor zo'n uitstapje! Het kamp ligt vlak bij het Natronmeer. Een bezoek aan het meer valt een beetje tegen omdat er nauwelijks flamingo's zitten. Geen wonder, die hebben we immers zelf allemaal in het Manyarameer zien zitten. Wel zien we aan de rand van het meer een zadelbekooievaar en dat is toch wel een zeldzame verschijning. Het is ook niet erg om een beetje een rustdag in te lassen. Lekker ontspannen lopen we stroomopwaarts langs het riviertje. Een paar kilometer verderop valt er een gordijn van water langs de hoge rotswanden naar beneden: een natuurlijke douche. Het water perst zich hier met zo'n kracht door een nauwe kloof dat het wit bruisend rondkolkt: een jacuzzi!! Wie zei ook alweer dat hier geen sanitair was?

TENEN

Een paar Massai-vrouwen zijn dat hele eind met ons mee gelopen. Nu we bij de waterval zijn blijkt waarom: er worden weer armbanden en kralenkettingen aan onze voeten gelegd. Als we vriendelijk maar beslist nee blijven schudden richt hun aandacht zich op onze tenen zelf. Bij Carlos groeit er flink wat haar op zijn tenen en dit fascineert ze in hoge mate. Ze strelen over zijn tenen, trekken zachtjes aan de haren, verleggen hun aandacht naar de borstharen en leveren onder elkaar commentaar. Ze amuseren zich uitstekend. Als wij besluiten onder de waterval te gaan zwemmen pakken ze hun spulletjes weer bij elkaar en beginnen aan de terugweg.

Lekker uitgerust beginnen we de volgende dag aan de tocht naar de Serengeti. Hiervoor moeten we uit het dal klimmen waarin het Natronmeer ligt. Dat vergt veel van onze jeeps. De weg is hier en daar overspoeld door rotsblokken die met het water in de natte tijd naar beneden zijn gekomen. We slingeren van links naar rechts maar we halen het. De helling waar we nu tegenop moeten is zo steil dat we op een gegeven moment toch uit moeten stappen want anders slipt de jeep, met vier-wiel aandrijving, toch nog weg. We komen heelhuids bovenop de hoogvlakte aan en van hieruit is het een gemakkelijke rit naar Wasso. We halen de Serengeti namelijk niet in een dag en daarom overnachten we hier. 's Middags maken we nog een schitterende wandeling. Bloeiende, meer dan manshoge aloë's, hier en daar zelfs een orchidee tegen een stam van een boom en ontzettend veel vogels. Nog nooit zoveel soorten in zo'n korte tijd gezien. Jammer genoeg staat de helft niet in de vogelgids die we hebben, dus de namen zal ik nooit te weten komen maar het genieten is er niet minder om. 's Avonds merken we dat we op een hoogvlakte zitten; 't is stervenskoud en zelfs met twee T-shirts en een trui over elkaar aan zitten we nog te bibberen bij het vuur. Gauw de tent in dan maar.

SERENGETI

En dan rijden we de volgende dag de Serengeti binnen, het beloofde land voor een bioloog. Een paar dagen tevoren zaten hier nog 40.000 gnoe's dus vol verwachting klopt ons hart! We zullen hier niet zoveel nieuwe dieren zien (we hebben 'alles' immers al gezien!) maar we verwachten wel veel grotere aantallen. En dat komt ook uit. We stuiten direct al op een troep van 100 olifanten die over de vlakte zwerft. Onwillekeurig ga je denken dat het met die bedreigde olifanten nog wel meevalt totdat je beseft dat dergelijke groepen vroeger heel normaal waren en dat je ze tegenwoordig alleen nog maar in wildparken zoals dit ziet. Het is trouwens wel weer een plaatje uit het Groot Afrika boek: op de helling al die olifanten en daarachter strekt de Serengetivlakte zich uit met hier en daar grote acaciabomen en dat loopt door tot waar de aarde wegduikt en de blauwe hemel naar ons terug buigt. Als we doorrijden zien we nog het staartje van de migratie van de gnoe's. Tegen wat heuvels aan liggen honderden gnoe's te rusten. Over de vlakte bewegen zich lange lijnen voort: gnoe's die allemaal achter elkaar aan in een enkele rij naar het noorden trekken. Dit is de grote halfjaarlijkse migratie naar de Masai Mara omdat de Serengeti dan te droog wordt om al die herbivoren nog te kunnen voeden. En natuurlijk trekken de roofdieren met hun voedsel mee. Ook de zebra's en een aantal soorten antilopen doen mee aan deze grote trek. Die 40.000 zien we niet meer, die zijn al weggetrokken. Maar het restje dat we nu nog zien geeft toch wel een idee hoe immens zo'n trek moet zijn. Verder brengt deze rit niet zo veel nieuws. Ach, een leeuw zo hier en daar, nog meer olifanten, kuddes antilopen en gazelles, alles heel mooi maar misschien worden we toch een beetje blasé? Laat in de middag gaan we naar de kampplaats.

■ *...Feestkleding bij de Datoks...*

Vlak naast een 'kopje', die grote ronde rotsformaties die zo typerend voor dit landschap zijn, slaan we de tenten op. Geen water, wel een gat in de grond. Om onszelf eens te verwennen besluiten we een drankje te gaan halen bij de Seronera Lodge waar een nacht logies $ 450,- blijkt te kosten. Het is wel schitterend gebouwd. Letterlijk op en om een kopje heen. De granieten rotsen zijn volledig geïncorporeerd in het gebouw. Zo heeft de bar een spiegelgladde vloer waaruit in een hoek een hele rotsformatie uitsteekt. Ook het terras ligt ingeklemd tussen grote rotsblokken waarop klipdassen nog liggen te zonnen. Blauwe hagedissen met oranje koppen zoeken ook nog een plaatsje in het laatste licht. Onder ons, in de bush zijn twee impalabokken aan het vechten. Verderop zien we een hyena passeren, op weg naar zijn jachtterrein? En de zon gaat, zoals beloofd, heel mooi onder. Er is wat laaghangende bewolking waar hij op het laatste moment doorheen breekt:bloedroodmooi!

GEVAARLIJKE WC

Als we op de camping aankomen is het eten al klaar. Deze camping is gewoon in het vrije veld zonder iets van een omheining en de gids waarschuwt dan ook dat je 's nachts niet alleen naar 'het toilet' mag gaan. Er wordt wat lacherig over gedaan maar als even later een van de chauffeurs waarschuwt dat hij een leeuw tussen de bosjes heeft gezien, beseffen we dat het hem ernst is. Het 'toilet' bevindt zich zo'n 20 meter van de tenten af en om 's nachts in het pikkedonker daarheen te moeten lijkt opeens niet zo'n bijzonder goed idee meer. Leeuwen zullen waarschijnlijk niet in hinderlaag liggen, ze verafschuwen de reuk van mensen, maar dan zijn er ook nog eens hyena's en misschien een luipaard. Afgesproken wordt dat als iemand heel nodig moet, hij of zij het hele kamp zal wakker maken. We kunnen dan in optocht naar de wc! Merkwaardigerwijze hoeft die nacht niemand naar de badkamer! De volgende ochtend kan iedereen zijn gezicht even wassen in een teiltje water en dan beginnen we aan de game drive. Een deel van de groep heeft besloten een ballonvaart te maken, inclusief ontbijt met kaviaar en champagne. Ja, ja, je moet heel wat ontberingen doorstaan op zo'n primitieve trektocht nietwaar? De rest van de groep wordt verdeeld over twee jeeps en we beleven weer een onvergetelijke rit. Dat begint al als we een leeuwenmoeder treffen met drie al vrij grote jongen. De jongen zitten in het hoge gras terwijl de moeder duidelijk aan het spieden is naar een mogelijke prooi. Een paar keer neemt ze een sluiphouding aan, als er wat gazelles in de buurt komen. Maar die gazelles zijn ook niet gek. Ze zien allemaal busjes en jeeps en komen dus wijselijk niet dichterbij. Op zo'n manier wordt het natuurlijk jachtgedrag van die dieren wel aardig verstoord door het toerisme. Even verder is het alweer raak. Vanachter een boom komt een luipaard tevoorschijn. Lui loopt hij langs de rand van het veld naar een andere boom en klimt erin. De tweede jeep komt net te laat: het enige dat er nog te zien is , is een staart die naar beneden hangt. De rest van het dier gaat schuil achter de bladeren. We zien nu ook dat de Serengeti behoorlijk kan branden. Grote zwart geblakerde vlaktes en zo hier en daar brandt het gras zelfs nog. De maraboe's profiteren hiervan. Ze lopen vlak voor de vuurlijn om alle insekten, hagedissen en andere kleine dieren die vluchten voor de vlammen op te pikken. Deze branden laat men ongemoeid omdat op deze manier de savanne in stand wordt gehouden. Anders zou er door natuurlijke successie uiteindelijk een bos kunnen ontstaan.

In een boom zitten twee grondneushoornvogels te zingen. 'Boomen' zou je het beter kunnen noemen. Het is een heel diep, ver dragend geluid dat ze maken. Vlak naast de weg staat opeens een grote buffel naar ons te kijken. De opkomende zon licht hem schitterend uit. De ballonvaarders zweven op dat moment ongeveer boven ons. We rijden een grote vlakte op. Links en rechts grote groepen 'Tommies', impala's en Grants. Als we een soort grote molshoop passeren staat de chauffeur na een gil van ons op de rem: er ligt een lepelhond voor de ingang van zijn zelf gegraven burcht. Meestal brengen ze de dag door in hun hol, maar deze wil zich blijkbaar nog een beetje opwarmen in de zon. Schitterend beest met die grote oren! We komen bij een splitsing. Wij slaan links af, de andere jeep is al rechts afgeslagen. Bijna direct stuiten we op een paar hyena's die met grote botten aan het slepen zijn. De resten van een nachtelijk festijn? Maar nog voor we de camera's hebben kunnen richten staat de andere jeep naast ons. Opgewonden gezichten: "We hebben een cheetah kill gezien". Het blijkt dat ze gezien hebben hoe, op een stuk dat pas afgebrand is, een cheetah een rustende Thomson gazelle te grazen nam. Jaloers luisteren we naar de verhalen van deze mazzelaars. Ze proberen ons duidelijk te maken waar het ongeveer was en wij gaan op zoek naar de cheetah. Niet te vinden dus. Als troost zien we wel even verderop een mannetjesleeuw door het gras lopen. Die hadden we nog niet gezien. We keren terug, pikken de ballonvaarders op en dan moeten we racen om het park uit te komen, want als je langer dan 24 uur blijft moet je weer opnieuw entree betalen a raison van $ 20 p.p. We komen weer langs de plek waar de anderen de kill hebben gezien en daar, op nog geen 5 meter van de weg af ligt de cheetah met de al half opgegeten gazelle. Zijn bek is rood van het bloed. Je moet op het dak van de jeep gaan staan om er nog een foto van te kunnen maken want het hoge gras onttrekt hem volledig aan het gezicht. Daar moeten we zo net straal aan voorbij zijn gereden!

KRATER

De chauffeurs zetten nu de vaart erin en na twee uurtjes rijden passeren we de poort van het park, net op tijd. Op naar de Ngorongorokrater! We rijden over een weg waar het het ergste kunukuweggetje nog heilig bij is. Onverhard, diepe geulen waar we soms als het ware schrijlings overheen moeten rijden, diepe kuilen waar de jeeps helemaal induiken en het blijft stoffig natuurlijk. Hier zou ik niet eens durven rijden. Ook voor onze chauffeurs is het best vermoeiend maar ze slagen er toch in om een redelijk tempo te houden. Steeds duikt in de verte de Ngorongorokrater op en steeds zijn we een stukje dichterbij.

Tegen de middag beginnen we langs de buitenwand van de krater naar boven te kruipen. Hoger en hoger tot we bij een uitzichtspunt in de krater kunnen kijken. De krater is maar liefst 25 km in doorsnede. Middenin ligt een meer en op de bodem van de krater heeft zich een soort Afrika in het klein ontwikkeld. Gnoe's, zebra's, hartebeesten, nijlpaarden, en natuurlijk leeuwen, hyena's en er zijn zelfs cheetah's waargenomen. Olifanten schijnen ook rustig de krater in en uit te klauteren. Later op de middag gaan we even naar het dorp om brood te kopen. Als we het dorp verlaten, zien we naast de weg een enorme olifant tussen de struiken staan. Terwijl we daar nog naar kijken trapt de chauffeur opeens uit alle macht op de rem. Van de helling links van ons springt een geweldige buffel vlak voor de auto. Bijna onherstelbare schade aan de jeep en aan ons! De buffel zou het wel overleefd hebben. Hij verdwijnt aan de rechterkant tussen de bladeren, en dan zien we in de bocht een hyena staan. Hij kijkt duidelijk teleurgesteld dat de botsing niet doorgaat. Daar gaat zijn avondmaaltijd! Pech gehad. Maar dit belooft wat voor de game-drive morgen!

Onze kampplaats ligt op 2250 m. Als we al dachten dat we het koud hadden gehad, dan moeten we hier dat misverstand even recht zetten. Waar het koud is, dat is hier. Al die andere plaatsen lijken vergeleken hiermee zachte lenteplekjes. Er brandt een vuur onder de waterleiding maar onder de douche is daar niets van te merken. Steen- en steenkoud. Bibberend kruipen we dichter bij het vuur. Hete koffie! Heerlijk, en dan gauw de slaapzak in, voordat je de warmte weer kwijt bent.

In alle vroegte op, de volgende ochtend. Er hangt een zware mist en je kunt nauwelijks tien meter ver zien. De bomen langs de weg zien er spookachtig uit, kale takken waar baardmos vanaf druipt. Nou, dat wordt met fotograferen natuurlijk ook niks. We mogen blij zijn als we een dier te zien krijgen! Maar dan gebeurt het wonder. Op de bodem van de krater is het volledig helder. Om ons heen zien we de kraterwanden oprijzen en daar omheen hangen zware wolken. Maar als door een gordijn filtert er op een of andere manier licht door naar de kraterbodem. Het is onmogelijk om te zeggen waar het licht precies vandaan komt maar het lijkt alsof we op een toneel staan en vanuit de coulissen wordt een mooi strijklicht over de mis-en-scène gelegd. We rijden dwars door een kudde gnoes heen die ons verbaasd aankijken en nauwelijks een stap opzij gaan. Zebra's met jongen kruisen ons pad en een familie leeuwen trekt weer veel bekijks. Ook hier is de leeuwin duidelijk in jachtstemming maar met al die toeristen om haar heen wordt dat natuurlijk weer niks vandaag. In een diepe poel drijven een stuk of tien nijlpaardruggen en in de begroeiing aan de oever houdt een olifant eventjes huis. Bij een drinkplaats ligt wat er overblijft van een gnoe als hij even niet oplet: bleke botten en niets meer. Een stel hyena's zwermt uit over het terrein. Zijn ze op jacht? We blijven een poos staan maar er gebeurt niets dramatisch. Elk van de hyena's gaat zijns weegs en dat doen wij tenslotte ook maar. Een maraboe staat kleumend weggedoken in zijn bontkraag, want koud is het nog steeds. In het meer zitten zowaar een aantal flamingo's. En we zien een 'doodgewone' Europese ooievaar! Indrukwekkend is de Koritrap, de grootste vliegende vogel van Afrika. En dan zijn we zomaar aan het eind van onze trip naar de natuurparken. We verlaten de krater weer en gaan op weg naar het Esayi-meer waar we nog twee dagen zullen blijven om wat uit te rusten. Dat mag ook wel. We hebben zoveel beleefd dat we wel enige tijd nodig hebben om het allemaal een beetje te verwerken.

VOGELS

Maar van uitrusten komt niet zoveel. We hebben een schitterende kampeerplaats. Op groen gras, aan de rand van een zoetwaterbron. Op allerlei plaatsen borrelt het water zo uit de grond. Het

vervolg op pag. 9

= door Wim van Dijk =

Op weg naar een jongensdroom

Op paarden zijn we aan een verkenning van het mysterieuze Rapa Nui bezig. Geleid door de wild ogende Pitaki, met z'n veren hoofdtooi, dierenhuiden kleding en haaientandsieraden. Teruggekeerd naar zijn eiland, na een Europees avontuur, beheerst hij de Duitse en Engelse taal en is hierdoor van onschatbare waarde waar het mijn honger naar Polynesische legendes betreft.

Ik word wakker van het gerammel met potten en pannen. Als ik mijn ogen opsla, zie ik dat er voor de grot al een flink vuur brandt waarboven vissen geroosterd worden. "Goede morgen vriend, wat kan jij slapen." Het is Pitaki die me verwelkomt in de nieuwe dag. Naast me vertoont nu ook Nelly de eerste tekenen van leven. "Kom op", gaat Pitaki verder, "de dag is al oud, er is koffie, de vis is gaar en spoedig moeten we verder, als jullie slaapkoppen tenminste vandaag nog wat willen zien. Ik hou mijn gedachten maar voor me". Het vooruitzicht vandaag weer uren door elkaar geschud te worden op een paarderug trekt me helemaal niet aan. Nog duidelijk voel ik wat de rijtoer van gisteren met mijn totaal onervaren achterwerk heeft gedaan, maar hebben we niet zelf voor dit avontuur gekozen? Ik schik me dan ook maar in mijn lot en klim, na het eten, opnieuw in het zadel. Het stoere gezicht dat ik me hierbij probeer aan te meten wordt tenminste door Nelly doorzien. In haar ogen is te lezen dat zij daar niet in trapt. Gelukkig is het maar een stukje naar Rano Raraku waar we te voet de beelden en het kratermeer gaan bekijken. Pitaki gaat alleen verder, die heeft vandaag wat anders te doen. Pas vanavond zullen we hem terug zien bij het afgelegen huisje van zijn grootvader. Zo komt het dat we met z'n tweetjes de helling beklimmen waar her en der de moai's staan die, om wat voor reden dan ook, nooit op hun Ahu (heiligdom) zijn terechtgekomen. Die raadselachtige beëindiging van het werk geldt ook voor de maar deels voltooide beelden die we, als berggeiten over de rotsen klauterend, nog vastgegroeid aan de kraterwand aantreffen. Er zijn er bij van ongekende afmetingen en gelijk zo velen voor ons vragen we ons af hoe dit huzarenstukje mogelijk is geweest. Hoe mensen, zonder machines, ooit in staat zijn geweest deze tonnen steen op de vele Ahu's aan de kust, laat staan overeind te krijgen. Ook ik breek er mijn hoofd over. Ga alleen eens na dat deze giganten met stenen werktuigen vervaardigd zijn.

■ *Her en der staan de Moai's*

Make werd verdrongen door de Westerse goden

ONTHAAL

Het is een warme dag en de zon teistert onze hoofden als we, de beelden en het meer in de krater achter ons latend, op weg zijn naar Poike. Alleen onervaren lieden als wij, trekken er op uit zonder veldfles. Gelukkig zien we voor ons het enige huisje dat het schiereiland rijk is en we kloppen aan om wat te drinken. Zo eenvoudig gaat dat hier echter niet. De Polynesische geest is in dit eenzame, verafgelegen huis even sterk aanwezig als op willekeurig welke andere plaats op het eiland. We komen dan ook niet weg voor we de inderhaast voor ons bereide maaltijd op hebben, koffie toe hebben gedronken, er uitgebreid over van alles is gepraat en we hartelijk zijn bedankt voor het op visite komen. Nu was dit niet de eerste confrontatie met de gastvrijheid die hier zo gewoon is maar toch, de warmte die ik in mijn hart voel na deze opnieuw onvergetelijke ontmoeting maakt dat ik de hele weg naar het rendez-vous met Pitaki niet denk aan de zadelpijn die allengs erger is geworden.

HE RAPA EN UKA

Pitaki is er al, als we bij het huis van zijn grootvader aankomen, druk in de weer boven een houtvuur het avondeten te bereiden. Jammer dat we de enkel Rapa Nui sprekende vriendelijke oude man niet kunnen verstaan, wellicht zou hij, beter nog dan zijn Engels sprekende kleinzoon, ons over de dagen van weleer kunnen vertellen. Als we, na het eten, om het opnieuw opgestookte vuur zitten en dankbaar de dekens die opa heeft aangesleept omslaan, zitten we eerst met z'n vieren te genieten van de stilte die ons omringt. Het vuur en de dekens beschermen ons tegen de kou die, als de zon onder is, op het eiland neerdaalt. Pitaki zet een zwartgeblakende ketel op het vuur, keert zich naar ons om en begint te praten. Er zijn geen Rongo Rongo feesten in Anakena meer waar ons jaarlijks, vanaf de tabletten onze geschiedenis werd voorgelezen. Steeds duidelijker nemen de legenden andere vormen aan. Nu ons volk Make Make verruild heeft voor de God van Abraham, Izak en Jacob en onze religie niet langer stoelt op onze historie, raken wij het spoor bijster. Hoe de eilanden in deze enorme oceaan bevolkt werden, wordt onderzocht door lieden wiens voorvaderen nog barbaren waren toen de onze al een hoge beschaving hadden. Wiens, op vele plaatsen veelal met geweld ingevoerde, religie daar tot dusdanige geestelijke verarming leidde dat hele beschavingen er door onderuit gehaald werden en degenereerden tot het huidige povere niveau. Die meer waarde hechten aan wiskundige oplossingen dan aan de kracht die schuilt in mana, het spirituele, dat voorwerpen kan verplaatsen zonder werktuigen. Kun je iets niet berekenen, dan is het of niet waar, of het werk van hun God. En Make Make dan. Opnieuw krijgt Pitaki's stem die mysterieuze klank. Damp, mist en leegte. De zee, omgeving leeg. Duisternis. De eerste trilling, het lichtbrengende woord, "KUIHI KUAHA". Het land wordt droog. De zee treedt terug. Daar komt het grote licht, de zon. Daar komt het kleine licht, de maan. Daar zijn de sterren "KUIHI KUAHA". Daar is Make Make, het eerste leven.

Make Make neemt een kalebas, vult deze met water, kijkt naar zijn spiegelbeeld in het wateroppervlak en roept 'Make Make's oudste zoon'. Er komt een witte vogel op zijn schouder zitten. Een schreeuw, 'KUIHI-KUIHA TE ANGA A MAKE MAKE'

Make Make rolt een bal van klei, met zijn vinger prikt hij er een gat in, blaast zijn adem in het gat en een jonge man, He Repa, komt naar buiten.

"Dit is niet goed", zegt Make Make en laat He Repa slapen.

Make Make neemt een bananeblad, hij opent de borst van He Repa aan de linkerkant, het bloed loopt op het bananeblad, dan blaast Make Make zijn adem over het bebloede blad en Uka, de jonge vrouw, is daar.

TE PITO O TE HENUA

"Sorry", vervolgt Pitaki met zijn normale stem, "ik verloor even mijzelf, maar is dit niet even goed als de eerste woorden van Genesis en wat zijn He Rapa en Uka minder dan Adam en Eva? Maar ik dwaal te veel af. We hadden het over de geschiedenis van ons volk. Niemand weet daar meer 't fijne van, er is zoveel verloren gegaan. Zelfs al konden de Rongo Rongo tabletten gelezen worden zou het, in de naam van de Vader, de Zoon en de Heilige Geest, goeddeels vernietigen hiervan maken dat er toch teveel te raden zou overblijven. Meer houvast bieden de rapporten van de eerste Europeanen die hier kwamen. Jullie landgenoot, Jacob Roggeveen, die in 1722 ons eiland ontdekt en Te Pito o te Henua (De navel van de wereld), zoals wij het destijds noemden, omdoopte tot Paaseiland en na hem in 1770 de Peruaanse expeditie onder leiding van Felipe Gonzales y Haedo, meldden drie verschillende rassen op het eiland te hebben aangetroffen. Een bruin, zoals we nu zijn, een met rode huiden en een, op Europees gelijkend, blank met rood haar. Dit duidt op meerdere migraties uit verschillende richtingen waarvan een, gezien de grote overeenkomsten in architectuur, taal, gewassen en kunstvoorwerpen (aldus Thor Heyerdahl) wijst in de richting van de vroege Inka's in Peru. Zowel de Nederlandse als de Peruaanse expeditie rapporteren verschillende klassen te hebben aangetroffen. Een met kunstmatig vergrote oorlellen waarin schijven gedragen werden en een met normale oren. De langoren lijken de leidende klasse, door hun houding en grotere betrokkenheid bij ceremonies rond de moai's (beelden). Ook is er dan nog sprake van welvaart en georganiseerde landbouw. Slechts vier jaar na de Peruaanse expeditie, in maart 1774, landt kapitein James Cook op het eiland dat hij aantreft in kommervolle omstandigheden. Verwaarloosde landerijen, maar nauwelijks voldoende drinkwater van twijfelachtige kwaliteit, er slecht uitziende, ondervoede, mensen en ahu's (heiligdommen) met omgegooide of gevallen beelden waarbij geen ceremonies meer plaatshebben. Natuurramp of burgeroorlog, dit laatste nog het aannemelijkst, hebben de ondergang ingezet van onze eens zo hoogstaande kultuur. Van herstel kan geen sprake zijn. Keer op keer, te beginnen bij de misdaad in 1805 van de Amerikaanse schoener Nancy tot de beestachtige ontvoering in 1862 van ruim 1000 eilanders door zes Peruaanse slavenschepen onder leiding van kapitein Aiguire, wordt mijn volk geteisterd door aanvallen van buitenaf. Van deze laatste aanslag keren slechts vijftien mensen terug, besmet met pokken. Pierre Loti schrijft, als hij 10 jaar na deze ramp het eiland bezoekt. Het lijkt wel een groot knekelhuis, langs alle paden liggen botten en soms zie ik hele skeletten op mijn weg. Van de eens vele duizenden, zijn er niet meer dan zeshonderd mensen overgebleven. In 1883 komt pater Eugene Eyraud en wordt Make Make naar de achtergrond verdrongen".

Pitaki, afgeleid door de wild stomende ketel op het langzaam van vlam in gloed overgegane vuur, zwijgt en begint koffie te zetten. De oude man, tegenover ons, is al zittend in slaap gesukkeld en Nelly en ik doen er het zwijgen toe. We moeten het even verwerken. In gedachten drijf ik terug naar ervaringen van m'n eerste reis door dit gebied. Een schuldgevoel houd me in de greep. Opnieuw kan ik er maar moeilijk trots op zijn uit dat deel van de wereld af te stammen dat bewust of onbewust zoveel teloor heeft doen gaan. Dan doet de dampende beker die Pitaki me voor houdt me in nu terugkeren. Zippend van onze koffie, die ons wat tijd geeft in stilte het Rapa Nui scheppingsverhaal, maar met name het laatste deel van Pitaki's relaas, ieder voor zich te verwerken, laten we ons koesteren door het opnieuw gevoede vuur. Een stilte die Pitaki verbreekt en aan zijn stem horen we al wat er gaat komen. Angstvallig bewaren we het stilzwijgen en kijken naar het in het licht van de vlammen nog wilder dan overdag lijkende uiterlijk van onze polynesische vriend.

"In de regeringsdagen van Taratahi, koning van Mangareva, kwam een hoofdman van Avahiki om zich met zijn familie en krijgers in de archipel te vestigen die we tegenwoordig Gambier noemen", begint Pitaki zijn zoveelste verhaal. " Zijn naam was Anua Motua, een geducht man en een groot navigator. Eerst vestigt zijn groep zich op het wat kleinere eiland Taravai in het dorp Agakono. Zijn hang naar macht echter maakt dat Anua Motua zich later, met zijn volgelingen, vestigt in Teauragi op Mangareva. De dan al sterk in aantal toegenomen groep, breidt zich nog verder uit en begint een bedreiging te vormen voor koning Taratahi. Deze overweegt Anua Motua de oorlog te verklaren, hem te vernietigen of te verdrijven. Hij realiseert zich echter dat zijn opponent hem in sterkte vele malen overtreft en vooral diens verbond met de aanvoerders van de andere eilanden hem fataal kan worden. Om de vernedering van een nederlaag voor te zijn en niet de onnodige dood van zijn onderdanen op z'n geweten te krijgen, besluit hij vrijwillig met zijn volk te vertrekken. Een vloot van kleine vaartuigen verlaat de archipel. Anua Motua, die had laten uitlekken dat hij eenvoudig Taratahi en diens volk had kunnen verpletteren, neemt nu zonder slag of stoot de macht over en kroont zichzelf tot koning. De aanvoerder van Teiku, de tot aretoa (held) uitgeroepen krijger Kipo, haast zich om zich met zijn krijgers onder Anua Motua te plaatsen om zodoende het lot van Taratahi te ontlopen. Een voor een volgen de aanvoerders van de andere eilanden zijn voorbeeld en Anua Motua wordt de alleenheerser over de archipel. Hij is een man begiftigd met mana, een groot leider en er volgen 15 jaren waarin hij op vreedzame wijze de scepter zwaait over zijn onderdanen. Dan begint het diepe verlangen naar reizen, hetgeen in zijn jongere jaren zijn leven beheerste, weer aan de oppervlakte te komen. Ook het door de lange jaren van vrede overbevolkt raken van de eilandengroep speelt hierin een belangrijke rol. Er komt een jaar van gebrek en het volk lijdt honger. Teagiagi, de zoon van Anua Motua die door zijn vader hogepriester is gemaakt, zegt tegen zijn vader:" De Goden zijn vertoornd omdat het fout was Taratahi te verdrijven. Zie hoe Uw volk lijdt. We moeten gaan om Taratahi te vinden." Het idee van zijn favoriete zoon en zijn verlangen weer te reizen doen, hoewel hij niet jong meer is, Anua Motua besluiten te vertrekken. Hij geeft opdracht tot de bouw van twee enorme vaartuigen, waarin hij zich met een deel van zijn familie en onderdanen, zo'n 1500 in getal, inscheept. Na zijn kleinzoon Rikitea tot koning over Mangareva en zijn zoon Hoi tot koning over Teiku uitgeroepen te hebben, vertrekken de twee schepen in zuidoostelijke richting. Er wordt gezegd dat er op het moment dat de twee schepen uit het zicht verdwenen er op Mangareva een aardbeving plaatsvond, hetgeen als een teken beschouwd wordt dat Anua Matua op weg was naar het land der Goden."

■...*Even een pauze voor de paarden...*

HIV-virus verspreidt zich razendsnel in Azië

Aids en karma zijn elkaars vrienden...

ONLANGS werd in het Thaise Chiang Mai de aidsconferentie voor Azië en de Pacific gehouden. Vooral in Azië verspreidt het aidsvirus zich momenteel razendsnel. In het gebied rond Chiang Mai, nabij de Mekongdelta, wonen de meeste slachtoffers. Onze verslaggever Hans Rube was deze week in Chiang Mai. Tussen de ellende van de miljoenen met aids besmette mensen wilde hij op zoek naar positief nieuws.

= door Hans Rube =

Of hij veiliger moet vrijen dan thuis in de Verenigde Staten, vraagt Jeff op het homo-feest in Chiang Mai. In de schaduw van de grote aidsconferentie in Thailand hebben de homoseksuelen hun eigen bijeenkomst in een hotel. De zaal zit vol mooie mensen. Jeff heeft zojuist gehoord dat het Thaise aidsvirus heel besmettelijk is. Hij maakt zich zorgen, zoals bijna iedereen in noord-Thailand.

Eigenlijk was het bezoek aan Thailand bedoeld om met goed nieuws thuis te komen. Nu eens niet een verhaal over ellende, over miljoenen mensen die sterven na een infectie met het aidsvirus HIV. Hier immers wordt volop in de praktijk gewerkt aan een aidsvaccin.

Op zoek dus naar zonnige aspecten, in een van de mooiste landen ter wereld. Met in het achterhoofd de wetenschap dat voor een Thai een probleem niet bestaat zolang hij er geen weet van heeft. In het noorden van Thailand wonen de mooiste mannen en vrouwen. Dat zeggen de inwoners zelf, maar ze worden daarin van harte bijgevallen door de vele buitenlanders die hier wonen of hun vakantie doorbrengen.

De grensgebieden met Myanmar -het voormalige Birma- en Laos zijn tevens de armste streken van het land. Veel 'mooie mensen' belanden al op jonge leeftijd in de seksindustrie. Bezoekjes aan een bordeel zijn voor een man in noord-Thailand de gewoonste zaak van de wereld, iedereen doet het, van hoog tot laag, soms meerdere keren per week. Van Chiang Mai, de plaats waar de aidsconferentie zich afspeelt, is het een een uur of drie rijden naar Phayao. Het lijkt wonderlijk dat onder de jonge bevolking aids al meer slachtoffers maakt dan het razendsnelle verkeer.

We gaan op weg naar een tempel waar boedhistische priesters aidspatiënten opvangen. Een betoverend mooi landschap passeert. September is de laatste maand van het regenseizoen. Maar zo nu en dan wijken de wolken. Het tropische woud licht op, met al zijn kleuren groen, de zoete geur van duizenden bloemen is haast bedwelmend.

TEMPEL

Midden in het woud verscholen, net buiten Phayao vinden we de de tempel van abt Sumtho. Hijzelf is op bezoek in Chiang Mai, om zijn project onder de aandacht van geldschieters te brengen. Worng Kitiko wacht ons op. De priester is net bezig een kruidendrank te bereiden. In een grote gietijzeren ketelt borrelt een bruin drankje. 'Ons medicijn', vertelt hij. "Daarvoor komen ze. Het maakt ze sterk. Sommigen kunnen niet meer eten, maar als ze dit drinken neemt hun gewicht weer toe."

De pot staat 24 uur per dag op het vuur. Het is een armoedig geheel. De tempel zelf is vervallen, de hutjes waarin Sumtho zijn gasten onderbrengt zijn klein en vergeven van de muggen. Op een matje zitten twee jonge mannen. Ze zijn zes dagen geleden aangekomen. De jongste is net twintig geweest en heeft zijn vader bij zich als verzorger. Waarschijnlijk was hij 17 toen het is gebeurd, herinnert de jongen zich. Toen kreeg hij geld van zijn vader om met klasgenoten naar de hoeren te gaan. Zijn beste vriend is al dood en veel van de jongens uit zijn oude klas zijn ook seropositief.

"Veel willen zich niet laten testen." De tempel doet goed werk, vinden de mannen. "Het ziekenhuis is vol, we kunnen nergens anders terecht. Hier vinden we rust, we mediteren, krijgen ons geneesmiddel en voedsel en we ontvangen liefde." Hun grootste vrees is dat ze worden weggejaagd door de plaatselijke bevolking. "Twee maanden geleden was hier een grote demonstratie", vertelt Kitiko. "Ze kwamen met veel lawaai en spandoeken om ons weg te krijgen. Toen hadden we hier veel aidspatiënten wonen, nu mag dat niet meer. De bevolking is bang dat ze besmet wordt. Ze denken dat het virus kan overwaaien. De gezondheidsdienst heeft de patiënten weggehaald. Nu moeten die iedere dag hier naar toe komen om hun medicijn te drinken."

TEGENSTELLINGEN

Het is een van de vele schijnbare tegenstellingen die de strijd tegen aids in Azië bemoeilijkt. De priesters in de tempel genieten aanzien en geloven dat hun werk voor de zwaksten hun karma (lot) goed doet. Toch wordt het verblijf van aidspatiënten niet gedoogd. Seks is een geaccepteerd tijdverdrijf voor met name de mannelijke bevolking, maar niemand spreekt er over. Terug naar de conferentie in Chiang Mai. Een arts uit Myanmar probeert uit leggen waarom hij er maar niet in slaagt een preventieprogramma van de grond te krijgen. "Voor een goede preventie is het nodig dat ik de mannen leer condooms te gebruiken. Hoe kan ik ze dat leren als we niet over seks kunnen praten?

Onze samenleving zal eerst moeten accepteren dat het normaal is dat we dat soort dingen met elkaar bespreken, daar zijn we vanwege allerlei religieuze redenen nog niet aan toe. Pas dan kunnen we over condoomgebruik gaan spreken". Dat is een probleem, klinkt het lijdzaam. "Dan zijn we honderdduizend doden verder. We staan nu al derde in Azië, na Thailand en India."

WEERT

Jan Steuten en Bert Smeets wonen ruim twee jaar in Chiang Mai. Beiden zijn oorspronkelijk afkomstig uit Weert. Jan was voor zijn vertrek onderwijsambtenaar in Nijmegen maar kon zeer vervroegd op zijn vijftigste uittreden. Tegenwoordig is hij vrijwilliger van het Programma Uitzending Managers (PUM). Hij bemiddelt voor PUM-Nederland tussen gepensioneerde managers in Nederland die een bedrijf in Thailand willen helpen en werkgevers in noord-Thailand. Bert studeert met een Thaise beurs in Chiang Mai en doet aan aidsvoorlichting.

Deze week begroeten ze hun jongste telg: het Health Resource Centre. De staf van de Nederlandse ambassade in Bangkok heeft uit de pot voor kleine ambassade-projecten geld geschonken om aan het 'Teacher College' van Chiang Mai een voorlichtingsproject te beginnen. Het college telt 11.000 studenten en Bert probeert al tijden om bij deze leraren in spe aidsvoorlichting in het vakkenpakket te krijgen. "Twee jaar geleden was dat onbespreekbaar", zegt Jan. 'Het onderwerp bestond niet. Je kon er met de directeur niet eens over praten. Hij ontkende het bestaan van aids."

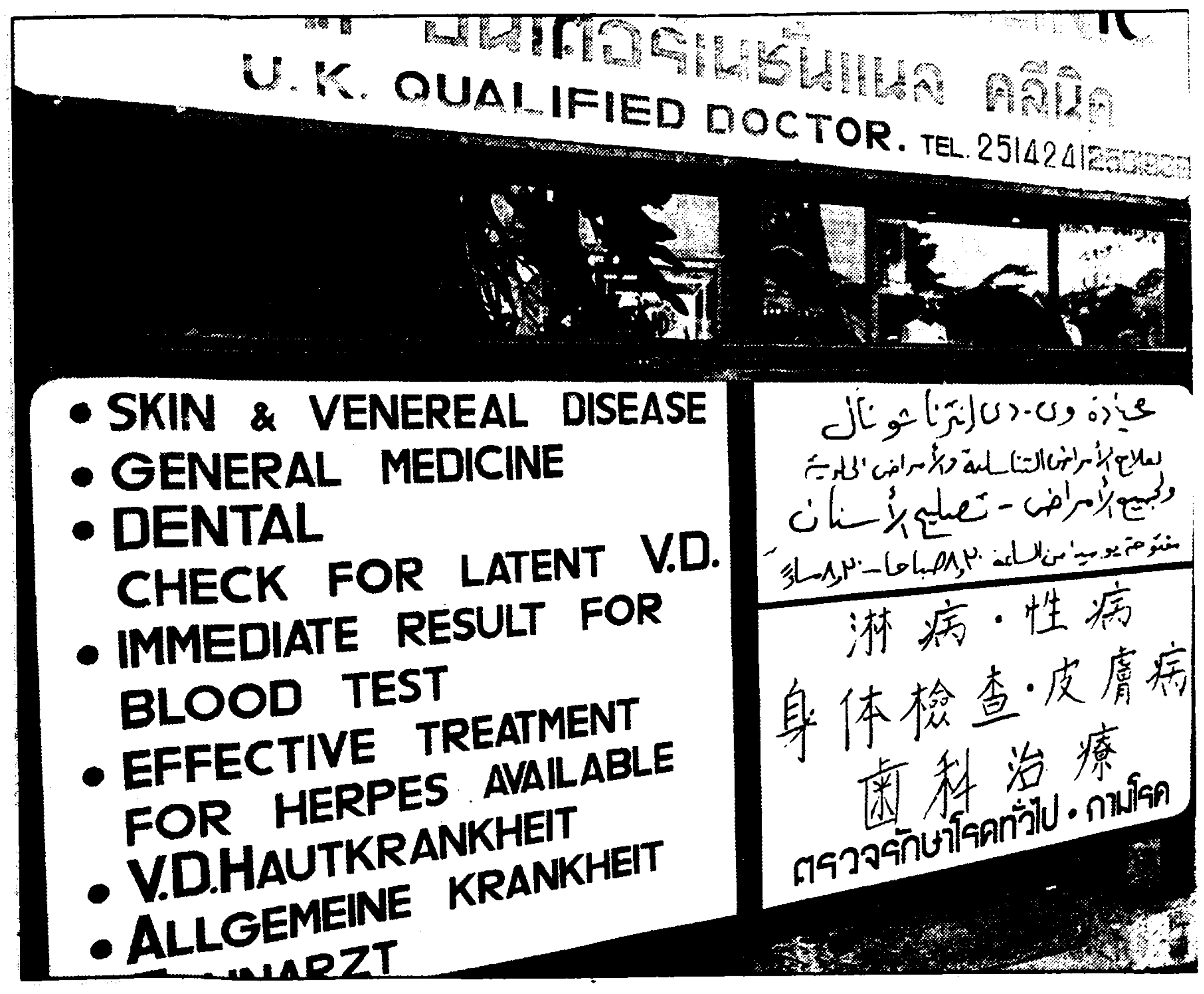
Nu opent diezelfde directeur in aanwezigheid van Michiel Crom, hoofd afdeling ontwikkelingssamenwerking en tijdelijk de hoogste baas van de Nederlandse ambassade, binnen de bibliotheek van het college een centrum waarin expliciete lectuur over aids te verkijgen is. Een computer, aangesloten op het Internet, geeft in het Engels tekst en uitleg over HIV-infecties. "Dat is nog een probleem. Ik geloof dat maar vier mensen Engels kunnen lezen." Toch is voorlichting aan jongeren de enige manier om het tij te keren, zeggen beide heren. "Driemaal per week les in aids op de lagere school." Tien procent van de middelbare schoolkinderen is al HIV-positief, heeft Bert ontdekt. Jan: "Laatst kreeg ik het verzoek van de instanties hier om te zoeken naar een bedrijf in het buitenland dat doodskisten van karton kan maken. Houten kisten kosten 1500 Bath (110 gulden, ongeveer een maandinkomen, HR) dat kunnen de mensen niet meer betalen.

Via bemiddeling in Nederland hebben we twee bedrijven gevonden, onder meer in India, waar ze zulke kisten maken." Binnenkort importeren Jan en Bert de eerste condoomautomaat van Chiang Mai.

"Een Nederlands bedrijf maakt momenteel de sleuf voor de geldinworp wat groter, zodat er een Thais geldstuk in kan."

UNICEF

De Nederlandse overheid is een van de weinigen in het Westen die de ernst van de situatie beseft en ook iets onderneemt. Volgende maand kan Unicef met een donatie van tien miljoen gulden van Buitenlandse Zaken in de Mekongdelta een programma beginnen. De afgelopen week was Hans Moerkerk namens Buitenlandse Zaken in Chiang Mai om de laatste punten te bespreken. **Unicef zal van het geld de komende drie jaar met name de vrouwen en de kinderen in de zes landen langs de Mekongrivier helpen:** Myanmar, Thailand, Laos, Cambodja, Vietnam en de zuidelijke provincies van China. Een zware klus, want officieel werken de regeringen van sommige landen niet mee. Het zijn dan ook steevast stevige besprekingen.

TIJGERS

Crom woonde op de conferentie de sessies over het Mekongproject bij. Een groot deel van de toekomst van de regio hangt af van dit soort campagnes. Het verbaast hem dat er zo weinig belangstelling uit Europa is, terwijl het bedrijfsleven miljarden investeert in de Aziatische 'tijgers'. "Het gebrek aan belangstelling uit het Westen is schokkend. Ik zie Australiërs en Japanners, maar Europa laat verstek gaan. Ik was de enige." Samen met Australië is ons land goed vertegenwoordigd in de noordelijke regio. In de binnenstad van Chiang Mai treffen we Jan Willem van Wijngaarden. Zojuist afgestudeerd in Amsterdam, maar al vijf jaar intensief bezig in Thailand. Spreekt vloeiend Thais. Jan Willem runt met geld van het Australisch Thaise Napec, een zogenaamde niet-gouvernementele organisatie op aidsgebied, een project voor homoseksuele mannen. In de nachtelijke uren gaat hij met zijn medewerkers op stap. In bars en parken deelt hij condooms uit, voert gesprekken over seks en 'veiliger vrijen'.

Het heeft hem een onthullende kijk gegeven op de homoseksuele wereld in Thailand, die hij heeft verwerkt in zijn afstudeerscriptie. Een wereld van transseksuelen, biseksuelen en een heel groot schemergebied. Een heteroseksuele getrouwde Thaise man schaamt zich niet voor een relatie met een vriend.

BERGDORP

Dat blijkt als we, nog steeds op zoek naar goed nieuws, koers zetten naar een bergdorpje richting Myanmar. Dezelfde chauffeur achter het stuur.

Onderweg pikt hij een vriendin op. Eerder heeft hij al bekend biseksueel te zijn. Hij onderhoudt een vaste relatie met een man en is verloofd met een vrouw. Het vriendinnetje is nummer drie. Het dorp staat bekend vanwege zijn kruidenkliniek.

Er zouden opzienbarende resultaten met aidspatiënten worden behaald. Tien doktoren draaien de kliniek. Mannen uit het dal, met als enige medische kennis de overlevering. Hun vaders behandelden hen al met kruiden, wortelextracten en bloemenaftreksels. Tegenwoordig worden ze bijgestaan door een internist uit een ziekenhuis en een aidscoördinator, die hen alles vertelt over deze 'nieuwe ziekte'. De kliniek is op palen gebouwd, zoals de meeste traditionele woningen in dit deel van Thailand. Langs een veranda zijn vertrekken neergezet waar patiënten kunnen overnachten. Binnen liggen de medicijnen hoog opgestapeld. Zakken vol kruidnagel, boomschors, pijnappels, gedroogde bladeren en bloemen.

Coördinator Bolap'eth Kundaja haalt de dokter, een rijstboer. "Mijn recepten zijn honderden jaren oud. Aids is een nieuwe ziekte, maar de symptomen van de aandoening kunnen we met dezelfde kennis bestrijden." Ze hebben niet de illusie dat ze een patiënt zullen genezen. "Maar iemand die heel mager is wordt dikker. Iemand met huidkwalen krijgt een kruidenstoombad en zijn wonden genezen. Ze blijven allemaal lang gezond." Iedereen in het dorp heeft geholpen deze kliniek te bouwen. "Nu komen mensen uit de hele regio naar onze doktors. Onze kruiden zijn uniek, vanwege de begroeiing van de vallei. Amerikaanse wetenschappers zijn hier geweest om de kruidendrank te bestuderen. Zij snappen de werking niet. Maar ja, ze begrijpen ook niet waarom wij bloemen gebruiken. Dat vinden ze maar onzin."

Reizen door Tanzania vervolg van pag. 7

vormt poeltjes en stroompjes en dat is meteen onze badkamer. Waar het water maar even diep genoeg is wordt flink geschrobd en gepoetst want het vuil heeft zich weer aardig vastgezet de laatste dagen. Dat stroomopwaarts een troep koeien het water ook gebruikt als badplaats is niet van belang. Langs de randen van het water heb je een flinke begroeiing en hier kun je eindelijk echt vogelen. Dat is wel iets dat ik gemist heb op de tocht: er zelf op uittrekken met de verrekijker en zelf dieren ontdekken. Maar in de wildparken is dat natuurlijk veel te gevaarlijk en bovendien zou je nog niet een tiende van de afstand kunnen afleggen die we nu met de jeep hebben gedaan. Maar hier sluipen we door het struikgewas en zien de meest schitterende vogels: veel honingvogels, maar bijna allemaal soorten die we niet thuis kunnen brengen, troepiaals, spechten, verschillende soorten glansspreeuwen, wevervogels, ralletjes, en allerlei klein grut. Door de bomen zie je ook nog bavianen en meerkatten slingeren.

's Ochtends vroeg zit de hele troep bavianen in een boom met kleine ronde vruchten. Dan zie je pas hoe slordig ze zijn met eten: ze nemen een hap van een vrucht en laten hem dan weer vallen om een volgende te plukken. Er zijn nog een paar uitstapjes georganiseerd naar enkele van de stammen in de buurt. We boffen alweer want bij de Datoks is een feest aan de gang. Al drie weken lang wordt er gedanst en dit weekend zal het feest zijn hoogtepunt bereiken. Als we in het dorp aankomen zien we als eerste een soort toren, of eigenlijk meer een schoorsteen opgetrokken van stokken en modder. Dat is het graf van een oude man die een belangrijke positie in het dorp innam. Hij is een half jaar geleden overleden en nu is er dit feest georganiseerd door de familie om hem te herdenken. De bevolking is deels gekleed in zwarte kleden, deels in kleuriger gewaden. Bij de mannen overheersen weer de rode kleuren terwijl veel vrouwen gekleed zijn in hemden en rokken van leer met veel franje eraan. Zij dragen kralen sieraden maar ook veel metalen banden om polsen en benen. Het dansen bestaat eruit dat de mannen aan een kant van de dansvloer staan en de vrouwen aan de andere kant. Steeds stapt een groepje mannen naar voren en begint rechtstandig te springen. Aan de andere kant treden dan altijd een aantal vrouwen naar voren en beginnen ook te springen.. Zo gauw de laatste man ophoudt, stoppen de vrouwen ook. Ze mogen kennelijk niet het initiatief nemen bij het dansen.

We vragen onze gids naar de betekenis van dit alles. Hij is zelf een Datok en komt uit dit dorp. Hij vertelt dat het oogcontact erg belangrijk is bij dit dansen. Je ziet ook inderdaad dat de dansers elkaar strak fixeren. Als er iemand begint te springen en aan de overkant gaat iemand meespringen dan wil dat zoveel zeggen als: ik ben je vriend, ik waardeer je en respecteer je. Het zou dus een ramp zijn als iemand begint en er zou niemand zijn die meespringt! Er is dan ook een oude vrouw die, zodra er niet snel genoeg wordt 'geantwoord' zelf steeds weer de dansvloer opgaat. Op deze manier bespaart ze iedereen een mogelijk gezichtsverlies. De gids legt uit dat de vrouwen in het zwart al getrouwd zijn en dat de mooi opgemaakte meisjes nog 'vrij' zijn. Je ziet inderdaad een aantal ongelofelijk knappe gezichten onder de meisjes. Ook de, voor onze Westerse ogen vreemde ringen van lidtekentatoeages om de ogen doet niets af aan de schoonheid van deze Datok-vrouwen. Als we op een gegeven moment een jongen in klederdracht met een grote gettoblaster de dansvloer zien oversteken beseffen we dat ook hier de Westerse colacultuur dreigt door te dringen.

We mogen op de dansvloer niet fotograferen maar buiten de cirkel willen ze wel voor ons poseren. Voorwaarde is wel dat we de foto's opsturen en dat beloven we graag.

De volgende dag brengen we een bezoek aan de kraal van onze gids. Met takkebossen is een grote cirkel gevormd en daarbinnen staan drie hutten. Als we vragen waarom hij drie hutten heeft antwoord hij heel verbaasd dat hij toch drie vrouwen heeft? Dus dan heb je drie hutten nodig, dat begrijpt een kind! Binnen in de hutten is het weer aardedonker. Geen meubilair behalve weer een laag bed van takken met wat huiden erover. In een hoekje gloeit nog een houtskoolvuurtje. Aan de wanden hangen kalebassen waarin water en melk kan worden bewaard. En er hangt notabene een plastic zak van de Nederlandse winkelketen Steps. Ja, ja, de beschaving rukt op! We vervolgen onze tocht op zoek naar de Hadzabe, een van de originele 'bush'-volken van Afrika. Deze mensen leiden nog een volledig nomadisch bestaan. Ze bouwen geen hutten. Op de plek waar ze zijn maken ze een afdakje, slapen daar een paar nachten en trekken dan weer verder. We vinden inderdaad een kleine groep tussen wat bosjes in een half woestijnachtig gebied. Ook hier worden we weer uiterst vriendelijk ontvangen. De mannen roken een of ander licht hallucinerend kruid uit een grote stenen pijp. Het bezorgt hen voornamelijk vreselijke hoest- en kwijlbuien. Ze laten zien hoe ze vuur maken door een stokje snel rond te daaien. Binnen een minuut onstaat er al een rookpluimpje! Daarna demonstreren ze hun behendigheid met pijl en boog. De vrouwen blijven in een groepje onder het afdakje zitten. Een oude oma zit wat verder achteraf. Naast haar ligt de net geprepareerde huid van een bushbok. De hele groep wil ook nog iets van hun zang en dans laten horen. Onze groep moet zelfs meedansen. Hm, dat begint toch weer een beetje te lijken op een toeristenshow.Maar ja, anders krijg je ze helemaal niet te zien. We nemen vriendelijk afscheid en gaan weer naar de jeeps. In de namiddag besluiten we nog voor de laatste keer wat te vogelen in Afrika. Bij een dorre boom blijft Carlos opeens staan.

"Wat zit daar nou?" "Waar?" "Nou, daar!!" "Ik zie niks!" "Kijk dan." En na nog een paar van dergelijke informatieve opmerkingen zie ik opeens twee ogen als theeschoteltjes. We kijken recht in het gezicht van een bushbaby, een van de Galagosoorten. Grote opwinding want dit zijn puur nachtdieren en je ziet ze nooit. En hier, zomaar in een kale boom zit er eentje naar ons te kijken. Schitterend beestje met hele lange dunne vingertjes en grote rode ogen.

VERTREK

Dat is de laatste herinnering die we meenemen. De volgende dag vertrekken we naar Arusha en daar splitst de groep zich: vier gaan zonnebaden op Zanzibar, vier gaan klauteren op de Kilimanjaro en wij gaan met zijn vieren terug naar Nairobi en vandaar de lange reis terug naar Amsterdam. Met medelijden kijken we naar de volgende groep die diezelfde ochtend is aangekomen.Zij hoeven het helemaal niet meer te proberen want ze zullen niets zien! Wij hebben al het geluk dat je bij dit soort trips nodig hebt, volledig opgesoupeerd, daar zijn we van overtuigd. En onze aversie tegen groepsreizen? Carlos heeft beloofd dat hij nu eindelijk Nederlands zal gaan leren, want dan wordt het de volgende keer nog leuker!

Sport en Gezondheid

Giovanni Eleonora

Een versleten heup

oxarthosis oftewel een versleten heup. Wanneer kun je spreken van een versleten heup? De klachten beginnen met pijn in de lies, die later uitbreiden tot pijn in de bilstreek en in de voor- en binnenkant van de dij tot de knie. De pijnperioden zijn eerst kortdurend met lange klachtenvrije perioden.

Langzaamaan worden de intervallen korter en de pijnperioden langer en tenslotte is er een aanhoudende achtergrondpijn van zeurend karakter met bij provocatie heftige pijnscheuten. Er kunnen zich ook perioden van pijn voordoen die volledige insufficiëntie van de heup kunnen veroorzaken.

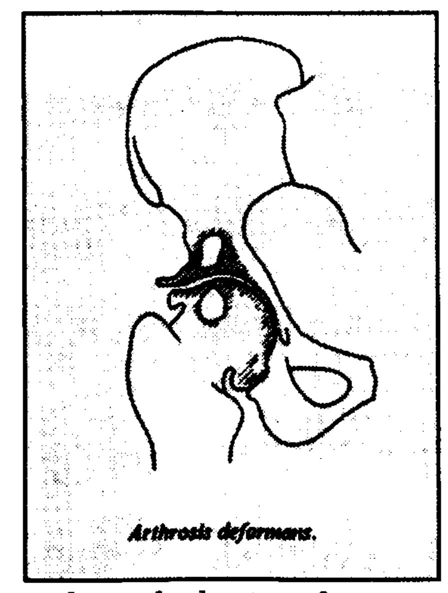
Nachtelijke pijn wordt vaak het belangrijkst, al klaagt de patiënt daar niet zo vaak spontaan over. De beweging in het gewricht blijft vaak redelijk, vooral de buiging en de strekking.

Langer staan en lopen, vooral slenteren (winkelen) wordt moeilijk. Merkt de patiënt dat hij/zij zijn schoen niet meer aan kan trekken, dan vindt men bij onderzoek (bij de huisarts of specialist) een zodanige beperking, dat die in vele maanden moet zijn ontstaan. Bij nader onderzoek kan de huisarts of specialist de volgende verschijnselen constateren:

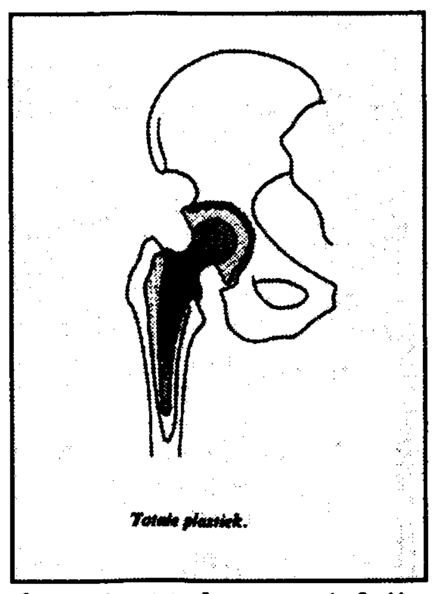
De patiënt blijkt moeilijk in beweging te kunnen komen (startstijfheid), hij/zij loopt mank en heeft een korte paslengte aan de zieke kant. Na een paar stappen gaat het beter. De heup wordt in de steunfase stijf gehouden. Weinig patiënten vertonen zich met een wandelstok. Heffen van het gestrekte been gaat moeilijk, het laten dalen van het gestrekte been veroorzaakt pijn en wordt snel gedaan. Draaibewegingen en het been naar binnen en naar buiten bewegen zijn flink beperkt. De buiging in de heup is nog mogelijk tot 90 graden. Druk in de liesstreek en op de bilspieren is pijnlijk. De verminderde omvang van de bilspieren en liesspieren duidt op de heup als oorzaak van de klachten. De lendewervelkolom is beperkt in zijn bewegingen, maar er kan geen lokale pijn gelokaliseerd worden. De huisarts of specialist zal een röntgenonderzoek aanvragen om zijn klinische diagnose te bevestigen.

Zodra de diagnose coxarthrose officieel gesteld is, zal de huisarts of specialist besluiten tot het bepalen van een therapie. Er kan besloten worden tot een conservatieve behandeling of tot een operatieve ingreep. Er wordt vrijwel altijd begonnen met een conservatieve behandeling. Met deze conservatieve behandeling streeft men ernaar de patiënt zich te laten aanpassen aan zijn gebrek. De patiënt moet het been minder gaan belasten, korter staan of lopen en de werkzaamheden in meer kortere perioden over de dag verdelen.

Vele bezigheden moeten, na wat oefening, zittend gedaan gaan worden. In de keuken hoort een kruk, gemakkelijk in hoogte verstelbaar en liefst met een zadel. De patiënt dient er voor zorg te dragen dat de stok zijn/haar beste vriend wordt. Men heeft berekend, dat steunen met de hand op een stok, de belasting aan de tegenover gestelde heup,

Arthrosis deformans.

Totale plastiek.

gedurende de steunfase met 60% vermindert.(De stok dient gedragen te worden aan de gezonde kant.)

Het gebruik van het bewegingsapparaat moet gestimuleerd worden, men moet het bewegen niet meer beperken, dan strikt noodzakelijk is. Activiteiten waarbij de zieke heup ontzien kan worden, moeten gestimuleerd worden. Onder begeleiding van een fysiotherapeut kunnen fietsoefeningen, zwemoefeningen en gymnastiek uitgevoerd worden. Daar de heupspieren in de acute pijnfase zich verkrampen, zijn massage en lokale warmtebehandeling belangrijke hulpmiddelen die de fysiotherapeut tot zijn beschikking heeft, om de pijn en verkramping van de spieren te verlichten.

Oefentherapie gegeven onder begeleiding van een fysiotherapeut heeft ten doel de patiënt te leren actief zijn spieren te blijven gebruiken en indien mogelijk de bewegingsuitslagen in het heupgewricht iets groter te laten worden. Passief rekken leidt tot meer pijn en minder beweging en moet dus vermeden worden. Evenals bij gonarthrose (knieslijtage) dient er zeker gelet te worden op het lichaamsgewicht. Dieet onder begeleiding van een diëtist behoort zeker tot de therapie, indien overgewicht een van de boosdoeners is die tot de kwaal geleid hebben. Maken conservatieve maatregelen de toestand niet acceptabel (let wel, de slijtage kan niet weggenomen worden met een conservatieve behandeling), of laat een röntgencontrôle na drie maanden duidelijk achteruitgang van een lichte tot matig ernstige arthrosis zien, dan komt operatieve behandeling in aanmerking.

Er zijn enkele operatieve ingrepen mogelijk, maar ik zal alleen de totale heupvervangende arthroplatiek beschrijven, die voornamelijk wordt uitgevoerd bij patiënten ouder dan zestig jaar. Tijdens deze operatie wordt de kop van het bovenbeen, dat in het heupgewricht beweegt, afgezaagd en vervangen door een nieuwe metalen kop, waaraan een steel zit, die gefixeerd wordt in het bovenbeen met behulp van een cement. Tevens wordt de kom van het heupgewricht opgevuld met een plastic kommetje.

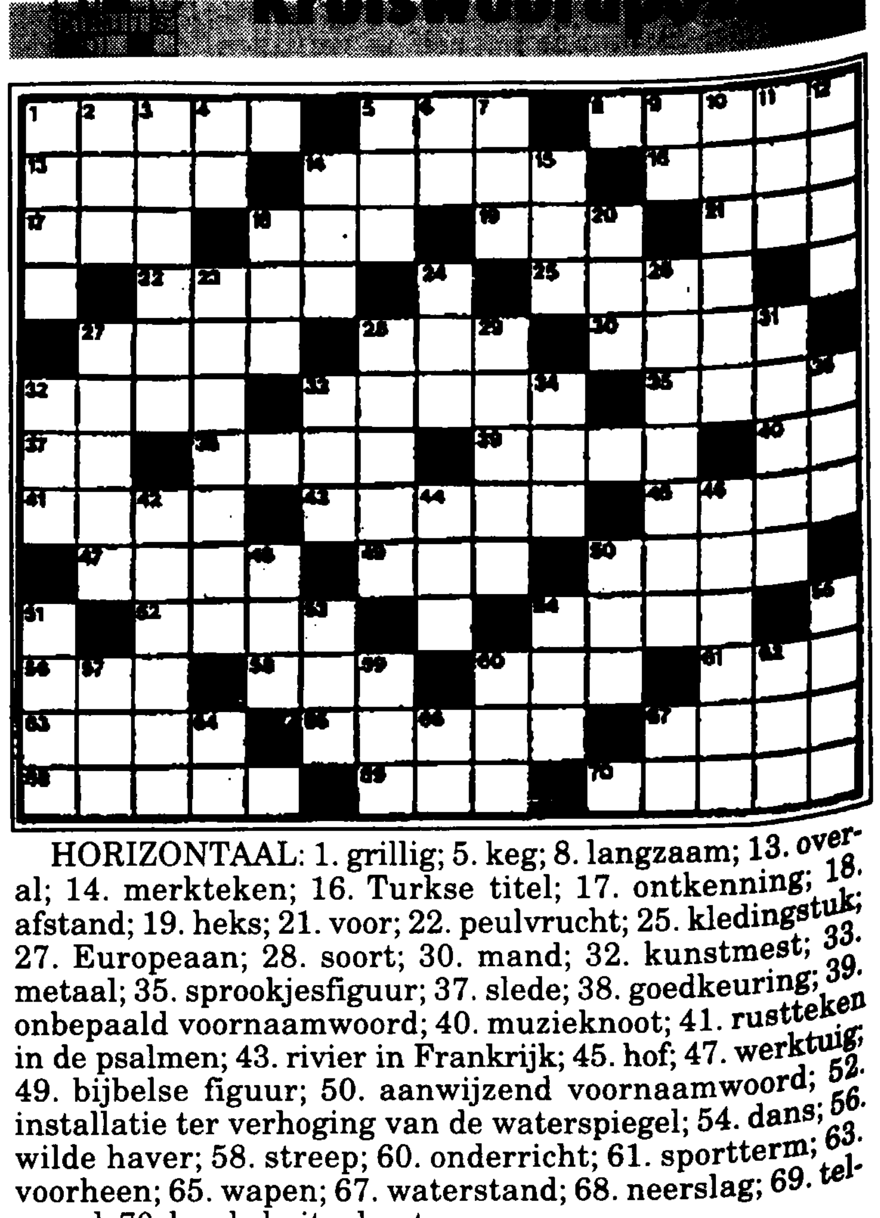
Voordat de operatie plaats vindt, wordt de patiënt gescreend op overgevoeligheid voor bepaalde metalen. Mocht de patiënt overgevoelig zijn voor metalen die in de kop-halsprothese voorkomen, dan wordt gekozen voor een titanium kop-halsprothese, waarvan bekend is dat er tot op heden niemand overgevoelig voor is.

Zijn de patiënten relatief jong, beneden de zestig jaar en zeer vitaal, dan wordt in plaats van de metalen kophalsprothese met plastic cup, gebruik gemaakt van een keramische totale heupprothese. Het keramische materiaal bestaat niet uit porselein, dat breekbaar is, maar is een aluminiumoxyde, dat zeer slijtvast is en tevens heeft deze prothese het voordeel, dat hij niet met cement wordt gefixeerd.

De keramische prothese wordt zodanig gefixeerd dat er een direct contact is tussen bot en prothese. Om een goed botcontact met de prothese te verkrijgen is een onbelaste periode van acht tot twaalf weken na de operatie noodzakelijk. De eerder genoemde conventionele prothese, waarbij een plastic cup met metalen kop wordt gecementeerd, is direct na de operatie belastbaar. Meestal wordt echter één week bedrust ingelast, om de wond voldoende rust te geven, terwijl de patiënt het been toch kan bewegen. In tegenstelling tot alle andere operaties, waarbij de hechtingen meestal tot twee weken na de operatie verwijderd kunnen worden, worden bij de arthroplastiekoperaties de hechtingen bij voorkeur pas na drie weken verwijderd. Deze extra zorg dient ernaar te streven tot een optimale wondgenezing, omdat al een kleine wijking van de wondranden de mogelijkheid zou geven tot een infectie. Een infectie kan bij een kunstgewricht tot catastrofale gevolgen leiden. Een bacterie die zich op een kunstgewricht nestelt, zal daar nooit kunnen worden verwijderd door het lichaam, omdat het kunstgewricht geen natuurlijk afweermechanisme heeft. Dit houdt in dat de bacterie zich naar hartelust kan ontwikkelen en zo de prothese kan infecteren. De totale heuparthroplastiek geeft in een hoog percentage een opvallend mooi resultaat, namelijk een goed beweeglijk, goed belastbaar en pijnloos heupgewricht, de nabehandeling is eenvoudig en weinig belastend. De aanleg van een totale heup heeft echter ook nadelen. De levensduur van de prothese is nog niet bekend. Een loszittende prothese die veel klachten geeft, kan vervangen worden, maar het is vaak een moeizame operatie met een verhoogd infectierisico, die het bot ook nog verder verzaakt.

Treedt infectie van de prothese-omgeving op, dan noodzaakt dat meestal tot verwijderen van de prothese. Toedienen van antibiotica, chirurgisch opruimen van de infectie-haard en spoelen, heeft zelden tot resultaat dat de prothese behouden wordt. In de meeste gevallen zal iemand na een totale heup-prothese geen moeilijkheden ondervinden. Infecties komen slechts in 1 tot 4% van de gevallen voor.

Kruiswoordpuzzel

HORIZONTAAL: 1. grillig; 5. keg; 8. langzaam; 13. overal; 14. merkteken; 16. Turkse titel; 17. ontkenning; 18. afstand; 19. heks; 21. voor; 22. peulvrucht; 25. kledingstuk; 27. Europeaan; 28. soort; 30. mand; 32. kunstmest; 33. metaal; 35. sprookjesfiguur; 37. slede; 38. goedkeuring; 39. onbepaald voornaamwoord; 40. muzieknoot; 41. rustteken in de psalmen; 43. rivier in Frankrijk; 45. hof; 47. werktuig; 49. bijbelse figuur; 50. aanwijzend voornaamwoord; 52. installatie ter verhoging van de waterspiegel; 54. dans; 56. wilde haver; 58. streep; 60. onderricht; 61. sportterm; 63. voorheen; 65. wapen; 67. waterstand; 68. neerslag; 69. telwoord; 70. harde buitenkant.

VERTIKAAL: 1. angstig; 2. Engels bier; 3. vreemde munt; 4. voorzetsel; 5. gat in het ijs; 6. persoonlijk voornaamwoord; 7. dwaas; 9. muzieknoot; 10. eenheid van elektrische stroomsterkte; 11. houding; 12. hoeveelheid; 14. vismand; 15. gevangenis; 18. vis; 20. pluk haar; 23. groot dikhuidig dier; 24. omslag; 26. schoonmaakwerktuig; 27. hoofddeksel; 28. Spaans riet; 29. rivier in Frankrijk; 31. wraakgodin; 32. broeibak; 33. toiletartikel; 34. herkauwer; 36. vreemde munt; 42. vervelend; 44. bedorven; 46. weegtoestel; 48. vrijgevig; 50. brandstof; 51. zanggroep; 53. melodie; 54. bron; 55. vuilnishoop; 57. Spaanse uitroep; 59. naar aanleiding van; 60. durf; 62. vordering; 64. persoonlijk voornaamwoord; 66. voorzetsel; 67. rivier in Italië.

Winnaar vorige week

AMIGOE-PUZZEL

Oplossing vorige week

HORIZONTAAL: 1. halfzuster; 8. aker; 11. poe; 12. iel; 13. arm; 14. zo; 16. kus; 18. olé; 19. ob; 20. air; 22. rijk; 24. bom; 25. pré; 26. aren; 28. sonar; 30. poen; 31. mot; 33. ruk; 34. basis; 36. deun; 37. edel; 38. balie; 40. urn; 42. neo; 45. ijzig; 46. dieet; 48. inka; 50. nap; 51. pot; 52. nok; 54. sik; 55. il.; 56. les; 58. pel; 60. pk.; 61. gin; 62. lia; 64. eek; 66. roes; 67. bandstoten.

VERTIKAAL: 1. huzaar; 2. lp.; 3. fok; 4. zeur; 5. si; 6. ter; 7. el; 8. are; 9. km.; 10. rubens; 13. alm; 15. oir; 17. sijs; 18. oor; 19. oreïd; 21. rem; 23. kornuit; 24. bakenen; 25. pos; 27. nodig; 29. nu; 30. palei; 32. tee; 34. ben; 35. vazal; 38. bijnier; 39. lip; 41. re; 43. ons; 44. paken; 46. dos; 47. top; 49. kip; 51. pen; 53. keet; 56. lis; 57. vin; 59. leo; 61. ge; 62. la; 63. a.d.; 65. kt.

Schaken

Spassky en de Beatles

Het Interzonale toernooi 1964 werd in Amsterdam gehouden tijdens mijn schoolvakantie en daarom werd ik gevraagd om te helpen bij de persdienst, waarvan de lezer zich overigens niet te veel van moet voor stellen. Ik werd geacht de zetten die de grootmeesters op de borden deden op te schrijven, op een demonstratiebord uit te voeren en over te brengen naar de perskamer. Daarnaast was het mijn taak twee van de vierentwintig deelnemers te begeleiden van hun hotel naar de speelzaal en vice versa. Mijn twee spelers waren Bela Berger, een Hongaar die na de opstand in 1956 naar Australië gevlucht was, en Boris Spassky, een jonge Sovjet-burger, die eerder jeugdwereldkampioen geworden was.

Het contact met mijn spelers was mondjesmaat, hetgeen te verklaren valt door de taalbarrière. Ik sprak geen Russisch en hun Engels was nu ook weer niet om over naar huis te schrijven, om het maar eens eufemistisch te zeggen. Toch groeide er in die vier weken een band tussen ons. Vanzelfsprekend was ik een vurig supporter van mijn twee spelers, al waren zij van een geheel ander niveau. Berger was veruit de zwakste van alle deelnemers en kreeg daar ook de rekening voor gepresenteerd, maar Spassky draaide voortdurend in de top van de ranglijst mee. Sterker nog, hij won het toernooi samen met Misha Tal, Vassily Smyslov en Bent Larsen. Daarmee had ik ook een beetje gewonnen, althans zo ervoer ik het.

Na afloop van de prijsuitreiking kwam Spassky naar me toe en vroeg of hij me ergens een pleziertje mee kon doen, want hij was vol lof over de diensten die ik hem bewezen had. Dat was een overbodige vraag, want hij had het antwoord gemakkelijk zelf kunnen bedenken: natuurlijk wilde ik een partij tegen hem spelen. Daar had hij geen bezwaar tegen. In hotel Krasnapolsky aan de Dam in Amsterdam, waar de spelers logeerden, liet hij een tafel met bord en stukken aanrukken.

De klok werd geïnstalleerd, de notatiebiljetten werden klaar gelegd. Hij schudde me staand de hand, waarop ik trillend 1. e2-e4, -speelde. Zoals te begrijpen valt, verloor ik kansloos. In 28 zetten was het vonnis voltrokken, binnen drie uur was mijn openingsopzet totaal weerlegd, maar dat deerde me in het geheel niet. Spassky nam zelfs de moeite voor een uitvoerige post mortem, een publieke analyse waarin hij me wees op wat ik fout gedaan had. Nooit eerder had ik zo'n uitvoerige les van een topspeler gehad. Ademloos luisterde ik naar hem in het besef dat een potentiële wereldkampioen de moeite nam om een 14-jarig mannetje iets van het echte schaken bij te brengen.

Toen Spassky na een uur zijn betoog besloot, vroeg hij me of hij nu iets mocht vragen. Natuurlijk, ik zou alles voor hem gedaan hebben op dat ogenblik. Hij vertelde, dat hij op zijn hotelkamer vaak de radio aanzette, omdat hij dan beter kon analyseren. De muziek gaf hem onbewust nieuwe impulsen. "Heb je wel eens gehoord van een Engelse groep, die zich The Beatles noemt?" wilde hij weten. Het was 1964 en de Beatles hielden alle hitparades in hun greep. Ze scoorden de ene na de andere hit. Soms hadden ze wel vijf platen in de Top-10. Ja, die groep kende ik dus wel. Spassky vroeg of het mogelijk was een plaat van die groep te kopen en weer was mijn antwoord bevestigend. "*No problem*", hoor ik mij nog zeggen.

Daarop togen we Amsterdam in en in bij V&D kochten we *Please please me* en *With the Beatles*, de twee albums van de Beatles die op dat moment verkrijgbaar waren. Spassky was er zeer mee in zijn nopjes.

We bleven vrienden en iedere keer als hij naar Nederland kwam, herhaalde het ritueel zich. Van zijn gewonnen prijzengeld gingen we zijn collectie Beatlesplaten aanvullen. Dat ging zo door tot 1971, want toen hielden de Beatles het voor gezien. Het album *Let it be* was hun laatste gezamenlijke produkt. Spassky was op dat moment waarschijnlijk de enige Sovjet-burger met het complete oeuvre van de Beatles in huis, zeker toen een onvoorstelbare luxe.

Inmiddels was hij wel even wereldkampioen geworden. In 1966 had Tigran Petrosjan hem nog weten te weerstaan, maar drie jaar later was Spassky overtuigend wereldkampioen geworden door diezelfde Petrosjan te verslaan. Ondanks zijn wereldtitel gedroeg Spassky zich niet anders tegenover mij. Waar collega's uren moesten wachten kon ik zo doorlopen naar zijn kamer om een pilsje met hem te drinken. Hij had zijn personeel en dat van het hotel altijd goed geïnstrueerd. Ik kon zo doorlopen. Hij wist dat ik niets uit onze privé-gesprekken in de krant zou zetten, hetgeen overigens nog steeds zo is.

Aan één speciaal geval heb ik buitengewone herinneringen. Dat was tijdens het Interpolistoernooi 1980 in Tilburg. De spelers waren ondergebracht in Hotel Bosrand in Oisterwijk, op zo'n tien kilometer van de speelzaal in het hoofdkwartier van de sponsor. Ook ik sliep in het hotel. Drie weken trokken we met elkaar op.

Op een avond zaten we wat te analyseren in het recreatiezaaltje van het hotel. Door een toeval lag het bord tussen de Rus Anatoli Karpov, die op dat moment wereldkampioen was, en mij, terwijl grootmeesters als Vlastimil Hort, Bent Larsen en Robert Hübner rond het bord zaten of stonden. Op een gegeven moment kwam Spassky, zoals altijd in een opgewekt humeur, het zaaltje binnenlopen. Hij wierp een vluchtige blik op de stelling, die wij aan het analyseren waren, tikte mij op mijn schouder en begon vervolgens luid neuriënd het zaaltje op en neer te lopen. Ik herkende het melodietje, maar begreep vooralsnog niet waarom hij het liep te neuriën. Het was natuurlijk een liedje van de Beatles. Dat kon ik op mijn vingers uittellen.

In mijn hoofd begon het melodietje rond te zingen en als vanzelf kwamen de woorden erbij: *We said our goodbye, the night before, love was in your eyes the night before.* Maar het duurde toch nog even voor het muntje bij mij viel en ik de hint van Spassky begreep, maar toen het eenmaal zo ver was, stond ik perplex over de vindingrijkheid van de ex-Moskoviet die toen al in Meudon bij Parijs woonde. Met een schitterende homonimische grap had hij mij de sleutelzet in de positie die we onderzochten doorgeseind. *Night before*, dat kon je ook opvatten als *knight B four* en dat is de Engelse formulering voor Paard b4. Ik nam het paard van d3 en speelde het naar b4, waarop de gezichten van de grootmeesters in het gezelschap verstrakten. Het werd even stil. Ze berekenden de consequenties van mijn (lees Spassky's) zet.

Karpov dook als het ware in de stelling. Na enige ogenblikken kwam hij overeind en schudde zijn hoofd. *I didn't know you were that good* (Ik wist niet dat je zo goed was), stamelde hij, waarna hij zijn collega's liet zien dat de zet Paard b4 in alle varianten tot winst leidde. Dankzij Spassky oogstte ik die avond veel succes.

Later die avond kwam ik Spassky in de bar tegen. Natuurlijk was het lachen geblazen, want zijn truc had gewerkt. Door een Beatlesliedje te gebruiken had hij een hint gegeven, waarvan hij wist dat alleen ik die kon begrijpen. Het feit dat de boodschap ook daadwerkelijk overgekomen was, vond hij hoogst amusant. Een goede *practical joke* kon Spassky, die in 1972 zijn wereldtitel aan de Amerikaan Robert Fischer had verloren wel waarderen.

"Waarom gaf je juist mij die hint?" wilde ik weten.

"Ik heb jou alleen maar geholpen om Karpov te overbluffen. Dit is iets van wereldkampioenen onder elkaar, als je begrijpt wat ik bedoel."

Dat was het dus. Hij wilde een van zijn opvolgers laten zien, dat er nog steeds rekening met hem gehouden diende te worden.